

IX sesja V kadencji Sejmiku Województwa Podkarpackiego odbędzie się w dniu **25 maja 2015 roku, (poniedziałek) o godzinie 11⁰⁰** w sali audytoryjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego przy al. Łukasza Ciepłińskiego 4 w Rzeszowie.

Porządek obrad przewiduje:

1. Otwarcie sesji.
2. Przyjęcie protokołów VII i VIII sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego.
3. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały numer II/6/14 w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.
4. Podjęcie uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 r.
5. Podjęcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.
6. Debata o funkcjonowaniu Podkarpackiego Parku Naukowo – Technologicznego.
7. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.
8. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025.
9. Podjęcie uchwały w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Wadowice Górne oraz wyznaczenia nowej aglomeracji Wadowice Górne.
10. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Województwem Podkarpackim a Gminą Tarnobrzeg.
11. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu.
12. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany nazwy Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.
13. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej.
14. Podjęcie uchwały w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.
15. Podjęcie uchwały w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.
16. Podjęcie uchwały w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego dofinansowania budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki.
17. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 - 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).
18. Sprawozdanie roczne z realizacji komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Podkarpaciu za rok 2014.
19. Informacja z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego V kadencji w okresie od 15 kwietnia 2015 r. do 14 maja 2015 r.

20. Informacja Zarządu Województwa Podkarpackiego o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego podjętych na VII i VIII sesji w dniu 27 kwietnia 2015 r.
21. Interpelacje i zapytania radnych.
22. Wnioski i oświadczenia radnych.
23. Zamknięcie sesji.

**Przewodniczący Sejmiku
Województwa Podkarpackiego**

Bogdan Romaniuk

UCHWAŁA NR/...../.....

SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia 2015 r.

zmieniająca uchwałę numer II/6/14 w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. Nr 596 j.t.) oraz § 48 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 września 1999 roku w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28, poz.1247 z późn. zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwała, co następuje :**

§ 1

Odwołuje się radnego Władysława Stępnia ze składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

§ 2

Na członka Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego wybiera się

§ 3

Pozostałe postanowienia uchwały II/6/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 15.12.2014 pozostają bez zmian

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z § 40 ust. 2 w skład Komisji Rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów radnych, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje Przewodniczącego, Wiceprzewodniczących Sejmiku oraz radnych będących członkami Zarządu. W związku z tym, że radny Władysław Stępień w dniu 26.01.2015r. wybrany został na Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Podkarpackiego, nie może być jednocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej. Konieczne jest zatem dokonanie zmiany w jej składzie.

- projekt -

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia..... 2015 r.

w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 r.

Na podstawie art. 18 pkt 9 i art. 89 ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U z 2013 r. nr 596 z późn. zm) oraz art. 270 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm) i art. 13 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j. Dz. U z 2011 r., nr 197, poz.1172 ze zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§1

Rozpatruje się i zatwierdza sprawozdanie finansowe Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 rok.

§2

Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 rok stanowi załącznik do niniejszej uchwały i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 270 ust.4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym.

Przewodniczący Komisji

Mieczysław MIAZGA

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia2015 r.

**w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego
z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.**

Na podstawie art. 18 pkt 10 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.) oraz art. 271 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm.) po zapoznaniu się z:

- 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 2) sprawozdaniem finansowym Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 3) opinią biegłych rewidentów z badania sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 4) opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie o sprawozdaniu z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 5) informacją o stanie mienia Województwa Podkarpackiego na dzień 31 grudnia 2014 r.;
- 6) stanowiskiem Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§1

Udziela się absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 rok.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 271 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U.z 2013r. poz. 885 z późn. zm..) nie później niż dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla zarządu po zapoznaniu się ze:

- 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) sprawozdaniem finansowym;
- 3) opinią z badania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 268 ustawy o finansach publicznych;
- 4) opinią regionalnej izby obrachunkowej, o której mowa w art. 270 ust. 2 ustawy o finansach publicznych;
- 5) informacją o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego;
- 6) stanowiskiem komisji rewizyjnej.

Przewodniczący Komisji

Mieczysław MIAZGA

UCHWAŁA NR / ... / 15
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 r.

w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Na podstawie art. 18 pkt 6 i art. 61 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. Nr 596 z późn. zm.), art. 211 i art. 212 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 poz. 885 z późn. zm.) oraz Uchwały Nr IV/56/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

1. Zmniejsza się plan dochodów budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym:

- 1) *dochodów bieżących o kwotę 1.989.500,-zł,*
- 2) *dochodów majątkowych o kwotę 110.500,-zł.*

2. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 1 zmniejsza się plan dochodów w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej związanych z realizacją projektu pn. „System Informacji o Funduszach Europejskich” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym z tytułu:

- 1) środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej o kwotę 1.785.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 1.691.075,-zł, dochody majątkowe - 93.925,-zł),
- 2) dotacji celowej z budżetu państwa o kwotę 315.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 298.425,-zł, dochody majątkowe - 16.575,-zł).

3. Zwiększa się plan dochodów budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

o kwotę **2.770.020,-zł**, w tym:

- 1) *dochodów bieżących o kwotę 2.634.920,-zł,*
- 2) *dochodów majątkowych o kwotę 135.100,-zł.*

4. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 3 zwiększa się plan dochodów:

- 1) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75095 – Pozostała działalność związanych z realizacją projektu pn. „System Informacji o Funduszach Europejskich” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym z tytułu:
 - a) środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej o kwotę 1.785.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 1.691.075,-zł, dochody majątkowe - 93.925,-zł),
 - b) dotacji celowej z budżetu państwa o kwotę 315.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 298.425,-zł, dochody majątkowe - 16.575,-zł).
- 2) w dziale 758 – Różne rozliczenia w rozdziale 75861 – Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013 z tytułu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację projektów własnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 o kwotę **24.600,-zł** (dochody majątkowe),
- 3) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80309 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów z tytułu zwrotu stypendiów udzielonych w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wraz z odsetkami o kwotę **645.420,-zł** (dochody bieżące).

5. Zmiany planu dochodów w szczególności dział, rozdział, paragraf określa załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

6. Zmniejsza się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. o kwotę **4.595.000,-zł, w tym:**

- 1) *wydatków bieżących o kwotę **195.000,-zł**,*
- 2) *wydatków majątkowych o kwotę **4.400.000,-zł**.*

7. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 6 zmniejsza się plan wydatków:

- 1) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75018 – Urzędy marszałkowskie o kwotę **4.400.000,-zł**, w tym:
 - a) wydatki bieżące -
 - b) wydatki majątkowe **4.400.000,-zł**
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne **4.400.000,-zł**
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych -

2) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w rozdziale 92114 – Pozostałe instytucje kultury o kwotę **195.000,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	195.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	195.000,-zł
b) wydatki majątkowe	-

8. Zwiększa się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. o kwotę **22.726.488,-zł**, w tym:

- 3) *wydatków bieżących o kwotę **840.420,-zł**,*
4) *wydatków majątkowych o kwotę **21.886.068,-zł**.*

9. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 8 zwiększa się plan wydatków, z tego:

1) w dziale 600 – Transport i łączność w rozdziale 60013 – Drogi publiczne wojewódzkie o kwotę **24.600,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	24.600,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	24.600,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	24.600,-zł

2) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75095 – Pozostała działalność o kwotę **21.861.468,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	21.861.468,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	21.861.468,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	21.861.468,-zł

3) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80309 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów o kwotę **645.420,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	645.420,-zł
w tym wydatki na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	645.420,-zł
b) wydatki majątkowe	-

4) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego w rozdziale 92114 – Pozostałe instytucje kultury o kwotę **195.000,-zł**, w tym:

aa) wydatki bieżące	195.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	195.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	-

10. Zmiany planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf określa załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

1. Dotacje określone w:

- 1) § 1 ust. 7 pkt 2 stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych - Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach w kwocie 195.000,-zł na realizację zadań:
 - a) „Remont elewacji Pałacu - kontynuacja robót elewacyjnych” - 115.000,-zł,
 - b) „Remont pomieszczeń i instalacji w budynku Pałacu - kontynuacja robót” - 80.000,-zł,
- 2) § 1 ust. 9 pkt 4 stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych - Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach w kwocie 195.000,-zł na realizację zadania pn. „Remont Pałacu - roboty przy elewacji oraz remont pomieszczeń i instalacji w budynku”.

2. Wydatki bieżące na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w § 1 ust. 9 pkt 3 w kwocie 645.420,-zł stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie związane z realizacją projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przeznaczone na zwrot do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju:

- 1) części dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości zwróconych przez stypendystów projektu - 616.420,-zł,
- 2) przychodu na projekcie - 29.000,-zł.

3. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne określone w § 1 ust. 7 pkt 1 stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie przeznaczone na realizację zadania pn. „Budowa budynku administracyjno-biurowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Podkarpackiego przy ul. Lubelskiej 4 w Rzeszowie wraz z budową parkingów" w kwocie 4.400.000,-zł (wydatki finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa).

4. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w:

- 1) § 1 ust. 9 pkt 1 stanowią wydatki Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie przeznaczone na realizację zadania pn. „Budowa drogi wojewódzkiej Nr 867 Sieniawa - Hrebenne na obszarze województwa podkarpackiego, odcinek Prusie - granica województwa w km 74+119-76+297" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w kwocie 24.600,-zł (wydatki finansowane : ze środków pochodzących z budżetu UE – 23.370,-zł, ze środków własnych Samorządu Województwa – 1.230,-zł),
- 2) § 1 ust. 9 pkt 2 stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie związane z realizacją projektu pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego" w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013 (wydatki finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa), w tym:
 - a) dotacja dla partnera projektu - jednostki spoza sektora finansów publicznych - 701.040,-zł,
 - b) pozostałe wydatki związane z realizacją projektu - 21.160.428,-zł.

§ 3

1. Zwiększa się planowany deficyt budżetu Województwa na koniec 2015 r. o kwotę **17.461.468,- zł**.
2. Zwiększa się przychody na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa o kwotę **17.461.468,-zł**, w tym z tytułu:
 - 1) kredytu długoterminowego o kwotę 12.030.158,-zł,
 - 2) wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych o kwotę 5.431.310,-zł.
3. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 w § 952 – Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym.

4. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 2 pkt 2 w § 950 – Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy.
5. Zwiększa się limit zobowiązań zaciąganych z kredytów długoterminowych na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa o kwotę **12.030.158,-zł**.

§ 4

Dokonuje się zmian nazw zadań ujętych w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, z tego:

- 1) w rozdziale 92106 - Teatry w planie dotacji podmiotowej dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie zadanie pn. „Wymiana oświetlenia awaryjnego budynku Dużej Sceny” otrzymuje nazwę „Wymiana oświetlenia awaryjnego w budynkach Teatru”,
- 2) w rozdziale 92118 - Muzea w planie dotacji celowej dla:
 - a) Muzeum - Zamku w Łańcucie zadanie pn. „Opracowanie dokumentacji projektowych dla prac remontowo-konserwatorskich budynków: Oficyny, Oranżerii, Ujeżdżalni, Stajni Cugowych, Powozowni, Zamku oraz terenu Parku” otrzymuje nazwę „Opracowanie dokumentacji projektowych dla przedsięwzięcia "Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych OR-KA II, III, IV, VII",
 - b) Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyśle zadanie pn. „Budowa platformy dźwigowej” otrzymuje nazwę „Dostawa i montaż windy w budynku przy ul. Kościuszki 2 w Przemyśle”.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

UZASADNIENIE
do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Projekt uchwały został opracowany na podstawie wniosków złożonych przez dyrektorów departamentów zaakceptowanych przez Członków Zarządu nadzorujących realizację zadań budżetowych oraz na podstawie decyzji Zarządu Województwa

DOCHODY						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Źródło	Jednostka realizująca	Uwagi
750	75001	-2 100 000		Zmiana klasyfikacji budżetowej dotacji celowej otrzymanej na realizację projektu pn. "System Informacji o Funduszach Europejskich" w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 - dostosowanie do informacji z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Zmian dokonuje się poprzez: 1) zmniejszenie planu dochodów w rozdziale 75001 (w tym: § 2008 - 1.691.075,-zł, § 2009 -298.425,-zł, § 6208 - 93.925,-zł, § 6209 - 16.575,-zł), 2) ustalenie planu dochodów w rozdziale 75095 (w tym: § 2008 - 1.691.075,-zł, § 2009 -298.425,-zł, § 6208 - 93.925,-zł, § 6209 - 16.575,-zł).	Dep. RR	Zmiana klasyfikacji budżetowej.
	75095		2 100 000			
758	75861		24 600	Środki pochodzące z budżetu UE związane z realizacją inwestycji drogowych realizowanej w ramach RPO WP na lata 2007-2013 (§ 6207).	PZDW	Wraz ze zwiększeniem planu wydatków w dziale 600 w rozdziale 60013.
803	80309		645 420	Środki z UE oraz budżetu państwa zwrócone przez stypendystów projektu pn. "Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów" w ramach PO KL w związku z niewywiązaniem się z obowiązku obrony rozprawy doktorskiej w terminie wynikającym z umowy (§ 0929 - 29.000,-zł, § 0977 - 566.440,-zł, § 0979 - 49.980,-zł).	Dep. EN	Wraz ze zwiększeniem planu wydatków w dziale 803 w rozdziale 80309.
Suma		-2 100 000	2 770 020			
Ogółem plan dochodów		670 020				

WYDATKI						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Jednostka realizująca	Uwagi
600	60013		24 600	Ustalenie planu wydatków przeznaczonych na realizację zadania pn. "Budowa drogi wojewódzkiej Nr 867 Sieniawa - Hrebenne na obszarze województwa podkarpackiego, odcinek Prusie - granica województwa w km 74+119-76+297" w ramach RPO WP na lata 2007-2013 (§ 6057 - 23.370,-zł - finansowane ze środków pochodzących z budżetu UE, § 6059 - 1.230,-zł - wkład własny finansowany ze środków własnych Województwa). Wydatki związane z promocją projektu - tablice informacyjne o realizacji zadania ze środków UE.	PZDW	Wraz ze zwiększeniem planu dochodów w dziale 758 w rozdziale 75861.
750	75018	-4 400 000		Zmniejszenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonych na realizację zadania pn. "Budowa budynku administracyjno-biurowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego przy ul. Lubelskiej 4 w Rzeszowie wraz z budową parkingów" (§ 6050).	Dep. OR	
	75095		21 861 468	Zwiększenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego z przeznaczeniem na realizację zadania pn. "Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego" w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013 (w tym: dotacja dla partnera projektu - jednostki spoza sektora finansów publicznych: § 6209 - 701.040,-zł, pozostałe wydatki związane z realizacją projektu: § 6059 - 21.160.428,-zł finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa).	Dep. RR	Wraz ze zmianą przedsięwzięcia ujętego w WPF.
803	80309		645 420	Ustalenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego związanych z realizacją projektu pn. "Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów" w ramach PO KL, w tym zwrot do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju: 1) dotacji zwróconych przez stypendystów projektu w związku z niewywiązaniem się z obowiązku obrony rozprawy doktorskiej w terminie wynikającym z umowy - 616.420,-zł (§ 2917 - 566.440,-zł, § 2919 - 49.980,-zł), 2) przychodu na projekcie - 29.000,-zł (§ 4989).	Dep. EN	Wraz ze zwiększeniem planu dochodów w dziale 803 w rozdziale 80309.

WYDATKI						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Jednostka realizująca	Uwagi
921	92114	-195 000	195 000	Zmiana planu dotacji podmiotowej na utrzymanie i remonty obiektów dla Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach (§ 2480) poprzez: 1) zmniejszenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont elewacji Pałacu - kontynuacja robót elewacyjnych" - 115.000,-zł, 2) zmniejszenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont pomieszczeń i instalacji w budynku Pałacu - kontynuacja robót" - 80.000,-zł, 3) ustalenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont Pałacu - roboty przy elewacji oraz remont pomieszczeń i instalacji w budynku" - 195.000,-zł.	Dep. DO/ instytucje kultury	Zmiana nazwy zadań ujętych w budżecie, połączenie w jedno. Roboty będą wykonane na tym samym obiekcie i konieczne jest przeprowadzenie pełnej procedury przetargowej. Łączna wartość zadania przekracza 30 tys. EURO.
Suma		-4 595 000	22 726 488			
Ogółem plan wydatków		18 131 488				

I. Proponowane zmiany powodują zwiększenie deficytu budżetu o kwotę **17.461.468,-zł**.

Dokonuje się zwiększenia planu przychodów na finansowanie planowanego deficytu o kwotę 17.461.468,-zł, w tym z tytułu:

- a) kredytu długoterminowego o kwotę 12.030.158,-zł,
- b) wolnych środków pozostających po rozliczeniu roku 2014 o kwotę 5.431.310,-zł.

II. Ponadto propozycje dotyczą zmiany nazw zadań ujętych w dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, w tym:

- 1) w rozdziale 92106 - Teatry w planie dotacji podmiotowej dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie. Zadanie pn. "Wymiana oświetlenia awaryjnego budynku Dużej Sceny" otrzyma nazwę "Wymiana oświetlenia awaryjnego w budynkach Teatru",
- 2) w rozdziale 92118 - Muzea w planie dotacji celowej dla:
 - a) Muzeum - Zamku w Łańcucie. Zadanie pn. "Opracowanie dokumentacji projektowych dla prac remontowo-konserwatorskich budynków: Oficyny, Oranżerii, Ujeżdżalni, Stajni Cugowych, Powozowni, Zamku oraz terenu Parku" otrzyma nazwę "Opracowanie dokumentacji projektowych dla przedsięwzięcia "Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych OR-KA II, III, IV, VII",
 - b) Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu. Zadanie pn. „Budowa platformy dźwigowej” otrzyma nazwę „Dostawa i montaż windy w budynku przy ul. Kościuszki 2 w Przemyślu”.

Zmiana planu dochodów w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN DOCHODÓW						
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia		
		§	kwota	§	kwota	
750	75001	2008	-1 691 075		0	
		2009	-298 425		0	
		6208	-93 925		0	
		6209	-16 575		0	
	75095			0	2008	1 691 075
				0	2009	298 425
				0	6208	93 925
				0	6209	16 575
758	75861		0	6207	24 600	
803	80309		0	0929	29 000	
			0	0977	566 440	
			0	0979	49 980	
Razem			-2 100 000		2 770 020	
w tym:						
<i>dochody bieżące</i>			<i>-1 989 500</i>		<i>2 634 920</i>	
<i>dochody majątkowe</i>			<i>-110 500</i>		<i>135 100</i>	

Zmiana planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN WYDATKÓW					
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia	
		§	kwota	§	kwota
600	60013		0	6057	23 370
			0	6059	1 230
750	75018	6050	-4 400 000		0
	75095		0	6059	21 160 428
			0	6209	701 040
803	80309		0	2917	566 440
			0	2919	49 980
			0	4989	29 000
921	92114	2480	-195 000	2480	195 000
Razem			-4 595 000		22 726 488
w tym:					
wydatki bieżące			-195 000		840 420
wydatki majątkowe			-4 400 000		21 886 068

**UCHWAŁA Nr / / 15
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE**

z dnia.....2015 r.

**w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa
Podkarpackiego na lata 2015 - 2025.**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.), art. 228 i art. 231 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego z dnia 10 stycznia 2013 r. (Dz. U. z 2015r. poz. 92).

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego”, o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr IV/57/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 stycznia 2015r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025. Zmiana polega na zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania do w 2015r.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **21.861.469,- zł** (wydatki majątkowe).
3. Zwiększa się limit wydatków majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 w roku 2015 o kwotę **21.861.469,-zł**.

§ 2

W związku ze zmianami zawartymi w § 1 oraz zmianami w budżecie w okresie kwiecień - maj 2015 r. wynikającymi z uchwał: Zarządu Województwa Podkarpackiego oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego dokonuje się zmiany załączników Nr 1a i Nr 2 do uchwały Nr IV/57/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej

Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015 – 2025. Załączniki Nr 1a, i Nr 2 otrzymują brzmienie jak załączniki Nr 1 i Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie
do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian
w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata
2015 - 2025.

Projekt Uchwały Sejmiku opracowano na podstawie wniosku Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego o dokonanie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Zmiany WPF dotyczą:

1. Zmian zakresu realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego” poprzez zwiększenie limitu wydatków zaplanowanych na 2015r. o kwotę 21.861.468,-zł. Zmiany limitów wydatków przedstawiono w zał. Nr 1 do uzasadnienia.
2. Aktualizacji załącznika Nr 1a do WPF na skutek zmian wykazu przedsięwzięć oraz zmian w budżecie dokonanych w okresie kwiecień - maj 2015 roku uchwałami Zarządu Województwa oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Wraz ze zmianami opisanymi powyżej następuje zmiana relacji wskaźników zadłużenia o których mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Zmiany te przedstawiono w załączniku Nr 2 do uzasadnienia.

WIELOLETNIA PROGNOZA FINANSOWA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO NA LATA 2015 - 2025

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Wykonanie 2013	Plan 3 kw. 2014	Wykonanie 2014	Prognoza 2015	Prognoza 2016	Prognoza 2017	Prognoza 2018	Prognoza 2019	Prognoza 2020	Prognoza 2021	Prognoza 2022	Prognoza 2023	Prognoza 2024	Prognoza 2025
1	Dochody ogółem	871 599 354	1 142 223 831	1 491 716 500	1 304 001 685	1 242 229 903	737 644 247	720 800 485	723 066 024	615 900 819	625 126 310	583 513 107	593 631 508	603 952 277	613 679 461	624 417 189
1.1	Dochody bieżące, w tym:	651 417 388	687 085 147	762 119 319	742 967 929	693 870 155	590 541 623	594 617 189	603 965 028	613 399 823	622 625 314	582 513 107	592 631 508	602 952 277	612 679 461	623 417 189
1.1.1	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych	0	0	0	0	44 875 689	45 773 203	46 688 667	47 622 440	48 574 889	49 546 387	50 537 314	51 548 061	52 579 022	53 630 602	54 703 214
1.1.2	dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych	0	0	0	0	134 848 000	137 544 960	140 295 859	143 101 776	145 963 812	148 883 088	151 860 750	154 897 965	157 995 924	161 155 843	164 378 960
1.1.3	podatki i opłaty	0	0	0	0	9 024 410	9 204 898	9 388 996	9 576 776	9 768 312	9 963 678	10 162 951	10 366 210	10 573 535	10 785 005	11 000 705
1.1.3.1	z podatku od nieruchomości	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.1.4	z subwencji ogólnej	0	0	0	0	226 841 400	252 944 216	256 487 239	260 101 122	263 787 283	267 547 168	271 382 250	275 294 034	279 284 053	283 353 873	287 505 089
1.1.5	z tytułu dotacji i środków przeznaczonych na cele bieżące	0	0	0	0	203 951 483	130 941 467	127 356 892	128 891 386	130 356 569	131 453 056	83 049 265	84 710 251	86 404 456	88 132 545	89 895 196
1.2	Dochody majątkowe, w tym:	220 181 966	455 138 684	729 597 181	561 033 756	548 359 748	147 102 624	126 183 296	119 100 996	2 500 996	2 500 996	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
1.2.1	ze sprzedaży majątku	2 127 418	4 083 973	10 092 876	13 557 864	12 770 000	5 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000	1 000 000
1.2.2	z tytułu dotacji oraz środków przeznaczonych na inwestycje	0	0	0	0	498 986 332	133 602 624	125 183 296	118 100 996	1 500 996	1 500 996	0	0	0	0	0
2	Wydatki ogółem	891 000 574	1 112 201 296	1 572 414 395	1 258 740 344	1 453 629 674	705 351 021	696 831 467	673 927 303	560 762 098	581 987 590	528 374 386	550 492 789	570 392 277	581 119 461	603 857 189
2.1	Wydatki bieżące, w tym:	529 232 464	559 246 456	613 807 775	568 496 574	564 689 752	505 921 135	496 547 095	502 033 041	500 651 638	506 099 550	450 085 286	455 228 508	460 037 874	469 559 228	478 952 186
2.1.1	z tytułu poręczeń i gwarancji	0	0	0	0	8 102 333	7 671 128	5 066 762	5 060 562	4 621 866	4 405 145	4 186 611	3 450 496	149 745	0	0
2.1.1.1	w tym: gwarancje i poręczenia polegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.2	na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej, w wysokości w jakiej nie podlegają sfinansowaniu dotacją z budżetu państwa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.3	wydatki na obsługę długu	18 113 694	14 721 333	15 826 500	11 724 556	14 000 000	23 954 463	22 116 970	19 490 000	16 602 000	13 417 500	11 135 000	7 954 000	5 260 000	4 069 800	2 035 400
2.1.3.1	w tym: odsetki i dyskonto określone w art. 243 ust. 1 ustawy	0	0	0	0	14 000 000	23 954 463	22 116 970	19 490 000	16 602 000	13 417 500	11 135 000	7 954 000	5 260 000	4 069 800	2 035 400
2.1.3.1.1	w tym: odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, w terminie nie dłuższym niż 90 dni po zakończeniu programu, projektu lub zadania i otrzymaniu refundacji z tych środków (bez odsetek i dyskonta na wkład krajowy)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.1.3.1.2	w tym: odsetki i dyskonto podlegające wyłączeniu z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tytułu zobowiązań zaciągniętych na wkład krajowy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Wydatki majątkowe	361 768 110	552 954 840	958 606 620	690 243 770	888 939 922	199 429 886	200 284 372	171 894 262	60 110 460	75 888 040	78 289 100	95 264 281	110 354 403	111 560 233	124 905 003
3	Wynik budżetu	-19 401 220	30 022 535	-80 697 895	45 261 342	-211 399 771	32 293 226	23 969 018	49 138 721	55 138 721	43 138 721	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
4	Przychody budżetu	96 164 948	71 509 188	88 660 763	92 209 581	229 362 640	2 266 773	8 590 982	5 000 000	0	0	0	0	0	0	0
4.1	Nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.1.1	w tym: na pokrycie deficytu budżetu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2	Walne środki, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 6 ustawy	60 477 448	68 300 860	82 942 950	90 568 855	127 653 360	6 750	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.2.1	w tym: na pokrycie deficytu budżetu	0	0	0	0	109 690 491	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.3	Kredyty, pożyczki, emisja papierów wartościowych	35 000 000	0	5 467 824	0	101 017 624	0	6 875 978	5 000 000	0	0	0	0	0	0	0
4.3.1	w tym: na pokrycie deficytu budżetu	0	0	0	0	101 017 624	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4	Inne przychody niezwiązane z zaciągnięciem długu	687 500	3 208 328	249 989	1 640 726	691 656	2 260 023	1 715 004	0	0	0	0	0	0	0	0
4.4.1	w tym: na pokrycie deficytu budżetu	0	0	0	0	691 656	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Rozchody budżetu	8 462 868	10 962 868	7 962 868	9 353 605	17 962 869	34 559 999	32 560 000	54 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
5.1	Spłaty rat kapitałowych kredytów i pożyczek oraz wykup papierów wartościowych	7 962 868	7 962 868	7 962 868	7 962 868	17 962 869	34 559 999	32 560 000	54 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
5.1.1	w tym: łączna kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań, o którym mowa w art. 243 ustawy, z tego:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.1.1	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.1.2	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń określonych w art. 243 ust. 3a ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.1.1.3	kwota przypadających na dany rok kwot ustawowych wyłączeń innych niż określone w art. 243 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.2	Inne rozchody niezwiązane ze spłatą długu	500 000	3 000 000	0	1 390 737	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	Kwota długu	325 488 603	317 525 735	315 030 691	309 562 868	392 617 623	358 057 624	332 373 602	283 234 881	228 096 160	184 957 440	129 818 719	86 680 000	53 120 000	20 560 000	0
7	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych jednostkach zaliczanych do sektora finansów publicznych	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	Relacja zrównoważenia wydatków bieżących, o której mowa w art. 242 ustawy															
8.1	Różnica między dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi	122 184 924	127 838 691	148 311 544	174 487 265	129 180 403	84 620 488	98 070 094	101 931 987	112 748 185	116 525 764	132 427 821	137 403 000	142 914 403	143 120 233	144 465 003
8.2	Różnica między dochodami bieżącymi, skorygowanymi o środki a wydatkami bieżącymi, pomniejszonymi o wydatki	182 662 373	196 139 551	231 254 494	265 056 120	256 833 763	84 627 238	98 070 094	101 931 987	112 748 185	116 525 764	132 427 821	137 403 000	142 914 403	143 120 233	144 465 003
9	Wskaźnik spłaty zobowiązań															
9.1	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego i bez uwzględnienia ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	0,91%	0,70%	0,53%	0,61%	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
9.2	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, bez uwzględnienia zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	0,91%	0,70%	0,53%	0,61%	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
9.3	Kwota zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego przypadających do spłaty w danym roku budżetowym, podlegająca doliczeniu zgodnie z art. 244 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Wykonanie 2013	Plan 3 kw. 2014	Wykonanie 2014	Prognoza 2015	Prognoza 2016	Prognoza 2017	Prognoza 2018	Prognoza 2019	Prognoza 2020	Prognoza 2021	Prognoza 2022	Prognoza 2023	Prognoza 2024	Prognoza 2025
9.4	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	0,91%	0,70%	0,53%	0,61%	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
9.5	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny)	14,26%	11,55%	10,62%	14,42%	11,43%	12,15%	13,74%	14,24%	18,47%	18,80%	22,87%	23,31%	23,83%	23,48%	23,30%
9.6	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,14%	11,20%	11,40%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
9.6.1	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	13,41%	12,47%	12,67%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
9.7	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
9.7.1	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
10	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej, w tym na:	0	0	0	0	0	32 293 226	23 969 018	49 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
10.1	Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	0	0	0	0	0	32 293 226	23 969 018	49 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
11	Informacja uzupełniająca o wybranych rodzajach wydatków budżetowych															
11.1	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	139 154 905	139 151 372	139 151 372	143 325 913	147 625 691	152 054 461	156 616 095	161 314 578	166 154 015	171 138 636	176 272 795
11.2	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego	0	0	0	0	88 362 481	93 493 295	93 493 295	96 298 094	99 187 037	102 162 648	105 227 527	108 384 353	111 635 884	114 984 960	118 434 509
11.3	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	0	0	0	0	979 597 666	275 083 000	270 318 135	248 187 861	106 473 932	105 389 716	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000
11.3.1	bieżące	0	0	0	0	186 733 051	129 955 494	125 514 257	112 421 983	104 708 054	103 623 838	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000
11.3.2	majątkowe	0	0	0	0	792 864 615	145 127 506	144 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0
11.4	Wydatki inwestycyjne kontynuowane	0	0	0	0	686 755 054	59 173 510	34 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0
11.5	Nowe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0	78 690 787	113 734 925	166 284 372	171 894 262	60 110 460	75 888 040	78 289 100	95 264 281	110 354 403	111 560 233	124 905 003
11.6	Wydatki majątkowe w formie dotacji	0	0	0	0	123 494 081	26 521 451	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy															
12.1	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	68 485 970	51 009 689	50 632 208	50 632 208	50 532 208	50 032 208	0	0	0	0	0
12.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	15 202 546	2 147 481	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.1.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	12 823 465	2 120 428	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.2	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	175 132 768	64 317 663	123 433 296	116 600 996	1 500 996	1 500 996	0	0	0	0	0
12.2.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	148 118 266	57 516 667	118 182 300	113 900 000	0	0	0	0	0	0	0
12.2.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	106 022 304	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.3	Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	85 810 002	60 005 061	59 633 386	59 633 387	59 533 387	58 868 447	0	0	0	0	0
12.3.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	25 218 445	2 147 481	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.3.2	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	26 554 843	2 589 622	2 140 000	2 140 000	2 040 000	1 540 000	0	0	0	0	0
12.4	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	338 288 040	74 432 545	143 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0
12.4.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	166 460 096	57 516 667	118 182 300	113 900 000	0	0	0	0	0	0	0
12.4.2	Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	198 416 850	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.5	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	0	0	0	0	232 419 501	74 773 458	83 469 964	79 714 265	59 599 265	59 359 325	0	0	0	0	0
12.5.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	105 631 550	414 194	355 000	355 000	340 000	265 000	0	0	0	0	0
12.6	Wydatki na wkład krajowy w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	24 467 907	271 732	271 732	271 732	271 732	271 732	0	0	0	0	0
12.6.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	17 090 554	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	0	0	0	0	0
12.7	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.7.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.8	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.8.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Wykonanie 2013	Plan 3 kw. 2014	Wykonanie 2014	Prognoza 2015	Prognoza 2016	Prognoza 2017	Prognoza 2018	Prognoza 2019	Prognoza 2020	Prognoza 2021	Prognoza 2022	Prognoza 2023	Prognoza 2024	Prognoza 2025
13	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku															
13.1	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.2	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.3	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.4	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.5	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.6	Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.7	Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Dane uzupełniające o dług i jego spłacie															
14.1	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych	0	0	0	0	17 962 869	34 559 999	32 560 000	32 560 000	32 560 000	20 560 000	32 560 000	20 560 000	32 560 000	32 560 000	20 560 000
14.2	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3	Wydatki zmniejszające dług, w tym:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.1	spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w pkt 14.3.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.2	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych do państwowego długu publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.3	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.4	Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Wydatki na przedsięwzięcia - ogółem (1.1 + 1.2 + 1.3)				3 402 760 173	979 597 666	275 083 000	270 318 135	248 187 861	106 473 932	105 389 716	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000	920 146 513
1.a	- wydatki bieżące				1 348 314 269	186 733 051	129 955 494	125 514 257	112 421 983	104 708 054	103 623 838	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000	517 054 172
1.b	- wydatki majątkowe				2 054 445 904	792 864 615	145 127 506	144 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0	403 092 341
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DZ. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.)				1 889 009 347	416 997 372	134 437 606	203 437 264	195 399 265	61 299 265	60 634 325	0	0	0	0	0	655 197 435
1.1.1	- wydatki bieżące				663 366 502	80 466 602	60 005 061	59 633 386	59 633 387	59 533 387	58 868 447	0	0	0	0	0	297 663 378
1.1.1.1	Pomoc techniczna w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach pomocy technicznej PROW. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu wdrażania, zarządzania, promowania i informowania o PROW oraz realizacja Planów Działania. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW działań związanych z wdrażaniem PROW	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	37 891 149	7 808 130										0
1.1.1.2	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	2 613 374	828 000										0
1.1.1.3	Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Wojew. Podkarpackim, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstanie nowych terenów inwestycyjnych	Utworzenie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Województwie Podkarpackim	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2020	2 938 703	630 706	231 732	231 732	231 732	231 732	231 732					1 158 660

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.4	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	335 600	32 600	32 600	82 600	82 600	82 600							280 400
1.1.1.5	Podkarpacki System Informacji Medycznej" "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	452 870	82 340	82 340	82 340	82 340	82 340							326 630
1.1.1.6	Projekty pomocy Technicznej RPO WP 2007 - 2013	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	121 396 801	10 474 898											0
1.1.1.7	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych -Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	11 889 500	1 989 500	2 200 000	2 100 000	2 100 000	2 000 000	1 500 000						9 900 000
1.1.1.8	"Podkarpacie stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2015	75 680 420	12 201 477											0
1.1.1.9	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2016	3 656 764	1 203 433	294 622										287 062
1.1.1.10	Projekt pn: Technologie cyfrowe jako systemowe narzędzie wspomagające realizację programów rozwojowych oraz podnoszące jakość i atrakcyjność oferty edukacyjnej szkół Podkarpacia realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	Stworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób potykających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające dostęp do usług edukacyjnych	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2012	2015	5 057 442	334 636											0
1.1.1.11	Program Operacyjny Kapitał Ludzki - Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania POKL	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2011	2015	71 960 096	13 150 400											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.12	Szkolenie i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013 WND-PO KL.07.01.03-18-001/09	Szkolenie i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2015	13 002 364	2 018 306											0
1.1.1.13	Realizacja projektu: "Wzmocnienie w samorządzie województwa podkarpackiego systemu monitorowania polityk publicznych i wymiany informacji w oparciu o Regionalne Obserwatorium Terytorialne"	Celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego, podniesienia jakości monitorowania polityk publicznych w województwie oraz wzmocnienie współpracy i wymiany informacji w ramach sieci podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie polityk publicznych w województwie podkarpackim.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	985 050	389 500											0
1.1.1.14	Projekt pn. "Od przedszkola do dorosłości - kompetentne szkoły w powiecie Jarosławskim" w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet III - Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	Podniesienia jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie Jarosławskim przez stworzenie i wdrożenie planów wspomagania 34 szkół i 6 przedszkoli spójnych z potrzebami szkół	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2013	2015	335 910	120 515											0
1.1.1.15	Projekt pn. "Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji - profesjonalny system doskonalenia nauczycieli w powiecie lubaczowskim" w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet III - Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	Podniesienie jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie lubaczowskim przez objęcie 64 szkół i 4 przedszkoli kompleksowym wsparciem odpowiadającym ich potrzebom	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2013	2015	217 151	56 045											0
1.1.1.16	"Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie", POIiS na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Rozwój Transportu Kolejowego	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	125 416	118 489											0
1.1.1.17	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej - promocja	Promocja projektu "Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej"	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2020	395 000	170 000	40 000	40 000	40 000	40 000							200 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.18	Projekt pn. Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2014/2015 realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych	Wypłata stypendiów dla uczniów	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2015	5 000 000	4 935 361											0
1.1.1.19	RPO WP na lata 2014-2020 Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	309 297 626	23 814 053	57 096 714	57 096 714	57 096 715	57 096 715	57 096 715						285 483 573
1.1.1.20	Projekt pn. Z matematyką przez świat. W poszukiwaniu nowych metod nauczania matematyki i przedmiotów pokrewnych w ramach programu ERASMUS+, Edukacja Szkolna, Akcja 2 "Partnerstwa Strategiczne"	Opracowanie i wdrożenie do szkolnej praktyki wspólnego nowoczesnego programu nauczania matematyki	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2014	2016	135 266	108 213	27 053										27 053
1.1.2	- wydatki majątkowe					1 225 642 845	336 530 770	74 432 545	143 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0	357 534 057
1.1.2.1	Wisłoka – Boża Wola – rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115 - 6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cofkowych na potoku Kiełkowskim o długości 150 m - Etap I	Rozbudowa (2,622 km) i budowa obustronnego obwałowania lewego wału rzeki Wisłoki na dt. 0,150 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	7 026 844	669 845											0
1.1.2.2	Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w miejscie Rzeszów – Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie	Odbudowa na dt. 4,035 km. i udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2006	2015	6 703 705	1 376 672											0
1.1.2.3	Nowy Bręń II - rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Bręń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempniów i Otależ Część I: km 2+764 - 4+319, na długości 1,555 km w miejscowości Ziempniów i Otależ woj. podkarpackie	Rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Bręń na dt. 1,555 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	3 325 789	300 894											0
1.1.2.4	San I Etap I - rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San w km 2+215 - 9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie	Rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San na dt. 7,202 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	23 471 602	10 835 104											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.2.5	Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. "Kańczuga" na rzece Mlecza Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga	Zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej miejscowościom położonym poniżej planowanego zbiornika suchego wzdłuż rzeki Mlecza Kańczudzkiej a następnie rzeki Mlecza Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007 – 2013	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2009	2015	36 440 320	8 404 288											0
1.1.2.6	Pomoc techniczna w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach pomocy technicznej PROW. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu wdrażania, zarządzania, promowania i informowania o PROW oraz realizacja Planów Działania. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW działań związanych z wdrażaniem PROW	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	684 170	360 000											0
1.1.2.7	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	9 311												0
1.1.2.8	"Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie", POLiS na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Rozwój Transportu Kolejowego	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	14 793 434	14 765 727											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.1.2.9	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów i linią kolejową L-71	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	41 403 430	30 828 034										0
1.1.2.10	Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 985 Nagnajów - Dębica przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi	Stworzenie dogodnych powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	145 484 328	17 168 996										0
1.1.2.11	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej	Kompleksowy projekt zakładający utworzenie ponadregionalnej trasy rowerowej w pięciu województwach Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	69 440 287	67 073 989										0
1.1.2.12	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	82 524 381	11 217 124										0
1.1.2.13	Podkarpacki System Informacji Medycznej "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	60 403 825											0
1.1.2.14	Projekty pomocy Technicznej RPO WP 2007 - 2013	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	8 777 820	0										0
1.1.2.15	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych -Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	110 500	110 500										0
1.1.2.16	Budowa Centrum Wystawienniczo -Kongresowego Województwa Podkarpackiego	Funkcjonowanie centrum jako ośrodka wspomagającego wdrażanie programów i projektów służących wzrostowi konkurencyjności i atrakcyjności regionów Polski Wschodniej	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	157 187 617	115 881 090										0
1.1.2.17	"Podkarpacie stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2015	794 488	107 277										0
1.1.2.18	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2016	12 987 178	4 009 055										0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.1.2.19	San II - rozbudowa i przeciwniebezpieczenie lewego walu rzeki San w km 4+438-9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany	Rozbudowa i przeciwniebezpieczenie lewego walu rzeki San na dt. 4,952 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	12 522 460	4 000 022										0
1.1.2.20	Realizacja projektu: "Wzmocnienie w samorządzie województwa podkarpackiego systemu monitorowania polityk publicznych i wymiany informacji w oparciu o Regionalne Obserwatorium Terytorialne"	Celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego, podniesienia jakości monitorowania polityk publicznych w województwie oraz wzmocnienie współpracy i wymiany informacji w ramach sieci podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie polityk publicznych w województwie podkarpackim.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	14 994											0
1.1.2.21	Program Operacyjny Kapitał Ludzki - Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania POKL	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2011	2015	34 000	34 000										0
1.1.2.22	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 892 Zagórz - Komańcza i drogi wojewódzkiej 897 Tylawa - Komańcza - Radoszyce - Cisna - Ustrzyki Górne - Wołosate - Granica Państwa odcinek Komańcza - Radoszyce	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	162 757 687	30 769 054										0
1.1.2.23	Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Rzeczycza Długa, gm. Radomyśl n/Sanem, woj. podkarpackie	Budowa 1 zbiornika retencyjnego w rzeczycy Długiej. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2014	2015	2 881 493	289 974										0
1.1.2.24	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej - promocja	Promocja projektu "Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej"	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2020	82 000	82 000										0
1.1.2.25	RPO WP na lata 2014-2020 Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	17 076 515	8 247 125	1 765 878	1 765 878	1 765 878	1 765 878						8 829 390
1.1.2.26	Przygotowanie i realizacja odcinka drogi wojewódzkiej pomiędzy granicą Rzeszowa a węzłem w Kielanówce drogi ekspresowej S-19	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2015	2017	53 038 000	10 000 000	20 000 000	23 038 000								43 038 000
1.1.2.27	Budowa północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego w ramach rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 875 Mielec - Kolbuszowa - Leżajsk - Sokołów Małopolski	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2018	48 000 000	0	15 000 000	33 000 000								48 000 000
1.1.2.28	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 na odcinku w miejscowości Sieniawa do łącznika drogi wojewódzkiej z węzłem „Przeworsk” w miejscowości Gorliczyna	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	3 000 000	4 000 000	8 000 000							15 000 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań		
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025	
1.1.2.29	Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej stanowiącej łącznik pomiędzy planowaną obwodnicą miasta Sanoka a drogą krajową nr 28	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	16 000 000	0	1 000 000	5 000 000	10 000 000							16 000 000		
1.1.2.30	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 988 Babica-Strzyżów-Wiśniowa-Fryszak-Warzyce na odcinku od końca obwodnicy m. Czudec do początku obwodnicy m. Strzyżów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	2 000 000	6 000 000	7 000 000							15 000 000		
1.1.2.31	Budowa drogi obwodowej m. Kolbuszowa i Werynia w ramach rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 875 Mielec - Kolbuszowa - Leżajsk - Sokołów Małopolski	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	70 000 000	0	10 000 000	25 000 000	35 000 000							70 000 000		
1.1.2.32	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin-Przeworsk-Dynów-Grabownica Starzeńska-Budowa obwodnicy miasta Dynów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	40 000 000	0	6 000 000	12 000 000	22 000 000							40 000 000		
1.1.2.33	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin-Przeworsk-Dynów-Grabownica Starzeńska na odcinku od węzła A4 "Przeworsk" do DK4 (Gwizda)	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	29 666 667	0	5 666 667	10 000 000	14 000 000							29 666 667		
1.1.2.34	Budowa drogi wojewódzkiej nr 992 Jasło-Nowy Żmigród - Ożenna - granica państwa w miejscowości Jasło (łącznik dróg krajowych)	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	2 000 000	5 000 000	8 000 000							15 000 000		
1.1.2.35	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 865 Jarosław-Oleszyce-Cieszanów-Bełzec wraz z budową drogi obwodowej m. Oleszyce i m. Cieszanów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	20 000 000	0	4 000 000	6 000 000	10 000 000							20 000 000		
1.1.2.36	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 867 Sieniawa-Oleszyce-Hrebennie-Budowa obwodnicy m. Oleszyce do m. Lubaczów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	17 000 000	0	2 000 000	6 000 000	9 000 000							17 000 000		
1.1.2.37	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 867 Sieniawa-Oleszyce-Hrebennie-budowa drogi obwodowej m. Lubaczów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	10 000 000	0	1 000 000	3 000 000	6 000 000							10 000 000		
1.1.2.38	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 861 Bojanów-Jeżowe-Kopki na odcinku od skrzyżowania DK 19 w m. Jeżowe do węzła S19 Podgórze	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	10 000 000	0	1 000 000	4 000 000	5 000 000							10 000 000		
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno - prywatnego; z tego:					324 111 589	318 165 796	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	0	0	2 000 000
1.2.1	- wydatki bieżące					2 250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	0	0	2 000 000
1.2.1.1	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2023	2 250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000			2 000 000
1.2.2	- wydatki majątkowe					321 861 589	317 915 796	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2.1	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2023	321 861 589	317 915 796												0
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2), z tego:					1 189 639 237	244 434 498	140 395 394	66 630 871	52 538 596	44 924 667	44 505 391	1 645 225	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	262 949 078
1.3.1	- wydatki bieżące					682 697 767	106 016 449	69 700 433	65 630 871	52 538 596	44 924 667	44 505 391	1 645 225	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	217 390 794

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.1.1	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych - rzek Szuwaraka - Gołębiówka i Swierkowiec	Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2011	2015	249 724	71 028											0
1.3.1.2	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	148 164 410	20 212 283											0
1.3.1.3	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I + VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I + VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2016	7 536 490	1 650 000	876 000										0
1.3.1.4	Utrzymanie zespołów trakcyjnych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2021	20 716 021	2 700 000	3 288 000	3 705 446	3 163 105	3 049 176	2 629 900	1 445 225				8 391 920	
1.3.1.5	Utrzymanie zespołów trakcyjnych POiIS	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	3 240 000	502 500	547 500	547 500	547 500	547 500						1 205 784	
1.3.1.6	Zimowe utrzymanie dróg	Zimowe utrzymanie dróg	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2010	2017	79 326 296	9 000 000	9 000 000	9 000 000								3 395 116	
1.3.1.7	Tworzenie opracowań kartograficznych na podstawie bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10k) z terenu województwa podkarpackiego	Mapy topograficzne dla obszaru województwa podkarpackiego	Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie	2012	2016	2 500 000	1 147 027	800 000									800 000	
1.3.1.8	Pogranicze wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży "Nie zagubić talentu" - stypendia.	Wspieranie edukacji młodzieży z województwa podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2008	2025	3 046 680	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
1.3.1.9	Wojewódzki Program Pomocy Społecznej	Łagodzenie skutków ubóstwa	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2015	3 398 617	800 000										0	
1.3.1.10	Wojewódzki Program Na Rzecz Wyrównywania Szans Os. Niepełn. i Przeciwdz. Ich Wykluczeniu Społ. Na lata 2008-2020	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2020	6 584 248	777 925	777 925	777 925	1 127 991	1 127 991	1 127 991					0	
1.3.1.11	Rekompensata należna przewoźnikowi z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób - w ramach użyteczności publicznej	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2020	345 459 601	51 215 922	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000					200 000 000	
1.3.1.12	Remonty cząstkowe nawierzchni	Remonty cząstkowe nawierzchni	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2013	2017	19 105 498	3 000 000	3 000 000	3 000 000								695 234	
1.3.1.13	Ubezpieczenie pojazdów szynowych	Ubezpieczenie pojazdów szynowych stanowiących mienie województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	1 301 558	415 941										0	
1.3.1.14	Analiza sytuacji rynkowej w krajowym transporcie drogowym	Wykonanie ustawy o publicznym transporcie drogowym	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	266 125	142 332										0	

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.1.15	Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie i cyfryzacja zasobów Muzeum - Zamku w Łańcucie (OR-KA II)	Zabezpieczenie i wzrost dostępności materialnego (zabytki ruchome i nieruchome) oraz niematerialnego (tradycje i wartości) dziedzictwa kulturowego Muzeum - Zamku w Łańcucie	Muzeum - Zamek w Łańcucie	2014	2016	2 829 499	2 253 491	126 008										0
1.3.1.16	Promocja Województwa Podkarpackiego za pośrednictwem międzynarodowego przewoźnika lotniczego	Promocja Województwa Podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2018	30 000 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000								0
1.3.1.17	Program wsparcia leczenia niepłodności mieszkańców Podkarpacia metodą Naprotechnologii na lata 2014-2016	Zapewnienie równego dostępu i możliwości skorzystania mieszkańcom województwa podkarpackiego ze wsparcia i możliwości zapłodnienia metodą Naprotechnologii dla par bezskutecznie starających się o potomstwo	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2016	200 000	70 000	70 000										0
1.3.1.18	Zakup, modernizacja, naprawy, przeglądy i rewizje pojazdów szynowych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2016	5 953 000	3 353 000	2 600 000										2 600 000
1.3.1.19	Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg wojewódzkich na terenie województwa podkarpackiego, oraz usuwanie zanieczyszczeń z nawierzchni porowatej	Oczyszczenie nawierzchni dróg wojewódzkich oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2015	2017	2 700 000	900 000	900 000	900 000									87 740
1.3.1.20	Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO) wraz z Planem Inwestycyjnym	Umożliwienie skorzystania ze środków unijnych przedsiębiorcom zajmującym się gospodarką odpadami	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2016	120 000	105 000	15 000										15 000
1.3.2.	- wydatki majątkowe					506 941 470	138 418 049	70 694 961	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	45 558 284
1.3.2.1	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	1 380 459	440 451											0
1.3.2.2	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2016	221 148 857	17 668 922	26 081 000										0
1.3.2.3	Zakup, modernizacja, naprawy, przeglądy i rewizje pojazdów szynowych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2016	64 937 152	12 079 271	1 500 000										1 500 000
1.3.2.4	Opracowanie dokumentacji projektowych i uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych	Poprawa powiązań komunikacyjnych i systemu komunikacji publicznej w województwie	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2016	3 118 422	535 000	60 000										4 323
1.3.2.5	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum-Zamek w Łańcucie	2010	2015	7 121 569	4 180 609											0
1.3.2.6	Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje - teren województwa podkarpackiego	Opracowanie dokumentacji projektowych m.in. projektów budowlano - wykonawczych oraz innych niezbędnych dokumentacji, wykup nieruchomości gruntowych	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2002	2017	17 713 651	2 639 524	1 000 000	1 000 000									2 000 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.3.2.7	Łęg III - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 5+000-7+580 na dl. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dl. 5.80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany	Rozbudowa lewego wału na dl. 2,58 km oraz prawego wału rzeki Łęg na dl. 5,8 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2011	2015	17 227 519	4 952 044										0
1.3.2.8	Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug, w tym przedsięwzięcie inwestycyjne: Strug-etap I- odcinkowa przebudowa- kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie	Ochrona przeciwpowodziowa aglomeracji Rzeszów	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2008	2016	36 989 878	65 000	19 726 352									19 726 352
1.3.2.9	Trześniówka III - rozbudowa lewego wału rzeki Trześniówki w km 8+280-13+132 na dl. 4,852 km oraz prawego wału w km 7+678-12+942 na dl. 5,264 km, na terenie gm. Tarnobrzeg i gm. Grębów	Rozbudowa lewego wału na dl. 4,775 km oraz prawego wału rzeki Trześniówki na dl. 5,24 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	20 892 200	5 262 797										0
1.3.2.10	Zabezpieczenie przed powodzią osiedla Rzochów - budowa nowego prawego wału rzeki Wisłoki w km 26+533 - 28+639 na terenie miasta Mielca i gminy Przecław	Budowa nowego prawego obwałowania rzeki Wisłoki na dl. 2,106 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	13 438 712	12 735 000										0
1.3.2.11	Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa - w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 886 Domaradz - Brzozów - Sanok	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	72 800 000	70 770 428										0
1.3.2.12	Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie i cyfryzacja zasobów Muzeum - Zamku w Łańcucie (OR-KA II)	Zabezpieczenie i wzrost dostępności materialnego (zabytki ruchome i nieruchome) oraz niematerialnego (tradycje i wartości) dziedzictwa kulturowego Muzeum - Zamku w Łańcucie	Muzeum - Zamek w Łańcucie	2014	2016	0	0	0									0
1.3.2.13	Przygotowanie i realizacja budowy nowego odcinka drogi wojewódzkiej Nr 987 Kolbuszowa - Sędziszów Małopolski w m. Sędziszów Małopolski - realizowanego w ramach projektu POIiŚ 7.1-30 "Modernizacja linii kolejowej E30/C-E30, odcinek Kraków - Rzeszów, etap III"	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	450 000	450 000										0
1.3.2.14	Przebudowa drogi woj. Nr 986 Tuszyna - Ropczyce - Wiśniowa w km 34+550 - 34 + 900 i zabezpieczenie osuwiska w km 34+550 - 34+850 w miejscowości Wielopole Skrzyńskie	Poprawa infrastruktury technicznej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	6 389 987	6 101 563										0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.2.15	Ropa – Etap 1 – budowa lewego obwałowania rzeki Ropy na odcinku od drogi powiatowej w Trzcinicy do mostu kolejowego w Siedliskach Sławęcińskich na terenie miejscowości Trzcinica, gm. Jasło oraz Przysieki, Siedliska Sławęcińskie, Pusta Wola, gm. Skołyszyn, woj. podkarpackie	Budowa lewego wału rzeki Ropy na łącznej długości 6,22km	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2016	23 333 064	537 440	22 327 609										22 327 609

TABELARYCZNE ZESTAWIENIE WNIOSKÓW O DOKONANIE ZMIAN LIMITÓW WYDATKÓW W WPF

Lp.	Lp. z zał nr 2 do WPF	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania		Wartość zadania ogółem			2015			2016			2017			2018-2025			razem zmiany w latach 2015-2024			razem nakłady poniesione do końca 2014 r.			razem	
					2015			2016			2017			2018-2025			razem zmiany w latach 2015-2024			razem nakłady poniesione do końca 2014 r.							
					WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach		WPF 2014
1	1.1.2.16 RR	Budowa Centrum Wystawienniczo-Kongresowego Województwa Podkarpackiego	UE	majątkowe	54 504 836	0	54 504 836	29492577	0	29 492 577										29 492 577	0	29 492 577	25 012 259	0	25 012 259	54 504 836	
			środki własne	majątkowe	71 202 812	21 861 468	93 064 280	64 081 693	21 861 468	85 943 161											64 081 693	21 861 468	85 943 161	7 121 119	0	7 121 119	93 064 280
			budżet państwa	majątkowe	9 618 501	0	9 618 501	445 352	0	445 352											445 352	0	445 352	9 173 149	0	9 173 149	9 618 501
			razem		135 326 149	21 861 468	157 187 617	94 019 622	21 861 468	115 881 090											94 019 622	21 861 468	115 881 090	41 306 527	0	41 306 527	157 187 617
		OGÓLEM	UE		54 504 836	0	54 504 836	29 492 577	0	29 492 577	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29 492 577	0	29 492 577	25 012 259	0	25 012 259	54 504 836	
			środki własne		71 202 812	21 861 468	93 064 280	64 081 693	21 861 468	85 943 161	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	64 081 693	21 861 468	85 943 161	7 121 119	0	7 121 119	93 064 280
			budżet państwa		9 618 501	0	9 618 501	445 352	0	445 352	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	445 352	0	445 352	9 173 149	0	9 173 149	9 618 501
			razem		135 326 149	21 861 468	157 187 617	94 019 622	21 861 468	115 881 090	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	94 019 622	21 861 468	115 881 090	41 306 527	0	41 306 527	157 187 617

Zestawienie zmian wskaźników spłaty zadłużenia w latach 2015 -2025

Lp.	Wyszczególnienie		Lata										
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	WPF kwiecień	Wskaźnik planowanej spłaty zobowiązań wiersz 9.4 z zał. Nr 1 do WPF	3,25%	8,88%	8,20%	10,47%	11,94%	9,32%	11,63%	8,77%	6,45%	5,97%	3,62%
2		Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań wiersz 9.6.1 z zał. Nr 1 do WPF	13,41%	12,50%	12,73%	12,53%	13,46%	15,56%	17,23%	20,10%	21,69%	23,35%	23,55%
3	WPF maj	Wskaźnik planowanej spłaty zobowiązań wiersz 9.4 z zał. Nr 1 do WPF	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
4		Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań wiersz 9.6.1 z zał. Nr 1 do WPF	13,41%	12,47%	12,67%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
5	zmiana wskaźnika planowanej spłaty (pozycja 3 - 1)		-0,02%	0,09%	0,09%	0,41%	0,46%	0,43%	0,45%	0,42%	0,00%	0,00%	0,00%
6	zmiana dopuszczalnego wskaźnika spłaty (pozycja 4 - 2)		0,00%	-0,03%	-0,06%	-0,09%	-0,08%	-0,08%	-0,06%	-0,05%	-0,03%	-0,01%	-0,01%
7	relacja przed zmianą (pozycja 2 - 1)		10,16%	3,62%	4,53%	2,06%	1,52%	6,24%	5,60%	11,33%	15,24%	17,38%	19,93%
8	relacja po zmianie (pozycja 4 - 3)		10,18%	3,50%	4,38%	1,56%	0,98%	5,73%	5,09%	10,86%	15,21%	17,37%	19,92%
9	zmiana relacji (pozycja 8 - 7)		0,02%	-0,12%	-0,15%	-0,50%	-0,54%	-0,51%	-0,51%	-0,47%	-0,03%	-0,01%	-0,01%

**Uchwała Nr / /15
Sejmiku Województwa Podkarpackiego**

z dnia.....2015 r.

**w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Wadowice Górne
oraz wyznaczenia nowej aglomeracji Wadowice Górne**

Na podstawie art. 18 pkt 1 i pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.), art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469), art. 22 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 r., poz. 995),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Likwiduje się aglomerację Wadowice Górne wyznaczoną rozporządzeniem Nr 30/06 Wojewody Podkarpackiego z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne (Dz. Urz. Woj. Podka. Nr 39, poz. 714).

§ 2

Traci moc rozporządzenie Wojewody Podkarpackiego o którym mowa w § 1.

§ 3

Wyznacza się, na terenie Gminy Wadowice Górne, aglomerację Wadowice Górne o równoważnej liczbie mieszkańców 2 225, zlokalizowaną na terenie miejscowości Wadowice Górne, Wadowice Dolne i Przebendów z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach.

§ 4

Obszar i granice aglomeracji, o której mowa w § 3 oznaczone są na mapie stanowiącej załącznik do uchwały.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469), sejmik województwa wyznacza aglomeracje, w drodze uchwały. Zgodnie z art. 43 ust. 2b Prawa wodnego wyznaczenie aglomeracji następuje po uzgodnieniu przez marszałka województwa z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej, a zakresie obszarów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin. Pod pojęciem aglomeracji należy rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków.

Sposób wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 r., poz. 995).

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32, poz. 159) aglomerację wyznaczoną przed dniem 15 listopada 2008 r. sejmik województwa może zlikwidować w drodze uchwały, z dniem likwidacji tej aglomeracji traci moc akt prawa miejscowego, którym aglomeracja ta została wyznaczona.

Zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami, Wojewoda Podkarpacki wyznaczył rozporządzeniem nr 30/06 z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne (Dz. Urz. Woj. Podka. Nr 39, poz. 714), aglomerację Wadowice Górne, o równoważnej liczbie mieszkańców 10 481, zlokalizowaną na terenie miejscowości Wadowice Górne, Przebendów, Wadowice Dolne, Wampierzów, Kawęczyn, Izbiska, Wierzchowiny, Wola Wadowska, Jamy oraz Piątkowiec z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach.

Wójt Gminy Wadowice Górne przedłożył propozycję planu aglomeracji, wraz z wnioskiem o zmianę jej granic. Przedmiotowa zmiana aglomeracji wynika z konieczności dostosowania jej do wymogów obecnie obowiązujących przepisów, w szczególności ww. rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie wyznaczania aglomeracji oraz koniecznością uaktualnienia określonej dla aglomeracji RLM.

Zgodnie z przedstawioną propozycją planu nowej aglomeracji, aglomeracja Wadowice Górne z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach zlokalizowana zostanie na terenie miejscowości Wadowice Górne, Wadowice Dolne oraz Przebendów. Szczegółowe granice aglomeracji określone zostały w załączniku do uchwały.

Na obszarze aglomeracji istnieje 44,9 km sieci kanalizacyjnej. Na terenie aglomeracji zameldowanych jest 2 190 mieszkańców, ponadto zarejestrowane jest 35 miejsc noclegowych. W ramach aglomeracji nie planuje się budowy nowej sieci kanalizacyjnej.

W aglomeracji nie powstają ścieki przemysłowe, nie planuje się również podłączenia do kanalizacji zakładów odprowadzających takie ścieki.

Na terenie aglomeracji powstaje 138 m³/d ścieków komunalnych, o parametrach: BZT₅ – 268 mgO₂/dm³, ChZT – 698 mgO₂/dm³, zawiesina ogólna – 398 mg/dm³.

Całkowita RLM aglomeracji wyniesie 2 225 i będzie równa sumie liczby mieszkańców i turystów aglomeracji.

Zgodnie z § 4 ust. 5 w/w rozporządzenia w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji, zweryfikowana przez marszałka województwa propozycja planu aglomeracji podlega uzgodnieniu i zaopiniowaniu, zgodnie z art. 43 ust. 2b ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne.

W piśmie z dnia 2 kwietnia 2015 r., znak: OS-II.0006.1.2015.PC Marszałek Województwa Podkarpackiego poinformował o pozytywnym zweryfikowaniu propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne przedłożonej przez Wójta Gminy Wadowice Górne oraz wystąpił do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie (Dyrektor RZGW) i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ), o uzgodnienie propozycji planu aglomeracji oraz do Gminy Wadowice Górne o zaopiniowanie propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne.

Dyrektor RZGW w Krakowie postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2015 r., znak: ZG-424-12/15 pozytywnie uzgodnił propozycję planu aglomeracji Wadowice Górne.

RDOŚ w Rzeszowie w piśmie z dnia 17 kwietnia 2015 r., znak: WSI.400.4.23.2015.IK poinformował o pozytywnym uzgodnieniu propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne.

Gmina Wadowice Górne w uchwale Rady Gminy Nr VIII/30/2015 z dnia 24 kwietnia 2015 r., w sprawie pozytywnego zaopiniowania projektu planu aglomeracji Wadowice Górne, pozytywnie zaopiniowała propozycję planu aglomeracji Wadowice Górne.

W związku z powyższym zostały spełnione warunki ustawowe do wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne w nowych granicach.

Wejście w życie niniejszej uchwały przyczyni się do rozwiązania problemu gospodarki ściekowej na terenie Gminy Wadowice Górne w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony.

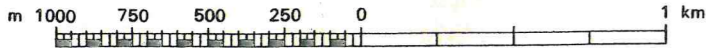
Nie przewiduje się innych skutków prawnych i społeczno – gospodarczych, które byłyby związane z wejściem w życie niniejszej uchwały.

Uchwała nie narusza obowiązków gminy w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych wynikających m.in. z przepisów o samorządzie gminnym.

Konieczność wyznaczenia aglomeracji wynika z wywiązania się Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ze zobowiązań zawartych w Traktacie Akcesyjnym, w części dotyczącej spełnienia dyrektywy 91/271/EWG, w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

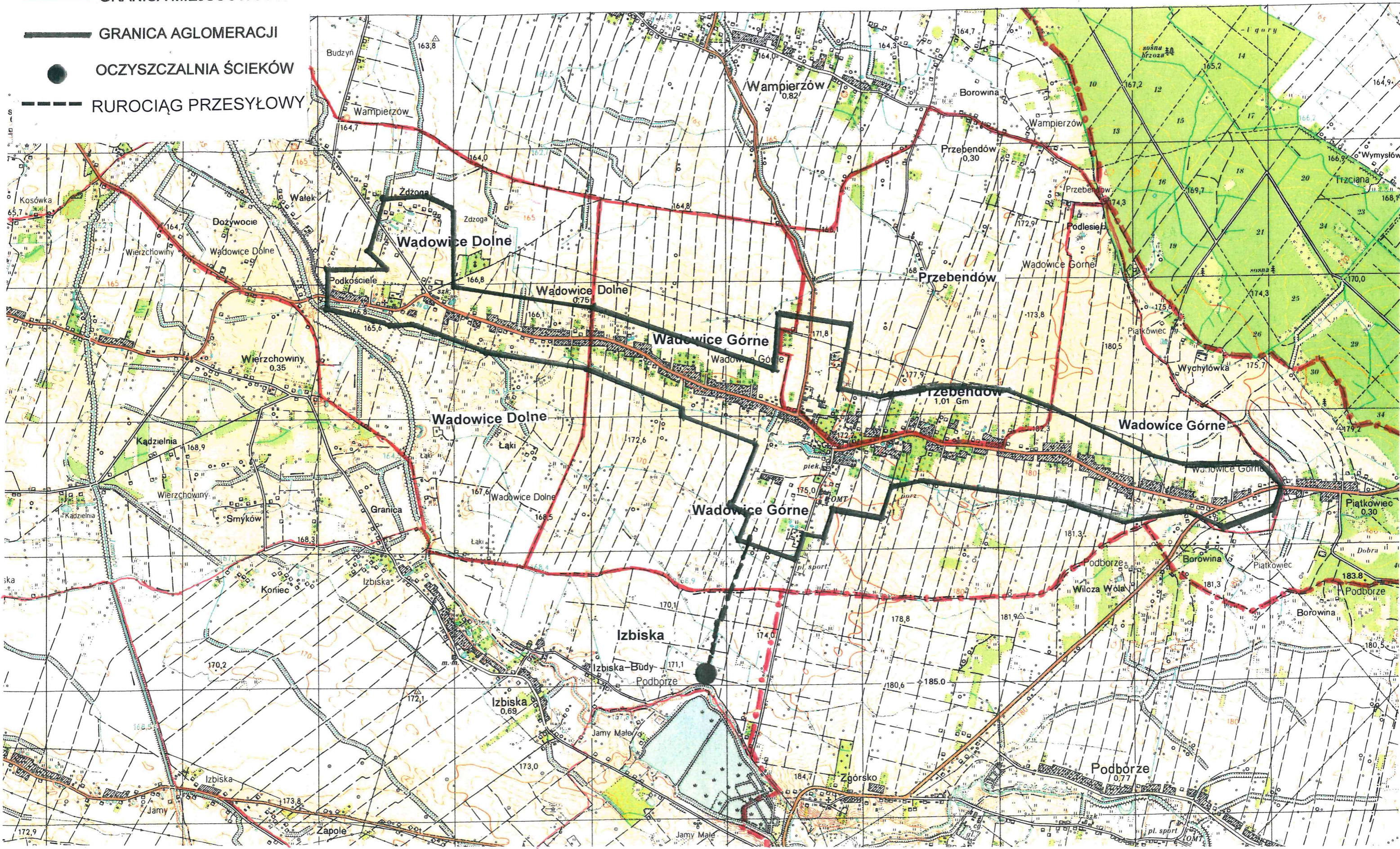
1 : 25 000

1 cm – 250 m

Plan Aglomeracji Wadowice Górne

- GRANICA GMINY
- GRANICA MIEJSCOWOŚCI
- GRANICA AGLOMERACJI
- OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW
- RUROCIĄG PRZESYŁOWY

Uchwała Nr / / 2015
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 roku

w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy
Województwem Podkarpackim a Gminą Tarnobrzeg.

Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2014 r., poz. 518 j.t. z późn. zm.), § 9 Uchwały Nr XXVII/493/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 listopada 2012 r. w sprawie zasad gospodarowania mieniem Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z dnia 10 grudnia 2012 r., poz. 2958).

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje;

§ 1

1. Wyraża się zgodę na dokonanie zamiany nieruchomości stanowiącej własność Województwa Podkarpackiego, położonej w Tarnobrzegu przy ul. Sienkiewicza 159 A, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków obrębu 0012 Tarnobrzeg jako działka ewid. nr 1507/37 o pow. 0,1056 ha objętej księgą wieczystą TB1T/00056550/8, zabudowanej czterokondygnacyjnym budynkiem o pow. użytkowej 1212,2 m² na niezabudowaną nieruchomość stanowiącą własność Gminy Tarnobrzeg, położoną w Tarnobrzegu przy ul. Sienkiewicza 206, oznaczoną w ewidencji gruntów i budynków obrębu 0004 Mokrzychów jako działka ewid. nr 1476 o pow. 0,1528 ha objętą księgą wieczystą TB1T/00034299/0.
2. Z tytułu zamiany dokonana zostanie dopłata przez Gminę Tarnobrzeg w kwocie 100 000,00 zł (słownie: sto tysięcy złotych).

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Od kilku miesięcy trwa wymiana korespondencji pomiędzy Prezydentem Miasta Tarnobrzega oraz Marszałkiem Województwa Podkarpackiego w sprawie ustalenia warunków zamiany nieruchomości stanowiących własność Gminy Tarnobrzeg oraz Województwa Podkarpackiego.

Niezabudowana działka nr 1476 o pow. 0,1528 ha stanowi własność Gminy i jest niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania obiektów będących w trwałym zarządzie Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli Oddział w Tarnobrzegu, zlokalizowanych na działce nr 1477/1. Nabycie przedmiotowej działki zapewni formalno – prawny dostęp działki Województwa (nr 1477/1) do drogi publicznej. Obie działki stanowią spójny kompleks, który objęty jest ochroną konserwatora zabytków.

Działka nr 1507/37 o pow. 0,1056 ha stanowi własność Województwa Podkarpackiego i zabudowana jest budynkiem czterokondygnacyjnym o pow. użytkowej 1212,2 m². Obecnie pozostaje w trwałym zarządzie Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie (do 30.09.2014 r. w trwałym zarządzie Zespołu Kolegium Nauczycielskich w Tarnobrzegu). Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCEN, przedmiotowa nieruchomość jest zbędna dla jego działalności statutowej, natomiast Gmina Tarnobrzeg planuje przeznaczyć obiekt na swoje zadania własne.

Wartość zamienianych nieruchomości wynosi:

- zabudowana działka nr 1507/37 Województwa Podkarpackiego – 1 868 000 zł
- niezabudowana działka nr 1476 Gminy Tarnobrzeg – 163 053 zł.

Różnica wartości nieruchomości wynosi 1 704 947 zł.

Z tytułu zamiany Gmina Tarnobrzeg dokona dopłaty w wysokości 100 000,00 zł (słownie: sto tysięcy złotych).

W związku z faktem iż różnica zamienianych nieruchomości wynosi ponad 1,7 mln zł, proponuje się by koszty aktu notarialnego oraz opłaty wieczystoksięgowe pokryła Gmina Tarnobrzeg jako beneficjent nieruchomości o wyższej wartości.

UCHWAŁA NR .../.../...
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia ... r.

**w sprawie zmiany Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego
w Przemyślu**

Na podstawie art. 18 ust. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.), art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala, co następuje:**

§ 1

W Statucie Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu stanowiącym załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 29/343/07 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie nadania Statutów Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego w Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie i Tarnobrzegu § 6 otrzymuje brzmienie:

- „1. Działalnością Ośrodka kieruje Dyrektor.
2. Dyrektor reprezentuje Ośrodek na zewnątrz oraz ponosi odpowiedzialność za realizację zadań Ośrodka i osiągnięte wyniki finansowe.
3. Dyrektor uprawniony jest do samodzielnego dokonywania czynności prawnych w zakresie działalności Ośrodka.
4. Dyrektora Ośrodka powołuje i odwołuje Zarząd Województwa Podkarpackiego.
5. Wynagrodzenie dla Dyrektora Ośrodka ustala Zarząd Województwa Podkarpackiego.
6. Pracowników Ośrodka zatrudnia i zwalnia Dyrektor.”

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zmiana Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu wynika ze zmian organizacyjnych. Nie ma potrzeby, aby zadania dyrektora wykonywał zastępca dyrektora. Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.) działalnością ośrodka kieruje dyrektor.

W chwili uchwalania Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu, właściwym do nadawania ośrodkom statutu był zarząd województwa. Od 1 sierpnia 2009 r. właściwym do uchwalania i zmiany statutów ośrodków jest Sejmik województwa.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE

z dnia

**w sprawie zmiany nazwy Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim
Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie**

Na podstawie art. 18 pkt 19 lit. f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013, poz. 596 z późn. zm.) i art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Zmienia się nazwę Zespół Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie na Zespół Szkół przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Z uwagi na uchwałę Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie nadania Statutu Klinicznemu Szpitalowi Wojewódzkiemu Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie zmienia się nazwę Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie na Zespół Szkół przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

**UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE**

z dnia

**zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu
w roku 2015 pomocy finansowej**

Na podstawie art. 8a i 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2013 r. poz. 596, z późn. zm.) oraz art. 216 ust. 2 pkt 5 i art. 220 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

W uchwale nr LV/1066/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 września 2014 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. Udziela się Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej z przeznaczeniem na wydatki związane z prowadzeniem przez Powiat Lubaczowski Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego wchodzącego w skład Zespołu Placówek im. Jana Pawła II w Lubaczowie w wysokości 400 000,-zł.”

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt jest zgodny ze stanowiskiem Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego podjętym na posiedzeniu w dniu 23 kwietnia 2015 r.

Komisja Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego na wyjazdowym posiedzeniu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Lubaczowie dokonała wizji lokalnej ww. Ośrodka wraz z jego infrastrukturą a zwłaszcza pralnią, która wymaga kapitalnego remontu. Biorąc pod uwagę sytuację finansową ww. placówki, bardzo zły stan pralni, rolę jaką wypełnia oraz wychowanków tej placówki Komisja zaproponowała zmianę zapisu § 1 uchwały nr LV/1066/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 września 2014 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej.

Obecnie obowiązująca uchwała Sejmiku Województwa w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu uzależniła wysokość pomocy finansowej od różnicy pomiędzy subwencją oświatową a rzeczywistymi kosztami zapewniającymi prawidłowe funkcjonowanie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, jednak nie więcej niż 400.00,-zł. Wprowadzenie proponowanej zmiany umożliwi przekazanie pomocy finansowej, bez konieczności ustalenia różnicy pomiędzy rzeczywistymi kosztami funkcjonowania Ośrodka a subwencją oświatową.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie proponowanej uchwały znajduje uzasadnienie.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia

w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 poz. 596 z późn. zm.) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 września 1999 r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28 poz.1247 z późn. zm.);

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Zdrowia, Sejmowej Komisji Zdrowia oraz Konwentowi Marszałków Województw RP.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.

W obecnej sytuacji powszechnie występują niedobory personelu pielęgniarskiego i położniczego. Tendencja ta utrzymuje się od wielu lat, a w ostatnich latach zjawisko to przybrało niepokojące trendy. Obserwujemy brak dopływu młodej i wykształconej kadry pielęgniarek i położnych w sytuacji starzenia się tej grupy zawodowej oraz emigrację zarobkową tego personelu do innych krajów.

Proponowanym rozwiązaniem problemu będzie wprowadzenie finansowanych przez Ministra Zdrowia etatów – rezydentów dla pielęgniarek i położnych. Personel rezydencki mógłby wykonywać świadczenia medyczne po zakończeniu edukacji i uzyskaniu prawa wykonywania przez okres dwóch lat. Środki finansowe na pokrycie kosztów wynagrodzeń tych pracowników pokrywałby Minister Zdrowia, podobnie jak w przypadku lekarzy rezydentów.

Działanie to oprócz znaczącej poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Polski podniesie jakość udzielanych świadczeń medycznych, a także rozwiąże częściowo problemy finansowe podmiotów leczniczych. Odciąży część kosztów pracy personelu pielęgniarek i położnych, który będzie mógł przeznaczyć te uwolnione środki finansowe na ewentualne podwyżki płac dla obecnie zatrudnionych osób z tej grupy zawodowej.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały przez Sejmik Województwa Podkarpackiego jest w pełni uzasadnione.

Stanowisko

Sejmiku Województwa Podkarpackiego

w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla zawodu pielęgniarek i położnych.

Mając na uwadze zapewnienie właściwego bezpieczeństwa życia i zdrowia obywateli Rzeczypospolitej Polskiej zagwarantowane zapisami Konstytucji, Radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego, apelują do władz ustawodawczych i wykonawczych o podjęcie skutecznych działań w tym zakresie.

W sytuacji poważnego zagrożenia wystąpienia braków personelu pielęgniarskiego i położniczego będącego następstwem wieloletnich zaniedbań w organizowaniu i finansowaniu polskiego systemu ochrony zdrowia Sejmik Województwa Podkarpackiego proponuje wprowadzenie rozwiązań systemowych, które złagodzą tego negatywne skutki.

Sugerowanym przez Radnych Sejmiku rozwiązaniem problemu będzie wprowadzenie finansowanych przez Ministra Zdrowia etatów – rezydentów dla zawodu pielęgniarek i położnych. Personel rezydencki mógłby wykonywać świadczenia medyczne po zakończeniu edukacji i uzyskaniu prawa wykonywania przez okres dwóch lat. Środki finansowe na pokrycie kosztów wynagrodzeń tych pracowników pokrywałby Minister Zdrowia, podobnie jak w przypadku lekarzy rezydentów. Przedstawione rozwiązanie jest zgodne ze stanowiskami Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych oraz Ogólnopolskiego Związku Pielęgniarek i Położnych.

Działanie to oprócz znaczącej poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Polski podniesie jakość udzielanych świadczeń medycznych, a także rozwiąże częściowo problemy finansowe podmiotów leczniczych i w części spełni postulaty środowiska medycznego pielęgniarek i położnych w zakresie podwyżek płac.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia

w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 poz. 596 z późn. zm.) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 września 1999 r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28 poz.1247 z późn. zm.);

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Zdrowia, Sejmowej Komisji Zdrowia oraz Konwentowi Marszałków Województw RP.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.

W chwili obecnej istnieje problem finansowania świadczeń medycznych realizowanych przez personel pielęgniarski i położniczy. Wynika to m.in. z niskiej wyceny punktu rozliczeniowego oraz nie uwzględnienia wszystkich specjalizacji pielęgniarskich i położniczych do rozliczania świadczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Uwzględniając tą sytuację proponuje się powrót od lipca 2016 r. do systemu kontraktowania świadczeń medycznych oraz dokonania nowej wyceny punktu rozliczeniowego za procedury realizowane przez pielęgniarki i położne. Dokonując tych zmian i przyjmując nową wycenę punktu rozliczeniowego należy uwzględnić minimalne normy zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2012 r., poz. 1545) w każdej specjalizacji pielęgniarskiej i położniczej.

Jednocześnie z uwagi na niskie zarobki tej grupy zawodowej obserwuje się niewielkie zainteresowanie podejmowaniem zatrudnienia w tych zawodach oraz odpływ tej kadry medycznej do innych zawodów lub emigrację zarobkową za granice Polski, gdzie jest to dobrze opłacany zawód. Dodatkowo najliczniejsza grupa pielęgniarek i położnych znajduje się w przedziale wiekowym 49-59 lat (średnia wieku wynosi 47 lat). Natomiast statystycznie w Polsce na 1000 mieszkańców przypada 5,4 pielęgniarek, gdy np. w Czechach – 8,1 a w Szwajcarii – 16.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały przez Sejmik Województwa Podkarpackiego jest w pełni uzasadnione.

Stanowisko

Sejmiku Województwa Podkarpackiego

w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne

Mając na uwadze zapewnienie właściwego finansowania podmiotów leczniczych adekwatnego do rzeczywistych kosztów związanych z udzielaniem świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne Radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego postulują, aby od lipca 2016 r. w systemie kontraktowania świadczeń medycznych uwzględnić prace wykonywane przez pielęgniarki i położne. Dokonując nowej wyceny punktu rozliczeniowego należy rozszerzyć zapisy ustalające minimalne normy zatrudnienia i kwalifikacje zawodowe pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2012 r., poz. 1545) i objąć nimi również niepubliczne podmioty lecznicze realizujące świadczenia medyczne finansowane ze środków publicznych, w ramach podpisanych kontraktów z NFZ.

Proponowana zmiana przyniesie wymierne korzyści finansowe dla podmiotów leczniczych w postaci urealnienia przychodów z tytułu wykonywanych świadczeń medycznych oraz bezpośrednio dla grupy zawodowej pielęgniarek i położnych poprzez wzrost ich wynagrodzenia. Należy tutaj jednocześnie nadmienić, że działanie to podniesie poziom i jakość udzielanych świadczeń medycznych przez ww. personel medyczny oraz zmniejszy migrację tej grupy zawodowej do innych zawodów, jak również emigrację za granicę Polski.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 roku

Projekt

w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego dofinansowania budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki.

Na podstawie §19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z 1999 r nr 28, poz.1247 z póź.zm.).

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

1. Wyraża się wolę wsparcia finansowego Miasta Rzeszowa realizatora budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki w wysokości połowy dofinansowania po stronie inwestora.
2. Warunkiem dofinansowania z budżetu województwa jest uzyskanie dofinansowania od dysponenta środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, tj. Ministra Sportu i Turystyki zgodnie z programem realizowanym na podstawie § 4 pkt.1 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz.U. z 2014 r. poz.1391).
3. Koszt budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki wstępnie został określony na kwotę 32 miliony złotych, a dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki możliwe jest do 50% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Województwo Podkarpackie i Prezydent Miasta Rzeszowa deklarują wsparcie budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki na stadionie Klubu Sportowego Resovia przy ul. Wyspiańskiego w Rzeszowie. Podkarpacie ma duże tradycje w zakresie lekkiej atletyki. Stworzenie nowoczesnego obiektu sportowego z między innymi pierwszą w Polsce krytą bieżnią tartanową na 330 m pozwoli w przyszłości organizować międzynarodowe zawody lekkiej atletyki, a przebudowane trybuny zapewnią miejsca dla około 6 tysięcy widzów.

Rok 2015 został ogłoszony przez Ministerstwo Sportu i Turystyki Rokiem Lekkiej Atletyki, co daje możliwość dofinansowania tego zadania w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu* do 50% wydatków kwalifikowanych zadania przez Ministra Sportu i Turystyki.

Mając na uwadze powyższe podjęcie uchwały jest zasadne.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia2015 r.

**w sprawie przyjęcia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa
Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)**

Na podstawie art. 18 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2013 poz. 596 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego

uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Regionalną Strategię Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie:

W dokumencie strategicznym zatytułowanym „*Komunikat Komisji EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” Unia Europejska sprecyzowała nowe priorytety i cele rozwoju Europy. W dokumencie zwrócono uwagę na konieczność dokonywania w obszarze Unii jako całości, krajów członkowskich jak i regionów – mądrych wyborów głównych obszarów budujących perspektywę rozwoju, zwanych inteligentnymi specjalizacjami (*smart specialisations*). W związku z tym zaistniała konieczność opracowania nowej Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) uwzględniającej oczekiwania wyrażone w cytowanym dokumencie.

Projekt dokumentu pod nazwą *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* został przyjęty przez Zarząd Województwa uchwałą nr 262/6407/13 z dnia 27.08.2013 r. i skierowany do konsultacji społecznych, które odbyły się w sierpniu i wrześniu 2013 r. Ostateczna wersja projektu dokumentu została opublikowana 18 października 2014 r.

W roku 2014 projekt *Strategii* był poddany badaniu eksperckiemu na zlecenie Komisji Europejskiej, w wyniku czego powstał raport: „*Ocena ekspercka sytuacji i perspektyw województwa podkarpackiego w Polsce w związku z opracowywaniem RSI*”. Raport ten został uznany za spełniający wymogi badania ewaluacyjnego *ex ante* przez Instytut Badań Ewaluacyjnych Rynkowych i Społecznych w przedłożonej w dniu 13 kwietnia 2015 r. *Opinii*. Obowiązek przeprowadzenia takiego badania wynika z art. 10a, ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014, poz. 1649).

Uchwała o przyjęciu *Strategii* stworzy podstawę prawną do działań mających na celu poprawę efektywności wykorzystania funduszy strukturalnych w aktualnej perspektywie finansowej.

Załącznik:

Projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji* (wersja z dnia 18.10.2014 r.)

**Regionalna Strategia Innowacji
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)**

PROJEKT

Rzeszów 2015

Autorzy Strategii:

*Leszek Woźniak; Andrzej Sobkowiak;
Sylwia Dziejczak; Wiesław Kąkol; Krzysztof Kud; Marian Woźniak; Dariusz Wyrwa
- Politechnika Rzeszowska*

Zespół ekspertów współpracujących:

Piotr Czerepiuk – Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego; Ewa Draus – Sejmik Województwa Podkarpackiego; Zdzisław Nowakowski - Sejmik Województwa Podkarpackiego; Eugeniusz Bernat – Smak Górno Sp. z o.o.; Marek Cierpiat-Wolan – Urząd Statystyczny w Rzeszowie; Zbigniew Czerniakowski – Uniwersytet Rzeszowski; Marta Czyżewska – Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie; Marek Darecki – WSK „PZL-Rzeszów” S.A.; Ireneusz Drzewiecki – Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.; Grzegorz Tabisz – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.; Krzysztof Kaszuba – Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie; Andrzej Rybka – Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”; Paweł Wacnik – INNpuls Sp. z o.o.; Bogdan Wierzbiński – Uniwersytet Rzeszowski

Pamięci dr Teresy Pasterz, autorki pierwszej Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

ISBN

Wydawnictwo

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego – analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji	21
2. Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego - analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji.....	28
3. Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego – wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego	33
4. Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne) – wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu.....	45
5. Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania – tworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy	49
6. System monitorowania i oceny realizacji <i>RSI 2014-2020</i> – uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny	53
7. Założenia do programu operacyjnego – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur	63
8. Źródła finansowania RSI – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur	66
9. Rekomendacje – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur.....	69
10. Słownik pojęć.....	73
Bibliografia.....	78
Spis tabel	80
Streszczenie	81

Wprowadzenie

*„Innowacyjność to nowy sposób działania,
przynoszący pozytywne zmiany.
Coś, co poprawia jakość życia”¹.*

Unia Europejska sprecyzowała wizję, nowe priorytety i cele rozwoju w podstawowym dokumencie strategicznym, zatytułowanym *„Komunikat Komisji EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”²*. Bardzo ważną, podstawową kwestią, wielokrotnie poruszaną w tej Strategii, jest zwrócenie uwagi na konieczność dokonywania – zarówno na poziomie Unii, krajów członkowskich, jak i regionów – inteligentnych, mądrych wyborów, zwanych inteligentnymi specjalizacjami (*smart specialisations*)³.

W *„Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)”* podkreślono wiele niedociągnięć wcześniejszych regionalnych strategii rozwoju, do których zaliczono: brak perspektywy międzynarodowej i ponadregionalnej; brak związku z tkanką przemysłową i gospodarczą danego regionu; brak solidnej analizy mocnych stron regionu; syndrom „wybierania zwycięzców”; ślepe naśladowanie najlepiej prosperujących regionów, bez uwzględnienia lokalnego kontekstu^{4,5}.

Zwrócono uwagę właśnie na brak priorytetyzowania, czyli brak inteligentnego, mądrego wyboru, na wspieranie w poprzednim okresie programowania praktycznie każdego sektora. Nie dokonano koncentracji środków na działaniach i sektorach, które mogą dać największe efekty. W efekcie zmarnowano znaczną część środków. Celem nadrzędnym powinno być, ale bardzo często nie było, zwiększenie efektywności wydatkowania publicznych pieniędzy.

Cytowane powyżej opracowanie podaje także oficjalną definicję strategii RIS3, według której: ***„Narodowe/regionalne strategie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) to zintegrowane, lokalnie definiowane programy transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:***

- ***pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;***
- ***wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągnięcia doskonałości;***

¹ C. Gallo, *Steve Jobs. Sekrety innowacji. Zupełnie inaczej – reguły przełomowego sukcesu*, Wyd. znak litera nova, Kraków 2011, s. 14.

² Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna.

³ Pierwotnie Komisja Europejska narzucała konieczność wyznaczenia tylko jednej inteligentnej specjalizacji dla każdego regionu, aktualnie dopuszczalne jest wyznaczenie 2-3 inteligentnych specjalizacji.

⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, European Union 2012, tłumaczenie sfinansowane ze środków własnych Banku Światowego – kwiecień 2013, s. 13.

⁵ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3)*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, European Union 2012, p. 11.

- **sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;**
- **prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;**
- **są oparte na obiektywnych danych i dowodach oraz zawierają solidne systemy monitorowania i oceny**⁶.

Bardziej szczegółowo rola inteligentnych specjalizacji, wkomponowanych w strategiczne ramy dokumentu *EUROPA 2020*, została przedstawiona w opracowaniu będącym syntezą i podsumowaniem założeń dla projektu przewodniego „Unia innowacji”. We wszystkich cytowanych dokumentach podkreślono, że zarówno wykorzystywana metodologia, jak i strategię RIS3 powinny dotyczyć wszystkich trzech priorytetów wskazanych w dokumencie *EUROPA 2020*, czyli inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu⁷.

Należy podkreślić, że każda inteligentna specjalizacja powinna mieć duże znaczenie z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju, ponieważ osiągnięcie standardów gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej wymaga dużych wysiłków w zakresie innowacji, w tym szczególnie ekoinnowacji. Wizją nowego modelu gospodarki europejskiej, przedstawioną w *Strategii EUROPA 2020*, jest zielony wzrost i biogospodarka⁸. Unia Europejska zakłada, że taki model rozwoju, mieszczący się w kategoriach pojęcia biogospodarka, zostanie zrealizowany maksymalnie do roku 2020⁹.

Bardzo ważnym pojęciem, związanym z inteligentną specjalizacją, są kluczowe technologie wspomagające (*KETs – Key Enabling Technologies*). W celu ujednoczenia pojmowania tej istotnej kwestii, w oficjalnych dokumentach zdefiniowano pojęcie kluczowych technologii wspomagających.

*„Istotnym elementem strategii inteligentnej specjalizacji może być wdrożenie kluczowych technologii wspomagających, z uwagi na ich horyzontalny charakter i potencjał transformacyjny. W przyszłości wiele produktów i usług będzie się opierać właśnie na technologiach takich jak półprzewodniki, zaawansowane materiały, fotonika i nanotechnologia. Poza tym, takie produkty i usługi będą pełnić kluczową rolę, jeżeli chodzi o największe wyzwania społeczne stojące przed Unią Europejską, takie jak, między innymi, zapewnienie dostaw energii, zdrowie publiczne, starzenie się społeczeństw, czy zmiany klimatu”*¹⁰. Interesującym uzupełnieniem pojęcia kluczowych technologii wspomagających jest zintegrowane podejście przedstawione w dokumencie „*Horyzont 2020*”. *„Takie multidyscyplinarne, wymagające rozległej wiedzy i dużego kapitału technologie obejmują wiele zróżnicowanych sektorów, tworząc podstawę dla osiągnięcia istotnej przewagi konkurencyjnej przez przemysł europejski. Zintegrowane podejście, wspierające oddziaływanie kluczowych technologii wspomagających, przejawiające się łączeniem, konwergencją i wzajemnym inspirowaniem się różnych cykli innowacji i łańcuchów wartości, może zapewnić obiecujące wyniki badań naukowych i otworzyć drogę dla nowych technologii przemysłowych, produktów, usług i nowatorskich*

⁶ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 10.

⁷ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 14.

⁸ Szerzej na temat realizacji koncepcji biogospodarki w Unii Europejskiej w dokumencie *The European Bioeconomy in 2030, Delivering Sustainable Growth by addressing the Grand Societal Challenges*, s. 1-23.

⁹ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 14.

¹⁰ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 15.

zastosowań (np. w przestrzeni kosmicznej, transporcie, środowisku, zdrowiu itd.)¹¹. Kluczowe technologie wspomagające mają charakter funkcjonalny i horyzontalny, są innowacyjnymi rozwiązaniami, które mogą się pojawić, jako wspierające rozwój, w każdym sektorze, także w każdej inteligentnej specjalizacji. Kolejnym ich przykładem, uwzględnionym w cytowanym dokumencie, są rozwiązania z zakresu ICT oraz dobrze rozumianej biotechnologii (Unia Europejska precyzuje i zawęża to ostatnie pojęcie – biotechnologie przemysłowe).

Jak już wielokrotnie podkreślono, zasadnicza idea *smart specialisation* polega na koncentrowaniu zasobów na wybranych, kluczowych priorytetach. Podobnie skonstruowano w Unii Europejskiej Program „Horyzont 2020”, który „skupi swoje zasoby na trzech różnych lecz wzajemnie się uzupełniających priorytetach w obszarach, w których wchodzi w grę wyraźna wartość dodana dla Unii. Priorytety te są zgodne z priorytetami Strategii EUROPA 2020 i inicjatywy Unia Innowacji”¹².

Do tych priorytetów należą:

- doskonała baza naukowa – „w ramach tego priorytetu podniesie się poziom doskonałości europejskiej bazy naukowej i zapewniony zostanie stały doływ światowej klasy badań w celu zagwarantowania długoterminowej konkurencyjności Europy. Wspierane będą najlepsze pomysły, rozwijane zasoby intelektualne w Europie”¹³ itd.;
- wiodąca pozycja w przemyśle – „celem tego priorytetu będzie poprawa atrakcyjności Europy jako miejsca na inwestycje w zakresie badań naukowych i innowacji (w tym eko-innowacji), poprzez wspieranie działań zgodnych z potrzebami sektora biznesu. W ten sposób zapewnione zostaną znaczące inwestycje w kluczowe technologie przemysłowe, zmaksymalizowany zostanie potencjał wzrostu europejskich przedsiębiorstw poprzez zapewnienie im odpowiedniego poziomu finansowania, a innowacyjne MŚP otrzymają wsparcie, które umożliwi im przekształcenie się w wiodące przedsiębiorstwa światowe”¹⁴;
- wyzwania społeczne – „priorytet ten odzwierciedla priorytety polityczne strategii „EUROPA 2020” oraz stanowi odpowiedź na główne obawy żywione przez obywateli w Europie i na świecie. Podejście zorientowane na wyzwania pozwoli skupić zasoby i wiedzę z różnych dziedzin, technologii i dyscyplin, w tym nauk społecznych i humanistycznych ... Ponadto ustanowione zostaną powiązania z działalnością europejskich partnerstw innowacyjnych”¹⁵.

Przedstawione powyżej założenia Programu „Horyzont 2020” odpowiadają w pełni logice inteligentnych specjalizacji, zakładają szerokie i spójne podejście do innowacji, które powinno być oparte na wskazanym wyjątkowym zbiorze wartości, charakterystycznych dla poszczególnych krajów, jak i dla regionów. Podejście to – oczywiście – jest w pełni zgodne z priorytetami Strategii EUROPA 2020. Zakłada ono również zwiększenie udziału MŚP w kreowaniu wzrostu społecznego i gospodarczego, także poprzez uproszczenia dotyczące dotychczasowego znacznego obciążenia

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, s. 47.

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, KOM(2011) 808 wersja ostateczna, s. 1-14.

¹³ Tamże, s. 4.

¹⁴ Tamże, s. 5.

¹⁵ Tamże, s. 5-6.

administracyjnego podejmowanych działalności. Akcentuje również konieczność zwiększenia współpracy międzynarodowej.

„Program „Horyzont 2020” opracowano z myślą o wsparciu inicjatywy przewodniej *Strategii EUROPA 2020*, jaką jest „Unia Innowacji”, a podstawowym jego założeniem i logiką niniejszych zasad jest przyjęcie znacznie bardziej strategicznego podejścia do badań naukowych i innowacji”¹⁶.

Zgodnie z intencjami i kontekstem *Strategii EUROPA 2020*, inteligentne specjalizacje powinny stać się wiodącym elementem lokalnie definiowanych strategii innowacji. U podstaw *Strategii EUROPA 2020* leżą trzy priorytety¹⁷: „*rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; rozwój zrównoważony – kreowanie i wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*”.

Jak już zaznaczono, inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji – będzie wspierany w UE między innymi poprzez zrealizowanie trzech projektów przewodnich.

Projekt przewodni „Unia Innowacji” nakierowany został na efektywne wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do rozwiązywania takich problemów jak: zmiany klimatu, efektywność energetyczna i efektywność względem zasobów, zdrowie oraz zmiany demograficzne¹⁸.

Projekt przewodni „Młodzież w drodze” nakierowany został na poprawę wyników i podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego oraz podniesienie jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia w UE, łącząc zarazem doskonałość z ideą sprawiedliwości, wspieraniem mobilności studentów i stażystów oraz poprawą sytuacji młodzieży na rynku pracy¹⁹.

Projekt przewodni „Europejska agenda cyfrowa” służy osiągnięciu trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych związanych z jednolitym rynkiem cyfrowym, poprzez wykorzystanie bardzo szybkiego Internetu i aplikacji interoperacyjnych, co w praktyce oznacza szerokopasmowy dostęp do Internetu dla wszystkich do roku 2013.

Priorytet zrównoważonego rozwoju będzie wspierany poprzez dwa projekty przewodnie.

Celem projektu przewodniego „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” jest wspieranie zmian w kierunku niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów społeczeństwa, które racjonalnie korzysta z zasobów. Celem jest uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, ograniczenie emisji CO₂, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz większe bezpieczeństwo energetyczne²⁰.

¹⁶ Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, KOM(2011) 810 wersja ostateczna, s. 2.

¹⁷ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 11-12.

¹⁸ Tamże, s. 14-15.

¹⁹ Tamże, s. 15.

²⁰ Tamże, s. 17-19.

Projekt przewodni „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” dotyczy rozwiązania problemów związanych z globalizacją i przystosowaniem procesów produkcji i produktów do wymogów niskoemisyjnej gospodarki. Niektóre sektory będą musiały określić się na nowo, przed innymi mogą otworzyć się nowe możliwości²¹.

Zrealizowaniu priorytetu dotyczącego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu służą dwa projekty przewodnie.

Projekt przewodni „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” ma na celu stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy oraz zapewnienie trwałości funkcjonujących modeli społecznych, poprzez wzmocnienie pozycji obywateli oraz umożliwienie im zdobywania nowych umiejętności²².

Projekt przewodni „*Europejski program walki z ubóstwem*” zmierza do zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, ma na celu zwiększenie świadomości i podstawowych praw osób ubogich i wykluczonych społecznie²³.

Te cele i projekty przewodnie muszą być uwzględnione jako wskazania sprzyjające kreowaniu inteligentnych specjalizacji, ich założenia stały się więc jedną z podstaw kreowania także niniejszej Strategii.

Proces wdrażania polityki inteligentnych specjalizacji obejmuje kilka podstawowych, zdefiniowanych przez Unię Europejską działań²⁴:

- Transformacji, rozumianej „*jako przejście od obecnego do nowego sektora, oparte na współpracy instytucji i procesów, tzw. wspólnych możliwościach w zakresie B+R, inżynierii i produkcji, które stanowią bazę wiedzy dla rozwoju nowej działalności*”.
- Modernizacji, interpretowanej „*jako technologiczne unowocześnienie istniejącej branży, z rozwojem konkretnych zastosowań wynikających z kluczowych technologii wspomagających, w celu poprawy efektywności i jakości dotychczas istniejącego sektora*”.
- Dywersyfikacji, rozumianej jako „*odkrycia dotyczące potencjalnej synergii (efektów rozszerzania oferty rynkowej i efektów pośrednich), powstającej na styku już istniejącej i rodzącej się działalności. Dzięki efektowi synergii nowa działalność staje się bardziej atrakcyjna i rentowna*”.
- Powstanie nowej dziedziny, interpretowanej jako „*odkrycie polegające na tym, iż B+R i innowacje w jednej dziedzinie mogą sprawić, że działania, które do tej pory generowały niski wzrost, nagle staną się atrakcyjne*”.

W „*Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*” podkreślono, że opracowanie to, mimo iż szczegółowe i bardzo precyzyjne, nie stanowi dokumentu o charakterze stanowiska politycznego Unii Europejskiej. „*Przewodnik*” stanowi natomiast zbiór

²¹ Tamże, s. 19-20.

²² Tamże, s. 21-22.

²³ Tamże, s. 22.

²⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 15-16.

wytucznych metodycznych, pokazuje jak przygotować, projektować, opracować i wdrażać regionalną strategię badań naukowych i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).

Podjęcie RIS3 jest zgodne z celami i narzędziami polityki spójności UE²⁵. Koncepcja inteligentnej specjalizacji jest również zgodna z głównymi celami reformy, dotyczącej polityki spójności UE na lata 2014-2020, opublikowanymi w październiku 2011²⁶.

W rzeczywistości, inteligentne specjalizacje mają strategiczną i centralną funkcję w ramach nowej Polityki Spójności, stając się kluczowym narzędziem dla zapewnienia wkładu tejże polityki do *Agendy Wzrostu EUROPA 2020*²⁷.

W ramach nowej Polityki Spójności, inteligentna specjalizacja została zaproponowana jako warunek *ex-ante*. Jest to warunek normatywny, który oznacza, że regiony muszą mieć tego typu strategię, zanim będą mogły otrzymywać pomoc finansową z funduszy strukturalnych UE, dla swoich planowanych działań innowacyjnych²⁸. Pisząc najprościej, strategia inteligentnych specjalizacji musi być przygotowana w każdym regionie i to zgodnie z ogólnymi założeniami metodyki opracowanej w UE.

Ten warunek dotyczy szczególnie dwóch spośród jedenastu celów tematycznych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR):

- cel 1 „Zwiększenie nakładów na badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje” – cel dotyczy badań i rozwoju.
- cel 3 – „Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)”.

Podobnie, takie samo *ex-ante* uwarunkowanie dotyczy tematu numer 1 Europejskiego Funduszu Rolnego dla Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW):

- „Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich”²⁹.

Mówiąc inaczej, Komisja Europejska proponuje także, aby inteligentna specjalizacja stała się warunkiem wstępnym do uzyskania wsparcia z EFRROW, w celu wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich³⁰.

RIS3 wpłynie na tworzenie miejsc pracy opartych na wiedzy i rozwoju, nie tylko w wiodących centrach badań i działalności innowacyjnej, lecz również w regionach wiejskich i mniej rozwiniętych³¹.

²⁵ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 9.

²⁶ Tamże, p. 9.

²⁷ Tamże, p. 9.

²⁸ Tamże, p. 9.

²⁹ Tamże, p. 9.

³⁰ *Strategie badawcze i innowacyjne na rzecz inteligentnej specjalizacji. Polityka Spójności na lata 2014-2020*, Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_pl.pdf

³¹ Tamże.

W tym kontekście, niezmiernie istotne jest poznanie i zrozumienie silnych stron rolnictwa i obszarów wiejskich w regionie, w aspekcie wyboru i wspierania inteligentnych specjalizacji, ale także niezbędne jest zdefiniowanie szans i zagrożeń, również wskazanie interesariuszy. Zaangażowanie zróżnicowanych interesariuszy jest kluczem do wyznaczania obszarów priorytetowych, zasobów wiedzy, co w przypadku obszarów wiejskich oznacza także wyznaczenie drogi zapobiegającej ich marginalizacji, a także sprzyjającej włączeniu społecznemu mieszkańców wsi.

Unia Europejska podkreśla konieczność wzmocnienia trendów rozwoju obszarów wiejskich. *„Wprowadzana obecnie reforma umożliwi tej polityce od roku 2013 pełne przyczynianie się do realizacji strategii Europa 2020 na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez wspieranie roli rolnictwa, jako podstawy bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych i dynamiki obszarów wiejskich”³².*

Jak twierdzą autorzy cytowanej *Zielonej Księgi*, *„Jakość europejskich produktów rolnych i spożywczych jest powszechnie uznawana. Model europejski, będący owocem tradycji, umiejętności producentów i ich zdolności innowacyjnych jest również wynikiem zdecydowanej wspólnej polityki rolnej oraz norm produkcji, które nie mają w świecie równych. Należy promować ten model, gdyż ma on decydujące znaczenie dla zdolności Unii Europejskiej do pobudzania lokalnej dynamiki gospodarczej, odpowiadania na potrzeby europejskich konsumentów i wzbudzania zainteresowania konsumentów z państw trzecich”³³.* Województwo podkarpackie charakteryzuje się zblizoną do przedstawionej wyżej sytuacją w sektorze rolnym i na obszarach wiejskich. Powszechnie znana jakość żywności z tego Regionu powinna być zachowana, zarówno dla dobra jego mieszkańców, jak i w perspektywie wykorzystania rosnących możliwości eksportu produktów żywnościowych najwyższej jakości. Należy również stworzyć mechanizmy przeciwdziałania pojawiającym się przypadkom patologii w produkcji żywności, które zagrażają zdrowiu konsumentów, a bardzo często dotyczą zachowań globalnych korporacji. Mogą także zniszczyć potencjał eksportowy.

Unia Europejska docenia znaczenie gospodarki endogenicznej, a na obszarach wiejskich rynków regionalnych i lokalnych. *„Potencjał lokalnego rolnictwa nie jest wystarczająco wykorzystywany. Rynki regionalne i lokalne są ważnym miejscem spotkań producentów i konsumentów. Tym pierwszym pozwalają na dobre wykorzystywanie owoców ich pracy, drugim zaś – na wnoszenie wkładu w miejscowy rozwój, ograniczanie oddziaływania na środowisko ich struktury konsumpcji oraz dostęp do bardzo różnorodnych produktów, zakorzenionych w bliskiej im tradycji i sposobie życia”³⁴.*

Jedną z metod zwiększenia dochodów rolników jest bezpośrednia sprzedaż produktów. *„Krótkie łańcuchy dystrybucji stanowią metodę podnoszenia dochodów producentów i zapewniania rentowności dużej liczby gospodarstw, w szczególności dzięki poprawie marż, ograniczaniu kosztów transportu i zmniejszaniu uzależnienia od sektora rolno-przemysłowego”³⁵.*

³² *Zielona Księga w sprawie działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych: strategia o dużej europejskiej wartości dodanej w celu promowania smaków Europy*, Komisja Europejska, Bruksela 14.07.2011, wersja ostateczna, s. 2.

³³ Tamże, s. 2.

³⁴ Tamże, s. 5.

³⁵ Tamże, s. 5.

Unia Europejska dąży do wzmocnienia więzi między Europejczykami i rolnictwem, poprzez tworzenie rynków wewnętrznych³⁶. Takie samo założenie należy przyjąć w kreowaniu modelu gospodarki żywnościowej w poszczególnych regionach. Jedną z istotnych kwestii takiego podejścia jest „zachęcanie do zdrowszego odżywiania, przyczyniającego się w ten sposób do realizacji celów w zakresie zdrowia publicznego”³⁷.

Kolejnym elementem na który zwraca uwagę Unia Europejska jest jakość biologiczna i zdrowotna produktów rolniczych. „W ramach podejścia terytorialnego, uczestnictwo producentów w programach jakości i promocji tych produktów stanowi podstawę odpowiadania na rosnące oczekiwania dotyczące lokalnych produktów, tradycji, autentyczności, które przyczyniają się do odbudowy więzi społecznych między producentami i konsumentami, waloryzacji świeżości produktów, innowacyjności i wartości odżywczych produktów oraz ich znajomości”³⁸.

Wewnętrzny europejski rynek żywności, w tym produkcja żywności ekologicznej, wytwarzanie produktów regionalnych i tradycyjnych, a następnie ich bezpośrednia sprzedaż sprzyjają tworzeniu więzi między konsumentami i rolnictwem. Podnosi jakość życia.

Wymienione zalecenia Unii Europejskiej uwzględniano na każdym etapie procesu tworzenia tej Strategii.

Dokumenty – przewodniki, strategie – związane z RIS3 podkreślają znaczenie systemów monitorowania, oceny i wyznaczania wskaźników. Zgodnie z *Piątym Raportem Spójności*, punktem wyjścia do podejścia zorientowanego na wyniki, jako kolejny warunek *ex-ante*, jest ustalenie jasnych, zrozumiałych i wymiernych celów oraz wskaźników rezultatu³⁹.

Bardzo istotną kwestią, poruszaną w *Strategii EUROPA 2020*, jest problem dotyczący zbudowania biogospodarki. Wiele szczegółów pojęcia biogospodarka przedstawiono w dokumencie będącym rezultatem prac wykonanych w ramach *Siódmego Programu Ramowego*, projekt *BECOTEPS – Bio-economy Technology Platforms*⁴⁰. Biogospodarkę podzielono na trzy podstawowe działy: produkcję żywności, produkcję nieżywnościową oraz produkcję biomasy. Uwzględniane w modelu biogospodarki podstawowe zagadnienia obejmują bezpieczeństwo energetyczne, bezpieczeństwo żywnościowe, naturalne zasoby, rozwój gospodarczy i społeczny, zdrowie publiczne, zrównoważoną produkcję oraz zmiany klimatu⁴¹. „*Biogospodarka odnosi się do zrównoważonej produkcji i przekształcania biomasy w zakresie produkcji żywności, kształtowania zdrowia, produkcji błonnika oraz wielu produktów przemysłowych i energetycznych*”⁴².

Logiczna struktura projektowa, jaką również uwzględniono w kreowaniu niniejszej Strategii, dla RIS3 składa się z sześciu etapów⁴³:

³⁶ Tamże, s. 6.

³⁷ Tamże, s. 7.

³⁸ Tamże, s. 5.

³⁹ Tamże, p. 10.

⁴⁰ *The European Bioeconomy in 2030. Delivering Sustainable Growth by addressing the Grand Societal Challenges, White Paper*, s. 1-23.

⁴¹ Tamże, s. 6.

⁴² Tamże, s. 4.

⁴³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R. *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 17.

1. Analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji – uwzględniona w rozdziałach: *Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego* oraz *Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego*.
2. Utworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy – uwzględnione w rozdziale *Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania*.
3. Wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu, uwzględnione w rozdziale *Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne)*.
4. Wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego, uwzględniony w rozdziale *Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego*.
5. Przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i programów, uwzględnione w rozdziałach: *Założenia do programu operacyjnego*, *Źródła finansowania RSI* oraz *Rekomendacje*.
6. Uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny, zawarto w rozdziale *System monitorowania i oceny realizacji RSI 2014-2020*.

Zgodnie z zalecaną w Unii Europejskiej procedurą przygotowano niniejszy dokument.

Regionalną strategię badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji można postrzegać jako program transformacji gospodarczej oparty na czterech zasadach: ograniczona liczba priorytetów oparta na własnych mocnych stronach i międzynarodowej specjalizacji (konsekwencje trudnych wyborów i masa krytyczna); przewaga konkurencyjna; komunikacja i klastry (rozwój klastrów światowej klasy i budowanie platform dla różnych form kontaktu); kolektywne przywództwo⁴⁴.

W wielu dokumentach – przewodnikach dotyczących inteligentnej specjalizacji – zwrócono także uwagę na konieczność kreowania „zielonego” wzrostu, bowiem jednym z priorytetów *Strategii EUROPA 2020* jest zrównoważony wzrost, który oznacza w interpretacji UE transformację gospodarki w kierunku bardziej przyjaznej dla klimatu i środowiska. Nowym paradygmatem zrównoważonego wzrostu jest niskoemisyjna i zasobooszczędna gospodarka, a innowacje (ekoinnowacje) sprzyjają oddzieleniu wzrostu od dotychczasowych metod eksploatacji naturalnego kapitału. Oznacza to, że jedną z cech wzrostu inteligentnego jest wzrost zrównoważony. Zgodnie ze stanowiskiem Unii Europejskiej strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji będą musiały promować „zielony” wzrost, co pozwoli podnieść konkurencyjność unijnej gospodarki w kwestiach takich jak ceny energii, lub też ograniczenie dostępności zasobów w warunkach coraz bardziej ostrej konkurencji. Oznacza to zarazem większe wsparcie Unii Europejskiej dla nowych, przedsiębiorczych firm skoncentrowanych na bardziej radykalnych ekoinnowacjach, które sprzyjają wdrożeniu nowych technologii służących lub sprzyjających ochronie środowiska i ekosystemów. Elementy tego stanowiska Unia Europejskiego również uwzględniono we wszystkich etapach kreowania niniejszego elementu.

Należy podkreślić, iż dominujące dzisiaj w polityce innowacyjnej Unii Europejskiej trendy, takie jak kreowanie „zielonego” wzrostu, wsparcie dla ekoinnowacji i biogospodarki,

⁴⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 19.

w województwie podkarpackim - jako wówczas jedynym w kraju - zostały zauważone i wpisane w *Regionalną Strategię Innowacji* jako wizja rozwoju regionu już w 2005 roku. Dzisiaj rozwijamy tą ideę, zgodnie z założeniami *Strategii EUROPA 2020*, w myśl koncepcji RIS3 (inteligentnej specjalizacji).

Tworzenie regionalnych strategii innowacji jest jednym z działań mających na celu poprawienie efektywności wykorzystania funduszy strukturalnych⁴⁵.

„Zbadanie potencjału naukowego i gospodarczego województw oraz stworzenie strategii ich rozwoju w oparciu o możliwości współpracy środowisk naukowych i gospodarczych jest celem RSI. Realizacja RSI ma szczególne znaczenie dla procesów wyrównywania szans rozwojowych regionów, który jest jednym z priorytetów UE, w szczególności w zakresie przyznawania pomocy z Funduszy Strukturalnych”⁴⁶.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) (RSI 2014-2020) z założenia ma być dokumentem żywym, elastycznym. Zachęcamy więc do wyrażania opinii, komentarzy, uwag, ponieważ mogą one być przydatne w doskonaleniu procesów wdrażania, monitorowania i ciągłej aktualizacji tego dokumenty. Właśnie tak wyglądał proces kreowania Strategii – uwzględniono w nim głos wszystkich interesariuszy, czego obrazem jest zamieszczona poniżej droga dojścia do wyboru inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego. Oczywiście, głosy te często były przeciwstawne, niezbędne więc okazało się ich logiczne wyważenie, szczególnie pod kątem wymagań stawianych przez Komisję Europejską.

⁴⁵ *Założenia polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa do 2020 r.*, Wyd. Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Warszawa, grudzień 2004, s. 3.

⁴⁶ Tamże, s. 39.

Droga dojścia do inteligentnych specjalizacji Regionu

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 kreowana była metodą społeczną, w procesie brali udział szeroko rozumiani interesariusze rozwoju regionu, w tym przede wszystkim przedstawiciele świata nauki i innych instytucji badawczo-rozwojowych, przedsiębiorców, administracji samorządowej różnych szczebli oraz administracji rządowej, instytucji okołobiznesowych, organizacji społecznych, konsumenckich i wielu innych.

Proces budowania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020* został szczegółowo zaplanowany i opisany w projekcie systemowym pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2005-2013 w województwie podkarpackim*”, realizowanym w latach 2007-2013. W projekcie tym, w okresie 2012-2013, obok ciągłej realizacji zadań związanych z *Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013 (RSI 2005-2013)*, wykonano wiele zadań służących budowaniu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, zgodnej z koncepcją RIS 3 (*smart specialisation*).

W ramach realizacji projektu systemowego pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim*” zrealizowano wiele zadań nakierowanych na przygotowanie *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*. W wymienionym kontekście zrealizowano między innymi działania w ramach następujących zadań:

- Zadanie 2: wzmocnienie elementów systemu wdrażania RSI. Celem zadania było stworzenie warunków do realizacji funkcji zarządzania innowacyjnym rozwojem województwa oraz procesem wdrażania RSI. Realizowane prace koncentrowały się na zaangażowaniu w proces istniejących struktur wdrażania RSI: Podkarpackiej Rady Innowacyjności, Komitetu Zarządzającego, Paneli Celów Strategicznych. Istotne znaczenie miała też organizacja cyklicznych forów innowacyjności, z których wiele poświęcono problemom wyboru inteligentnych specjalizacji.
- Zadanie 5: opracowanie dokumentów strategicznych i operacyjnych samorządu województwa podkarpackiego, określających regionalną politykę innowacyjną i badawczą. W ramach tego zadania wykonano aktualizację i operacjonalizację RSI, przygotowano dokument „*Kierunki rozwoju województwa podkarpackiego w oparciu o klastry*”, opracowano „*Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji na lata 2009-2013*”. Najbardziej istotne było jednak opracowanie nowych dokumentów strategicznych, niniejszego, czyli: *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)* oraz dokumentu *Kierunki rozwoju regionalnej polityki badawczej na lata 2014-2020*.
- Zadanie 8: wsparcie dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI. W ramach tego zadania przewidziano między innymi udział osób wdrażających RSI 2005-2013, reprezentujących partnerów projektu systemowego w krajowych i międzynarodowych seminariach, warsztatach, konferencjach, wyjazdach studyjnych, czego najlepszym przykładem było uczestnictwo kreatorów RSI

2014-2020 w Platformie Inteligentnej Specjalizacji (*S3 Platform*)⁴⁷. Jak już zaznaczono, istotne było także opracowanie przewodników zawierających przykłady dobrych praktyk działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, przykłady narzędzi polityki innowacyjnej w kluczowych obszarach aktywności innowacyjnej woj. podkarpackiego. Z założenia, treści przewodników mają związek z innowacyjną polityką UE, kraju i regionu (zielony wzrost, biogospodarka, ekoinnowacje), także z kreowanymi inteligentnymi specjalizacjami regionu. Założenia te spełniły między innymi następujące przewodniki:

- „*Mądre specjalizacje (smart specialisations) oraz kluczowe technologie wspierające (key enabling technologies) w rozwoju regionu - od wyboru do realizacji; od teorii do praktyki w województwie podkarpackim*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje w gospodarce żywnościowej – model rozwoju dla województwa podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje w ochronie środowiska - gospodarka wodna i energetyka. Rozwiązania dla województwa podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Innowacyjna wizja miast - wskazówki dla regionu*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekonomia endogeniczna oraz ekonomia ekologiczna (zielona) we wspieraniu innowacji w rozwoju regionu*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje jako priorytetowy kierunek „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Cele i zasady wdrażania ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*”, Rzeszów 2011.

Przewodniki te pełnią także rolę wprowadzenia do *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*.

Zadanie 9 – wspieranie rozwoju struktur klastrowych w województwie podkarpackim. Istotnym efektem tego zadania było wypracowanie rekomendacji dla polityki wspierania klastrów w regionie, głównie w kontekście przyszłości.

Zadanie 11 – nawiązanie współpracy ponadnarodowej w zakresie realizacji przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym i rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji.

Zadanie 12 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem sektora MŚP. Założono, że warunkiem poprawnej aktualizacji RSI, jak i kreowania dokumentu na kolejne lata, będą dane pozyskane z pierwotnych badań pilotażowych sektora przedsiębiorstw.

⁴⁷ Platforma powstała w 2011 roku z inicjatywy Komisji Europejskiej jako źródło wsparcia dla Państw Członkowskich i regionów przy pracach nad nowymi i już istniejącymi narodowymi/regionalnymi strategiami RIS3 (<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>)

Zadanie 13 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza instytucji naukowo-badawczych. Celem zadania była ocena stanu i kondycji sektora naukowo-badawczego, określono wielkość podaży innowacji w województwie podkarpackim, oszacowano potencjał badawczy regionu i jego kondycję finansową, oceniono stan współpracy i powiązań z przedsiębiorstwami, w tym z sektora MŚP, a także stan współpracy i powiązań z instytucjami pośredniczącymi i wspierającymi transfer technologii i innowacje. Uzyskane dane pozwoliły na uzasadnione wykonanymi badaniami sprecyzowanie regionalnej polityki badawczej na lata 2014-2020.

Zadanie 14 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza infrastruktury wsparcia innowacji. Celem zadania było rozpoznanie aktualnego stanu infrastruktury wsparcia innowacyjności, ocena skuteczności działania instytucji otoczenia biznesu w zaspokajaniu potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw, rozpoznanie powiązań, źródeł i kanałów informacji w zakresie przepływu innowacji i transferu technologii, rozpoznanie zakresu usług oferowanych przez instytucje wsparcia, rozpoznanie źródeł finansowania, a także identyfikacja barier rozwojowych instytucji wspierających.

Zadanie 15 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza postawy i działań administracji publicznej. Celem zadania była ocena aktualnego stanu i zakresu działań innowacyjnych jednostek samorządu terytorialnego, identyfikacja barier, ocena poziomu wiedzy i umiejętności pracowników administracji w zakresie zarządzania rozwojem regionalnym, w tym rozwojem gospodarki opartej na wiedzy.

Zadanie 16 – zintegrowana analiza ekonomiczna gospodarki województwa podkarpackiego. Stała się ona kolejnym dokumentem, podstawą dokonania prawidłowej aktualizacji RSI 2005-2013, a także przygotowania *RSI na lata 2014-2020*. Celem zadania była identyfikacja innowacyjnych sektorów województwa, identyfikacja najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów regionu, z określeniem głównych zakresów specjalizacji, itd.⁴⁸

Regionalne strategie innowacji, kreowane zgodnie z koncepcją *smart specialisation*, powinny uwzględnić założenia strategiczne Unii Europejskiej, szczególnie zawarte w strategiach o perspektywie do roku 2020, powinny także być kompatybilne ze strategicznymi dokumentami krajowymi i regionalnymi. Zgodnie z tymi założeniami i zaleceniami, w procesie kreowania *RSI 2014-2020* uwzględniono między innymi zapisy z następujących dokumentów:

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 r.;
- *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"* (Ministerstwo Gospodarki) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 15 stycznia 2013 r.;
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 r.;

⁴⁸ *Wniosek o dofinansowanie projektu. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI pn. „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim”, Podkarpacki Urząd Marszałkowski, Rzeszów, s. 4-6.*

- *Strategia rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa (SZRWRiR) na lata 2012-2020* (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 kwietnia 2012 r.;
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo* - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.;
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, Warszawa, 13 lipca 2010 r.;
- *Narodowy Program Foresight POLSKA 2020. Wyniki Narodowego Programu Foresight Polska 2020*, Warszawa 2009.
- *Foresight technologiczny przemysłu – InSight2030: aktualizacja wyników oraz krajowa strategia inteligentnej specjalizacji (smart specialisation)*, Warszawa 2012.;
- *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego* (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) – projekt;
- *Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” Perspektywa 2020 r.* (Ministerstwo Gospodarki) – projekt.

W trakcie prac nad *Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*, uwzględniono także kreowane lub aktualizowane dokumenty strategiczne województwa podkarpackiego:

- *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020*, sierpień 2013.;
- *Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005–2013*.;
- *Raport z badań foresight: „Priorytetowe Technologie dla Zrównoważonego Rozwoju Województwa Podkarpackiego”*, Rzeszów 2008, perspektywa do roku 2030.
- *Kierunki Rozwojowe Technologii Materiałowych na Potrzeby Klastra Lotniczego „Dolina Lotnicza”. Foresight branżowy. Raport końcowy z realizacji projektu*, Rzeszów 2008, perspektywa do roku 2030.

W dokumencie tym (*Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*) nawiązano także do założeń i programów dotyczących różnych źródeł finansowania na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, między innymi po to, aby uzyskać efekty synergii. Bazą stała się *Strategia EUROPA 2020*, wraz z jej priorytetami i projektami przewodnimi.

Istotne znaczenie miały i nadal będą odgrywały europejskie programy kluczowe, w których wiele zapisów pozwoliło na doprecyzowanie kreowanej *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*, zgodnej

z założeniami inteligentnych specjalizacji. Programy te mają na celu zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju poszczególnych regionów oraz nadrobienie zapóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych. Uwzględniono więc zapisy, cele i priorytety następujących programów:

- *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR);*
- *Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);*
- *Europejskie Forum Strategiczne Infrastruktur Badawczych (ESFRI);*
- *Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME).*

Bardzo istotne w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* są kwestie finansowania rozwoju i innowacji, problemy ewaluacji, monitoringu, analizy wypracowanych wskaźników. Zamieszczone w odpowiednich rozdziałach tego dokumentu, te bardzo istotne kwestie znalazły swoje uzasadnienie między innymi w takich dokumentach jak:

- *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 – Założenia umowy partnerstwa; Projekt z 30 października 2012 r.;*
- *Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych (WLWK 2014), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, kwiecień 2013.*

W trakcie prac koncepcyjnych, jak i redagowania dokumentu *RSI 2014-2020*, wielu jego kreatorów uczestniczyło w spotkaniach, seminariach, warsztatach, konferencjach, grupach roboczych, których celem było zrozumienie i jak najlepsze wypracowanie strategii inteligentnej specjalizacji.

Między innymi były to przedstawione poniżej formy aktywności:

- 27.08.2012 Warszawa, przedstawienie profilu regionalnego nr 9 województwa podkarpackiego. Rezultatem był: Raport końcowy z badania. Przegląd i analiza regionalnych systemów innowacji (RSI) województw Polski w kontekście przygotowań do realizacji europejskiej polityki spójności po 2013 roku;
- 04.09.2012 Warszawa, Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku – rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej;
- 16.10.2012 Warszawa, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Spotkanie z przedstawicielami władz regionalnych nt. inteligentnej specjalizacji;
- 20.11.2012 Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, Ramy Strategiczne dla Inteligentnych Specjalizacji, Ścieżka dojścia.
- 31.01.2012 Warszawa, Narodowy Program Foresight – wdrożenie wyników. Stan realizacji projektu;

- 31.01.2013 Warszawa, Wsparcie sektora nauki oraz szkolnictwa wyższego w ramach perspektywy finansowej 2014-2020;
- 18.03.2013 Katowice, Sprawozdanie z warsztatów poświęconych identyfikacji zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań inteligentnej specjalizacji regionów, przeprowadzonych przez zespół Głównego Instytutu Górnictwa.

Wybór inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego był również przedmiotem obrad Podkarpackiej Rady Innowacyjności.

W okresie 27.08-30.09.2013 odbyły się, zgodnie z prawem obowiązującym w tym zakresie, szerokie konsultacje społeczne dotyczące zapisów niniejszego dokumentu.

Do podmiotów szczególnie zaangażowanych w kreowanie *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* należały: Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, Podkarpacka Rada Innowacyjności, Komitet Zrządzający projektem systemowym pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim*” oraz Katedra Przedsiębiorczości, Zarządzania i Ekoinnowacyjności Politechniki Rzeszowskiej.

Do niniejszego dokumentu pod warunkiem uzyskania możliwości finansowania takich działań, zostaną opracowane programy wykonawcze.

1. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego – analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji

Zamieszczona poniżej, bardzo skrócona, diagnoza potencjału społeczno-gospodarczego oraz innowacyjności, prezentuje główne czynniki (zjawiska, trendy procesy itp.) mające wpływ na rozwój innowacyjności województwa podkarpackiego, które wskazują na to, iż sytuacja województwa jest zróżnicowana. Są obszary stanowiące mocne strony i świadczące o tym, że województwo już na dzień dzisiejszy dobrze radzi sobie z problemami innowacyjności, natomiast są też czynniki, które w perspektywie mogą tę innowacyjność hamować.

Przeprowadzona w niniejszej części opracowania analiza ma za zadanie pokazać mocne i słabe strony Regionu po to, żeby w przyszłości wykorzystać bardziej efektywnie zasoby endogeniczne, a także, aby próbować nadrabiać zaległości i wzmacniać te obszary, w których są największe zapóźnienia w stosunku do innych regionów. W koncepcji inteligentnych specjalizacji istotne jest jednak dostrzeżenie mocnych stron Regionu i możliwość wykorzystania szans, a nawet przekuwania słabych stron w atuty Regionu, między innymi dlatego, że inne regiony nie będą potrafiły lub nie będą chciały tego dostrzec. W analizie wskazano też na szanse i zagrożenia stojące przed województwem podkarpackim. Istotne jest zwłaszcza wykorzystanie w maksymalnie możliwy sposób pojawiających się szans.

Przedstawione poniżej w tabelach 1-3 wyniki analizy uwzględniają rezultaty badań zawarte w wielu dokumentach strategicznych dotyczących województwa podkarpackiego, w wielu pracach naukowych, w tym także opracowaniach Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, a ostatecznie rezultaty opracowania wykonanego na rzecz tej Strategii, zatytułowanego *Analiza TOWS/SWOT innowacyjności województwa podkarpackiego*⁴⁹.

W tabeli 1 zamieszczono wyniki szczegółowej analizy potencjału społeczno-ekonomicznego województwa podkarpackiego.

Tabela 1. Potencjał społeczno-ekonomiczny województwa podkarpackiego ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">wysoko rozwinięty przemysł lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym, skupiony w klastrze Dolina Lotnicza; wzorzec klastrowy dla całego kraju,rozwinięte szkolnictwo wyższe, istotne dla rozwoju regionu kierunku badań i edukacji, głównie w Politechnice Rzeszowskiej i Uniwersytecie Rzeszowskim.12 nowoczesnych laboratoriów nauki zawodu lokalizowanych w szkołach	<ul style="list-style-type: none">niski poziom przedsiębiorczości, wyrażający się ostatnim miejscem w kraju pod względem liczby podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców,niewystarczająco rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna,nadal niewielka dostępność komunikacyjna regionu (autostrada A4 w budowie, zupełnie odłożone plany budowy trasy S19 w kierunku południowym i północnym).

⁴⁹ *Analiza TOWS/SWOT województwa podkarpackiego*, ConQuest Consulting, Warszawa 2013, s. 1-143.

<p>średnich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne, żywność najwyższej jakości o dużym potencjale eksportowym, • uzdrowiska, leczenie sanatoryjne, ośrodki alternatywnego leczenia, • krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu, • zróżnicowana struktura gospodarki z dużym udziałem przedsiębiorstw należących do przemysłu elektromaszynowego, spożywczego, chemicznego, mineralnego, energii odnawialnej, • rosnące nakłady inwestycyjne w sektorze MŚP, • duża liczba miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym wysokiej i średnio-wysokiej techniki, • potencjał kadr zarządzających i technicznych w przemyśle lotniczym, chemicznym, elektromaszynowym, przetwórstwa żywności, • położenie przygraniczne, województwo sąsiaduje ze Słowacją i Ukrainą. 	
--	--

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 2 zamieszczono wyniki szczegółowej analizy potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego.

Tabela 2. Potencjał innowacyjny województwa podkarpackiego, ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Siły sprawcze innowacji	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrasta odsetek osób studiujących na kierunkach inżynieryjno-technicznych, • wzrasta odsetek inżynierów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, • wysoki odsetek osób z wykształceniem średnim w grupie wiekowej 25-64 lata, • rosnący potencjał ośrodków naukowych (zwłaszcza uczelni), w związku z inwestycjami w wyposażenie, współpracą z innymi ośrodkami w kraju i za granicą oraz rozwojem kadry, • zwiększenie prestiżu uczelni podkarpackich, 	<ul style="list-style-type: none"> • niski odsetek osób z wykształceniem wyższym – 10 pozycja w kraju – brak tendencji wzrostowej w czasie, • duża liczba absolwentów opuszczających województwo w poszukiwaniu pracy w innych regionach lub innych krajach zubaża i tak niewielki w skali kraju potencjał wysoko wykształconej kadry, • migracja najzdolniejszych i najlepiej przygotowanych pracowników, ze względu na niekorzystny poziom płac w regionie, • relatywnie mała liczba nauczycieli akademickich na 10 tys. ludności – 14 pozycja w kraju,

<ul style="list-style-type: none"> • silna pozycja Politechniki Rzeszowskiej oraz Uniwersytetu Rzeszowskiego, • wysoka świadomość władz Regionu o znaczeniu sieci współpracy w rozwoju innowacyjności, • systematycznie udoskonalana struktura wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji, • cyklicznie realizowane Podkarpackie Fora Innowacyjności oraz spotkania Podkarpackiej Rady Innowacyjności, • zróżnicowana struktura podmiotów wchodzących w skład regionalnego systemu innowacji (m. in. uczelnie publiczne i niepubliczne, agencje rozwoju regionalnego, izby gospodarcze, parki technologiczne i przemysłowe, specjalne strefy ekonomiczne, klastry, centra transferu technologii, jednostki badawczo-rozwojowe przemysłu, preinkubatory i inkubatory przedsiębiorczości, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, organizacje przedsiębiorców), umożliwiająca wszechstronne wsparcie. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka liczba uczelni technicznych, sytuująca województwo na 11 pozycji w kraju, • najmniejszy w Polsce, a także w regionach UE, odsetek osób kształcących się ustawicznie, • niski stopień spełniania oczekiwań przedsiębiorców przez instytucje otoczenia biznesu (w badaniu zrealizowanym w 2011 roku co piąty respondent nie był zadowolony z ich funkcjonowania), • zbyt niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i nauką, przejawiający się małą liczbą wspólnych projektów o charakterze innowacyjnym (rozwijają się one głównie w obrębie klastrów), • niewielkie możliwości finansowania przez samorząd regionalny i samorządy lokalne polityki wspierania rozwoju innowacyjności ze środków własnych, powodujące duże uzależnienie od funduszy unijnych, • najniższy w kraju udział samodzielnych pracowników naukowych (z tytułem naukowym profesora lub stopniem doktora habilitowanego) w jednostkach B+R, • system szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i średniego słabo przygotowany do kształcenia kadr dla gospodarki opartej na wiedzy (zwłaszcza w małych ośrodkach występuje duża liczebność klas, niewystarczające wyposażenie oraz stały nacisk na obniżanie kosztów funkcjonowania szkół), • mało efektywne kanały wymiany informacji, • brak spójności planów i programów kształcenia z potrzebami rynku pracy, niski poziom nauczania przedmiotów uczących kreatywności i innowacyjności, • zbyt mała liczba dynamicznych i wzajemnych związków i współpracy pomiędzy naukowcami i przedsiębiorcami, • brak wykształconych nowoczesnych instrumentów finansowania (startup, spin-off, seed-capital, venture capital itp.).
Aktywność innowacyjna przedsiębiorstw	
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek firm, które zgłosiły do opatentowania na terenie Polski wynalazki – 1 miejsce w kraju wśród firm przemysłowych i 4 miejsce wśród firm, które patenty uzyskały, • wysokie nakłady na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca, z tendencją silnie rosnącą – 2 miejsce w kraju, • wysokie nakłady wewnętrzne, faktycznie poniesione na B+R – 5 pozycja w kraju z silną tendencją wzrostową, w tym wysoki odsetek nakładów inwestycyjnych – 6 pozycja w kraju, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – ostatnie miejsce w skali kraju, przy tendencji spadkowej, • wysoki odsetek innowacyjnych firm nie przekłada się na liczbę wniosków patentowych składanych w EUP – 11 pozycja w kraju, • mała liczba rozwiązań chronionych patentami.

<ul style="list-style-type: none"> • wysoki potencjał innowacyjny przedsiębiorstw przemysłowych mierzony liczbą firm, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w stosunku do ogółu – 2 pozycja w kraju oraz, wśród firm usługowych – 5 pozycja w kraju, • wysoki wskaźnik nakładów przedsiębiorstw na działalność innowacyjną – 6 pozycja w kraju • wysoki odsetek innowacyjnych, przedsiębiorstw przemysłowych w stosunku do ogółu przedsiębiorstw- 21% - 1 miejsce w kraju oraz 6 miejsce wśród innowacyjnych firm usługowych, • zróżnicowana struktura gospodarki, z dużym udziałem przedsiębiorstw należących do przemysłu elektromaszynowego (w tym zajmujących się produkcją lotniczą), chemicznego, mineralnego (zwłaszcza produkcja szkła i ceramicznych materiałów izolacyjnych), spożywczego i rolnictwa (szczególnie ekologicznego), • występowanie w regionie przedsiębiorstw o ugruntowanej pozycji rynkowej, stymulujących rozwój sieci kooperacyjnych i transfer technologii, • duży udział przedsiębiorstw w finansowaniu własnej działalności B+R, • wysokie łączne wydatki przedsiębiorstw na B+R w wartościach bezwzględnych i w przeliczeniu na jednego zatrudnionego, • znaczny odsetek firm innowacyjnych (powyżej średniej krajowej; 6 pozycja w kraju w 2008 r.) wprowadzających innowacje produktowe i procesowe, • zainteresowanie podkarpackich przedsiębiorców działalnością innowacyjną, potwierdzone m.in. w wynikach konkursu „Innowator Podkarpacia”, • wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej w ramach inicjatyw klastrowych, • istniejące w Regionie i powstające nowe inicjatywy klastrowe, zwiększające możliwości transferu technologii, w tym silnie rozwinięty klaster Dolina Lotnicza, • powołane Forum Klastrow Podkarpacia zapoczątkowujące sieciowanie (networking) i internacjonalizację klastrow i inicjatyw klastrowych z województwa podkarpackiego. 	
--	--

Wyniki działalności innowacyjnej	
<ul style="list-style-type: none"> wysoki udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów innowacyjnych, w stosunku do całości przychodów, dający 3 miejsce kraju i 4 miejsce wśród firm usługowych, wysoki udział w sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport, w porównaniu z innymi regionami – 2 miejsce w kraju, wysoki odsetek firm, które współpracowały w ramach działań innowacyjnych – 1 miejsce w kraju (firmy przemysłowe) i 6 miejsce wśród usługowych. 	<ul style="list-style-type: none"> niewielki wpływ aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw na ogólny stan gospodarki – ostatnie miejsce województwa, biorąc pod uwagę PKB per capita, niewielki odsetek osób zatrudnionych w sferze B+R – 14 pozycja w kraju, wysokie bezrobocie, w tym strukturalne – jedno z najwyższych w kraju, niskie dochody mieszkańców województwa – najniższe w kraju, z tendencją spadkową.

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 3 przedstawiono czynniki (trendy, procesy, zjawiska itp.), które przybierają postać szans i zagrożeń dla potencjału społeczno-ekonomicznego i innowacyjnego województwa podkarpackiego.

Tabela 3. Uwarunkowania zewnętrzne mające wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny i innowacyjny województwa podkarpackiego

SZANSE	ZAGROŻENIA
Wymiar polityczno-prawny	
<ul style="list-style-type: none"> możliwość rozwoju innowacyjności dzięki środkom UE 2014-2020 w kolejnej perspektywie finansowej, z uwzględnieniem smart specialisation, spójność działań związanych z realizacją Regionalnej Strategii Innowacji, z innymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, zwiększenie roli władz lokalnych, pozwalające na lepsze określenie potrzeb występujących w regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> polityka państwa promująca regiony szybciej rozwijające się, polityka naukowa i badawcza preferująca kilka największych ośrodków w Polsce, wzrost polaryzacji między regionami Unii Europejskiej i kraju, oraz w obrębie województwa, niestabilność polityczna kraju, prowadząca do zmian polityki wspierania innowacyjności i zmniejszenia koncentracji środków, załamanie polityki Unii Europejskiej i zmiana jej priorytetów, bariery prawne powodujące niepewność w sektorze odnawialnych źródeł energii, brak motywacji przedsiębiorstw do współpracy z sektorem B+R, administracją oraz instytucjami wsparcia, malejąca wielkość funduszy pomocowych, wynikająca z programów oszczędnościowych UE naciski WTO zmierzające do wprowadzenia GMO w produkcji żywności w Polsce.

Wymiar ekonomiczny	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna województwa, która może skutkować nowymi bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi i w konsekwencji zwiększonym dostępem do know-how, • dynamiczny rozwój powiązań o charakterze klastrowym, • rozwój globalnych powiązań kooperacyjnych przemysłu lotniczego, • wzrost zainteresowania finansowaniem innowacyjnych rozwiązań ze strony podmiotów nie należących do sektora finansów publicznych, • rozwój pozabankowych form finansowania, zwłaszcza firm innowacyjnych (venture capital i seed-capital, anioły biznesu, fundusze poręczeniowe i pożyczkowe), • wzrost zainteresowania regionem ze strony turystów krajowych i zagranicznych, • wzrost atrakcyjności regionu jako miejsca alokacji kapitału i inwestycji, • wzrost znaczenia branży pojazdów elektrycznych, • kurczenie się zasobów surowców energetycznych i wzrost cen nośników energii sprzyjać będzie rozwojowi budownictwa energetycznego i zrównoważonego transportu, • wzrost znaczenia wiedzy, kwalifikacji zasobów ludzkich, zamiast niskich kosztów pracy, w wyborze lokalizacji inwestycji. 	<ul style="list-style-type: none"> • słabe możliwości absorpcji środków UE na innowacje ze względu na niski potencjał bazowy (brak pomysłów, brak wkładu własnego), • zbyt duża koncentracja na krótkookresowym rachunku ekonomicznym, obniżająca gotowość do ponoszenia wysokich nakładów na działalność innowacyjną o długim okresie zwrotu inwestycji, • konkurencja innych regionów w branży turystycznej, • wzrost konkurencji (również w zakresie innowacyjnych rozwiązań) ze strony państw rozwijających się, • napływ taniej żywności i pasz z importu.
Wymiar społeczno-kulturowy	
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany postaw społeczeństwa wobec innowacji i rozwój kultury innowacyjnej, • wzrost zapotrzebowania (m.in. w wyniku zmian demograficznych) na ekologiczne rozwiązania, zwłaszcza w sferze produkcji i przetwórstwa żywności, turystyki, w budownictwie, • zwiększanie się znaczenia wiedzy i umiejętności, • wzrost zapotrzebowania na innowacje, • zmiany klimatyczne i środowiskowe, stwarzające szanse na wspieranie technologii zapewniających bezpieczeństwo żywnościowe i jakość żywności, • wzrastający popyt na profilaktykę zdrowotną i medyczną, na nowe usługi medyczne w związku ze starzeniem się społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się w świadomości Polaków obraz Polski Wschodniej jako regionu peryferyjnego, • zwiększające się zjawisko drenażu mózgow, narastający problem migracji wykształconych kadr z regionu, • braki w świadomości powiązań (zagrożeń) środowiskowych wymuszających innowacyjne rozwiązania, • utrwalające się obszary społecznego wykluczenia w licznych podregionach województwa.

Wymiar techniczno-technologiczny

<ul style="list-style-type: none">• wzrost znaczenia przemysłu lotniczego i kosmicznego,• rozwój zrównoważonego i wyspecjalizowanego budownictwa – polityka UE, po roku 2020 dopuszczalne będą jedynie budynki energooszczędne,• wzrost znaczenia elektronicznych kanałów komunikacji, a co za tym idzie zmniejszenie wpływu peryferyjnego położenia województwa,• wzrost znaczenia branży IT,• ożywienie popytu na innowacyjne rozwiązania, w związku z coraz większą konkurencją zagraniczną,• konieczność rozwoju technologii energetyki odnawialnej związana z polityką ekologiczną UE (<i>Strategia EUROPA 2020, Program 3x20, koncepcja biogospodarki</i>),• wzrost świadomości ekologicznej konsumentów, pociągający za sobą zmianę modelu rolnictwa i przetwórstwa żywności, w kierunku ekologicznego, regionalnego i tradycyjnego,• pojawienie się coraz większej ilości dowodów naukowych, świadczących o szkodliwości produktów genetycznie zmodyfikowanych (GMO), jako trend sprzyjający ekologicznej produkcji żywności,• biogospodarka i „zielony” rozwój w UE, rozwój eko-innowacyjnych technologii w branży budowlanej, energetycznej, motoryzacyjnej, spożywczej oraz wielu innych.	<ul style="list-style-type: none">• wzrastające koszty badań naukowych i komercjalizacji, stwarzające przewagę dużym globalnym korporacjom.
--	---

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona szczegółowa analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych potencjału społeczno-ekonomicznego i innowacyjnego Regionu stanowi jeden z punktów wyjścia do wypracowania strategicznych kierunków rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego. Jest jednym z elementów pozwalających na sprecyzowanie inteligentnych specjalizacji, wizji i misji oraz celów strategicznych dla Regionu.

2. Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego⁵⁰ - analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji

„Nie pytaj, co twój kraj może zrobić dla ciebie, zapytaj, co ty możesz zrobić dla swojego kraju.”

John F. Kennedy

Nawiązując do motto, naszym celem jest wskazanie, co możemy i powinniśmy zrobić dla Regionu. Co należy zrobić, aby innowacje (w tym głównie ekoinnowacje) stanowiły podstawę rozwoju przedsiębiorstw oraz regionów. Konkurencję rynkową wygrywają dzisiaj (a skala tego zjawiska nasili się jeszcze bardziej w przyszłości) te podmioty, które w większym stopniu dostrzegą i wprowadzą w życie innowacyjne i ekoinnowacyjne rozwiązania w aspekcie wszystkich dziedzin życia. Obserwujemy dzisiaj wśród klientów, że w większym stopniu poszukują oni nowych wartości związanych z nabyciem produktów czy życiem w określonym środowisku. Nie wystarczy już dostarczyć klientom produkt w wersji podstawowej czy zaoferować życie w tradycyjnych warunkach, gdyż to oferuje już większość przedsiębiorstw i regionów. Musimy postawić na innowacyjne produkty, innowacyjne podejście do mieszkańców i społeczeństwa, zgodnie z zasadą „*stwórz niezwykle produkty, niezwykle warunki życia, poszukiwane przez klientów*”, pamiętając jednak, że każdy klient jest inny, że każdy mieszkaniec jest inny. A mówiąc słowami Stev'a Jobsa, dostarczymy klientom nie tylko produkty, ale spełnimy ich marzenia.

Zdecydowanie bardziej należy się skupić na popytowej stronie innowacji, gdyż badania ukazują, że 75% innowacji jest wymuszone przez klientów, poprzez popyt. Wartość dla klienta jest związana przede wszystkim z innowacjami, które akcentują takie aspekty jak: kreatywność, dostosowanie, inteligencję, personalizację, przekonanie, ochronę, prostotę, powiązanie, zdrowie, wsparcie, wydajność, stabilność.

⁵⁰ Opracowano na podstawie: *Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013: Rok 2013*, Rzeszów, grudzień 2012; *Diagnoza innowacyjności woj. podkarpackiego na tle regionów Polski i Unii Europejskiej*, 2010 Raport; *Studia nad innowacyjnością woj. podkarpackiego*, M. Janiec, A. Lewandowska, Rzeszów 2010; *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012; *Innowacyjność gospodarek województw Polski Wschodniej – ocena, znaczenie, perspektywy*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, W. M. Gaczek, M. Matusiak, Poznań, listopad 2011; *Innowacyjność 2010*, Raport przygotowany pod kierunkiem A. Wilmańskiej, PARP, Warszawa 2010; *Dlaczego warto wykorzystać popytowe podejście do tworzenia innowacji?*, PARP, Warszawa 2012;

Tablica *innowacyjności* 2010:
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/114&format=HTML&aged=0&language=PL&guiLanguage=en>;

Tablica innowacyjności 2010:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm

Stronę podażowo-popytową powinny tworzyć wzajemnie przenikające się sfery, w których popyt ma kształtować podaż, zaś podaż ma być odpowiedzią na potrzeby popytu, przede wszystkim zgodne z priorytetowymi kierunkami rozwoju woj. podkarpackiego. Także, na tym wzajemnym powiązaniu ma polegać wsparcie dla innowacji (eko-innowacji) ze strony RIS3.

Stronę podażowo-popytową, związaną z kształtowaniem potencjału innowacyjnego, tworzą przede wszystkim podmioty sektora badawczo-rozwojowego, głównie przedsiębiorstwa i nauka (szkolnictwo wyższe) oraz jakość kapitału ludzkiego.

W latach 2009-2011 w woj. podkarpackim odnotowano 22,2% przedsiębiorstw, które wykazały aktywność innowacyjną, co uplasowało województwo na pierwszej pozycji w kraju. Podobna sytuacja występuje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych, które uznają się za innowacyjne (21%). Gorsza sytuacja występuje w sektorze usług, gdzie do kreowania lub wdrażania innowacji przyznaje się 11,4% przedsiębiorstw, plasując województwo na 6 pozycji w kraju. Wniosek, jaki wypływa z analizy tych danych, jest prosty – świadomość znaczenia innowacji w rozwoju przedsiębiorstwa, konkurencyjności jego produktów, jest duża.

Nakłady na działalność innowacyjną w roku 2011 wykazało 16,6% podkarpackim przedsiębiorstw przemysłowych oraz 10% przedsiębiorstw sektora usługowego, co uplasowało województwo odpowiednio na 2 i 5 pozycji wśród wszystkich województw. 34,8% podkarpackich przedsiębiorstw przemysłowych oraz 44,2% przedsiębiorstw usługowych aktywnych innowacyjnie, otrzymało wsparcie ze środków publicznych na prowadzenie badań w zakresie innowacji. Dało to pierwsze miejsce dla woj. podkarpackiego w skali kraju.

Wielkości nakładów przeznaczanych na działania w sferze badawczo-rozwojowej istotnie wpływają na procesy innowacyjne w przedsiębiorstwach oraz poprawę jakości życia społeczeństwa. W roku 2011 w woj. podkarpackim wydano 542,2 mln zł na badania i rozwój, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 254,80 zł. Przedsiębiorstwa aktywne innowacyjnie największe wsparcie finansowe otrzymały ze środków Unii Europejskiej.

Kwota przeznaczona na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych, na poziomie 1174,3 mln zł. pozwoliła zająć 8 pozycję w skali kraju. Woj. podkarpackie w aspekcie kwoty przeznaczonej na działalność inwestycyjną w sektorze usług, zajęło 6 pozycję w kraju, z kwotą 193,8 mln zł.

Województwom, w odniesieniu do nakładów, które przedsiębiorstwa przeznaczyły na badania i rozwój w latach 2007 i 2009, uplasowało się na 3 pozycji w skali kraju, uzyskując wskaźnik na poziomie wyraźnie wyższym od średniej krajowej.

Wskaźnik wysokości nakładów na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw, uplasował województwo podkarpackie w roku 2011 roku, na 143 pozycji wśród wszystkich regionów Unii Europejskiej.

Innowacje organizacyjne, w latach 2009-2011 w woj. podkarpackim wprowadziło 9,5% przedsiębiorstw przemysłowych (5 lokata w kraju), oraz zaledwie 4,6% przedsiębiorstw z sektora usług (12 miejsce w kraju). Innowacje marketingowe wprowadziło 9,5% przedsiębiorstw przemysłowych (4 pozycja w kraju) i 7,8% przedsiębiorstw z sektora usług (6 miejsce w kraju).

Przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych stanowiły 10,5% ogólnych przychodów przedsiębiorstw przemysłowych (3 miejsce w skali kraju), oraz 4,1% przychodów przedsiębiorstw z sektora usług (4 pozycja).

Nakłady finansowe związane z działalnością innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych, plasują przedsiębiorstwa woj. podkarpackiego na 7 pozycji w kraju, w odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych, oraz 6 miejscu w zakresie przedsiębiorstw z sektora usług.

Analizując nakłady wewnętrzne dotyczące działalności badawczo-rozwojowej w 2011 r., wzrosły one o 12,2%, w porównaniu z 2010 rokiem i wyniosły 11 686,7 mln zł. Stanowiły one 0,77% PKB i wzrosły o 0,20%, w stosunku do roku 2007, kiedy wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,57%. Istotny jest fakt, że obserwujemy wzrost znaczenia finansowania procesów badawczo-rozwojowych ze środków własnych przedsiębiorstw. W 2011 roku przedsiębiorstwa sfinansowały 28,1% nakładów, i wskaźnik ten wzrósł o 3,7% w stosunku do 2010 roku. W przeliczeniu na jednego mieszkańca woj. podkarpackiego, dało to kwotę 254,8 zł., co uplasowało województwo na 5 miejscu w skali kraju. Należy podkreślić, że woj. podkarpackie wykazało się w Polsce najwyższym udziałem finansowania nakładów ze środków przedsiębiorstw (52,7%). Wskaźnik ten jest blisko dwukrotnie wyższy niż średnia krajowa. Województwo prowadzi w krajowej klasyfikacji, ułożonej według nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadających na jednego zatrudnionego w tej sferze, z kwotą 190,2 tys zł, gdy średnia krajowa wynosi 137,1 tys. zł.

Szczególnie podkreślić należy fakt, że w latach 2005-2010 w woj. podkarpackim nastąpił jeden z wyższych w skali kraju wzrostów nakładów wewnętrznych na badania i rozwój (o 355%, co dało województwu 2 pozycję). Ważnym czynnikiem analizy ukazującym istotę procesu innowacyjności jest liczba osób zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej⁵¹. W woj. podkarpackim, w 2010 r., na pełnym etacie w sferze B+R zatrudnionych było 6044 osób, co stanowi blisko dwukrotny wzrost w stosunku do roku 2005. W odniesieniu do wszystkich województw, wskaźnik liczby zatrudnionych w działalności B+R na 100 pracujących woj. podkarpackim wynosi 0,77, co dało województwu 6 miejsce. Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, oprócz nakładów finansowych, wymaga odpowiedniego zaplecza środków trwałych. Stanowią one podstawę budowania potencjału innowacyjnego w perspektywnym horyzoncie czasowym. Odpowiednio przygotowane zaplecze techniczne sfery B+R mobilizuje także inwestorów, przedsiębiorców oraz naukowców do prowadzenia prac badawczych właśnie w tych miejscach. Województwo podkarpackie wykazuje wysoką dynamikę przyrostu nakładów na inwestycje, które stanowią 45% ogółu nakładów wewnętrznych, faktycznie poniesionych na B+R, co plasuje województwo na 3 pozycji w skali kraju. Należy dodać, że odsetek studentów wśród mieszkańców jest szczególnie wysoki w stolicy województwa – Rzeszowie – najwyższy nie tylko w Polsce, ale w całej Europie (2012).

W 2011 r. w woj. podkarpackim 3,2% przedsiębiorstw dokonało zgłoszeń znaków towarowych w Urzędzie Patentowym RP, 1,2% wzorów przemysłowych, 0,7% wzorów użytkowych, 2,1% wynalazków. 1,4% uzyskało patent w Urzędzie Patentowym RP.

Odsetek osób w wieku 25-64 lat, posiadających wykształcenie wyższe, w woj. podkarpackim wynosi 21,3%, co plasuje województwo dopiero na 10 pozycji w skali kraju. Znacznie lepiej

⁵¹ *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2011 r.*, GUS, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012, s.3.

przedstawia się sytuacja woj. podkarpackiego w odniesieniu do odsetka osób w wieku 25-64 lat z wykształceniem średnim, który wynosi 68,0%. Wynik ten daje, w odniesieniu do wszystkich województw, 5 pozycję.

W woj. podkarpackim w roku akademickim 2011/2012 funkcjonowało 16 szkół wyższych (w tym jedna techniczna), posiadających główną siedzibę na terenie województwa oraz 16 jednostek organizacyjnych szkół wyższych z poza terenu województwa. W sumie na tych uczelniach studiowało 67 272 studentów (w tym 38 478 kobiet)⁵². Liczba studentów szkół wyższych w woj. podkarpackim, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, spadła z 374 w roku 2005 do 333 w roku 2011, co plasuje województwo dopiero na 13 miejscu w kraju.

W okresie 2005-2011 liczba osób na studiach doktoranckich w woj. podkarpackim wzrosła o 333%, dając największy wzrost w skali kraju. W 2005 r. liczba uczestników studiów doktoranckich wynosiła 91, a w 2011 już 394. Niepokojące jest jednak zjawisko, że liczba doktorantów uczących się w uczelniach technicznych w 2011 roku wyniosła zaledwie 61 osób. W skali kraju plasuje to województwo na odległym 14 miejscu. Dane GUS za 2011 rok wskazują, że w województwie zaledwie 17 studentów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształci się na kierunkach medycznych lub inżynieryjno-technicznych, co daje dopiero 10 pozycję w kraju.

W województwie największa część studentów w 2010 r. kształciła się na kierunkach humanistycznych (67%), zaś na kierunkach technicznych i nauk ścisłych 27%.

Na przestrzeni lat 2005-2011 w województwie odnotowano spadek liczby nauczycieli akademickich, z liczby 3379 do liczby 3264, obserwujemy jednak wzrost liczby profesorów, docentów, adiunktów, przy jednoczesnym znacznym spadku liczby asystentów. Na 10 tys. mieszkańców w 2011 r. przypadało 15 nauczycieli akademickich, co uplasowało województwo na 14 miejscu w kraju.

Dane Eurostatu z 2010 roku dotyczące osób uczących się ustawicznie wskazują, że woj. podkarpackie zajmowało ostatnie miejsce nie tylko w kraju, ale również pośród 240 regionów UE. Odsetek uczących się ustawicznie wśród osób w wieku 25-64 lata wyniósł w 2010 roku tylko 3,4%. Tak słabe dane mogą wskazywać na problemy mieszkańców w szybkim adoptowaniu się do zmieniającego się otoczenia. Jest to istotny problem, zwłaszcza w kontekście starzenia się społeczeństwa, obecna sytuacja społeczna i ekonomiczna wymaga coraz bardziej elastycznego podejścia do wykonywanego zawodu. Dodatkowo proces ciągłego uczenia się jest niezwykle istotny w aspekcie wzrostu innowacyjności gospodarki. Tylko pracownicy wyposażeni w najaktualniejszą wiedzę mogą wprowadzać na rynek innowacyjne produkty i usługi.

Szczególnego znaczenia w rozwoju innowacyjności nabiera kultura innowacyjna, która powinna zagościć na stałe wśród mieszkańców województwa, co można osiągnąć poprzez:

1. Wypracowanie systemu kreatywnego myślenia młodzieży szkół średnich (a nawet gimnazjalnych), wyławianie i wspieranie (także finansowe) utalentowanej młodzieży, wykazującej swoje zdolności innowacyjne. Istotne jest także pokonanie pewnych barier wśród nauczycieli innych przedmiotów, którzy często traktują przedmiot przedsiębiorczość jako „zdecydowanie mniej ważny od innych”. Pobudzanie fascynacji

⁵² *Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., Informacje i opracowania statystyczne*, GUS, Warszawa 2012, s. 118.

- techniką i krzewienie zainteresowania nauką poprzez zbudowanie centrum naukowo-dydaktycznego na wzór warszawskiego Centrum Nauki „Kopernik”.
2. Prowadzenie systematycznego monitoringu sektora B+R i ukazywanie mieszkańcom pozytywnych praktyk, jako wizerunku regionu.
 3. Akcentowanie kultury i jej znaczenia społecznego, jako nośnika spójności społecznej, ale jednocześnie lokalnej tożsamości, tradycji i współczesnej specyfiki będącej „duchem” regionu. Kultura innowacyjna jest najwyższym wyznacznikiem innowacji i głównym czynnikiem twórczym w społeczeństwie.
 4. Wzmacnianie kultury innowacyjnej w przedsiębiorstwach, gdyż tworzenie tej kultury wśród pracowników może być zalążkiem przeniesienia jej na całe społeczeństwo. Można to osiągnąć poprzez: zaspokajanie podstawowych potrzeb pracowników (fizycznych, emocjonalnych, psychicznych, duchowych), uczenie kreatywności, wspieranie pasji (obsadzanie ludzi w rolach, które pobudzają ich wyobraźnię), przydzielanie zadań, które mają sens, danie pracownikom odpowiedniego czasu na kreatywne myślenie.

Rada Unii Europejskiej, w deklaracji z maja 2009 r., podkreśla, że kultura stanowi kluczowy element rozwoju. Kultura i kreatywność są ze sobą nierozdzielnie połączone. Z jednej strony kreatywność jest źródłem kultury, a kultura tworzy środowisko umożliwiające rozwój kreatywności. Kreatywność jest procesem, który ukazuje nowe spojrzenie na istniejące problemy oraz umożliwia poszukiwanie nowych możliwości, a w efekcie kreatywność wzmacnia wiedzę i ukierunkowuje ją. Kreatywność jest podstawą innowacyjności, interpretowanej jako trafne wykorzystanie nowych idei, wprowadzanie nowych produktów, nowych sposobów prowadzenia biznesu, w pełni odpowiadającym na potrzeby społeczeństwa. Unia Europejska podkreśla, że kreatywność oparta jest na kulturze (*cultural based creativity*).

Ważnym aspektem podaży-popytu uwarunkowań rozwoju potencjału innowacyjnego woj. podkarpackiego są nakłady przeznaczone na działalność badawczo-rozwojową oraz zasoby finansowe przedsiębiorstw i społeczeństwa.

Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę w woj. podkarpackim wynosi 907,28 zł, przy czym średnie wydatki na 1 osobę kształtują się na poziomie 821,2 zł. Wskaźniki te ukazują, że woj. podkarpackie jest w dużym stopniu zagrożone ubóstwem. Według wskaźników relatywnej granicy ubóstwa, około 25% gospodarstw domowych, ze względów materialnych, nie kreuje popytu na produkty i usługi innowacyjne. Jest to bezpośrednio związane z występującą w województwie stopą bezrobocia, która na przestrzeni lat 2005-2010 oscyluje w granicach 15%.

Sytuacja gospodarcza i społeczna województwa podkarpackiego jest więc bardzo zróżnicowana. Ogólnie niskiemu poziomowi ekonomicznemu życia mieszkańców, towarzyszy zaskakująco wysoka świadomość znaczenia kreatywności i innowacyjności w kształtowaniu rozwoju. Jest to istotna baza innowacyjności i bardzo ważny element potencjału endogenicznego. Dokonując pewnej syntezy, oczywiście z uproszczeniem, można zauważyć i stwierdzić, że tam, gdzie o wysokości wskaźników ekonomicznych i wskaźników innowacyjności decyduje polityka krajowa, wskaźniki osiągnięte w regionie są bardzo niskie, jedne z najniższych w Polsce i Europie; tam, gdzie o wielkości wskaźnika decyduje polityka regionalna i stan przedsiębiorczej oraz innowacyjnej świadomości społeczeństwa (w tym oczywiście przedsiębiorców), województwo należy do przodujących w kraju, niekiedy jest zdecydowanym liderem.

3. Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego – wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego

Inteligentne specjalizacje regionu są rezultatem wyboru bazującego przede wszystkim na regionalnych atutach i endogenicznych zasobach, w tym także w aktualnej i przyszłej działalności naukowo-badawczej i przedsiębiorczości.

Regionalne strategie innowacji, zgodnie z zapisami wielu dokumentów Unii Europejskiej, powinny położyć szczególny nacisk na rozwój badań naukowych i innowacji, a to oznacza konieczność przemysłanego i efektywnego wsparcia uczelni wyższych i ośrodków badawczo-rozwojowych.

Do priorytetów inwestycyjnych, zgodnie z polityką Komisji Europejskiej zaliczono: badania naukowe i innowacje; rozwój cyfrowy; konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw; rozwój obszarów wiejskich.

Inteligentne specjalizacje regionu powinny mieć też wymiar zewnętrzny, ponieważ w przypadku strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji analiza jedynie czynników wewnętrznych może okazać się niewystarczająca. Jedną z najbardziej istotnych kwestii jest podejmowanie strategicznych decyzji, poprzez uwzględnienie pozycji regionu na tle Europy. Mówiąc inaczej, region powinien wyznaczyć swoje przewagi konkurencyjne także w procesie porównania się z innymi regionami, poszukując przykładów, wykonując efektywny benchmarking. Podejście takie jest szczególnie istotne w przypadku regionów słabszych, które prawdopodobnie będą musiały importować wiedzę i technologię spoza regionu. Nie może to jednak być ślepe naśladowanie innych rozwiązań, bowiem w takim przypadku region nie mógłby się stać konkurencyjnym liderem w żadnej dziedzinie, pozostałby ewentualnie mniej lub bardziej skutecznym naśladowcą, a to oznaczałoby nieumiejętność wyznaczenia swoich inteligentnych specjalizacji⁵³.

Istotnymi kandydaturami do inteligentnej specjalizacji mogą okazać się obszary eksperymentowania, a więc będą to obszary, w których region ma realne szanse na sukces, mimo iż do tej pory nie były one traktowane priorytetowo⁵⁴. Istotnym czynnikiem jest też endogeniczny potencjał badawczy i umiejętność kreowania najnowszych innowacji (eko-innowacji).

W województwie podkarpackim istnieją sektory wysokiej szansy, które po spełnieniu wymaganych warunków mogą stać się w przyszłości kolejnymi inteligentnymi specjalizacjami regionu. Potencjalne specjalizacje to przemysł motoryzacyjny, chemiczny, mineralny, czy hutniczo-metalurgiczny.

Zasadniczo uznaje się, że region dysponuje przewagą konkurencyjną w danej dziedzinie wtedy, gdy na jego obszarze występuje ponadprzeciętna koncentracja tych czynników, w porównaniu do wartości obserwowanej w danym kraju lub w grupie państw⁵⁵. Takim przykładem, wielokrotnie już podkreślanym, w województwie podkarpackim jest przemysł lotniczy oraz sektory skupione wokół niego (elektromaszynowy, odlewniczy, produkcji materiałów kompozytowych).

W niniejszej Strategii sprecyzowano i uzasadniono wybór dwóch inteligentnych specjalizacji wiodących i jednej inteligentnej specjalizacji wspomagającej.

⁵³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 19.

⁵⁴ *Tamże*, p. 22.

⁵⁵ *Tamże*, p. 29.

Inteligentna specjalizacja wiodąca – lotnictwo i kosmonautyka

Polski przemysł lotniczy to dziś ponad 120 przedsiębiorstw zatrudniających 25 000 osób, a łączna wartość jego sprzedaży w roku 2013 osiągnie 2 miliardy USD. Około 90% tego potencjału skupione jest w klastrze Dolina Lotnicza, z siedzibą w Rzeszowie. Dolina Lotnicza zalicza się do najszybciej rozwijających się klastrów lotniczych świata. Rozwój ten dotyczy potencjału produkcyjnego, wdrażania najnowocześniejszych technologii oraz budowy nowych centrów badawczo-rozwojowych i biur konstrukcyjnych. W ciągu ostatnich 10 lat w rozwój przedsiębiorstw Doliny Lotniczej zainwestowano ponad 1,5 miliarda USD. Te wskaźniki i działania pozwalają na stwierdzenie, że jest to jednoznacznie określona inteligentna specjalizacja wiodąca województwa podkarpackiego - **lotnictwo i kosmonautyka**.

Firmy Doliny Lotniczej są pełnoprawnymi uczestnikami światowego łańcucha dostaw. Wyroby lotnicze z Podkarpacia montowane są w najnowocześniejszych samolotach pasażerskich firm Boeing czy Airbus, a także kanadyjskiej firmy Bombardier, japońskiej Mitsubishi czy brazylijskiej Embraer. Po stronie militarnej mają one zastosowanie w najnowocześniejszym amerykańskim samolocie myśliwskim F-35, firmy Lockheed Martin. Podkarpacki przemysł lotniczy dostarcza samoloty, śmigłowce, silniki lotnicze, silniki pomocnicze APU, podwozia samolotowe, przekładnie lotnicze, moduły turbin, a także setki innych skomplikowanych komponentów i zespołów, wykorzystując najnowocześniejsze technologie i materiały, takie jak monokryształy, materiały kompozytowe, uznane w wykonanych foresight za technologie priorytetowe w rozwoju branży i Regionu.

Przemysł ten wsparty jest poprzez bardzo dobrze dostosowany, lokalny system edukacji i szkolnictwa wyższego. Szczególną rolę odgrywa jedno z najnowocześniejszych w Europie, Laboratorium Badań Materiałów dla Przemysłu Lotniczego (LabMatPL), zbudowane przy Politechnice Rzeszowskiej. W ciągu najbliższych 5 lat przemysł lotniczy województwa podkarpackiego utworzy ponad 4 000 nowych, wysoko wyspecjalizowanych miejsc pracy. Można również spodziewać się napływu nowych inwestycji oraz nowych inwestorów. Przemysł lotniczy jest nie tylko nośnikiem nowoczesnych technologii i innowacji, ale również ściśle współpracuje z innymi sektorami regionu, takimi jak IT czy odlewnictwo, a także z szeroko rozumianym przemysłem elektromaszynowym. Te sektory oraz związane z nimi kluczowe technologie wspomagające wykazują ścisły związek także z przemysłem lotniczym i z tego powodu także zasługują na wsparcie.

Porównując się z innymi regionami, już dzisiaj bez specjalnej przesady można napisać, że województwo podkarpackie staje się „*Polską Tuluzą*” (klaster Aerospace Valley) lub też „*Polskim Montrealem*” (klaster Aero Montreal). Wzmocnienie tej inteligentnej specjalizacji województwa podkarpackiego pozwoli na jeszcze bardziej aktywne nawiązanie do tych światowych wzorców.

Ograniczenie przemysłu lotniczego tylko bezpośrednio do wszelkich działań związanych z produkcją statków powietrznych, lub ich wyposażenia i części, jest zbyt dużym uproszczeniem. Jest to sektor bardzo wysokich technologii, a generowane przez ten sektor innowacje wnoszą postęp do wielu dziedzin życia. W warunkach naszego kraju udział przemysłu lotniczego w tworzeniu wartości dodanej nie jest wysoki, w latach 1996-2007 oscylował wokół 0,1%, w odniesieniu do działalności

przemysłowej jest wyższy, mieści się w zakresie od 0,4 do 0,56%⁵⁶. Na tym tle znakomicie prezentuje się jedynie województwo podkarpackie, jednoznacznie wyspecjalizowane w kierunku rozwoju przemysłu lotniczego.

Przemysł lotniczy i kosmiczny zaliczany jest do najbardziej innowacyjnych nie tylko w skali kraju, ale całego świata. Wykonane analizy, projekty foresight itd., wskazują na olbrzymie perspektywy rozwoju i kreowania wzrostu, stojące przed tym sektorem. Wnosi on swój udział w unowocześnianiu trendów produkcji różnych środków transportu, jest elementem kreowania jakości życia. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że obecny kryzys finansowy zasadniczo nie dotknął branży lotniczej, która w 2012 roku, w porównaniu z 2011, odnotowała wzrost przychodów o 5,9%, a w przypadku przemysłu lotnictwa cywilnego, wzrost ten wyniósł aż 16,2%⁵⁷.

Przemysł lotniczy wykazuje ścisłe powiązania z przemysłem kosmicznym, nie tylko w bezpośrednim rozumieniu tego ostatniego sektora, ale w wykorzystaniu technologii kosmicznych praktycznie w każdej dziedzinie życia – oczywistym dla każdego przykładem jest wykorzystanie nawigacji satelitarnej. Przyjęcie Polski do Europejskiej Agencji Kosmicznej otwiera przed województwem podkarpackim nowe perspektywy dotyczące rozwoju tej gałęzi przemysłu.

Wybór przemysłu lotniczego i kosmicznego jako inteligentnej specjalizacji województwa podkarpackiego ma swoje uzasadnienie także w jasno zdefiniowanym potencjale naukowo-badawczym i edukacyjnym Regionu. Przewodzącą w tym zakresie uczelnią w kraju jest Politechnika Rzeszowska z Wydziałem Budowy Maszyn i Lotnictwa, na której realizowany jest także kierunek pilotaż. Właśnie tutaj, w województwie podkarpackim, ulokował swoją siedzibę znany w całym świecie klaster – *Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”*. Polskimi badaniami dotyczącymi przemysłu lotniczego kieruje *Centrum Zaawansowanych Technologii AERONET – Dolina Lotnicza*, które skupia jedenaście instytucji naukowo-badawczych, ponad 100 przedsiębiorstw z branży lotniczej, a jego biura zlokalizowane są w Politechnice Rzeszowskiej. Uczelnia ta dysponuje najnowocześniejszym Laboratorium Badań Materiałowych dla Przemysłu Lotniczego, a WSK „PZL-Rzeszów” S.A. buduje własne, silne centrum badawczo-rozwojowe. Między wszystkimi wymienionymi organizacjami, co jest ewenementem zauważanym i podkreślanym w całym kraju, funkcjonuje rzeczywista współpraca naukowo-badawcza i edukacyjna.

Przyszłościowe kierunki rozwoju, a także wizję przemysłu lotniczego, na specjalne zlecenie Komisji Europejskiej, opracowała specjalnie wyłoniona grupa wybitnych przedstawicieli europejskich liderów przemysłu lotniczego⁵⁸. Opracowany przez to gremium dokument wyznacza cele aż do roku 2050, pogrupowane w pięć kategorii:

1. potrzeby społeczne i rynkowe;
2. utrzymanie wiodącej pozycji europejskiego przemysłu lotniczego w świecie;
3. rozwiązania dotyczące ochrony środowiska i zaopatrzenia w energię;

⁵⁶ I. Świeczewska, *Ocena pozycji przemysłu lotniczego w Polsce na tle międzynarodowym – ujęcie makroekonomiczne*, [w:] *Raport o innowacyjności sektora lotniczego w Polsce w 2010 roku*, red. nauk. T. Baczko, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, Wyd. Key Text, Warszawa 2011, s. 19-20.

⁵⁷ *Global Aerospace & Defense Industry Financial Performance Study*, June 2013, Deloitte Development LLC, pp. 1-44.

⁵⁸ M. Darecki, Ch. Edelstenne, T. Enders, E. Fernandez, P. Hartman, J.-P. Herteman, M. Kerloh, I. King, P. Ky, M. Mathieu, G. Orsi, G. Schotman, C. Smith, J.D. Wörner, *Flightpath 2050, Europe's Vision for Aviation*, European Union, Luxembourg 2011, pp. 1-24.

4. bezpieczeństwo i ochrona ruchu lotniczego;
5. badania, innowacje, priorytety i możliwości badawcze oraz edukacyjne.

Rozwój przemysłu lotniczego wprowadził województwo podkarpackie do światowych standardów rozwoju sektora wysokich technologii. Wybór tej inteligentnej specjalizacji ma więc uzasadnienie ekonomiczne, ekologiczne i społeczne. Rozwój przemysłu lotniczego i kosmicznego pozwoli na znalezienie ciekawych miejsc pracy absolwentom podkarpackich uczelni, już dzisiaj widoczny jest napływ do tego sektora utalentowanych osób z obszaru całego kraju, jak i z zagranicy.

Inteligentna specjalizacja wiodąca – jakość życia

Drugą inteligentną specjalizację wiodącą województwa podkarpackiego zdefiniowano jako obszar **jakości życia**. W zapisach tej Strategii jakość życia grupuje cztery duże obszary:

1. produkcję i przetwórstwo żywności najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej, ekologiczne i zrównoważone rolnictwo i przetwórstwo, produkty regionalne i tradycyjne;
2. zrównoważoną i odpowiedzialną turystykę, zdrowie i dobrostan (kliniki, sanatoria, domy seniora, centra rekreacyjno-wypoczynkowe, zakłady odnowy biologicznej, centra dietetyczne);
3. eko-technologie: odnawialne źródła energii (energetyka rozproszona, smart grids, turbiny wiatrowe, turbiny wodne, solary, panele słoneczne, kotły na biomasę, geotermia, itd.);
4. energooszczędne i inteligentne budownictwo (domy pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne itd.).

Definicja inteligentnej specjalizacji wiodącej województwa podkarpackiego jakość życia w ujęciu syntetycznym:

Inteligentna specjalizacja wiodąca jakość życia dla województwa podkarpackiego to kompleks obszarów aktywności i rozwiązań, wzajemnie powiązanych, nakierowanych na stworzenie nowego, zrównoważonego modelu funkcjonowania społeczeństwa i ekosystemu, obejmującego mobilność – multimodalny transport, klimat i energię, żywność najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej, energooszczędne budownictwo, zrównoważoną turystykę, technologie informacyjne i komunikacyjne ICT. Nie jest to sektor, ale kompleks rozwiązań służących spełnieniu unijnych wymagań, a zarazem gwarantujących inteligentny rozwój całego Regionu, zgodnie z nowym paradygmatem gospodarczym i społecznym Unii Europejskiej.

Tak definiowana inteligentna specjalizacja wiodąca jakość życia wyznacza zarazem kierunki wspierania badań i kreowania innowacji. Wykazuje również ścisły związek z większością wspieranych przez Unię Europejską kluczowych technologii wspomagających (mają one horyzontalny charakter i bardzo duży potencjał transformacyjny); dla województwa podkarpackiego szczególne znaczenie mają kluczowe technologie wspomagające związane z obszarami fotoniki (energetyka odnawialna, w tym rewolucja w postaci perowskitów); zaawansowane materiały i technologie ich otrzymywania –

w tym monokryształy i materiały kompozytowe; zaawansowane systemy produkcji; półprzewodniki; biotechnologie wynikające z biomimetyki i bioniki. Wspieranie tego typu poszukiwań i rozwiązań oznacza nowe możliwości rozwoju praktycznie każdego sektora i branży, ogólnie całego społeczeństwa i gospodarki.

- Celem wzmacniania elementów tak definiowanej specjalizacji **jakość życia** dla województwa podkarpackiego jest budowanie ekoinnowacyjnego Regionu, tworzenie podstaw inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- Tylko te elementy tak definiowanej **jakości życia** dla województwa podkarpackiego mogą znaleźć wsparcie środkami unijnymi w perspektywie 2014-2020 w ramach EFRR.
- **Jakości życia** nie należy utożsamiać z pojęciem sektora. To inteligentna specjalizacja obejmująca wskazane powyżej obszary i rozwiązania.
- Aplikując o dofinansowanie z funduszy unijnych należy precyzyjnie określić i udowodnić, że proponowane do wsparcia rozwiązanie w zakresie tej specjalizacji jednoznacznie mieści się w zdefiniowanym pojęciu **jakości życia** na potrzeby województwa podkarpackiego, lub obejmuje wyżej przedstawione kluczowe technologie wspomagające.

Potencjał sektora jakości życia jest znakomicie wzmacniany posiadaniem przez Region pięknego i czystego środowiska, a także poprawiającej się szybko infrastruktury komunikacyjnej.

W *Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)* jednoznacznie napisano, że w wyborze inteligentnej specjalizacji należy odejść od dotychczasowego myślenia sektorowego.

Obszar jakości życia jest pojęciem bardzo szerokim. Wybór tej inteligentnej specjalizacji znajduje pełne uzasadnienie w zasobach endogenicznych Regionu, znakomicie wyznacza też przyszłą wizję województwa, jako Regionu o najwyższej jakości życia. O ile inteligentna specjalizacja lotnictwo i kosmonautyka dotyczy i będzie wspierała zasadniczo kilku największych miast województwa podkarpackiego, to specjalizacja jakość życia z założenia ma służyć inteligentnemu rozwojowi całego jego obszaru, w tym szczególnie środowiska wiejskiego i małych miejscowości.

Wybór inteligentnej specjalizacji jako dużego obszaru jakości życia jest w pełni zgodny z logiką nowego paradygmatu zielonego wzrostu i biogospodarki w Unii Europejskiej. Obejmuje ona szereg sektorów i branż (w tym technologie, procesy, produkty, usługi), nakierowanych zgodnie z europejskimi celami rozwoju społeczeństw i gospodarek na podnoszenie jakości życia wszystkich mieszkańców (jak już zaznaczono, także obszarów wiejskich i małych miejscowości), a nie jedynie przedstawicieli jakiegoś jednego sektora i konsumentów jego produktów. W ten sposób opisana inteligentna specjalizacja jako obszar jakości życia, ma na celu wsparcie działań tych wszystkich sektorów, które charakteryzuje w pełni zdefiniowana ekoinnowacyjność, kreująca zielony wzrost, także zgodnie z ideą biogospodarki. Tego rodzaju wsparcie ma bardzo szeroki, horyzontalny i funkcjonalny charakter, pozwala też na uniknięcie problemu, jakim byłoby załamanie się jakiegoś wspieranego, pojedynczego sektora gospodarki. Mieści się w logice polityki Komisji Europejskiej, która nakłania regiony do odejścia od sektorowych wyborów i wspierania tylko dotychczasowych zwycięzców. Wygrać powinniśmy wszyscy, a nie tylko jakaś niewielka ilość przedsiębiorstw reprezentujących jeden sektor. Tak kreowane podejście do innowacji ma społeczny charakter, tak

więc wiele tego typu innowacji w pełni odpowiada definicji innowacji społecznych, jak i unijnemu priorytetowi wspierania włączenia społecznego.

Jakość życia kreowana jest przez wiele czynników, do istotnych należy zdrowie, możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy, czystość i estetyka środowiska naturalnego itd. Obejmuje działania zmierzające do zachowania właściwej kondycji psychicznej i fizycznej jednostki oraz społeczeństwa.

Województwo podkarpackie znane jest z wyjątkowej czystości i jakości środowiska. Lasy zajmują tu ponad 36% powierzchni województwa, prawie połowa Regionu objęta jest prawną ochroną. Zlokalizowano tutaj Bieszczadzki Park Narodowy, część Magurskiego Parku Narodowego, kilka parków krajobrazowych, w tym Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Doliny Sanu, które wraz z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym wchodzi w skład powołanego przez UNESCO w 1992 roku Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Znakomicie zachowane środowisko przyrodnicze, w tym także środowisko rolnicze, czyste gleby, duży potencjał bioróżnorodności rolniczej, wyznaczają kierunek rozwoju produkcji rolniczej i przetwórstwa, jakim jest rozwój rolnictwa ekologicznego, również otrzymywanie regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych. Wskazują one na prozdrowotny element specjalizacji jakości życia, są w stanie zapewnić żywność najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej mieszkańcom regionu, ale również wzmocnić potencjał eksportowy produktów żywnościowych. W tym zakresie, zgodnie z ideą nawiązywania współpracy ponadregionalnej, można współpracować z województwem lubelskim. Co równie ważne, rozwój tych elementów obszaru jakości życia pozwala wykreować wiele trwałych miejsc pracy nawet w małych gospodarstwach rolniczych, sprzyja więc zrealizowaniu unijnego postulatu włączenia społecznego. W województwie podkarpackim systematycznie wzrasta liczba ekologicznych gospodarstw rolnych i przetwórci. Ten trend rozwojowy zaznaczył się już wcześniej, ma jednak w sobie znacznie większy, olbrzymi potencjał ekonomiczny i społeczny.

Istotnym elementem obszaru jakości życia jest rozwój turystyki. Województwo podkarpackie uznawane jest za obszar o bardzo dużych tego typu możliwościach. Decyduje o tym zarówno wspomniana już obecność obszarów chronionych, ale także zlokalizowanie czterech uzdrowisk: Horyniec Zdrój, Iwonicz Zdrój, Polańczyk, Rymanów Zdrój. Kolejnym magnesem dla wielu turystów może być duży potencjał kulturowy tego Regionu. Do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpisanych jest ponad 3,8 tysiąca obiektów nieruchomości, podlegających ochronie, oraz kilkadziesiąt tysięcy zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego. Znanymi nie tylko w kraju atrakcjami są: Skansen w Bóbrce koło Krosna, miejsce lokalizacji najstarszych szybów naftowych, a także Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie⁵⁹.

Jakość życia warunkowana jest również estetyką i jakością miejsca zamieszkania. Powinna ona wykazywać związek z aspektami ekonomicznymi. Dlatego też wśród elementów obszaru jakości życia wymieniono wspieranie odpowiedniego modelu budownictwa (budownictwo pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne), szczególnie w wymiarze pozyskiwania energii. **Wspieranie tego typu działań oznacza nie tylko bezpośrednio podnoszenie standardów jakości życia, umożliwia finansowe i organizacyjne wsparcie rozwoju wielu istotnych sektorów, w tym: energetycznego, w zakresie energetyki odnawialnej; produkcji najwyższej jakości sprzętu AGD w kategorii A;**

⁵⁹ *Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2010-2011*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2012, s. 21.

przemysłu materiałów budowlanych, o charakterze ekoinnowacji; służy szerokiemu wsparciu sektora ochrony środowiska.

Zachowaniu walorów jakości życia będzie służyła renaturyzacja środowiska, w tym bardzo istotna z punktu widzenia zasobów wodnych Regionu, renaturyzacja cieków, będąca jedyną skuteczną metodą zapobiegania powodziom.

Wybór inteligentnej specjalizacji jakości życia został pozytywnie oceniony i ciekawie pokazany w raporcie Deloitte „*W czym tkwi sekret liderów innowacji?*”⁶⁰. Stwierdzono w nim, że kolejne kroki rozwoju nowego klastra związanego z jakością życia są przemyślane i zaplanowane – podstawą jest szeroka współpraca różnych środowisk oraz właściwe zdiagnozowanie sytuacji regionu. Oczekiwane rezultaty, zauważone przez ekspertów Deloitte, to między innymi sukces podobny do tego, jaki odniosła Dolina Lotnicza; prężny rozwój regionu, podniesienie jakości życia mieszkańców; niwelowanie dysproporcji w rozwoju poszczególnych powiatów w regionie. Podkreślona została również długoletnia kooperacja uczestników klastra Dolina Lotnicza (władze regionu, przedsiębiorstwa, ośrodki badawcze), zwrócono uwagę na pozytywne wykorzystanie w kreowaniu jakości życia modelu współpracy i doświadczeń Doliny Lotniczej. Autorzy cytowanego Raportu podkreślili również fakt przeprowadzenia wnikliwych badań regionu i jego potencjału przez autorów tej Strategii, opracowanie modelu działania na bazie trzyletnich badań⁶¹.

Charakterystyka założeń i celów inteligentnej specjalizacji jakości życia, a zarazem wykonane porównanie z innymi europejskimi regionami, skłania autorów Strategii do nazwania województwa podkarpackiego „*Polską Bawarią*”. Wyznaczanie bardzo ambitnych celów jest metodą i drogą do osiągnięcia doskonałości.

Inteligentna specjalizacja wspomagająca – informacja i telekomunikacja

Sektor ICT został wskazany jako obszar horyzontalny o istotnym znaczeniu dla każdej specjalizacji i dziedziny życia w Regionie. Wybór ten ma uzasadnienie w jednoznacznie zdefiniowanych potrzebach społeczeństwa i gospodarki, związanych z rozwojem cyfrowym. Ma uzasadnienie w polityce Unii Europejskiej. Związany jest także z pobudzaniem popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi. Szczególne znaczenie ma rozwój szerokopasmowego Internetu.

Województwo podkarpackie należy do regionów o wyróżniających się zasobach potencjału naukowo-badawczego w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Pracownicy i studenci rzeszowskich uczelni niejednokrotnie wygrywają światowe konkursy w tym zakresie. Na podkreślenie zasługuje także fakt obecności w regionie największej firmy informatycznej w skali kraju, która uzyskała już statut dużej korporacji międzynarodowej.

W 2011 roku Asseco Poland S.A. obchodziło 20 lecie swojej działalności, w tym czasie stała się nie tylko spółką informatyczną największą w kraju, jest obecna w większości krajów Unii Europejskiej

⁶⁰ Deloitte, *W czym tkwi sekret liderów innowacji?, Analiza benchmarkingowa innowacyjności polskich regionów – Raport z badania*, Warszawa, 23.09.2013 r., s. 23.

⁶¹ Tamże, s. 23.

i nie tylko. Tworzy miejsca pracy we wszystkich miejscach lokalizacji, ale należy dodać, że zarejestrowana jest w Rzeszowie.

Województwo podkarpackie jest także zdecydowanym krajowym liderem pod względem liczby zgłoszonych patentów przez podmioty branży telekomunikacyjnej⁶².

Uznanie informacji i telekomunikacji za inteligentną specjalizację wspomagającą ma duże znaczenie dla każdego obszaru społecznego i gospodarczego rozwoju Regionu. Pozwoli organizacyjnie i finansowo wspierać te sektory wysokich technologii, w tym między innymi, zgodnie z polityką Unii Europejskiej, rozwój szerokopasmowego Internetu, technologii i produktów ICT, a także bardzo zróżnicowanych kategorii e-usług, które mają charakter innowacji z zakresu ICT, ale przyczyniają się także do wzmocnienia rozwoju współcześnie definiowanej jakości życia.

Reasumując, należy stwierdzić, że obie inteligentne wiodące specjalizacje wpływają na siebie i wzajemnie wzmacniają swe oddziaływanie. Dynamiczny przemysł lotniczy będzie sprzyjać tworzeniu się klasy średniej, a także licznym wizytom biznesowym, a co za tym idzie będzie przysparzać potencjalnych klientów sektorowi turystycznemu. Jednak przemysł ten zlokalizowany jest tylko w niektórych spośród największych miast Regionu. Dlatego też, w celu poprawienia spójności terytorialnej i wzmocnienia potencjału rozwoju mniejszych miejscowości i obszarów wiejskich, także na bazie rzeczywistego potencjału Regionu, zidentyfikowanych możliwości badawczych i możliwości rozwoju, jak już wspomniano, sprecyzowano drugą inteligentną specjalizację jako obszar jakości życia. Działania wynikające z aktywności obszaru jakości życia będą wpływały na stworzenie znakomych warunków do odpoczynku dla ciężko pracujących kadr przemysłu. Dostarczy także ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej żywności najwyższej jakości, tak mieszkańcom Regionu, jak i na eksport. Technologie lotnicze oraz znacząca wiedza z dziedzin inżynierskich przenikać będą do obszaru eko-technologii. Firmy skupione w innych klastrach, takich jak IT, czy odnawialnej energii będą ściśle współpracować z ośrodkami turystycznymi i klinikami leczniczymi.

Obie inteligentne wiodące specjalizacje oraz specjalizacja wspomagająca, mają mocne uzasadnienie w potencjale naukowo-badawczym Regionu. Lotnictwo i kosmonautyka to wyróżniający się kierunek badań i edukacji w Politechnice Rzeszowskiej. Podobny potencjał mają w tej uczelni badania z zakresu energetyki odnawialnej, energooszczędnego i inteligentnego budownictwa, sektora ICT. Produkcja i przetwórstwo ekologicznej żywności, turystyka, ochrona zdrowia, znajdują naukowe uzasadnienie w badaniach wykonywanych w Politechnice Rzeszowskiej i w Uniwersytecie Rzeszowskim. Należy jednak wzmacniać potencjał badawczy poprzez budowanie lub unowocześnianie infrastruktury badawczej.

Tak wykreowana Strategia dwóch wiodących inteligentnych specjalizacji oraz jednej inteligentnej specjalizacji wspomagającej jest w pełni zgodna z kierunkami rozwoju przyjętymi przez Unię Europejską. UE nadaje szczególne znaczenie trzem kierunkowym priorytetom: rozwojowi inteligentnemu, rozwojowi zrównoważonemu i rozwojowi sprzyjającemu włączeniu społecznemu. Przemysł lotniczy z całą pewnością jest przemysłem innowacyjnym i inteligentnym. Poprzez rozwój nowych, niskoemisyjnych technologii, przyczynia się do zmniejszenia uciążliwości podróży lotniczych

⁶² T. Sierotowicz, R. Wiśła, *Identyfikacja trendów technologicznych w obszarze ICT z wykorzystaniem statystyki patentowej*, Kraków 2012, s. 13.

dla środowiska naturalnego, i co za tym idzie, wspiera zrównoważony rozwój. Jest to dzisiaj także przemysł czysty, nie degradujący lokalnej natury.

Obszar jakości życia jest ze swej natury proekologiczny (zawiera w sobie pojęcie biogospodarki), wzmacnia zrównoważony rozwój; poprzez swe rozproszenie na terenie całego województwa, a także możliwą lokalizację we wsiach czy małych miasteczkach, umożliwił będzie zdecydowaną redukcję społecznego wykluczenia i aktywizował lokalne społeczności. Poprzez swą formułę ekologiczną spowoduje rozwój obszarów dziś zapóźnionych, z pełnym poszanowaniem środowiska naturalnego, lokalnej kultury i tradycji. Może wykreować wybitnie ekologiczne rozwiązania, także o charakterze rynkowym.

Obszar informacji i telekomunikacji będzie wspomagał rozwój nie tylko inteligentnych specjalizacji wiodących, ale odegra ważną rolę we wszystkich aspektach rozwoju Regionu.

Tak więc przyszłość województwa podkarpackiego sprowadza się do jasnej i klarownej wizji Regionu o pięknej naturze, Regionu czystego i zadbanego, w którym swe miejsce znajdują nowoczesne i innowacyjne technologie i rozwiązania przemysłu lotniczego i elektromaszynowego (sektory wysokich technologii), ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej produkcji żywności, zrównoważonej turystyki, odnowy biologicznej i zdrowia, energetyki odnawialnej, nowoczesnego, energooszczędnego budownictwa. Pełne wykorzystanie tych atutów i możliwości będzie wspierane przez rozwój technologii informacyjnych, w tym szczególnie szerokopasmowego Internetu. To Region aktywizujący swych mieszkańców z większych, przemysłowych ośrodków, ale także z peryferyjnych wsi i miasteczek. To Region rozwoju zrównoważonego i trwałego, zielonego wzrostu.

Tego typu podejście do inteligentnej specjalizacji nie omija więc nikogo w kreowanym przez Strategię modelu rozwoju. Ma swoje uzasadnienie w aktualnych uwarunkowaniach, ale przede wszystkim znakomicie mieści się w logicznie uzasadnionej wizji rozwoju województwa podkarpackiego, która w pełni odpowiada priorytetom rozwoju Unii Europejskiej.

Istotną częścią inteligentnej specjalizacji są klastry. Posiadają naturalną zdolność do kreowania i wspierania współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi oraz innymi organizacjami, w tym z sektorem naukowo-badawczym, stanowią instrument konkurencyjności przemysłu, innowacji i wzrostu w regionie. Na etapie wdrażania strategii, klastry powinny stać się skutecznymi platformami do realizacji celów inteligentnej specjalizacji⁶³.

Bardzo ważną częścią każdej inteligentnej specjalizacji są wyższe uczelnie. Pełnią one istotną funkcję w procesie generowania wiedzy i wykorzystywania jej do kreowania innowacyjnych produktów i usług, we współpracy z innymi ośrodkami badawczymi (B+R+I) i przedsiębiorstwami⁶⁴.

„Instytucje zarządzające strategicznym procesem RIS3 muszą się koncentrować na ograniczonej liczbie innowacji i priorytetów badawczych zgodnych z potencjałem w zakresie inteligentnej specjalizacji wyłonionym na etapie analizy i powiązanych z procesem przedsiębiorczego

⁶³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 71.

⁶⁴ *Tamże*, s. 82.

odkrywania. Priorytety te staną się obszarami, w których region ma realne szanse na sukces".⁶⁵
Dokonane wybory wpisują się w *Strategię EUROPA 2020*.

W tabeli 4 przedstawiono inteligentne specjalizacje, obszary wsparcia oraz priorytetowe działania i technologie.

⁶⁵ Tamże, s. 24.

Tabela 4 Model *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020*, kreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji-RIS3

Priorytet				
Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu				
Inteligentne specjalizacje:				
1. LOTNICTWO I KOSMONAUTYKA specjalizacja wiodąca			2. JAKOŚĆ ŻYCIA specjalizacja wiodąca	
3. INFORMACJA I TELEKOMUNIKACJA (ICT) specjalizacja wspomagająca				
Wynikające z inteligentnych specjalizacji obszary działania (aktywności), wymagające inteligentnego wsparcia:				
MOBILNOŚĆ	KLIMAT I ENERGIA	ZRÓWNOWAŻONA TURYSTYKA	ZDROWIE, ŻYWNOŚĆ, ODŻYWIANIE	KOMUNIKACJA
Instrumenty wspierające o horyzontalnym i funkcjonalnym znaczeniu dla rozwoju inteligentnych specjalizacji, wymagające wsparcia:				
<ul style="list-style-type: none"> • Kluczowe technologie wspierające • Edukacja, nauka, infrastruktura badawcza, szkolnictwo wyższe, innowacyjny i badawczy potencjał uczelni <ul style="list-style-type: none"> • Klastry • Internacjonalizacja, współpraca regionalna i międzyregionalna <ul style="list-style-type: none"> • Innowacje społeczne i eko-innowacje • Nowe modele finansowania rozwoju • 				

Priorytetowe działania i technologie dla obszarów wsparcia:

<p>Technologie i produkty przemysłu lotniczego i kosmicznego.</p> <p>Multimodalny, zrównoważony transport.</p>	<p>Odnawialne źródła energii i technologie z nimi związane.</p> <p>Smart grids.</p> <p>Zrównoważone i inteligentne budownictwo (budynki, osiedla, miasta).</p> <p>Biodegradowalne tworzywa sztuczne.</p> <p>Przemysł elektromaszynowy.</p>	<p>Turystyka poznawcza.</p> <p>Turystyka wypoczynkowa, ekoturystyka, agroturystyka.</p> <p>Turystyka kwalifikowana.</p> <p>Turystyka zdrowotna.</p> <p>Turystyka biznesowa.</p> <p>Turystyka religijna.</p> <p>Turystyka kulinarna.</p> <p>Enoturystyka.</p>	<p>Żywność ekologiczna, regionalna i tradycyjna.</p> <p>Zdrowa, zoptymalizowana, wolna od GMO dieta.</p> <p>Medycyna zapobiegawcza.</p> <p>Opieka nad ludźmi starszymi.</p>	<p>Szerokopasmowy Internet.</p>
--	---	--	---	--

Paradygmat, założenia spajające model rozwoju i gospodarki, wspierane trendy:

ZIELONY WZROST, EKOINNOWACJE, BIOGOSPODARKA

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne) – wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu

Zasadniczym celem tego etapu projektowania strategii jest opracowanie wspólnej, porywającej wizji gospodarczego i społecznego rozwoju regionu. Głównym celem i cechą wizji jest jej mobilizująca moc: wizja powinna jednoczyć regionalnych interesariuszy wokół wspólnego, odważnego projektu, a nawet marzenia⁶⁶.

Poniżej przedstawiono wizję i misję, a w tabeli 5 cele strategiczne, taktyczne i operacyjne dla *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, wykreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji – RIS 3.

Wizja Regionu: ekologicznie i społecznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – lider w kreowaniu ekoinnowacji. Region najwyższej jakości życia.

Misja Strategii: Wspieranie rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki województwa, nakierowanej na dobro społeczne i ochronę ekosystemu, jako bazy funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki. Wspieranie inteligentnych specjalizacji, inteligentnych obszarów aktywności, priorytetowych działań i technologii.

Skuteczne zarządzanie innowacyjnością w regionie powinno charakteryzować się podejściem systemowym i procesowym.

Na ogół system definiowany jest jako zbiór elementów logicznie ze sobą powiązanych, funkcjonujących jako całość. Podejście systemowe rozumiane jest jako wspólne zarządzanie powiązanimi ze sobą procesami, które powinno się przyczynić do zwiększenia skuteczności i efektywności regionu w osiąganiu celów. Wymagania w tym zakresie w szczególności dotyczą zdefiniowania systemu poprzez procesy i ich cele, następnie uszczegółowienie celów w taki sposób, aby osiągać te cele w sposób efektywny, także w wyniku doskonalenia systemu poprzez badania i monitorowanie oraz charakterystykę dostępności zasobów.

Definiując system zarządzania innowacjami można stwierdzić, że jest on podsystemem zarządzania regionem.

Podejście systemowe nakazuje więc realizowanie polityki innowacyjnej regionu zgodnie z założeniami priorytetów *Strategii EUROPA 2020*, traktowanych jako systemowa całość, a nie jako pojedyncze cele. Ta sama uwaga dotyczy kreowania zielonego wzrostu w całym systemie gospodarki regionu, głównie poprzez ekoinnowacje, zakłada funkcjonowanie ścisłych związków nie tylko pomiędzy zdefiniowanymi inteligentnymi specjalizacjami, ale w całym systemie kreowania innowacji i zarządzania nimi.

Podejście procesowe może być również proponowanym sposobem wdrażania systemu zarządzania innowacjami. Proces na ogół określany jest – bardzo ogólnie – jako zespół powiązanych ze sobą działań, które przekształcają informacje, surowce i zasoby w wyniki. Przez podejście procesowe należy rozumieć identyfikację procesów, określenie zależności między nimi, kolejności, ustalanie kryteriów i metod zapewniania i oceny skuteczności, regularne monitorowanie, mierzenie

⁶⁶ Tamże, s. 49.

i analizowanie oraz wprowadzanie niezbędnych działań korygujących dla osiągnięcia zaplanowanych wyników oraz doskonalenia.

Proces innowacyjności w regionie może być zaliczony do procesów głównych, czego wyrazem jest polityka dotycząca innowacyjności realizowana w Unii Europejskiej. Proces ten należy traktować jako podstawowy, który trzeba mądrze zorganizować i tak nim zarządzać, aby ożywił region.

Zgodnie ze słowami J. Tidd, J. Bessant⁶⁷ „*innowacyjność jest zatem typową ucieczką do przodu w walce o przetrwanie i rozwój na rynku*”.

Model procesu innowacyjnego przedstawiony przez wymienionych autorów obejmuje następujące fazy:

- *„Poszukiwanie – penetrowanie otoczenia (wewnętrznego i zewnętrznego) w celu znalezienia zarówno zagrożeń, jak i okazji do zmian oraz właściwe przetwarzanie sygnałów o nich.*
- **Wybór** – *decydowanie (oparte na dalekosiężnej wizji dalszego rozwoju firmy (regionu – przypis autorów Strategii) o tym, jak na te sygnały reagować.*
- *Wdrażanie – zmiana potencjału tkwiącego w pomysłach innowacyjnych na nową jakość i wprowadzenie jej na rynek krajowy i zagraniczny. Sukcesu nie należy rozpatrywać jako jednorazowego zdarzenia, ale ich ciąg, wymagający pozyskiwania źródeł wiedzy ułatwiających innowacyjność oraz prowadzących do sfinalizowania projektu w niepewnych warunkach. Wszystko to wymaga włożenia ogromnego wysiłku w rozwiązywanie problemów dla doprowadzenia do zaistnienia innowacji na rynkach zagranicznych krajowych.*
- *Dyskontowanie wartości z innowacji – zarówno w kategoriach zdolności do adaptacji i dalszego jej rozpowszechniania, jak i wyciągania wniosków z cyklu innowacji – tak aby zaowocowało to rozbudową bazy wiedzy firmy (regionu – przypis autorów Strategii) i udoskonaleniem sposobu zarządzania procesami innowacyjności”⁶⁸.*

Model ten w pełni odpowiada unijnej metodyce wyboru inteligentnych specjalizacji.

⁶⁷ J. Tidd, J. Bessant, *Zarządzanie innowacjami. Integracja zmian technologicznych, rynkowych i organizacyjnych*, Wyd. Oficyna Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2011, s. 89-90.

⁶⁸ Tamże, s. 89-90.

Tabela 5 Cele strategiczne, taktyczne i operacyjne *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*

Priorytet				
Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu				
Cele strategiczne inteligentnych specjalizacji:				
<p>I cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>LOTNICTWO I KOSMONAUTYKA:</p> <p>rozwój województwa podkarpackiego jako wiodącego centrum innowacyjnych technologii lotniczych, kosmicznych i komunikacyjnych w Polsce.</p>	<p>II cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>JAKOŚĆ ŻYCIA:</p> <p>rozwój województwa podkarpackiego jako regionu o najwyższej jakości życia. Bezpieczeństwo energetyczne. Bezpieczeństwo i suwerenność żywnościowa.</p>	<p>III cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>INFORMACJA I TELEKOMUNIKACJA (ICT):</p> <p>powszechne wykorzystanie i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>		
Cele taktyczne obszarów działania (aktywności), wymagające inteligentnego wsparcia				
<p>MOBILNOŚĆ</p> <p>1 cel taktyczny</p> <p>Wzrost potencjału przemysłu lotniczego i kosmicznego, poprzez zastosowanie innowacyjnych technologii i produktów.</p> <p>Region o pełnej dostępności komunikacyjnej.</p>	<p>KLIMAT I ENERGIA</p> <p>2 cel taktyczny</p> <p>Poprawa jakości klimatu poprzez wykorzystanie ekoinnowacyjnych technologii pozyskiwania i oszczędzania energii.</p>	<p>ZRÓWNOWAŻONA TURYSTYKA</p> <p>3 cel taktyczny</p> <p>Wzrost aktywności turystycznej województwa poprzez wykreowanie ekoinnowacyjnych i społecznie innowacyjnych produktów turystycznych. Ochrona zasobów środowiska i bioróżnorodności.</p>	<p>ZDROWIE, ŻYWNOSĆ, ODŻYWIENIE</p> <p>4 cel taktyczny</p> <p>Poprawa zdrowia mieszkańców poprzez wspieranie ekologicznego i zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, wspieranie produktów regionalnych i lokalnych oraz innowacji medycznych z zakresu profilaktyki medycznej.</p>	<p>KOMUNIKACJA</p> <p>5 cel taktyczny</p> <p>Upowszechnienie wykorzystania szerokopasmowego Internetu. Wzrost potencjału branży ICT.</p>

Cele operacyjne dla wynikających z inteligentnych specjalizacji obszarów wsparcia

Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne
<p>Przyrost liczby i jakości technologii oraz produktów przemysłu lotniczego i kosmicznego.</p> <p>Przyrost liczby i jakości technologii i produktów przemysłu produkcji środków transportu.</p> <p>Innowacyjne rozwiązania dotyczące mobilności w miastach i na terenach wiejskich, np. napowietrzna kolej miejska.</p>	<p>Zwiększenie udziału energii produkowanej z OZE w całości produkcji i wykorzystania energii.</p> <p>Wzrost liczby budynków i innych obiektów, w których zastosowano zrównoważone i inteligentne rozwiązania technologiczne.</p> <p>Budownictwo pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne.</p> <p>Rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (smart grids).</p> <p>Wzrost przychodów z produkcji i sprzedaży energooszczędnego sprzętu AGD w klasie A.</p>	<p>Wzrost liczby zrównoważonych miejsc pracy na obszarach wiejskich.</p> <p>Rozwój eko innowacyjnych, profilowanych usług turystycznych.</p> <p>Renaturyzacja piękna krajobrazu w tym renaturyzacja rzek.</p>	<p>Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa.</p> <p>Wzrost udziału produkowanej żywności ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej.</p> <p>Renaturyzacja środowiska rolniczego. Stworzenie barier wykorzystywania GMO w produkcji żywności – region wolny od GMO.</p> <p>Obszary wiejskie miejscem godziwej i satysfakcjonującej pracy.</p> <p>Zagwarantowanie godziwej starości.</p>	<p>Szerokopasmowy Internet w każdej firmie i w każdym gospodarstwie domowym.</p> <p>Wzrost ilości i jakości oferowanych produktów i usług w branży ICT.</p>

Paradygmat, założenia spajające model rozwoju i gospodarki, wspierane trendy:

ZIELONY WZROST, EKOINNOWACJE, BIOGOSPODARKA.

Źródło: opracowanie własne.

5. Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania – tworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy

Koncepcja systemu innowacji opiera się na założeniu, że region innowacyjny jest regionem uczącym się. Proces wytwarzania wiedzy jest interdyscyplinarny i heterogeniczny, a więc wymaga współpracy wielu różnych instytucji, zwanych uczestnikami RSI. Relacje pomiędzy uczestnikami RSI opierają się na zasadzie dobrowolnej i świadomej wymiany i współpracy. Dlatego sposób implementacji i zarządzania regionalnym systemem innowacji musi przede wszystkim zachęcać jak największe grono uczestników do udziału w nim, pokazując bezpośrednie i pośrednie korzyści dla wszystkich zainteresowanych stron. Proces budowania innowacyjnej gospodarki jest bardzo złożony, a co za tym idzie, wymaga komplementarnej wiedzy, umiejętności i doświadczenia wielu różnorodnych podmiotów. Żaden uczestnik RSI nie posiada ani zasobów, ani kompetencji do samodzielnego przeprowadzenia strategii. W związku z tym, w systemie realizacji zaproponowano szeroki udział wielu partnerów, licząc na wzmocniony, synergistyczny efekt oddziaływania na bezpośrednich kreatorów innowacji, czyli przedsiębiorstwa oraz sektor nauki i B+R+I.

System innowacji, poprzez odpowiednio dobrane narzędzia, będzie wzmacniał potencjał innowacyjny w obszarach działania tworzących inteligentne specjalizacje.

Funkcje systemu innowacji:

1. monitoring i ewaluacja - bieżący monitoring i analiza tendencji rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji;
2. informacja i edukacja - tworzenie warunków, programów i narzędzi informowania, kształcenia i upowszechniania wzorców innowacyjnego działania, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów inteligentnych specjalizacji;
3. wsparcie finansowe innowacyjnych przedsięwzięć;
4. współpraca: promowanie i organizowanie współpracy na każdej płaszczyźnie działania:
 - w ramach specjalizacji i obszarów działania – promowanie i tworzenie struktur współpracy między przedsiębiorstwami działającymi w ramach danej inteligentnej specjalizacji lub konkretnego obszaru działania, poprzez wzmocnienie merytoryczne i wsparcie finansowe już działających klastrów, powiązań kooperacyjnych oraz tworzenie nowych;
 - międzysektorowa – tworzenie powiązań międzysektorowych pomiędzy przedsiębiorstwami, administracją publiczną, uczelniami i organizacjami pozarządowymi (ngo);
 - międzyregionalna oraz międzynarodowa – tworzenie szerszych powiązań kooperacyjnych firm oraz klastrów wychodzących poza województwo, a także poza kraj;
 - współpracy sfery B+R z przedsiębiorstwami w obszarach kluczowych technologii wspomagających, wchodzących w skład inteligentnych specjalizacji.

Podstawą systemu realizacji RSI jest aktualna wiedza na temat stanu innowacyjności regionu, szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji. Do tego celu potrzebne jest zbudowanie systemu pozyskiwania informacji oraz modelu przewidywania zmian społeczno-gospodarczych, informującego z wyprzedzeniem o tendencjach i możliwościach wystąpienia ryzyk w realizacji procesów innowacyjnych. Zadanie będzie realizowane poprzez prowadzenie cyklicznych badań, w oparciu o działanie Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego oraz wsparcie innych instytucji, takich jak Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Rzeszowie i Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy.

Drugą, istotną funkcją systemu innowacji jest prowadzenie działań informacyjnych. Jednym z istotnych aspektów rozwoju innowacyjności regionu jest wzrost świadomości społecznej w zakresie znaczenia innowacji. Działaniem tym należy objąć zarówno przedsiębiorstwa, jak i społeczeństwo ogółem. Województwo podkarpackie odznacza się na tle kraju wysokim odsetkiem przedsiębiorstw innowacyjnych, ale nadal około 80% podmiotów gospodarczych nie wykazuje zdecydowanej aktywności innowacyjnej. Należy więc zainicjować działania podnoszące świadomość innowacyjną tych firm, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji. Drugim aspektem są działania informacyjne skierowane do ogółu społeczeństwa Regionu, jako ostatecznych odbiorców innowacyjnych rozwiązań, zwłaszcza, że inteligentne specjalizacje dotyczą bezpośrednio rozwiązań ekoinnowacyjnych dla gospodarstw domowych i poszczególnych obywateli. Świadome społeczeństwo powinno nie tylko być konsumentem nowych technologii, ale także, poprzez dokonywanie wyborów konsumenckich, kształtować wśród przedsiębiorstw potrzebę wdrażania ekoinnowacyjnych rozwiązań. Oddziaływanie na społeczeństwo powinno się odbywać także w oparciu o organizację masowych akcji promocyjnych, takich jak: targi innowacji, kampanie radiowe i telewizyjne, realizowane w ramach poszczególnych specjalizacji.

Realizacja polityki włączenia społeczeństwa do nurtu działań innowacyjnych wymaga nie tylko prowadzenia akcji informacyjnych, kierowanych zazwyczaj do osób dorosłych, które już opuściły system oświaty, ale przede wszystkim do osób młodych, które w kolejnych latach będą kreowały innowacyjność Regionu. Dlatego ważne jest dalsze działanie na rzecz wprowadzania do programów nauczania przedmiotów i zagadnień związanych z wdrażaniem innowacji (a zwłaszcza ekoinnowacji), związanych z twórczym myśleniem, zarządzaniem innowacjami, ochroną własności intelektualnej. Działania edukacyjne tego typu powinny być inicjowane praktycznie na każdym etapie edukacji, począwszy od szkoły podstawowej, a skończywszy na szkolnictwie wyższym i dalszym, ustawicznym kształceniu.

Funkcja wsparcia finansowego polega na umożliwieniu innowacyjnym przedsiębiorstwom już istniejącym oraz dopiero powstającym coraz szerszego dostępu do różnorodnych źródeł finansowania:

- wsparcie bezzwrotne i zwrotne procesów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach związanych z podnoszeniem poziomu innowacyjności (w tym dotacje, pożyczki i poręczenia) - integracja celów RSI z działaniami zaplanowanymi do realizacji na poziomie RPO WP;
- realizację projektów tworzenia sieci funduszy zalążkowych (*seed capital*), podwyższonego ryzyka (*venture capital*) oraz sieci aniołów biznesu (*business angels*), w celu wsparcia finansowego oraz technicznego procesów kreacji innowacyjnych biznesów - integracja z RPO WP, a także wsparcie w aplikowaniu o środki krajowe.

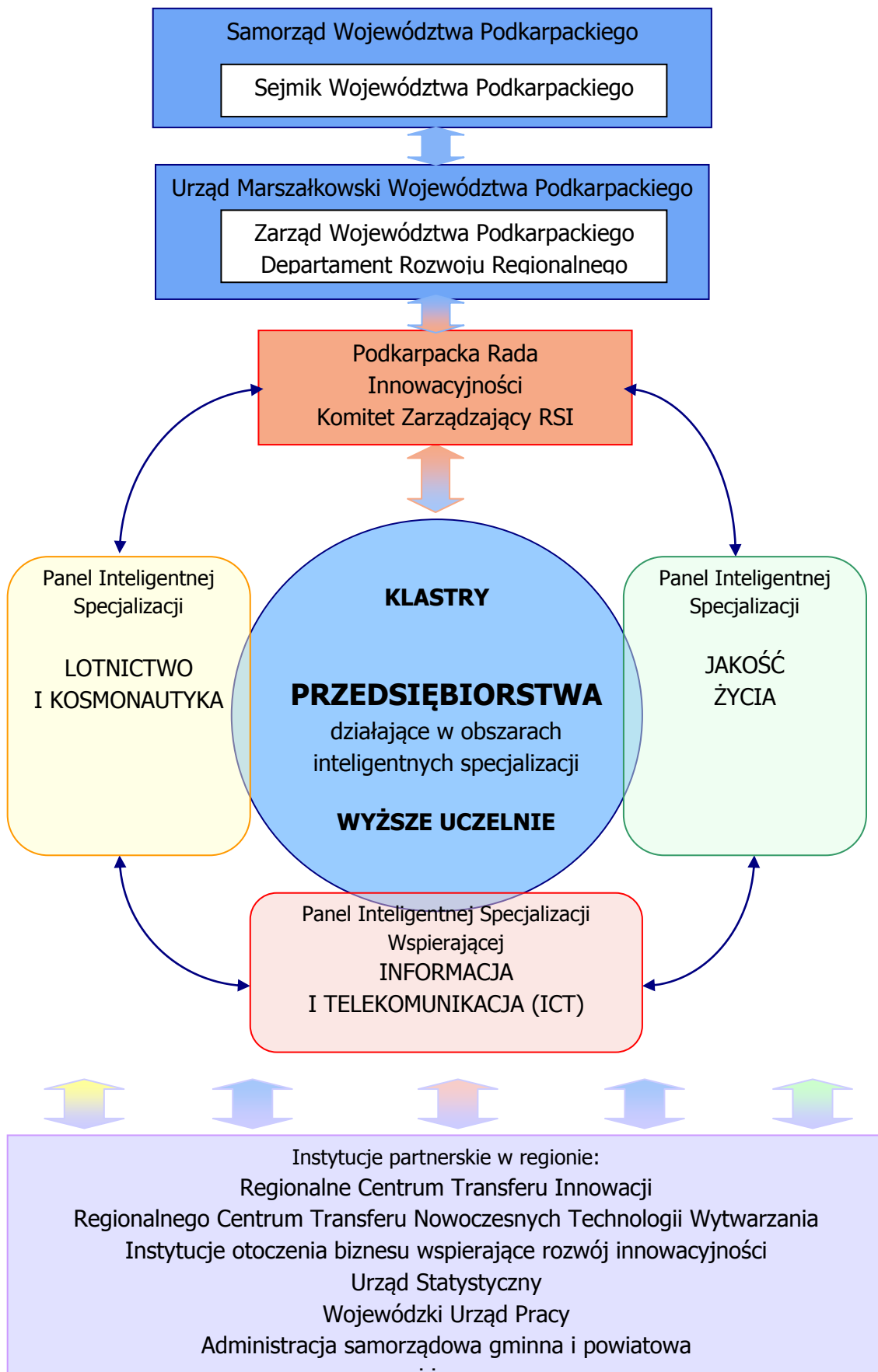
Istotnym aspektem realizacji systemu innowacji są działania na rzecz wielopłaszczyznowej współpracy, której centrum stanowią innowacyjne przedsiębiorstwa. Wyznaczenie inteligentnych specjalizacji z obszarami działania oraz kluczowymi technologiami wspomagającymi daje szansę na wsparcie już istniejących i tworzenie różnego rodzaju powiązań kooperacyjnych, w tym klastrowych. Województwo podkarpackie to Region, w którym z powodzeniem rozwijają się inicjatywy klastrowe. Jednak tylko niektóre są w stanie samodzielnie poradzić sobie z realizacją szczytnych celów, jakie przed sobą stawiają. Niezbędne jest zatem wsparcie ich działań, przede wszystkim w zakresie kreowania innowacji (a szczególnie ekoinnowacji). W tej materii, w ramach regionalnego systemu innowacji, będzie przede wszystkim wspierany rozwój pozafinansowych form wsparcia innowacji. Działania realizowane będą w oparciu o już istniejące struktury takie jak: Regionalne Centrum Transferu Innowacji z obecnymi i nowymi punktami, ośrodki KSU, Izbę i Cechy Rzemieślnicze, Izby Gospodarcze.

System innowacji to sieć współpracy różnego rodzaju podmiotów na rzecz wspierania potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw. W województwie podkarpackim współpracę w tym zakresie nawiązują:

- podmioty wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji,
- władze wojewódzkie oraz samorządowe na poziomie województwa,
- władze samorządowe na poziomie powiatów oraz dużych miast,
- uczelnie wyższe,
- ośrodki Krajowego Systemu Innowacyjności i Krajowego Systemu Usług, w tym Regionalne Centrum Transferu Innowacji,
- instytucje finansujące: fundusze pożyczkowe i poręczeń kredytowych,
- ośrodki doradztwa i firmy konsultingowe,
- izby gospodarcze, izba rzemieślnicza oraz cechy rzemiosł,
- stowarzyszenia twórcze i zawodowe,
- klastry branżowe,
- przedsiębiorstwa.

Realizacja systemu innowacji opiera się na:

- działaniu Podkarpackiej Rady Innowacyjności, w skład której wchodzi przedstawiciele poszczególnych gremiów,
- działaniu cyfrowej platformy wymiany danych, oferty współpracy i pomocy poszczególnych podmiotów,
- trzech paneli inteligentnych specjalizacji – Panel „Lotnictwo i kosmonautyka”, Panel „Jakość życia” oraz Panel specjalizacji Wspierającej "Informacja i Telekomunikacja".
- konferencjach promujących współpracę sfery nauki z biznesem na bazie dobrych praktyk (w tym szczególnie Podkarpackie Forum Innowacyjności),
- seminariach tematycznych rozwiązujących problemy we wdrażaniu innowacji,
- spotkaniach kooperacyjnych (targach), również o charakterze międzynarodowym.

Rysunek 1. Koncepcja podkarpackiego systemu innowacji

Źródło: Opracowanie własne.

6. System monitorowania i oceny realizacji RSI 2014-2020 – uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny

Konkurencyjność regionu można określić jako „zdolność do rywalizacji, współzawodniczenia i współpracy, których celem jest osiągnięcie oczekiwanego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego przez poprawę produktywności pracy i kreację nowych miejsc pracy”⁶⁹. Coraz więcej uwagi poświęca się roli innowacyjności, która może prowadzić do znacznego podniesienia konkurencyjności, a inwestycje w badania i rozwój (B+R) stanowią najważniejszy czynnik wzrostu⁷⁰.

Podejmowanie na szczeblu regionu działań mających stymulować innowacyjność, a w jej wyniku podnosić jego konkurencyjność, wymaga przede wszystkim zastosowania narzędzi pozwalających na dokonywanie oceny uzyskiwanych efektów i ewentualne wprowadzanie korekt usprawniających funkcjonowanie regionalnego systemu innowacji.

Monitoring *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020* będzie obejmował trzy poziomy:

1. Benchmarking innowacyjności regionu na szczeblu Unii Europejskiej i kraju (wskaźniki grupy I i II).
2. Monitoring na poziomie inteligentnych specjalizacji regionalnych (wskaźniki grupy IIIa).
3. Monitoring osiągnięcia celów operacyjnych (wskaźniki grupy IIIb i IV oraz zaproponowane w programach operacyjnych RSI).

W Unii Europejskiej systematycznie publikowane są raporty European Innovation Scoreboard (EIS), czyli Europejska Tablica Wyników w Dziedzinie Innowacji. Wyniki badań realizowanych od 2001 r. pozwalają na dokonanie pomiaru i porównania potencjały innowacyjnego państw członkowskich Unii Europejskiej oraz jej głównych konkurentów, takich jak USA, Japonia czy Szwajcaria. EIS jest „syntetycznym instrumentem oceny skuteczności realizacji polityki innowacyjnej i monitoringu zmian wskaźników innowacyjności w poszczególnych krajach członkowskich UE i EFTA”⁷¹.

Badanie innowacyjności przy zastosowaniu metodologii *European Innovation Scoreboard* regionów europejskich na poziomie NUTS 2 czyli *European Regional Innovation Scoreboard (ERIS)*, zostało przeprowadzone dotychczas kilkakrotnie. Niestety stale zmieniała się liczba stosowanych wskaźników. W pierwszym badaniu zrealizowanym w 2002 roku uwzględniono jedynie 7 wielkości charakteryzujących innowacyjność regionów. W 2003 roku listę wskaźników rozszerzono do 13, jednak w 2006 roku, gdy badaniem regionów objęto 10 nowych państw członkowskich, zestaw

⁶⁹ M. Poniatowska-Jaksch, *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, „Monografie i Opracowania” nr 544, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006, s. 21.

⁷⁰ T. Baczek, *Od diagnozy do strategii innowacji dla Polski* [w:] *Raport o innowacyjności gospodarki Polski* praca zbiorowa pod red. T. Baczek, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Warszawa 2010, s. 16.

⁷¹ G. Niedbalska, *European Innovation Scoreboard* [w:] *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, praca zbiorowa pod red. K.B. Matusiaka, PARP, Warszawa 2008, s. 83.

wskaźników znowu zmniejszył się do zaledwie 7.⁷² W badaniu zrealizowanym w 2009 roku wykorzystano 16 wskaźników spośród 29 zaproponowanych w metodologii *European Innovation Scoreboard 2009* w odniesieniu do poziomu krajowego.⁷³ Te różnice wynikają z możliwości uzyskiwania danych na temat wskaźników agregowanych na poziomie regionu. Nie jest to jednak jedyne wyjaśnienie zachodzących zmian. Komisja Europejska dąży bowiem również do uzyskania większej zbieżności z metodologią badań innowacyjności realizowanych przez OECD. Zestaw danych wykorzystanych w badaniu EIS 2009 został w kolejnym roku zmodyfikowany i zmniejszony do 25 (i przemianowany na *Innovation Union Scoreboard - IUS*)⁷⁴. Jest to także przejaw poszukiwania modelu oceny innowacyjności opartego na jak najlepiej dobranych indykatorach.

W edycji raportu *Regional Innovation Scoreboard* z 2009 zastosowano w sumie 16 wskaźników, które zostały podzielone na następujące grupy⁷⁵:

1. Siły napędowe innowacji:

- 1.1.3. Udział osób z wyższym wykształceniem w grupie wiekowej 25-64 (%);
- 1.1.4. Udział osób w kształceniu ustawicznym w grupie wiekowej 25-64 lata (%) - brak w ERIS 2012;
- 1.2.1. Nakłady na B+R ze środków publicznych (% PKB);
- 1.2.4. Dostęp przedsiębiorców do stałych łączy internetowych (% firm) - brak w ERIS 2012⁷⁶.

2. Aktywność przedsiębiorstw:

- 2.1.1. Nakłady przedsiębiorstw na B+R (% PKB);
- 2.1.3. Nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną bez B+R, (% obrotów);
- 2.2.1. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające własne innowacje (% MŚP);
- 2.2.2. MŚP wprowadzające innowacje we współpracy z innymi podmiotami (% MŚP);
- 2.3.1. Liczba patentów zgłoszonych do Europejskiego Urzędu Patentowego.

3. Rezultaty:

- 3.1.1. Przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje produktowe i usługowe (% MŚP);
- 3.1.2. Przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje marketingowe i organizacyjne (% MŚP);
- 3.1.3. Innowatorzy zwiększający efektywność wykorzystania zasobów poprzez:

⁷² J. Kaźmierczak, A. Wilińska, *Uwagi na temat sposobów oceny poziomu innowacyjności z uwzględnieniem uwarunkowań polskich* [w:] *Komputerowo Zintegrowane Zarządzanie*, praca zbiorowa pod red. R. Knosali. Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, t. I, Opole, 2010, s. 638.

⁷³ H. Hollanders, S. Tarantola, A. Loschky, *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, INNO Metrics Thematic Paper, European Commission, Bruksela 2009, s. 4.

⁷⁴ *Innovation Union Scoreboard 2010. The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation*, European Commission, Bruksela 2011, s. 3.

⁷⁵ Uwzględniając to, że jeden wskaźnik 3.1.3 jest liczony jako średnia dwóch wielkości, można stwierdzić, że jest ich 17. Zastosowana numeracja odzwierciedla numery wskaźników zgodne z metodologią EIS 2009. Trzy grupy wskaźników dodatkowo są dzielone na: 1.1. Zasoby ludzkie, 1.2. Finansowanie i wsparcie, 2.1. Inwestycje firm, 2.2. Powiązania i przedsiębiorczość, 2.3. Wydajność, 3.1. Innowatorzy, 3.2. Efekty ekonomiczne. Numeracja wskaźników RIS nie jest ciągła, gdyż odnosi się do numerów H. Hollanders, S. Tarantola, A. Loschky, *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, Pro Inno Europe, 2009, s. 4.

⁷⁶ Na poziomie regionalnym na potrzeby RIS 2009 mierzono odsetek gospodarstw domowych z dostępem szerokopasmowym do Internetu.

- 3.1.3a. Zmniejszanie kosztów pracy (w % MŚP) i 3.1.3b. Zmniejszanie zużycia materiałów i energii (w % MŚP) - brak w ERIS 2012;
- 3.2.1. Zatrudnienie w średnio-wysokiej i wysokiej technice przetwórstwa przemysłowego (% ogółu pracujących) - brak w ERIS 2012;
- 3.2.2. Zatrudnienie w naukiintensywnych działach przetwórstwa przemysłowego i usług, (% zatrudnienia ogółem);
- 3.2.5. Sprzedaż produktów „nowych dla rynku” (% obrotu ogółem);
- 3.2.6. Sprzedaż produktów „nowych dla przedsiębiorstwa” (% obrotu ogółem).

Niestety, już podczas opracowywania kolejnej edycji raportu wzięto pod uwagę tylko 12 wskaźników dostępnych dla regionów Unii Europejskiej na poziomie regionalnym. Zrezygnowano z czterech wskaźników, które były uwzględnione w ERIS 2009 i wprowadzono jeden dodatkowy - 2.2.3. Wspólne publikacje publiczno-prywatne. Poza tym łącznie liczony była wskaźnik określający sprzedaż produktów nowych dla rynku i firm. Wskaźniki wynikające z metodyki ERIS na potrzeby opracowania raportu Regional Innovation Scoreboard będą w dalszej części opracowania zaliczone do grupy I.

Analizując przedstawione wskaźniki można stwierdzić, że na większość spośród nich Samorząd Województwa nie ma bezpośredniego wpływu, gdyż są one raczej efektem podejmowanych działań, tak w wymiarze centralnym, jak i bezpośrednio przez przedsiębiorstwa. Sposoby uzyskiwania danego poziomu wybranego wskaźnika mogą być różne. Korzystanie z systemu wskaźników ERIS nie dostarcza jednak pełnych informacji o praktykach stosowanych w regionach, gdyż część spośród nich, zwłaszcza z pierwszej grupy, jest uzależnionych w Polsce od decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym.

Rozważając przydatność ERIS do prowadzenia benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej należy przede wszystkim zwrócić uwagę na jego istotę, którą dobrze odzwierciedla definicja zaproponowana przez K. Zimniewicza, zgodnie z którą jest to „porównywanie się z najlepszymi, dorównywanie im, orientacja na najlepszą klasę wyrobów lub usług, uczenie się od konkurentów”⁷⁷.

Specyfika kształtowania regionalnej polityki innowacyjnej wskazuje, że benchmarking, który będzie stosowany do jej oceny, jest benchmarkingiem konkurencyjnym, który cechuje się tym, że obejmuje identyczny obszar działalności innego podmiotu wzorcowego⁷⁸.

W przypadku *Regional Innovation Scoreboard* należy przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że dostarczając informacji na temat wyników uzyskiwanych przez inne regiony stanowić może dobre narzędzie do dokonywania wyboru tych, które mogą być najlepszymi wzorcami (np. ze względu na podobieństwo wybranych indyktorów) oraz przeprowadzania analizy zmian pozycji danego regionu w odniesieniu do innych regionów w czasie. Co prawda, jak już wcześniej wspomniano, zestawy wskaźników zmieniają się, jednak uwzględniając to, że w odniesieniu do wszystkich regionów stosowane jest to samo podejście, to zmiany te mogą nie wpływać znacząco na pozycję rankingową. Tak realizowany benchmarking wyników pozwala na zidentyfikowanie

⁷⁷ K. Zimniewicz, *Współczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2009, s. 11.

⁷⁸ U. Kobylńska, *Benchmarking [w:] Koncepcje i metody zarządzania*, praca zbiorowa pod red. W. Matwiejczuka, Politechnika Białostocka, Białystok 2009, s. 87.

slabych i mocnych stron regionu poprzez porównanie podstawowych wskaźników z wybranymi konkurentami, innymi regionami, które, w warunkach wyboru inteligentnych specjalizacji, nie muszą nawet być traktowane jako regiony konkurencyjne.

Uwzględniając wyniki porównań międzyregionalnych należy mieć świadomość ograniczeń i problemów związanych z pomiarem poziomu rozwoju regionu, także pod względem innowacyjności.

Wykorzystując wyniki ERIS trzeba koniecznie pamiętać o tym, że regiony Unii Europejskiej znacznie się różnią. Zgodnie z obowiązującą w Unii Europejskiej Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), opracowaną na podstawie Rozporządzenia (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami), regiony poziomu NUTS2, do których zaliczane są polskie województwa, powinny liczyć od 800 tysięcy do 3 milionów mieszkańców. Już to oznacza dużą rozpiętość wielkości regionów, a uwzględnić trzeba jeszcze, że zgodnie z danymi Eurostatu, około 100 regionów nie mieści się w tych granicach. **Ma to wpływ na brak pełnej porównywalności uzyskanych wyników i może sugerować konieczność przeprowadzenia dodatkowych analiz.**

Wiele wątpliwości przy benchmarkingu regionalnym może budzić też wykorzystanie produktu krajowego brutto (PKB) jako wielkości, do której odnosi się wydatki lub przychody. Przy jego uwzględnianiu należy pamiętać o zapewnieniu porównywalności posiadanych informacji⁷⁹.

W takim przypadku *Regional Innovation Scoreboard* może spełniać oczekiwania władz regionalnych, gdyż dostarcza informacji o miejscu poszczególnych regionów objętych badaniem w rankingu oraz wskazuje także na ich atuty i słabości. **Zaletą tego narzędzia jest również to, że wyniki są powszechnie dostępne, a ich wykorzystanie nie wymaga ponoszenia wysokich kosztów.**

***Regional Innovation Scoreboard* to uznane i powszechnie stosowane narzędzie służące do oceny i porównywania innowacyjności regionów Unii Europejskiej. Biorąc to pod uwagę, należy je uwzględnić w procesie monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, przy wykorzystaniu jak najszerszego zestawu dostępnych wskaźników wykorzystanych w *Regional Innovation Scoreboard* gromadzonych przez Eurostat.**

Wykorzystanie wskaźników innowacyjności regionów, publikowanych przez Eurostat, pozwoli na skuteczną ocenę ogólnego postępu w zakresie tych wskaźników, w tym także pozwoli w pełni odpowiedzieć na pytanie, jak skutecznie, w ogólnym zarysie realizowana jest innowacyjna polityka w województwie podkarpackim. W ten sposób możliwe będzie także mierzenie postępu w realizacji wizji regionu oraz celów strategicznych.

Ważnym narzędziem oceny potencjału innowacyjnego regionu będą raporty Regional Innovation Monitor.

Bank Danych Lokalnych umożliwi także dokonywanie benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej na poziomie kraju, dzięki zastosowaniu rozszerzonego zestawu wskaźników w porównaniu do tych stosowanych w raportach ERIS. W systemie monitoringu Regionalnej

⁷⁹ Dla przykładu według danych Eurostatu w 2010 r. całkowite nakłady na B+R poniesione przez wszystkie sektory w Niemczech wyniosły 2,82% PKB, w Polsce zaś jedynie 0,74%. Zatem relacja między tymi wielkościami wynosi pozornie 3,8:1. Jednak poziom tych wydatków wyrażony w euro na mieszkańca w Niemczech wynosił 853,4 euro, w Polsce zaś tylko 68,3 euro, co daje relację 12,5:1.

Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego należy uwzględnić te indykatory, które wskazują na zmiany poziomu innowacyjności oraz konkurencyjność regionu. Należą do nich przede wszystkim:

1. Współczynnik skolaryzacji: zasadnicze szkoły zawodowe, zawodowe i ogólnozawodowe oraz policealne (brutto i netto),
2. Studenci i absolwenci studiów (kierunki techniczne, inżynieryjno-techniczne, medyczne, zdrowotne, ochrona środowiska, usługi dla ludności) w ogólnej liczbie studentów i absolwentów,
3. Liczba studentów na 10 tysięcy mieszkańców,
4. Liczba uczestników studiów doktoranckich na 10 tysięcy mieszkańców,
5. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych, przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu, przeznaczony do użytku uczniów,
6. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony, do użytku uczniów,
7. Nakłady na B+R na 1 mieszkańca,
8. Nakłady na B+R w odniesieniu do PKB,
9. Nakłady na B+R w dziedzinie nauk inżynieryjnych i technicznych, w relacji do nakładów ogółem,
10. Udział podmiotów gospodarczych ponoszących nakłady na działalność B+R w ogólnej liczbie podmiotów,
11. Udział przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach ogółem,
12. Zgłoszone wynalazki krajowe i udzielone patenty krajowe,
13. Zgłoszone wzory użytkowe i udzielone prawa ochronne,
14. PKB brutto na 1 mieszkańca (ceny stałe),
15. Udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu,
16. Udział przedsiębiorstw posiadających własną stronę internetową,
17. Udział przedsiębiorstw posiadających środki automatyzacji procesów produkcyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.

Powyższe wskaźniki stanowią grupę II.

Obok powyższych wskaźników, które pozwalają na dokonywanie benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej (w odniesieniu do innych województw w kraju), **konieczne jest również stałe monitorowanie wielkości, które pozwolą na dokonywanie oceny postępów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w obrębie inteligentnych specjalizacji regionalnych.** Obejmują one przemysł elektromaszynowy ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnego przemysłu lotniczego i kosmicznego oraz szeroko pojęty obszar jakości życia, wykorzystujący przede wszystkim walory i potencjał czystego środowiska.

Przemysł elektromaszynowy obejmuje następujące działy PKD 2007:

- 25 produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń;
- 26 produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych;
- 27 produkcja urządzeń elektrycznych;
- 28 produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana;

- 29 produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli;
- 30 produkcja pozostałego sprzętu transportowego.

Obszar jakości życia jest nieco odmiennie definiowany, gdyż obejmuje działalność związaną przede wszystkim z produkcją żywności ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej, zrównoważoną turystykę, oraz ochronę zdrowia. Nie zawsze w takim przypadku można do niego zaliczyć całe działy zgodnie klasyfikacją PKD.

System monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji regionu będzie uwzględniał podstawowe wskaźniki pozwalające na określenie dynamiki rozwoju w tych obszarach.

Podstawowe wskaźniki zaliczone do grupy IIIa, jakie będą uwzględnione w systemie monitoringu są następujące:

1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w działach 25-30 PKD;
2. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w działach 25-30 PKD;
3. Nakłady na działalność B+R w działach 25-30 PKD;
4. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem;
5. Pracujący wg podstawowego rodzaju działalności: zakwaterowanie i gastronomia, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, kultura i rekreacja, rolnictwo ekologiczne;
6. Liczba gospodarstw ekologicznych;
7. Powierzchnia gospodarstw ekologicznych;
8. Liczba przetwórni ekologicznych;
9. Liczba zarejestrowanych produktów regionalnych i tradycyjnych;
10. Liczba gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych;
11. Liczba turystów krajowych i zagranicznych;
12. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wg rodzaju obiektu;
13. Liczba ludności na łóżko w szpitalach ogólnych;
14. Liczba lekarzy na 10 tysięcy mieszkańców;
15. Ogólny wskaźnik jakości życia (na podstawie raportu Diagnoza Społeczna).

Pomocniczo, pod warunkiem możliwości uzyskania dostępu do danych i źródeł finansowych, monitoring może być rozwinęty o wskaźniki realizacji celów operacyjnych. Należy do nich zaliczyć:

1. Liczba przedsiębiorstw i stan zatrudnienia w przemyśle lotniczym i kosmicznym;
2. Liczba przedsiębiorstw i stan zatrudnienia w przemyśle produkcji środków transportu;
3. Liczba ośrodków (miejskich i wiejskich) które wprowadziły innowacyjne rozwiązania dotyczące mobilności;
4. Udział energii z OZE w całkowitym wykorzystaniu energii;
5. Liczba obiektów publicznych i prywatnych, które uzyskały certyfikaty budownictwa pasywnego, zeroenergetycznego lub plusenergetycznego;
6. Przychody ze sprzedaży energooszczędnego sprzętu AGD w klasie A – dane z firm Regionu;
7. Liczba miejsc pracy na obszarach wiejskich w sektorach uznanych za zrównoważone (produkcja ekologiczna, regionalna i tradycyjne);

8. Liczba gospodarstw ekoturystycznych, agroturystycznych oraz innych innowacyjnych form turystyki;
9. Długość w km cieków poddanych zabiegom renaturyzacyjnym;
10. Stan zdrowia ludności – wskaźniki publikowane przez GUS;
11. Liczba certyfikatów uzyskanych przez gospodarstwa i przetwórnictwo ekologiczne, liczba zarejestrowanych produktów regionalnych i tradycyjnych;
12. Liczba gospodarstw rolnych realizujących programy rolno-środowiskowe;
13. Obecność dokumentów świadczących o wyborze województwa jako regionu wolnego od GMO;
14. Liczba obiektów i miejsc w obszarze zagwarantowania godziwej starości.

Wskaźniki te pozwalają mierzyć postęp także w odniesieniu do niektórych celów operacyjnych niniejszej Strategii.

Uzupełnieniem zaproponowanego systemu wskaźników będą badania ilościowe i jakościowe podmiotów zaangażowanych w tworzenie i funkcjonowanie regionalnego systemu innowacji oraz liderów innowacji, a także danych dotyczących świadczonych przez Regionalne Centrum Transferu Innowacji oraz sieć Punktów Konsultacyjnych usług proinnowacyjnych.

Podstawą do realizacji monitoringu *RSI 2014-2020* będą opracowane programy operacyjne, w których zostaną wskazane priorytety oraz wyznaczone wskaźniki realizacji celów operacyjnych dla każdego okresu wdrażania Strategii. Przewidywane jest przygotowanie dwóch takich programów.

Tabela 6. Mechanizm pomiaru wskaźników monitoringu RSI WP

Grupa wskaźników		Źródło	Zakres i częstotliwość pomiaru
I	Zgodne z European Regional Innovation Scoreboard	EUROSTAT, raport ERIS	<ul style="list-style-type: none"> - dane EUROSTAT porównywane co roku w miarę ich dostępności odnośnie do wybranych regionów UE, oceniana będzie przede wszystkim dynamika zmian wskaźników, - ocena pozycji regionu na tle innych województw w kraju z wykorzystaniem metody Perkala, - ocena pozycji województwa pod względem syntetycznego wskaźnika ERIS po opublikowaniu raportu, podstawę pozytywnej oceny wdrażania RSI będzie stanowiło zakwalifikowanie regionu do kategorii co najmniej „moderate innovator”.
II	Benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej	Bank Danych	ocena dynamiki zmian wskaźników oraz pozycji województwa na tle innych regionów kraju minimum raz w roku,

			Lokalnych	podstawą do pozytywnej oceny będzie poprawa pozycji regionu w odniesieniu do analizowanych wskaźników przy zastosowaniu metody Perkala
IIIa	Monitoringu inteligentnych specjalizacji i celów operacyjnych	podstawowe	Bank Danych Lokalnych	ocena dynamiki zmian wskaźników oraz pozycji województwa na tle innych regionów kraju minimum raz w roku, podstawą do pozytywnej oceny będzie poprawa pozycji regionu w odniesieniu do analizowanych wskaźników przy zastosowaniu metody Perkala
IIIb		uzupełniające	Badania pierwotne	realizacja badań w regionie w miarę posiadanych środków finansowych minimum trzy razy w okresie wdrażania RSI (ex-ante, mid-term i ex-post) w celu określenia dynamiki zmian oraz weryfikacji założeń programów operacyjnych
IV	Wskaźniki uzupełniające (jakościowe)		Badania pierwotne	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja badań "liderów innowacji" oraz badań CATI realizowanych przez WSiIZ (raz w roku), - dane na temat usług świadczonych przez RCTI i sieć PK (uzupełniane co kwartał), - inne wskaźniki odnośnie do celów wskazanych w programach operacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

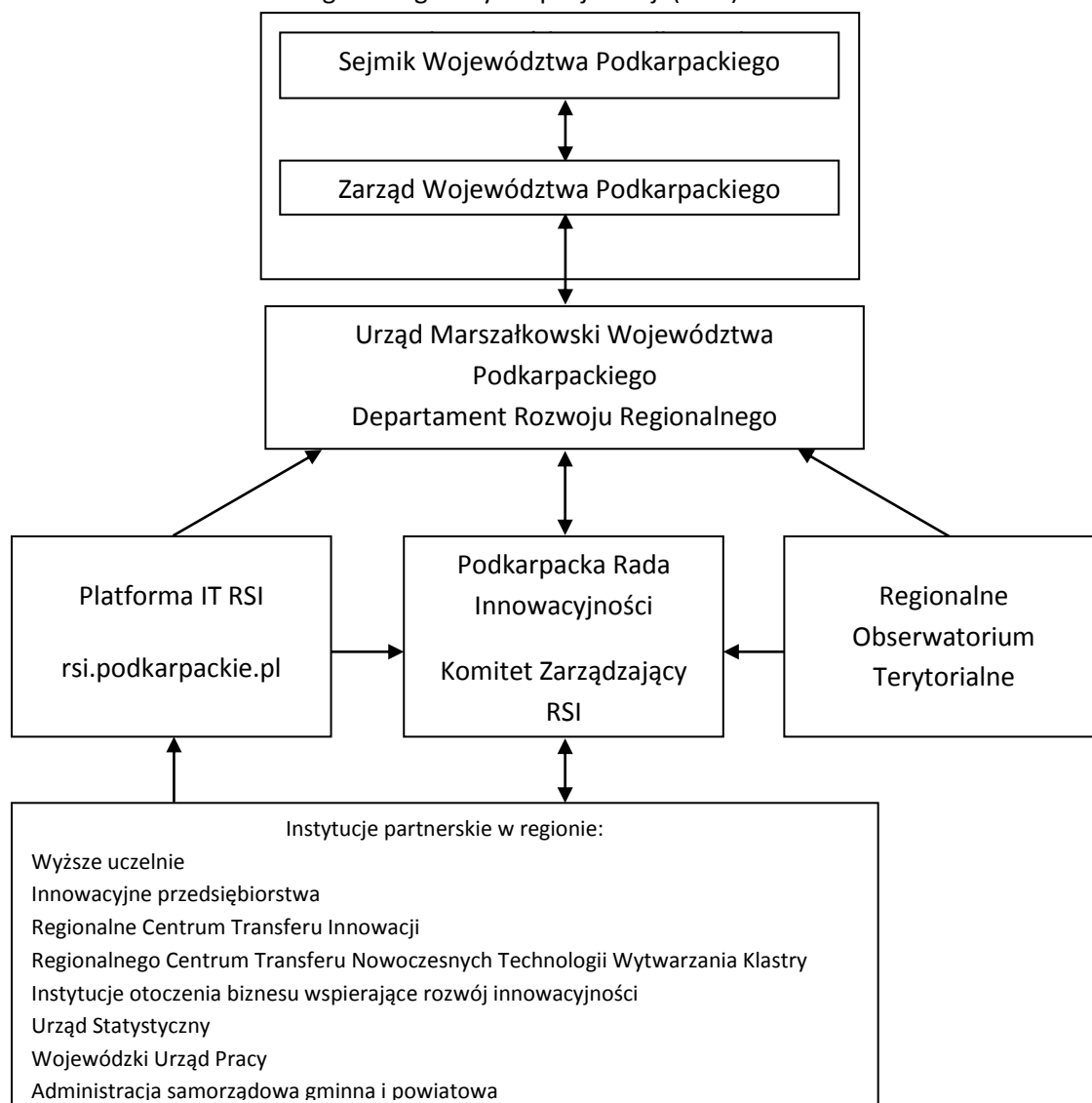
Monitorowanie wdrażania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* będzie procesem, w którym ważną rolę będzie odgrywała Podkarpacka Rada Innowacyjności jako organ, do którego zadań będzie należało wskazywanie kierunków monitoringu Strategii oraz dokonywanie analizy i oceny raportów rocznych z jej realizacji. Na ich podstawie będą przygotowywane wnioski i rekomendacje oraz przesyłane do Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Opracowanie raportów będzie nadzorowane przez Komitet Zarządzający RSI, a do ich powstania zostaną wykorzystane informacje pochodzące z Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego oraz przygotowanej platformy IT Regionalnej Strategii Innowacji, będą one także przesyłane do Podkarpackiej Rady Innowacyjności. Platforma zawierać będzie podstawowe informacje dotyczące postępów wdrażania Strategii, raporty z realizowanych badań

monitoringowych realizowanych przez wyznaczone do tego podmioty oraz umożliwi przepływ informacji pomiędzy partnerami zaangażowanymi w proces jej wdrażania.

Ważnym elementem funkcjonowania struktury monitorowania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* są partnerzy biorący aktywny udział w realizacji projektów na rzecz innowacyjności regionu. Podkarpacka Rada Innowacyjności oraz Komitet Zarządzający będą odpowiedzialne za utrzymywanie stałej współpracy z wszystkimi partnerami w celu pozyskiwania aktualnych danych wskazujących na postępy procesu wdrażania Strategii.

Dla pełnej oceny postępów realizacji Regionalnej Strategii Innowacji niezbędne będzie dokonywanie analizy danych o charakterze jakościowym, których przede wszystkim mogą dostarczać partnerzy. Dzięki platformie IT będą mogli przysyłać informacje, które będą mogły być wykorzystywane przez Podkarpacką Radę Innowacyjności podczas proponowania Zarządowi kryteriów strategicznej oceny innowacyjnych projektów finansowanych w ramach funduszy dostępnych w ramach regionalnego programu operacyjnego, by mogły one w jak najwyższym stopniu realizować założenia strategii inteligentnych specjalizacji (RIS3).

Rysunek 2. Struktura systemu monitoringu RSI WP
Źródło: opracowanie własne.

Ścisła współpraca Podkarpackiej Rady Innowacyjności z Zarządem Województwa Podkarpackiego oraz Urzędem Marszałkowskim powinna być przede wszystkim podporządkowana temu, by na bieżąco reagować na zachodzące zmiany, mogące zagrozić osiągnięciu wyznaczonych celów. Będzie to wymagało przyjęcia przez te organy odpowiednich procedur, umożliwiających dokonywanie oceny wpływu poszczególnych projektów i działań na rozwój innowacyjności w województwie.

Dla zapewnienia prawidłowości działania mechanizmów pomiaru efektów wdrażania Strategii niezbędne jest przygotowywanie przez PRI corocznych raportów oceniających skuteczność podejmowanych działań oraz propozycje niezbędnych działań korygujących i przedkładanie ich za pośrednictwem Departamentu Rozwoju Regionalnego Zarządowi Województwa nie później niż do końca kwietnia każdego roku przy uwzględnieniu wszystkich dostępnych w tym czasie wskaźników.

Realizacja postępu w zakresie zielonego wzrostu i biogospodarki, będzie wymagała ze strony Komisji Europejskiej uwzględnienia wśród mierzonych wskaźników także takich, które będą pozwalały mierzyć postęp we wdrażaniu ekoinnowacji.

7. Założenia do programu operacyjnego – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Ze względu na zapewnienie optymalnych warunków realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego wskazane jest, by okres jej wdrażania został podzielony na dwa etapy, w trakcie których byłyby realizowane opracowane szczegółowe plany operacyjne, wskazujące na niezbędne inicjatywy i działania oraz uwzględniające konkursy, jakie będą ogłaszane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w związku z wdrażaniem *Regionalnej Strategii Innowacji*.

Pozwoliłoby to na uwzględnienie ewentualnych zmian zachodzących w otoczeniu oraz potencjale województwa oraz dokonanie niezbędnych zmian na poziomie operacyjnym w planach działań mających na celu realizację podstawowych założeń *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego*. Proponowany jest podział okresu realizacji *Regionalnej Strategii Innowacji* na dwa podokresy:

1. Lata 2014 – 2017
2. Lata 2018 – 2020.

Podział ten wynika przede wszystkim z harmonogramu prac nad przygotowywaniem i uruchomieniem programów operacyjnych dla funduszy europejskich w nowym okresie programowania. Należy się spodziewać, że środki zgodnie z zasadą n+2 będą wydatkowane także po 2020 roku. Dlatego drugi plan operacyjny powinien uwzględniać tę wydłużoną perspektywę czasową i sięgać nawet do 2022 roku.

Opracowane szczegółowe plany operacyjne powinny zostać zaopiniowane przez Podkarpacką Radę Innowacyjności i ostatecznie zatwierdzone przez Zarząd Województwa Podkarpackiego. Organem, który zapewni właściwy przepływ informacji pomiędzy Podkarpacką Radę Innowacyjności i Zarządem będzie Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Powodzenie procesu wdrażania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* jest uzależnione przede wszystkim od terminowego realizowania poszczególnych działań oraz dokonania wyraźnego podziału kompetencji wszystkich podmiotów uczestniczących aktywnie w procesie jej realizacji.

Poniżej przedstawiony został ramowy harmonogram realizacji *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* na poziomie operacyjnym, ze wskazaniem podmiotów, które będą odgrywały wiodącą rolę w procesie jej implementacji. Przedstawiony harmonogram będzie stanowił podstawę do opracowywania szczegółowych planów operacyjnych.

Tabela 7. Harmonogram wdrażania RSI WP

Rok	2014				2015				2016				2017				2018				2019				2020				Podmiot odpowiedzialny
	Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
Etap/Zadanie																													
Zatwierdzenie aktualnego składu PRI																										ZWP			
Powołanie Paneli Inteligentnych Specjalizacji																										PRI, ZWP			
Określenie wartości bazowych wskaźników monitoringu																										DRR, PZ			
Opracowanie i zatwierdzenie planu operacyjnego 1																										PRI, ZWP			
Przygotowanie kryteriów oceny strategicznej projektów proinnowacyjnych																										PRI			
Zaplanowanie projektów własnych województwa podkarpackiego																										DRR			
Wskazanie źródeł finansowania kluczowych działań RSI WP																										DRR			
Dokonanie szczegółowego podziału obowiązków pomiędzy poszczególne podmioty wchodzące w skład struktury wdrażania RSI WP																										ZWP			

8. Źródła finansowania RSI – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Obecnie, ze względu na trwające ciągle prace nad ostatecznym kształtem programów operacyjnych dla okresu programowania 2014 – 2020, nie ma możliwości jednoznacznego wskazania możliwości finansowania poszczególnych działań operacyjnych *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* z przewidywanymi kwotami. Można jedynie ogólnie wskazać na programy i priorytety, których środki mogą w przyszłości być wykorzystywane do pokrycia kosztów realizacji poszczególnych działań.

Podstawowym źródłem finansowania działań zawartych w planach operacyjnych będą środki *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego*. Wynika to przede wszystkim z bliskiego związku tego instrumentu finansowego z regionalną polityką innowacyjną oraz potencjalnymi możliwościami wpływania na kształtowanie szczegółowych zasad i kierunków wsparcia projektów składanych przez beneficjentów. Ważne jest także to, że konkursy będą rozstrzygane na poziomie Regionu i bezpośrednio będą dotyczyły problemów w nim występujących.

Najważniejsza dla realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Podkarpackiego będzie pierwsza oś priorytetowa „*Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka*”, której celem jest zwiększenie konkurencyjności Regionu poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacji w oparciu o inteligentne specjalizacje.

W ramach tej osi priorytetowej przewidziane są następujące działania, które pozostają w ścisłym związku z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego:

- 1.1. Wsparcie badań naukowych i ich komercjalizacja.
- 1.2. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu.
- 1.3. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.
- 1.4. Promocja przedsiębiorczości.

Ze względu na wybrane inteligentne specjalizacje Regionu, duże znaczenie dla finansowego wsparcia implementacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego mają także środki w ramach trzeciej osi priorytetowej „*Czysta energia i środowisko*”, w której określono następujące działania zbieżne z celami Strategii:

- 3.1. Promowanie odnawialnych źródeł energii.
- 3.2. Efektywna gospodarka niskoemisyjna.
- 3.3. Rozwój niskoemisyjnego, zintegrowanego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz biegunów wzrostu województwa podkarpackiego.
- 3.4. Ochrona środowiska i bioróżnorodności biologicznej.
- 3.5. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz biegunów wzrostu województwa podkarpackiego.
- 3.6. Gospodarka odpadami.
- 3.7. Gospodarka wodno-ściekowa.
- 3.8. Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Nie bez znaczenia dla osiągnięcia celów Regionalnej Strategii Innowacji będą także pozostałe osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego, które będą miały wpływ na przewyższanie potencjalnych barier w jej implementacji, zwiększanie spójności społecznej i przestrzennej województwa oraz poprawę dostępu do wiedzy i systemu edukacji.

Podczas planowania projektów własnych i stymulowaniu tworzenia projektów zewnętrznych, realizujących założenia Strategii, należy także brać pod uwagę środki finansowe dostępne w ramach ogólnokrajowych i ponadregionalnych programów operacyjnych, tj.:

- programu operacyjnego dotyczącego innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sferą przedsiębiorstw (nazwa robocza Inteligentny Rozwój),
- programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego,
- programu operacyjnego dotyczącego rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia (nazwa robocza Wiedza, Edukacja, Rozwój),
- programu operacyjnego dotyczącego Polski Wschodniej (nazwa robocza Polska Wschodnia),
- programu operacyjnego dotyczącego rozwoju cyfrowego (robocza nazwa Polska Cyfrowa).

Każdy z wymienionych programów w pewnym stopniu jest związany z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego. Będą one odgrywały szczególne znaczenie dla realizacji dużych projektów o charakterze ponadregionalnym.

Planując działania w ramach Strategii należy także uwzględnić możliwość ubiegania się o środki finansowe w ramach nowego instrumentu Unii Europejskiej, jakim jest program „*Horyzont 2020*”. Jest to mechanizm finansujący działania wspierające idee Innowacyjnej Unii w Europie 2020. Ta nowa inicjatywa ma na celu podnoszenie konkurencyjności Europy w świecie.

Istotny jest system zarządzania programem operacyjnym Regionalnej Strategii Innowacji. Uwzględniając ścisły związek działań realizowanych na poziomie operacyjnym z działaniami o charakterze strategicznym i taktycznym, wskazane jest, by bezpośredni nadzór nad realizacją poszczególnych planów operacyjnych w ramach Regionalnej Strategii Innowacji sprawowała Podkarpacka Rada Innowacyjności we współpracy z Departamentem Rozwoju Regionalnego. Jej zaangażowanie jest ważne ze względu na to, że składa się ona z przedstawicieli wszystkich środowisk i rodzajów podmiotów bezpośrednio wchodzących w skład regionalnego systemu innowacji. Będzie to miało wpływ na kompleksowość i trafność ocen oraz decyzji rekomendowanych Zarządowi Województwa Podkarpackiego przez Podkarpacką Radę Innowacyjności.

Do realizacji poszczególnych działań będą wyznaczane odpowiednie podmioty i osoby, w tym także partnerzy uczestniczący w realizacji poszczególnych zadań w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

Ocena realizacji planów operacyjnych wykonywana będzie wieloetapowo. Ocena ad hoc to ocena bieżąca, przeprowadzana będzie w czasie trwania realizacji programu operacyjnego. Organem

bezpośrednio odpowiedzialnym za ocenę realizacji każdego planu będzie Komitet Zarządzający Regionalnej Strategii Innowacji, który będzie na bieżąco analizował postęp prac i stopień osiągnięcia założonych celów i wskaźników. Wyniki oceny będą przekazywane Podkarpackiej Radzie Innowacyjności i Zarządowi Województwa.

Ocena ex-post planu operacyjnego dokonywana będzie na zakończenie jego realizacji. Obejme ona analizę poziomu realizacji założeń projektu w ujęciu jakościowym i ilościowym, ocenę efektywności i skuteczności realizowanych działań oraz wpływ realizacji planu operacyjnego na postępy wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

Istotnym celem tej oceny będzie określenie czynników przyczyniających się do osiągnięcia sukcesu lub porażki realizacji poszczególnych założeń planu operacyjnego, by możliwe było przeprowadzenie na jej podstawie analizy ryzyka podczas opracowywania planu operacyjnego dla kolejnego okresu.

9. Rekomendacje – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Rekomendacja 1.

Należy otoczyć szczególną opieką wyłonione **dwie inteligentne specjalizacje wiodące oraz inteligentną specjalizację wspomagającą**.

Cel:

Realizacja inteligentnego rozwoju zrównoważonego odbywała się będzie zawsze w warunkach ograniczonych zasobów naturalnych oraz finansowych. Mądry ich podział, dystrybucja, wymaga gruntownej analizy potencjału, która została przeprowadzona podczas przygotowywania niniejszego dokumentu. Wspieranie wyłonionych specjalizacji spowoduje efektywne wykorzystanie środków w obszarach stanowiących endogeniczny potencjał województwa, pozwoli na uzyskanie lub wzmocnienie w tym zakresie przewagi konkurencyjnej na światowym poziomie.

Rekomendacja 2.

Przyznanie priorytetu inteligentnym specjalizacjom powinno mieć istotne znaczenie **w procesie dofinansowania realizowanych projektów**, nie wyklucza to jednak rozwoju innych dziedzin, gdyż w systemie gospodarczym często stanowią one wsparcie o charakterze horyzontalnym i funkcjonalnym. Między innymi istotne jest wspieranie **kluczowych technologii wspomagających**.

Cel:

Kierowanie strumieni finansowania do realizacji projektów wynikających z inteligentnych specjalizacji pozwoli na lepsze wykorzystanie potencjału województwa oraz rozwój w pożądanym kierunku. Tak jak *smart specialisation* w inteligentny sposób wykorzystują potencjał regionu, podobnie, inteligentnych rozstrzygnięć wymagają działania innowacyjne niezaliczane do obszarów wyłonionych w Strategii, jednak wspierające je horyzontalnie i funkcjonalnie.

Rekomendacja 3.

Część wsparcia publicznego powinna być przeznaczona na współfinansowanie projektów uzgodnionych przez **kluczowe klastry, a także na pomoc w funkcjonowaniu klastrów**.

Cel:

Działające w klastrach podmioty, czyli przedsiębiorstwa, jednostki edukacyjne i naukowo-badawcze, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu i inne, poza oczywistymi korzyściami wynikającymi z działalności innowacyjnej, zwiększałyby w ten sposób powiązania wewnątrzklastrowe, dające efekt synergii.

Rekomendacja 4.

Należy opracować przejrzysty i prosty **algorytm oceny dofinansowywanych projektów**, pod kątem spełniania trendów wspieranych w Regionie, w tym głównie *smart specialisations*.

Cel:

Innowacje poprzez swój charakter winny przynosić korzyści zarówno podmiotom, które je wdrażają, ale również poprzez szerokie, systemowe oddziaływanie mają służyć poprawie jakości życia, zielonemu wzrostowi, rozwojowi ekoinnowacji i biogospodarki, rozwojowi społecznemu i ochronie zasobów ekosystemu.

Rekomendacja 5.

Wyższe uczelnie stanowią najbardziej istotną część inteligentnych specjalizacji, będąc narzędziem dyfuzji wiedzy w kierunku innowacji, w tym szczególnie ekoinnowacji.

Cel:

Wsparcie innowacji nie polega jedynie na rozwoju potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw, ale również (a może zwłaszcza) na rozwoju sfery B+R. Komisja Europejska podkreśla szczególną rolę wyższych uczelni w trójkącie wiedzy obejmującym edukację, badania i innowacje. Uczelnie wyższe prowadzą badania, których efektem mogą być innowacje i ta działalność ma charakter ponadregionalny, jednak poprzez działalność edukacyjną mają znaczący wpływ na potencjał regionu. Zaleca się by programy kształcenia były opracowywane we współpracy z przedsiębiorstwami w ramach regionalnego partnerstwa na rzecz kształcenia, co powinno ułatwić przepływ informacji pomiędzy biznesem, a uczelniami wyższymi. Projekty badawcze wykazujące związek z inteligentnymi specjalizacjami powinny mieć priorytet dofinansowania.

Rekomendacja 6.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią kolejny klucz do sukcesu Regionu. Firmy reprezentujące inteligentne specjalizacje powinny otrzymać szczególne wsparcie w zakresie kreowania nowoczesnych technologii i innowacji.

Cel:

Finansowe wsparcie najbardziej innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym start-up i firm odpryskowych typu spin off/out.

Rekomendacja 7.

Wsparcie szeroko rozumianych działań budujących **kulturę innowacyjną**, (uwzględniając również edukację na wszystkich szczeblach), tworzącą sprzyjający **klimat innowacyjności**.

Cel:

W celu osiągnięcia inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, powinny być promowane wszelkie działania noszące znamiona innowacji (zwłaszcza ekoinnowacji). Pobudzanie i kształtowanie postaw innowacyjnych musi rozpocząć się już na wczesnych etapach edukacyjnych, po to, by rozwijać nieschematyczne i kreatywne myślenie oraz projektowanie.

Rekomendacja 8.

Realizacja Regionalnej Strategii Innowacji wymaga stałego **monitorowania oraz oceny uzyskiwanych efektów**, w tym rezultatów wsparcia. Wydatkowane środki mają przynieść pożądane efekty z punktu widzenia inteligentnego rozwoju zrównoważonego, który jako proces charakteryzuje się pewną zmiennością priorytetów.

Cel:

W perspektywie planowania 2014–2020 Komisja Europejska kładzie nacisk na efekty uzyskiwane w wyniku realizacji dofinansowywanych projektów. Zgodnie z tym Samorząd Województwa musi mieć dobrą orientację w tym zakresie, dzięki prowadzonemu monitoringowi. Jednocześnie zmiany społeczno-gospodarcze powodują konieczność weryfikacji i aktualizacji priorytetów, w czym monitoring Regionalnej Strategii Innowacji może być wielce przydatny.

Rekomendacja 9.

Każda wskazana inteligentna specjalizacja wymaga opracowania programu wykonawczego w celu szczegółowego podziału finansowania wskazanych w Strategii priorytetów.

Cel:

Opracowanie planów wykonawczych dla każdej z trzech specjalizacji pozwoli na lepszy monitoring osiągniętych efektów, a jednocześnie z upływem czasu dostarczy informacji do wprowadzenia koniecznych zmian.

Rekomendacja 11.

Bardzo istotne będzie zrealizowanie dla każdej z inteligentnych specjalizacji **foresight regionalno-technologicznego**.

Cel:

Wyłonienie i aktualizacja priorytetowych rozwiązań, w tym technologii i programów badawczych nakierowanych na rozwój inteligentnych specjalizacji w przyszłości.

Rekomendacja 10.

Należy promować i wspierać finansowo działania pozostające w zgodzie z paradygmatem i z priorytetami rozwoju Unii Europejskiej, wyrażonymi w *Strategii EUROPA 2020*. Słowami kluczowymi wyznaczającymi kierunek rozwoju gospodarki regionów w Unii Europejskiej są: **zielony wzrost, biogospodarka, ekoinnowacja**.

Cel:

Rozwój inteligentny i zrównoważony, sprzyjający włączeniu społecznemu, a nie jakkolwiek wzrost gospodarczy.

Myśl cyfrowo, działaj analogowo. Wykorzystaj wszystkie cyfrowe narzędzia, jakie masz do dyspozycji, aby tworzyć świetne produkty i usługi. Ale nigdy nie zapominaj, że celem innowacji nie są fajne produkty i fajne technologie, ale szczęśliwi ludzie. Szczęśliwi ludzie to cel zdecydowanie analogowy.

Gay Kawasaki

10. Słownik pojęć

Biogospodarka – obejmuje praktycznie wszystkie sektory i związane z nimi usługi, które produkują, przetwarzają lub wykorzystują zasoby biologiczne w jakiejkolwiek formie. Łączy intensywne badania w wielu dziedzinach nauki z innowacyjnym, wszechstronnym wykorzystaniem odnawialnych surowców powstających w świecie roślin, zwierząt i mikroorganizmów. Ponadto biogospodarka stanowi strategiczną, ponadsektorowo integrującą formę działań i wpisuje się w dominujące obecnie interdyscyplinarne podejście do zasad planowania i finansowania badań naukowych. Biogospodarka obejmuje również zagadnienia energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, a także procesy wytwórcze między innymi takich przemysłów, jak: włókienniczy, papierniczy oraz część chemicznego, kosmetycznego czy farmaceutycznego. Ta integrująca funkcja biogospodarki będzie miała kluczowe znaczenie dla przyszłości UE jako centrum biznesu i technologii, w strukturach której od maja 2004 roku funkcjonuje również Polska.

E. K. Chyłek, M. Rzepecka, *Biogospodarka – konkurencyjność i zrównoważone wykorzystanie zasobów*, Polish Journal of Agronomy, 2011, 7, s. 3–13

Działalność B+R+I – określenie mające na celu dodatkowe podkreślenie ścisłego powiązania działalności B+R z wdrażaniem innowacji – prace: B – badawcze, R – rozwojowe, I – innowacyjne.

Ekoinnowacje są to nowe lub istotnie ulepszone produkty, procesy, metody organizacji i zarządzania oraz rozwiązania marketingowe, w których dodatkowym wyróżnikiem, na tle klasycznego pojęcia innowacji, będzie pozytywne oddziaływanie na środowisko, ujmowane w całości rozwiązania, lub jako istotne zmniejszenie negatywnego oddziaływania dotychczasowych rozwiązań. Ekoinnowacje, na tle wielu definicji, mają więc, obok wymaganej istoty nowości, dodatkowy wyróżnik wskazujący na pro środowiskowe (ekologiczne) waloryzowanie rozwiązań. Ekoinnowacje odnoszą się do badanego przedsiębiorstwa lub regionu.

Woźniak L., Dziedzic S., Woźniak M., Kud K. *Cele i zasady ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2011, s. 25.

M. Carley i P. Spapens definiują **ekoinnowacje**: „jako zamierzone postępowanie cechujące się przedsiębiorczością, obejmujące etap projektowania produktu i zintegrowane zarządzanie nim w ciągu jego cyklu życia, które przyczynia się do proekologicznego unowocześnienia społeczeństw epoki przemysłowej dzięki uwzględnieniu problemów ekologicznych przy opracowaniu produktów i związanych z nimi procesów. Ekoinnowacje prowadzą do zintegrowanych rozwiązań mających na celu zmniejszenie nakładów zasobów i energii, jednocześnie podnosząc jakość produktu i usługi. Innowacja technologiczna jest jednym ze sposobów ekoinnowacji”. Ekoinnowacje prowadzą do wyeliminowania lub zmniejszenia użycia związków toksycznych w cyklu życia produktów.

Carley M., Spapens P., *Dzielenie się światem*, Wyd. Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Białystok – Warszawa 2000, s.157.

Europejska Regionalna Tablica Wyników w Dziedzinie Innowacji – European Regional Innovation Scorebord – jest podstawowym narzędziem pomiaru potencjału innowacyjnego i jego zróżnicowań w ujęciu regionalnym. Obok miary Community Innovation Survey (CIS) oraz European Innovation Scorebord (EIS) stanowi podstawowe źródło informacji na temat przebiegu procesów innowacyjnych

w gospodarce europejskiej. Jest syntetycznym wskaźnikiem pomiaru zasobów innowacyjnych regionów, niezbędnym dla skutecznego kształtowania regionalnej polityki innowacyjnej.

A. Nowakowska, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 89.

Firmy odpryskowe spin off/out – są to nowe przedsiębiorstwa tworzone są na bazie wiedzy i rozwiązań powstałych w trakcie badań prowadzonych na uczelniach i w instytucjach naukowo-badawczych. Tego typu przedsięwzięcia gospodarcze są inicjowane w celu komercyjnego wykorzystania pomysłów i technologii rozwiniętych w ośrodkach akademickich. W literaturze spotykamy się z wąskim i szerokim rozumieniem pojęcia akademickich firm odpryskowych.

W pierwszym przypadku inicjatorami przedsięwzięć są pracownicy naukowcy (doktoranci), którzy wykorzystują pomysły i technologie stanowiącej element własności intelektualnej wytworzonej w macierzystej instytucji. (...) W przypadku firm odpryskowych wyróżniamy tzw. spin-offs, gdy występuje powiązanie własnościowe, finansowe i organizacyjne z macierzystą uczelnią oraz tzw. spin-outs, gdzie takie powiązania nie występują.

Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć, red. K. B. Matusiak, PARP, Wyd. III, zaktualizowane, Warszawa 2011, s. 15.

Foresight – jest to proces systematyczny, partycypacyjny, gromadzący wiedzę dotyczącą przyszłości, polegający na badaniu wizji rozwoju w średnio- i długookresowej perspektywie. Proces ten jest zorientowany na obecne decyzje i wymusza wspólne działania.

K. Borodako, *Foresight a zarządzaniu strategicznym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 12.

Innowacje – Według Podręcznika Oslo Manual, innowacja jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym. Na potrzeby polityki naukowo-technicznej, a także dla zachowania porównywalności w czasie z wynikami dotychczasowych badań statystycznych innowacji w wielu przypadkach użyteczne jest również stosowanie „węższej” definicji (narrow definition) innowacji, w szczególności definicji z drugiego wydania podręcznika Oslo Manual uznającej za innowacje jedynie tzw. innowacje „techniczne”, tzn. nowe lub istotnie ulepszone (new or significantly improved) produkty i procesy (Technological product and process innovations, w skrócie TPP innovations). Produkty (wyroby i usługi), procesy i metody (techniczne, organizacyjne i marketingowe) są innowacjami, jeśli są nowe lub istotnie ulepszone przynajmniej z punktu widzenia wdrażającego je przedsiębiorstwa. Oznacza to, że definicja innowacji według podręcznika Oslo Manual obejmuje pełne spektrum nowości – od nowości na skalę światową (tzw. innowacje absolutne – new to the world), poprzez nowości w skali rynku, na którym działa przedsiębiorstwo (new to the market), po nowości tylko z punktu widzenia danego przedsiębiorstwa (new to the firm).

E. Stawasz, G. Niedbalska, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 142.

Inteligentna specjalizacja – element nowej polityki Unii Europejskiej wobec regionów, pełni strategiczną i centralną funkcję w realizacji trzech priorytetów wyznaczonych w *Strategii EUROPA 2020*, czyli:

- wzrostu inteligentnego, opartego na wiedzy i innowacjach;

- wzrostu zrównoważonego, promującego gospodarkę bardziej efektywną w wykorzystaniu zasobów, niskoemisyjną i konkurencyjną;
- wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z gospodarką charakteryzującą się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającą spójność w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym.

Ma ona znaczenie dla przyszłości Europy, gdyż rozwój gospodarki opartej na wiedzy oraz innowacjach nadal stanowi fundamentalne wyzwanie dla Europy jako całości. Inteligentna specjalizacja ma również znaczenie z punktu widzenia osiągnięcia zrównoważonego wzrostu, ponieważ transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej wymaga znacznych wysiłków po stronie innowacji oraz dużych inwestycji, co stwarza nowe możliwości na rynkach krajowych i globalnych. Wreszcie, inteligentna specjalizacja przyczynia się do wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu pomiędzy regionami i wewnątrz poszczególnych regionów poprzez umacnianie spójności terytorialnej i zarządzanie zmianami strukturalnymi, tworzenie możliwości ekonomicznych i inwestowanie w rozwój umiejętności, lepsze miejsca pracy i innowacje społeczne.

D. Foray, J. Goddard, X. G. Beldarrain, M. Landabaso, P. McCann, K. Morgan, C. Nauwelaers, R. Ortega-Argilés, Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3), Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012.

Inteligentna specjalizacja wspierająca – ma ona charakter funkcjonalny i horyzontalny, dotyczy większości obszarów życia gospodarczego i społecznego, obejmuje wiele sektorów nauki i technologii, generując rozwiązania wpływające na podnoszenie poziomu wszystkich aspektów poszukiwania i wdrażania innowacji.

Klaster – to specyficzna forma organizacji produkcji, polegająca na koncentracji w bliskiej przestrzeni elastycznych przedsiębiorstw prowadzących komplementarną działalność gospodarczą. Podmioty te równocześnie współpracują i konkurują między sobą, posiadają także relacje z innymi instytucjami działającymi w danej sferze. Podstawą powstania klastra są kooperacyjne powiązania występujące pomiędzy podmiotami, generujące procesy powstawania specyficznej wiedzy oraz zwiększające zdolności adaptacyjne. Klaster może być rozumiany jako przestrzenna koncentracja przedsiębiorstw, instytucji i organizacji wzajemnie powiązanych rozbudowaną siecią relacji o formalnym, jak i nieformalnym charakterze, opartych o wspólną trajektorię rozwoju (np. technologiczną, wspólne rynki docelowe, strategię marketingową itd.), jednocześnie konkurujących i kooperujących w pewnych aspektach działania. Klaster jest ponadbranżową siecią formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy producentami, ich dostawcami i odbiorcami, instytucjami sektora nauki i techniki. Klaster charakteryzuje się intensywnymi przepływami informacji i wiedzy oraz wysokim poziomem jednoczesnej konkurencji i kooperacji.

Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć. Red. Krzysztof B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011, s. 137.

Know-how (wiedzieć jak) – zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 772/2004 z dn. 7.04.2004 r. w sprawie stosowania art. 81, ust. 1 Traktatu Europejskiego, dotyczącego transferu technologii, oznacza pakiet nieopatentowanych informacji praktycznych, wynikających z doświadczenia i badań, które są:

- niejawne, czyli nie są powszechnie znane lub łatwo dostępne,
- istotne, czyli ważne i użyteczne z punktu widzenia wytwarzania produktów objętych umową,

- zidentyfikowane, czyli opisane w wystarczająco zrozumiały sposób, aby można było sprawdzić czy spełniają kryteria niejawności i istotności.

K. Gulda, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 170–171.

Narodowe/regionalne strategie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) „to zintegrowane, lokalnie definiowane programy transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:

- pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;
- wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągania doskonałości;
- sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;
- prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;
- są oparte na obiektywnych danych i dowodach (ang. evidence-based) i zawierają solidne systemy monitorowania i oceny.”

Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3), Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012 s. 10

Regionalna Strategia Innowacji – to podstawowe narzędzie kształtowania polityki innowacyjnej na poziomie regionu. RIS, na bazie diagnozy potencjału innowacyjnego regionu, określa strategiczne cele polityki innowacyjnej oraz taktykę ich osiągnięcia. Wskazuje sekwencję działań i zadań niezbędnych dla zdynamizowania innowacyjnego rozwoju regionu.

RIS ma na celu budowanie efektywnego systemu wspierania innowacyjności w regionie. Jest podstawą kreowania współpracy i partnerstwa oraz budowania konsensusu wszystkich aktorów regionalnych tworzących i wspomagających przebieg procesów innowacyjnych. Jest narzędziem wspomagania władz regionalnych i lokalnych w stymulowaniu zdolności innowacyjnych regionu. Regionalne strategie innowacji są w konsekwencji podstawą budowania sprawnych regionalnych systemów innowacji.

A. Nowakowska, M. Klepka, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 298.

Startup - rozpoczynające działalność firmy, których polem działania jest Internet.

Słownik, Platforma Wspieramy e-Biznes,

http://www.web.gov.pl/wiedza/slownik/617_39_slownik.html

Warunki ex-ante - Warunki ex ante dotyczące wypłaty funduszy wzmacniają się po to, aby zapewnić wdrożenie warunków niezbędnych do skutecznego wspierania tych funduszy. Z poprzednich doświadczeń wynika, że efektywność inwestycji finansowanych z funduszy była w niektórych przypadkach ograniczana przez słabości polityki krajowej oraz ram prawnych i instytucjonalnych. Dlatego Komisja proponuje szereg warunków ex ante, które określono w rozporządzeniu ogólnym wraz z kryteriami ich spełnienia. Niektóre z tych warunków są bezpośrednio powiązane z celami tematycznymi polityki (np. strategie inteligentnej specjalizacji lub odpowiednie ramy prawne wspierania biznesu), natomiast inne mają charakter ogólny (np. zamówienia publiczne).

Komisja Europejska, Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2011, s. 5, <http://ec.europa.eu/info/region>.

Zielony wzrost – Kraje realizujące dynamiczny rozwój gospodarczy stoją w obliczu szeregu problemów społecznych i środowiskowych w długoterminowej perspektywie naruszają równowagę ekosystemów. Zielony wzrost może rozwiązać te problemy i uniknąć powielania kosztownych, nieefektywnych i szkodliwych rozwiązań. Koncepcja ta wyjaśnia i rozwiązuje szereg problemów będąc środkiem realizacji rozwoju zrównoważonego. Zielony wzrost jest jakościową zmianą kierunku rozwoju nakierowaną na zachowanie trwałości i stabilności ekosystemów.

OECD Green Growth Studies Putting Green Growth at the Heart of Development, Please cite this publication as: OECD (2013), OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264181144-en>.

Zrównoważony rozwój – taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, społecznych i gospodarczych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

T. Borys, red. Wskaźniki zrównoważonego rozwoju, Wyd. Ekonomia i Środowisko, Warszawa-Białystok 2005, s. 59.

Bibliografia

1. *Analiza TOWS/SWOT województwa podkarpackiego*, ConQuest Consulting, Warszawa 2013.
2. Baczko T., *Od diagnozy do strategii innowacji dla Polski [w:] Raport o innowacyjności gospodarki Polski* praca zbiorowa pod red. T. Baczko, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Warszawa 2010.
3. Borodako K., *Foresight a zarządzaniu strategicznym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009.
4. Borys T., red. *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, Wyd. Ekonomia i Środowisko, Warszawa-Białystok 2005.
5. Brillman J., *Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2002.
6. Carley M., Spapens P., *Dzielenie się światem*, Wyd. Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Białystok – Warszawa 2000.
7. Chyłek E. K., Rzepecka M., *Biogospodarka – konkurencyjność i zrównoważone wykorzystanie zasobów*, Polish Journal of Agronomy, 2011, 7.
8. Dahlgaard I.J., Kristensen K., Kanji G. K., *Podstawy zarządzania jakością*, PWN, Warszawa 2002.
9. Deloitte, *W czym tkwi sekret liderów innowacji?, Analiza benchmarkingowa innowacyjności polskich regionów – Raport z badania*, Warszawa, 23.09.2013 r.
10. *Diagnoza innowacyjności woj. podkarpackiego na tle regionów Polski i Unii Europejskiej*, 2010 Raport, Studia nad innowacyjnością woj. podkarpackiego, M. Janiec, A. Lewandowska, Rzeszów 2010.
11. *Dlaczego warto wykorzystać popytowe podejście do tworzenia innowacji?*, PARP, Warszawa 2012.
12. *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2011 r.*, GUS, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.
13. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012.
14. Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012.
15. Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3)*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, European Union 2012.
16. Gallo C., *Steve Jobs. Sekrety innowacji. Zupełnie inaczej – reguły przełomowego sukcesu*, Wyd. znak litera nova, Kraków 2011.
17. *Green Paper for Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility*, Brussels 2001, COM (2001).
18. Hollanders H., Tarantola S., Loschky A., *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, Pro Inno Europe, 2009.
19. Hollanders H., Tarantola S., Loschky A., *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, INNO Metrics Thematic Paper, European Commission, Bruksela 2009.
20. *Innovation Union Scoreboard 2010. The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation*, European Commission, Bruksela 2011.
21. *Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć*, red. K. B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Wyd. III, Warszawa 2011.
22. *Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć*, red. K. B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.

23. *Innowacyjność 2010*, (red.) A.Wilmańska, PARP, Warszawa 2010.
24. *Innowacyjność gospodarek województw Polski Wschodniej – ocena, znaczenie, perspektywy*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, W. M. Gaczek, M.Matusiak, Poznań, listopad 2011.
25. Kaźmierczak J., Wilińska A., *Uwagi na temat sposobów oceny poziomu innowacyjności z uwzględnieniem uwarunkowań polskich* [w:] *Komputerowo Zintegrowane Zarządzanie*, praca zbiorowa pod red. R. Knosali. Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, t. I, Opole, 2010.
26. Kobylińska U., *Banchmarking* [w:] *Koncepcje i metody zarządzania*, praca zbiorowa pod red. W. Matwiejczuka, Politechnika Białostocka, Białystok 2009.
27. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna.
28. Poniatowska-Jaksch M., *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, „Monografie i Opracowania” nr 544, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006.
29. *Practical Guide to Regional Foresight*, FOREN Network (Foresight for Regional Development), European Commission Research Directorate General, STRATA Programme, December 2001.
30. *Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013: Rok 2013*, Rzeszów, grudzień 2012.
31. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011.
32. Sierotowicz T., Wisła R., *Identyfikacja trendów technologicznych w obszarze ICT z wykorzystaniem statystyki patentowej*, Kraków 2012.
33. *Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., Informacje i opracowania statystyczne*, GUS, Warszawa 2012.
34. *The European Bioeconomy in 2030. Delivering Sustainable Growth by adressing the Grand Societal Challenges*, White Paper.
35. *Wniosek o dofinansowanie projektu. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI pn. „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim”*, Podkarpacki Urząd Marszałkowski, Rzeszów.
36. Woźniak L., Dziedzic S., Woźniak M., Kud K. *Cele i zasady ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2011.
37. Zimniewicz K., *Współczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2009.

Źródła internetowe:

1. Komisja Europejska, *Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2011, <http://ec.europa.eu/inforegio>
2. OECD Green Growth Studies *Putting Green Growth at the Heart of Development*, Please cite this publication as: OECD (2013), OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264181144-en>
3. Słownik, Platforma Wspieramy e-Biznes, http://www.web.gov.pl/wiedza/slownik/617_39_slownik.html
4. Tablica innowacyjności 2010: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm
5. Tablica innowacyjności 2010: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/114&format=HTML&aged=0&language=PL&guiLanguage=en>

Spis tabel

Tabela 1. Potencjał społeczno-ekonomiczny województwa podkarpackiego ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony	21
Tabela 2. Potencjał innowacyjny województwa podkarpackiego, ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony.....	22
Tabela 3. Uwarunkowania zewnętrzne mające wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny i innowacyjny województwa podkarpackiego.....	25
Tabela 4 Model <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020</i> , kreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji- RIS3	43
Tabela 5 Cele strategiczne, taktyczne i operacyjne <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</i>	47
Tabela 6. Mechanizm pomiaru wskaźników monitoringu <i>RSI WP</i>	59
Tabela 7. Harmonogram wdrażania <i>RSI WP</i>	64

Spis rysunków

Rysunek 1. Koncepcja podkarpackiego systemu innowacji.....	52
Rysunek 2. Struktura systemu monitoringu <i>RSI WP</i>	61

Streszczenie

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) została przygotowana zgodnie z zaleceniami dotyczącymi kolejnej perspektywy finansowania rozwoju Unii Europejskiej, których głównym wyznacznikiem była konieczność kreowania inteligentnych specjalizacji regionu.

Rezultatem prac, w tym także konsultacji społecznych, było wyznaczenie trzech inteligentnych specjalizacji:

- Inteligentnej specjalizacji wiodącej – lotnictwo i kosmonautyka
- Inteligentnej specjalizacji wiodącej – jakość życia
- Inteligentnej specjalizacji wspomagającej – informacja i telekomunikacja (ICT).

Wizją Regionu jest ekologicznie i społecznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – Lider w kreowaniu ekoinnowacji. Region najwyższej jakości życia. Wizja ta odpowiada nowemu paradygmatowi rozwoju Unii Europejskiej, przedstawionemu w Strategii Europa 2020, będącej strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu. Nowy paradygmat rozwoju Regionu, odpowiadający europejskiemu, wyznaczają: zielony wzrost, ekoinnowacje, biogospodarka.

Summary

The Regional Strategy of Innovation of the Podkarpackie Voivodship for the years 2014-2020 on smart specialization (RIS3) was prepared according to recommendation on the next perspective of financing the EU development, where the main determinant was the necessity to create smart specialization of the region. The result of these work, including social consultations, was to determine three smart specializations:

- smart leading specialisation - aviation and aeronautics
- smart leading specialisation - life quality
- smart supporting specialisation - information and telecommunication (ICT).

The vision of the region is ecologically and socially sustainable, innovative and competitive economy - the leader in creating eco-innovation. The region of the highest quality of life. The vision is connected with the new paradigm of the EU development featured in Europe 2020 Strategy on intelligent and sustainable development, supporting the social integration. The new paradigm of the region development corresponding with the European and determined by: green growth, ecoinnovations, bioeconomy.

***Przedstawienie Sprawozdania rocznego
z realizacji komponentu regionalnego
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na
Podkarpaciu za rok 2014.***

RZESZÓW, maj 2015 rok

Celem głównym Programu Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach Programu wsparciem objęte zostały następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących i doskonaleniem zawodowym kadr medycznych.

Wojewódzki Urząd Pracy w imieniu Samorządu Województwa Podkarpackiego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

- Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich,*
- Priorytet VII *Promocja integracji społecznej,*
- Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki,*
- Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.*

Ponadto realizowany jest Priorytet X *Pomoc techniczna,* którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

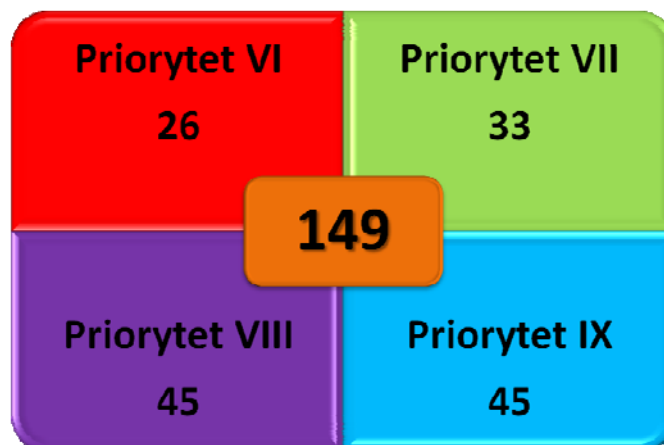
Projekty w ramach PO KL są realizowane w dwóch podstawowych trybach:

1. systemowym – to projekty o charakterze ogólnokrajowym lub regionalnym realizowane przez ściśle określonych beneficjentów, którzy są wymienieni w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL,
2. konkursowym – projekty, w których o dofinansowanie mogą się ubiegać wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

I. Nabory wniosków (tryb konkursowy) / liczba podpisanych umów

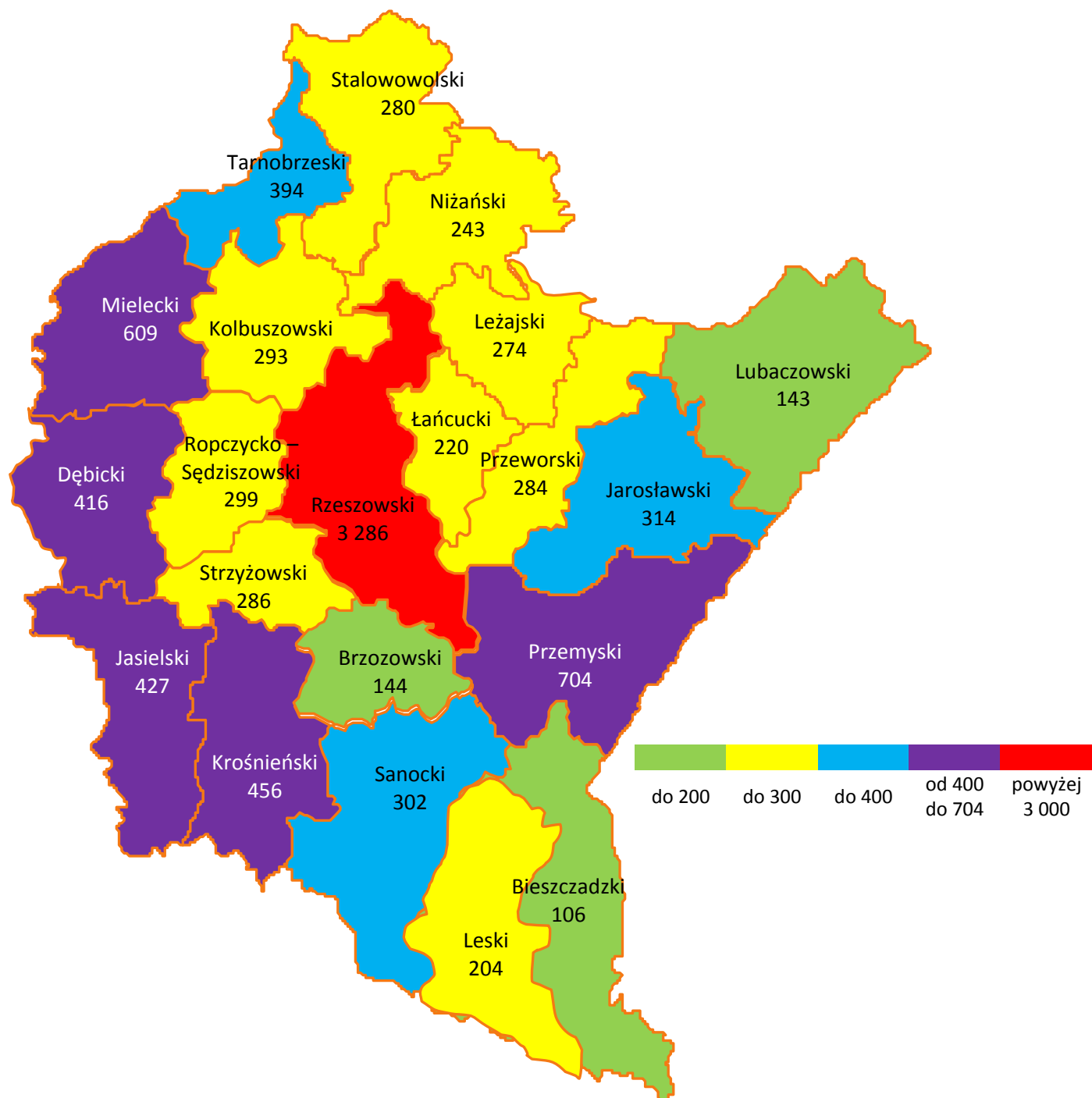
Wojewódzki Urząd Pracy od początku okresu programowania PO KL do końca 2014 roku ogłosił 149 konkursów.

Konkursy ogłoszone w latach 2007-2014

W odpowiedzi na 149 ogłoszonych konkursów złożonych zostało **13 617 wniosków o dofinansowanie**, z czego **9 684 wnioski** pochodziły od beneficjentów posiadających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego. Wnioski składane były również przez podmioty mające siedzibę poza terytorium naszego kraju i tak z terenu Austrii wpłynął 1 wniosek o dofinansowanie, cztery wnioski wpłynęły z terenu Czech, a z terenu Wielkiej Brytanii wpłynęło aż 7 wniosków. Łączna wartość złożonych wniosków o dofinansowanie to ponad **9,7 mld zł**, kwota ta czterokrotnie przekracza wartość alokacji, którą województwo podkarpackie otrzymało do wykorzystania w okresie programowania 2007-2013.

Mapa 1 Aktywność podkarpackich beneficjentów w składaniu wniosków o dofinansowanie

Wg stanu na koniec 2014 roku Wojewódzki Urząd Pracy podpisał z beneficjentami **2 546 umów** na realizację projektów w ramach PO KL na łączną kwotę ponad 2,5 mld zł.

Tabela 1 Informacje nt. ilości oraz wartości podpisanych umów

Priorytet	Działanie	Poddziałanie	Liczba umów	Wartość podpisanych umów (zł)
Priorytet VI	Działanie 6.1	Poddziałanie 6.1.1	194	193 286 407
		Poddziałanie 6.1.2	42	24 580 501
		Poddziałanie 6.1.3	21	700 154 775
	Działanie 6.2	-	52	191 438 502
	Działanie 6.3	-	34	1 586 266
Ogółem			343	1 111 046 451
Priorytet VII	Działanie 7.1	Poddziałanie 7.1.1	146	176 192 040
		Poddziałanie 7.1.2	25	60 037 386
		Poddziałanie 7.1.3	1	17 229 689
	Działanie 7.2	Poddziałanie 7.2.1	147	144 056 782
		Poddziałanie 7.2.2	20	42 442 807
	Działanie 7.3	-	70	3 156 535
	Działanie 7.4	-	12	8 423 816
Ogółem			421	451 539 055
Priorytet VIII	Działanie 8.1	Poddziałanie 8.1.1	359	295 248 520
		Poddziałanie 8.1.2	82	115 376 492
		Poddziałanie 8.1.3	2	1 063 596
		Poddziałanie 8.1.4	2	3 764 451
	Działanie 8.2	Poddziałanie 8.2.1	19	18 650 764
		Poddziałanie 8.2.2	2	36 890 723
Ogółem			466	470 994 546
Priorytet IX	Działanie 9.1	Poddziałanie 9.1.1	333	122 941 461
		Poddziałanie 9.1.2	560	167 702 285
		Poddziałanie 9.1.3	8	38 584 850
	Działanie 9.2	-	88	127 915 376
	Działanie 9.3	-	14	6 213 461
	Działanie 9.4	-	35	23 899 721
	Działanie 9.5	-	223	18 527 497
	Działanie 9.6	Poddziałanie 9.6.1	18	7 109 319
		Poddziałanie 9.6.2	35	18 273 911
		Poddziałanie 9.6.3	2	1 752 868
Ogółem			1 316	532 920 749

Największy udział procentowy w ilości podpisanych umów ma Priorytet IX – 52%, w następnej kolejności Priorytet VIII – po 18%, Priorytet VII – 17% oraz Priorytet VI – 13%.

W odniesieniu do wartości podpisanych umów, największy udział w kwocie ogólnej ma Priorytet VI – 43%, kolejne miejsca zajmuje Priorytet IX – 21% oraz Priorytety VII i VIII po 18%.

II. Wielkość alokacji przyznanej województwu podkarpackiemu

Pierwotnie województwo podkarpackie otrzymało na realizację Programu w latach 2007-2013 kwotę w wysokości **432 312 702 euro**.

Jednakże w związku z wysoką pozycją Podkarpacia w rankingach wykorzystania środków PO KL w 2011 roku województwo uzyskało dodatkową kwotę alokacji z puli Krajowej Rezerwy Wykonania i tym samym alokacja wzrosła do **494 564 863 euro**.

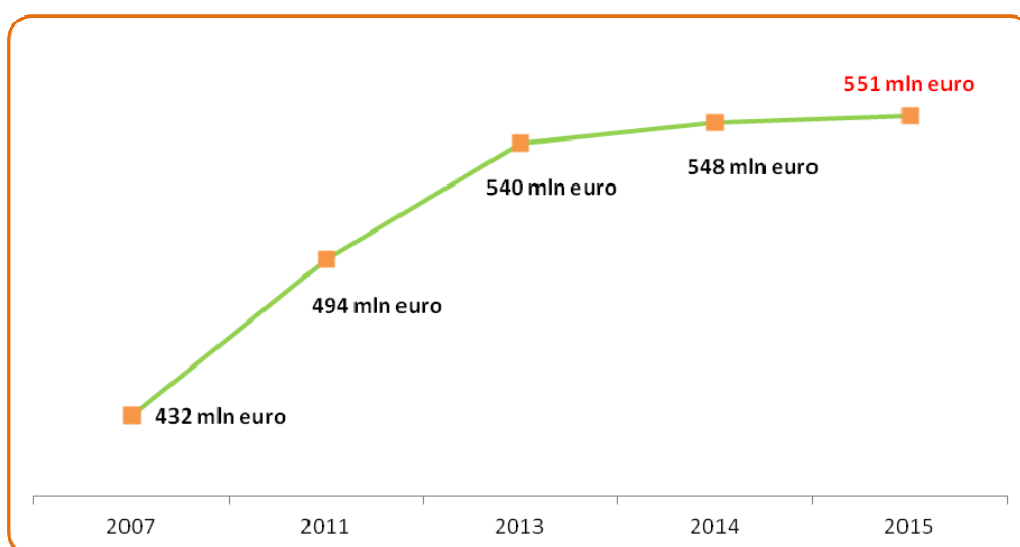
Kolejny wzrost alokacji nastąpił w 2013 roku i był związany z przyznaniem dodatkowej kwoty alokacji pochodzącej z realokacji z komponentu centralnego PO KL, Podkarpacie miało do rozdysponowania już **540 279 620 euro**.

Po zmianie Szczegółowego Opisu Priorytetów z dnia 1 stycznia 2014 r. alokacja dla Podkarpacia znowu wzrosła do **548 287 243 euro**.

Przy ostatniej zmianie Szczegółowego Opisu Priorytetów z dnia 1 marca 2015 r. alokacja wzrosła do **551 199 394 euro**.

Dzięki sprawnemu zarządzaniu realizacją Programu oraz w związku z niewykorzystaniem środków na poziomie centralnym WUP zwiększył kwotę alokacji o blisko 119 mln euro, co stanowi 28% pierwotnej alokacji.

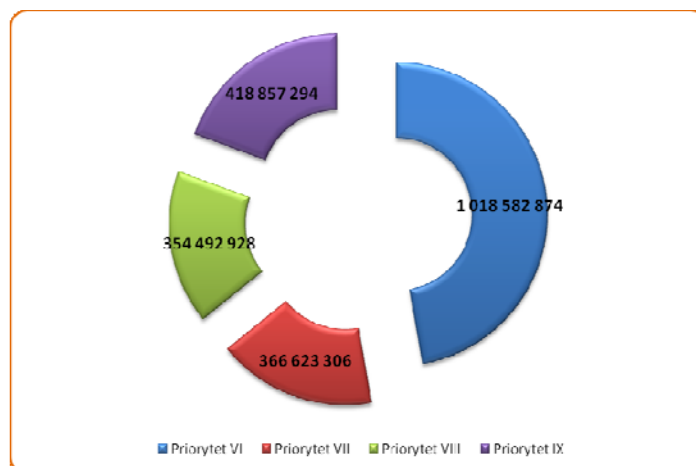
Wykres 1 Wzrost alokacji w latach 2007-2015

III. Kwoty wydatków uznanych za kwalifikowane z wniosków o płatność

Kolejny wykres przedstawia **kwoty wydatków kwalifikowanych, rozliczonych wnioskami o płatność** w podziale na Priorytety od początku wdrażania PO KL. Łączna kwota wydatków kwalifikowanych wynosi **ponad 1,7 mld zł**.

Wykres 2 Kwota wydatków kwalifikowanych do rozliczenia z wniosków o płatność w latach 2007-2015

Kwota wydatków rozliczonych wnioskami o płatność stanowi **ogółem 84%** w odniesieniu do wartości podpisanych umów. W poszczególnych Priorytetach stopień rozliczenia wydatków kształtuje się na następującym poziomie:

- Priorytet VI – **92%**,
- Priorytet VII – **81%**,
- Priorytet VIII – **75%**,
- Priorytet IX – **79%**.

IV. Wielkość środków przekazanych do certyfikacji (wg stanu na 31.03.2015)

Według informacji przygotowanej przez IZ PO KL dot. monitoringu kontraktacji na dzień 31 marca 2015 r. poziom wydatków certyfikowanych do Komisji Europejskiej w stosunku do alokacji wyniósł w województwie podkarpackim **93,33%**.

Wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła **2 106 084 855 zł**, co stanowi obecnie **85,70%** kumulatywnego celu założonego do osiągnięcia na koniec 2015 r.

Największy udział w realizacji przyjętego celu na 2015 r. ma Priorytet VI, gdzie wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 995 489 051,39 zł następnie Priorytet IX – 418 418 370,19 zł. W ramach Priorytetu VII wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 362 597 835,69 zł a w ramach Priorytetu VIII – 329 579 598,08 zł.

Oprócz celu kumulatywnego dla każdego województwa ustanawiany jest również cel roczny – uwzględniający wydatki certyfikowane w poszczególnym roku, którego wartość wydatków kwalifikowanych certyfikowanych dla województwa podkarpackiego w 2015 r. została ustalona na poziomie 320 206 000,00 zł. **Realizacja celu rocznego na 2015 r. według stanu na dzień 31.03.2015 r., została osiągnięta na poziomie 16%.**

V. **Informacje dotyczące realizacji projektów systemowych, w tym projektów własnych samorządu województwa podkarpackiego**

1. Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Do realizacji projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* przystąpiły wszystkie (21) podkarpackie Powiatowe Urzędy Pracy. Realizacja projektów rozpoczęła się 1 stycznia 2008 r. i miała trwać do 31 grudnia 2013 r. Jednakże decyzją Instytucji Zarządzającej PO KL została przedłużona do 31 grudnia 2014 r.

W 2014 r. za zgodą Instytucji Zarządzającej PO KL Wojewódzki Urząd Pracy zakontraktował środki finansowe na projekty systemowe, przekraczając alokację przeznaczoną w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL na realizację Poddziałania 6.1.3.

Zgodnie z założeniami wsparciem zostały objęte **wyłącznie osoby bezrobotne, z których co najmniej 50% stanowiły osoby w wieku powyżej 50 i poniżej 25 roku życia (w tym minimum 30% osób, które nie miały zatrudnienia ani nie uczestniczyły w kształceniu lub szkoleniu – tzw. młodzież NEET).**

Dofinansowanie projektów w roku 2014 wyniosło ponad 158 mln zł.

2. Priorytet VII Promocja integracji społecznej

W ramach Działania 7.1 *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* projekty systemowe mogą realizować następujące podmioty:

- ośrodki pomocy społecznej – Poddziałanie 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej,*
- powiatowe centra pomocy rodzinie – Poddziałanie 7.1.2 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie,*
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.*

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie od września 2007 r. realizuje projekt pn. **„Szkolenia i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań”**.

Projekt skierowany jest do kadry instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa. Celem projektu jest rozwój zintegrowanej polityki społecznej między innymi poprzez szkolenia, specjalistyczne doradztwo, wsparcie merytoryczne dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań.

Realizowana jest/była następująca liczba projektów systemowych:

- Poddziałanie 7.1.1 – **118** z datą zakończenia 30.06.2015 r. (28 projektów zakończyło się do 31.12.2014 r., łącznie w całym okresie programowania projekty realizowało 146 ośrodków pomocy społecznej),
- Poddziałanie 7.1.2 – **19** z datą zakończenia 30.06.2015 r. (6 projektów zakończyło się do 31.12.2014 r., łącznie w całym okresie programowania projekty realizowało 21 powiatowych centrów pomocy rodzinie (wszystkie) oraz 4 miejskie ośrodki pomocy rodzinie (Rzeszów, Krosno, Tarnobrzeg i Przemyśl),
- Poddziałanie 7.1.3 – **1** z datą zakończenia 30.06.2015 r.

Planowane jest wydłużenie okresu realizacji projektów w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2. Procedura jest w trakcie realizacji. Ostateczna liczba ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie, których projekty zakończą się 30 września 2015 r. będzie znana do końca maja bieżącego roku.

3. Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki

W Priorytecie VIII **projekty systemowe** realizowane są na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w ramach:

a) Poddziałania 8.1.4 *Przewidywanie zmiany gospodarczej*

Od września 2008 r. do maja 2009 r. realizowany był przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. „**Analiza trendów rozwojowych branży budowlanej w województwie podkarpackim**”.

Celem projektu była diagnoza zachodzących w regionie trendów rozwojowych w branży budowlanej. Zrealizowany projekt miał charakter pilotażowy, dzięki czemu możliwe było stworzenie metodologii badań trendów rozwojowych, a poprzez badanie firm branży budowlanej jej zweryfikowanie. Realizacja projektu pozwoliła również na dokładne zdiagnozowanie sytuacji w branży budowlanej na Podkarpaciu oraz określenie prognozy zmian gospodarczych w najbliższym czasie.

Od lutego 2010 r. realizowany był przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. „**Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy**”.

Celem projektu było zwiększenie poziomu wiedzy na temat trendów rozwojowych i sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego, w tym najważniejszych sektorów gospodarki regionu w kontekście popytu na kwalifikacje zawodowe kadr. Projekt miał charakter badawczy, a jego wyniki miały duże znaczenie przy planowaniu działań i strategii związanej z aktywizacją zawodową osób pozostających bez pracy, strategii szkoleniowej firm i przedsiębiorstw, dla podmiotów zajmujących się tematyką rynku pracy – m.in. publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia, instytucji rynku pracy, oświaty i edukacji. Projekt zakończył się 31.12.2013 roku.

b) Poddziałania 8.2.2 *Regionalne strategie innowacji*

Od początku 2008 r. realizowany był projekt przez **Departament Rozwoju Regionalnego UMWP** pn. „**Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2014 w województwie podkarpackim**”.

Celem projektu było podniesienie instytucjonalnych zdolności i potencjału do zainicjowania i uczestnictwa w trwałym regionalnym systemie innowacji województwa podkarpackiego. Cel ten był realizowany poprzez:

- wdrożenie rozwiązań systemowych w obszarze zarządzania procesem wdrażania RSI,
- kreowanie i transfer wiedzy służącej rozwijaniu obecnych i kreowaniu nowych narzędzi i metod wzmacniających dynamikę rozwoju innowacyjnego województwa,
- rozpowszechnianie kultury innowacji wśród aktorów sfery innowacji i w społeczeństwie regionu,
- stworzenie sieciowych form współpracy służących podniesieniu innowacyjności województwa podkarpackiego.

Odbiorcami wsparcia realizowanego w ramach projektu były podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie RSI, przedsiębiorcy, pracownicy nauki, doktoranci. Projekt zakończył się 31.12.2014 roku. W obecnej chwili weryfikowane są dwa wnioski o płatność, których celem jest ostateczne rozliczenie i zamknięcie projektu.

Od października 2009 r. realizowany był przez **Departament Edukacji Nauki i Sportu UMWP** projekt pn. „**Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów**”.

Celem projektu było zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery badań i rozwoju z przedsiębiorcami działającymi na terenie Podkarpacia poprzez **wsparcie stypendialne dla 233 doktorantów** posiadających otwarty przewód doktorski w dziedzinach naukowych wpisujących się w sektory wysokiej szansy dla rozwoju województwa.

Projekt zakończył się 31.12.2013 roku.

4. Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Departament Edukacji i Kultury UMWP w ramach Poddziałania 9.1.3 *Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych* na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego od września 2008 r. realizuje projekty systemowe pn. **„Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym ...”**. Projekty oferują wsparcie finansowe uczniom szczególnie uzdolnionym w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych, zawodowych i technicznych ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W latach 2007/2008 podobny projekt systemowy był realizowany przez **Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP**.

Od 2007 roku realizowanych zostało w tym zakresie 7 projektów. W ramach wszystkich projektów dotychczas wypłacono **6 775** stypendiów.

W obecnie realizowanym projekcie na rok szkolny 2014/2015 wsparciem stypendialnym objęto 1 226 uczniów, natomiast na jego realizację przewidziano kwotę 5 mln zł.

W trybie systemowym w okresie od 01.01.2009 r. do 30.06.2013 r. realizowany był projekt pn. **„Podkarpackie szkolenie informatyczno-metodyczne”** w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty* przez **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie**. Cel projektu tj. **dostosowanie kwalifikacji 1 610 nauczycieli, instruktorów oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty** województwa podkarpackiego do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionu został osiągnięty.

Ponadto od 2011 r. **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli** realizuje kolejny projekt systemowy pn. **„Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim”** w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty*. Realizacja projektu przewidziana jest do końca czerwca 2015 r. Celem głównym projektu jest **dostosowanie kompetencji i kwalifikacji 5 635 nauczycieli (w tym kadry zarządzającej)** do realizacji nowych zadań wynikających z wdrażanej przez MEN reformy systemu edukacji.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach zakończyło 5 799 nauczycieli (w tym 4 729 osób z obszarów wiejskich i 116 nauczycieli kształcenia zawodowego).

W 2011 r. realizowany był również przez **Departament Edukacji i Kultury UMWP** projekt systemowy innowacyjny pn. **„Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy”**. W kwietniu 2011 r. zakończono realizację I etapu projektu innowacyjnego.

Treści kształcenia wypracowane w ramach w/w projektu dla zawodów: mechanik, mechatronik, elektronik i informatyk zostaną upowszechnione, przede wszystkim poprzez ich wykorzystanie w projekcie realizowanym w ramach Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności*

ijakości szkolnictwa zawodowego przez **Wydział Projektów Własnych WUP** wraz z Partnerami, będącymi organami prowadzącymi szkół zawodowych. Realizacja projektu pn. „**Podkarpacie stawia na zawodowców**” rozpoczęła się w 2012 r. i potrwa do września 2015 r. W ramach projektu przewidziano realizację **programów rozwojowych 161 szkół zawodowych**, w tym organizację m.in. **staży i praktyk dla 12 753 uczniów**. Według stanu na koniec grudnia 2014 r. wsparciem objęto 175 szkół zawodowych w zakresie realizacji programów rozwojowych, w tym we współpracy z przedsiębiorcami (osiągnięta wartość przewyższa pierwotne założenia projektu o 15 szkół), natomiast staż odbyło 9 248 uczniów szkół zawodowych. W dniu 4 grudnia 2013 r., Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki zatwierdziła Plan działania na 2013 rok dla Priorytetu IX PO KL w województwie podkarpackim. Zmiany obejmowały wydłużenie okresu realizacji projektu do 30 czerwca 2015 r., zwiększenia wartości projektu do kwoty 90 677 099,64 zł oraz wprowadzenia komponentu współpracy ponadnarodowej, w postaci 6 inicjatyw realizowanych przez dotychczasowych Partnerów. Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2014 roku zmienione zostały „Prawa i Obowiązki...” dotyczące realizacji projektu systemowego pn. „Podkarpacie stawia na zawodowców”, sankcjonujące zmiany zawarte w Planie działania na 2013 r. W związku ze zmianą (od 01.01.2014 r.) sposobu zarządzania alokacją - możliwość wykorzystania oszczędności wygenerowanych na zakończenie realizacji projektów w ramach PO KL, i niższym kursem Euro, nastąpiła konieczność pomniejszenia wartości wzrostu projektu, w związku z wydłużeniem realizacji projektu. Ostateczna wartość projektu wyniosła 88 780 094,46. W wyniku przekazania przez dotychczasowy organ prowadzący tj. Powiat Łańcucki, Zespołu Szkół Tekstylno-Gospodarczych pod zarząd Gminy Rakszawa, wyrażono zgodę na wprowadzenie dodatkowego Partnera do projektu - Gminy Rakszawa. W aspekcie ilościowym wg stanu na koniec grudnia 2014 r. udział w projekcie rozpoczęło 24 613 uczestników. 26 sierpnia 2014 r., na podstawie pisma IZ POKL z dnia 13 czerwca znak: DZF-IV-82252-208-DS./14, wyrażającego zgodę na zmianę minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie w odniesieniu do projektu partnerskiego, Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 387/9208/14/14, zatwierdzono zmiany w dokumencie „Prawa i Obowiązki Województwa Podkarpackiego...”. Zmiany obejmowały wydłużenie terminu złożenia końcowego wniosku o płatność do 90 dni od zakończenia realizacji projektu oraz wydłużenie terminu zwrotu niewykorzystanej części otrzymanych transz dofinansowania do 90 dni od zakończenia realizacji projektu.

13 marca 2015 r., na podstawie akceptacji Instytucji Zarządzającej PO KL z dnia 3 marca 2015 r., zatwierdzającej zmiany w Planie działania na lata 2014-2015 r. dla Priorytetu IX PO KL w województwie podkarpackim, zaakceptowano propozycję przedłużenia okresu realizacji projektu systemowego do dnia 30 września 2015 r. Intencją zmiany było pełne wykorzystanie alokacji w ramach PO KL dostępnej w Priorytecie oraz możliwość realizacji dodatkowych form wsparcia.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół nałożyła konieczność wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego **indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju**. Wsparcie działań szkoły na pierwszym, ważnym etapie edukacyjnym w realizacji treści i wymagań, określonych w nowej podstawie programowej zapewnią projekty systemowe realizowane w ramach Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych*.

Oprócz wyłanianych w trybie konkursowym programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, przewidziano również możliwość realizacji projektów systemowych w zakresie **programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej**.

W województwie podkarpackim w 2010 r. przeprowadzono **pierwszy w kraju** nabór wniosków na realizację w/w projektów systemowych.

W czterech naborach, które zostały przeprowadzone do końca 2012 r. projekty złożyło **191 organów prowadzących dla 977 publicznych i niepublicznych szkół podstawowych**, na łączną kwotę ponad 36 mln zł. W wyniku czterech naborów podpisano łącznie 177 umów na kwotę ponad 35 mln zł, **obejmujących wsparciem 931 szkół oraz ponad 32 tys. uczniów**.

Ministerstwo Edukacji Narodowej z Programu Kapitał Ludzki przeznaczyło ponad 200 mln zł na modernizację ponad 2 293 oddziałów przedszkolnych mieszczących się przy szkołach podstawowych, z czego Samorząd Województwa Podkarpackiego otrzymał ponad 17 mln zł na modernizację 197 oddziałów przedszkolnych przy 152 szkołach podstawowych w 35 gminach.

Wsparcie w ramach projektów systemowych zostało w pierwszej kolejności skierowane do:

- oddziałów przedszkolnych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych (prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne) z terenu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w których nie ma przedszkoli (publicznych i niepublicznych),
- oddziałów przedszkolnych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych (prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne) z terenu gmin wiejskich, o najniższym stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej w skali regionu, gdzie poza szkołami podstawowymi z oddziałami przedszkolnymi funkcjonują inne przedszkola lub inne formy edukacji przedszkolnej (niezależnie od oddziału przedszkolnego).

Wskazano listę gmin w poszczególnych województwach, mogących ubiegać się o środki na modernizację oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W ramach dostępnych środków każdy oddział mógł otrzymać maksymalnie **87 270,05 zł** w oparciu o zdiagnozowane potrzeby oddziałów przedszkolnych. Wszystkie zaplanowane zakupy zostały w całości

sfinansowane ze środków EFS i krajowych w ramach PO KL. Ważne jest przy tym to, że do realizacji w/w projektów systemowych nie było wymagane wniesienie wkładu własnego.

Środki finansowe na realizację projektów systemowych mogły być przeznaczone m.in. na organizację placu zabaw, dostosowanie toalet do potrzeb dzieci, meble i wyposażenie - zakup i montaż, wyposażenie lub doposażenie kuchni, zabawki i pomoce dydaktyczne, zakup sprzętu ICT.

29 lipca 2013 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie realizacji projektów systemowych w zakresie modernizacji oddziałów przedszkolnych w szkołach. Wnioski można było składać do 20 września 2013 r. Łącznie wszystkich wniosków wpłynęło 47 na kwotę ponad 15 mln zł, dla 180 oddziałów przedszkolnych znajdujących się w 137 szkołach podstawowych. Wnioski o dofinansowanie złożyły wszystkie gminy (35), które były uprawnione do składania wniosków. W związku ze stwierdzeniem przez Wojewódzki Urząd Pracy, iż część organów prowadzących nie wykorzystywała wszystkich, wynikających z wstępnej kalkulacji, środków finansowych (ogółem ok. 2,9 mln zł) podjęto decyzję o przeprowadzeniu dodatkowego naboru wniosków o dofinansowanie projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1. Zgodnie z *Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1...* Wojewódzki Urząd Pracy przygotował propozycję rozszerzenia listy oddziałów przedszkolnych, wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 do ww. *Zasad...* i przedłożył do akceptacji przez Instytucję Zarządzającą PO KL i Ministerstwo Edukacji Narodowej. W dniu 16 czerwca 2014 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie otrzymał zgodę na skierowanie projektu systemowego w ramach Poddziałania 9.1.1 do dodatkowych oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zlokalizowanych w gminach wiejskich o najniższym poziomie upowszechnienia edukacji przedszkolnej w woj. podkarpackim (w stosunku do wskazanych na listach będących załącznikiem nr 2 i 3 *Zasad przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1...*). W związku z powyższym w drugiej połowie 2014 r. przeprowadzone zostały kolejne dwa nabory wniosków systemowych, w wyniku których wpłynęło 8 wniosków na łączną kwotę ponad 2,7 mln zł. Reasumując, alokacja w kwocie ponad 4,2 mln euro przyznana dla województwa podkarpackiego na modernizację oddziałów przedszkolnych mieszczących się przy szkołach podstawowych, została wykorzystana w blisko 100%.

VI. Realizacja projektów innowacyjnych

Innowacje w ramach EFS – nowe, lepsze, efektywniejsze sposoby rozwiązywania problemów mieszczących się w obszarach wsparcia EFS.

WUP w Rzeszowie podpisał 7 umów na realizację projektów innowacyjnych.

1. *„Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy”*

Projekt systemowy był realizowany w okresie od listopada 2010 r. do czerwca 2011 r. przez Oddział Nauki Departamentu Edukacji i Kultury w UMWP.

Celem projektu było zniwelowanie dysonansu pomiędzy ofertą edukacyjną szkół zawodowych, a potrzebami rynku pracy.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie:

- a) Ram merytorycznych i organizacyjno-prawnych Regionalnego Centrum Monitorowania Zawodów,
- b) Modelu Kształcenia Zawodowego Uczniów,
- c) Modelu Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli.

2. *„Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy”*

Projekt był realizowany w okresie od lipca 2011 r. do marca 2013 r. przez firmę BD Center sp. z o.o.

Celem projektu było wypracowanie rozwiązań, wspierających działania podkarpackich instytucji rynku pracy, na rzecz wydłużania aktywności zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo powyżej 50 roku życia.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie narzędzi wsparcia (podręcznik, standardy, szkolenie) dla instytucji rynku pracy i ich pracowników w rozwiązywaniu problemów braku odpowiedniego przygotowania głównie kompetencyjnego do obsługi grupy osób bezrobotnych 50+ w zakresie wydłużania ich aktywności zawodowej, w tym:

- a) systemowego modelu świadczenia usług przez regionalne Instytucje Rynku Pracy dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo w wieku 50+,
- b) Poradnia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- c) Katalogu standardów obsługi osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- d) szkoleń dla pracowników niepublicznych i publicznych Instytucji Rynku Pracy (w formie tradycyjnej i e-learningowej).

3. „Tworzenie architektury własnego środowiska pracy – innowacyjny model aktywizacji społeczno-zawodowej osób do 25 roku życia”

Projekt realizowany jest w okresie od maja 2012 r. do maja 2014 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie zdolności do poszukiwania oraz podjęcia zatrudnienia osób niepracujących do 25 roku życia poprzez opracowanie modelu świadczenia usług z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej, a mianowicie dostosowania wsparcia do konkretnych potrzeb w/w grupy osób.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) modelu opisującego proces przygotowania i wdrożenia innowacji, zawierający m.in.: schemat funkcjonowania Modelarni Przestrzeni Pracy, rekomendacje dla osób pracujących z młodymi ludźmi w zakresie ich aktywizacji społeczno-zawodowej, pakiet szkoleń dla pracowników instytucji rynku pracy "Kreator kariery",
- b) platformy IT – bazy aukcji zleceń oraz skryptu dotyczącego jej użytkowania.

4. „PI-MIGACZ”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do maja 2015 r. przez firmę Piotr Makioła „ELMAK”.

Celem projektu jest poprawa jakości i efektywności świadczenia usług w postaci kursów na prawo jazdy kat. B w części teoretycznej dla osób głuchych/głuchoniemych/niedosłyszących poprzez wypracowanie pakietu MIGACZ i wdrożenie go przez ośrodki szkolenia kierowców.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie w języku migowym następujących narzędzi:

- a) kodeks drogowy,
- b) podręcznik i zestaw ćwiczeń przygotowujących do egzaminu na prawo jazdy kat B,
- c) tłumaczenia zasad ruchu drogowego,
- d) interpretacji znaków drogowych,
- e) kursu pierwszej pomocy,
- f) słownik pojęć abstrakcyjnych z zakresu prawa jazdy,
- g) wszystkie materiały zostaną opracowane w języku migowym.

5. „PI-Nawigator zdobywców przyszłości”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do marca 2015 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie jakości usług i rozszerzenie dotychczasowej oferty domów dziecka usprawniających funkcjonowanie społeczne wychowanków domów dziecka.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie Modelu „Nawigator Zdobywców Przyszłości” składającego się z:

- a) skanera kompetencji (model dynamicznej diagnozy kompetencji, potencjału i deficytów wychowanków domu dziecka),
- b) akademii rozwoju kompetencji (program ścieżek wsparcia wychowanków domów dziecka),
- c) programu life tutoring (przewodnik z ramowym programem tutoring - długofalowym procesem współpracy nauczyciela i ucznia),
- d) paszportu do przyszłości (portfolio wychowanków domów dziecka powstałe na bazie mocnych stron, sukcesów, talentów),
- e) wielosektorowa mapa usług społecznych (model współdziałania domów dziecka z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wychowanków domów dziecka).

6. „Innowacyjny model utrzymania aktywności zawodowej podkarpackich nauczycieli gimnazjów w wieku 50+”

Projekt realizowany był w okresie od kwietnia 2012 r. do kwietnia 2014 r. przez firmę BD Center Sp. z o.o.

Celem projektu jest stworzenie modelu mającego na celu wydłużyć aktywność zawodową nauczycieli powyżej 50 roku życia zatrudnionych w gimnazjach.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) narzędzia do badania kompetencji ICT oraz kompetencji psychospołecznych dla nauczycieli 50+,
- b) dyrektywy do opracowywania strategii zarządzania wiekiem w gimnazjach,
- c) poradnika dla dyrektorów gimnazjów oraz poradnika dla nauczycieli 50+,
- d) programu szkoleń dla dyrektorów gimnazjów w wersji warsztatowej,
- e) platformy wraz z: Przewodnikiem dla Użytkownika platformy, Otwartą bazą materiałów szkoleniowych oraz wersjami elektronicznymi Dyrektyw; Poradniki oraz Modelowy program szkoleń dla dyrektorów.

7. „PI – Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam”

Projekt realizowany jest w okresie od października 2012 r. do czerwca 2015 r. przez Instytut Badawczo–Szkoleniowy Sp. z o.o.

Celem projektu jest zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi szkół gimnazjalnych.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia kompetencji efektywnego uczenia się oraz umiejętności pozwalających na samodzielne wykorzystywanie tych kompetencji w procesie nauki w szkole i poza nią u uczniów z problemami w nauce,
- b) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia u uczniów zdolnych kompetencji twórczości, kreatywności i myślenia dywergencyjnego pozwalające na wykorzystanie potencjału intelektualnego, a także wzmacnianiu kompetencji społecznych pod kątem rozwijania umiejętności współpracy.

VII. Wybrane efekty wdrażania PO KL na Podkarpaciu

Realizacja Programu to przede wszystkim wsparcie kierowane bezpośrednio do mieszkańców województwa, w tym znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Wsparcie realizowane jest na rzecz obszaru edukacji od przedszkolnej poczynając na edukacji osób dorosłych kończąc. Pomoc udzielana jest przedsiębiorstwom przechodzącym procesy zmian i restrukturyzacji oraz pracownikom zagrożonym zwolnieniami, wsparcie udzielane jest także na rzecz pracowników w zakresie ich specjalizacji, uzupełniania kwalifikacji zawodowych pod potrzeby zmian technologicznych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Wielokierunkowe formy pomocy adresowane są również do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. Jednym z wymiernych efektów realizacji projektów współfinansowanych z EFS są rezultaty, jakie osiągnięte zostały w wyniku udzielonego wsparcia. Trzeba jednak zaznaczyć, że niektóre efekty związane z dokonanymi dzięki wsparciu z PO KL zmianom w postawach osób, ich kwalifikacjach i umiejętnościach nie zawsze da się „zmierzyć”, na wiele efektów trzeba też będzie poczekać. Zatem poniżej przedstawione zostały jedynie niektóre efekty dofinansowania projektów realizowanych w ramach poszczególnych Priorytetów.

- **Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich**

- 1) **105 297 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 100 567 osób bezrobotnych,
 - 3 702 osoby niepełnosprawne,
 - 61 837 osób z terenów wiejskich,
- 2) **40 895 osób zostało objętych Indywidualnym Planem Działania**, (a więc dostosowanej do potrzeb i możliwości uczestnika ścieżki wyznaczającej etapy postępowania i formy wsparcia potrzebne konkretnej osobie)
- 3) **430 pracowników Państwowych Służb Zatrudnienia** zakończyło udział w szkoleniach specjalistycznych mających bezpośredni wpływ na podniesienie jakości świadczonych usług,
- 4) **16 695 osób uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej**, w tym m.in.:

- 328 osób niepełnosprawnych,
- 5 084 osoby długotrwale bezrobotne,
- 9 592 osoby z terenów wiejskich,
- 3 511 osób w wieku 15-24 lat,
- 1 013 osób w wieku 50-64 lat,

przy czym zapewniono w całym regionie jednakową możliwość dostępu do środków na uruchomienie działalności gospodarczej, i już widoczne jest powstawanie dodatkowych miejsc pracy dzięki w/w podmiotom gospodarczym. Dzięki powstaniu **16 695** nowych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – liczba **łącznie nowopowstałych miejsc pracy** wynosi **17 377**.

- 5) w ramach **projektów inżynierii finansowej**, w których pomoc w formie pożyczek na założenie działalności gospodarczej udzielana jest przez podmioty pełniące funkcję Pośredników finansowych **83 osoby skorzystały z usług doradczych**, a **113 osób uczestniczyło w szkoleniach**,
- 6) zrealizowano **34 projekty wspierające rozwój inicjatyw lokalnych** związanych z pobudzeniem dodatkowych działań edukacyjnych, szkoleniowych, akcji i kampanii promujących potrzebę podejmowania nowych działań na obszarach wiejskich, tworzenia miejsc integracji i aktywizacji obywatelskiej mieszkańców gmin (świetlice z odpowiednim wyposażeniem, prelekcjami dot. ochrony środowiska itp.), tworzenia ważnych społecznie przedsięwzięć związanych z niwelowaniem zjawisk patologii wśród mieszkańców, przygotowania społeczności lokalnej do podejmowania dodatkowych przedsięwzięć związanych z uprawami ekologicznymi, agroturystyką, angażowaniem się przy przedsięwzięciach infrastrukturalnych związanych np. ze sprzątaniem lasów, działaniami proekologicznymi, pracami przy infrastrukturze przeciwpowodziowej itp.

- **Priorytet VII Promocja integracji społecznej**

1) **46 544 osoby wzięły udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:

- 24 574 osoby bezrobotne,
- 8 428 osób niepełnosprawnych,
- 27 744 osoby z terenów wiejskich,

Jeżeli weźmie się pod uwagę, że głównymi odbiorcami wsparcia w Priorytecie VII są klienci pomocy społecznej wymagający o wiele większego i trudniejszego zaangażowania niż inne grupy społeczne – to udział tak sporej liczby osób w projektach (przy często dużej niechęci do podejmowania jakichkolwiek działań) już jest sukcesem.

- 2) **22 991 klientów instytucji pomocy społecznej zostało objętych kontraktami socjalnymi**, (a więc zindywidualizowanymi i uzgodnionymi wspólnie działaniami „wyprowadzającymi” ze stanu bezradności zawodowej, życiowej),
- 3) **8 479 osób** otrzymało wsparcie w ramach instytucji **ekonomii społecznej**,

- 4) zrealizowano **70 projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych**, w tym zwłaszcza umożliwiających likwidowanie negatywnych skutków przerywania przez młodzież nauki, nadużywanie alkoholu itp.,
- 5) utworzenie niezwykle potrzebnych w regionie instytucji wspierających osoby wymagające szczególnej troski i opieki (jak np. osoby niepełnosprawne) takich jak:
 - **77 spółdzielni socjalnych**,
 - **4 Zakłady Aktywności Zawodowej** (Wola Żyrakowska, Oleszyce, Rzeszów, Krosno),
 - **2 Centra Integracji Społecznej** (Rzeszów, Przemyśl),
 - **8 Klubów Integracji Społecznej** (Nowa Sarzyna, Ustrzyki Dolne, Kąkolówka, Wysoka, Ropczyce, Nisko, Kolbuszowa, Boguchwała),
 - **1 Centrum Aktywności Zawodowej** (Jasło),
 - **2 świetlice terapeutyczne** (Nisko, Stalowa Wola),
 - **9 klubów środowiskowych dla młodzieży** (2 w Gminie Pilzno, 4 w Gminie Sokołów Młp., po 1 w Radymnie, Nisku, Stalowej Woli).

Ponadto ze wsparcia PO KL skorzystały 3 Zakłady Aktywności Zawodowej (Wola Rafałowska, Jarosław, Rymanów Zdrój) oraz 4 CIS-y (Rzeszów, Kolbuszowa, Dąbrowa, Przemyśl).

W przypadku CIS-ów Rzeszów i Przemyśl realizowały dwa projekty – jeden na utworzenie centrum, drugi na jego wsparcie.

- 6) **4 577 pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej** podniosło swoje kwalifikacje w ramach szkoleń.

- **Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki**

- 1) **64 021 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 1 568 osób bezrobotnych,
 - 2 099 osób samozatrudnionych,
 - 10 764 osoby zatrudnione w mikroprzedsiębiorstwach,
 - 13 191 osób zatrudnionych w małych przedsiębiorstwach,
 - 10 543 osoby zatrudnione w średnich przedsiębiorstwach,
 - 14 228 osób zatrudnionych w dużych przedsiębiorstwach,
 - 242 osoby niepełnosprawne,
- 2) **55 736 osób zakończyło udział w projektach szkoleniowych**, w tym wysoko specjalistycznych,
- 3) **24 299 pracowników o niskich kwalifikacjach** zakończyło udział w szkoleniach,
- 4) **659 pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji** w przedsiębiorstwach, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 5) **1 353 osoby zwolnione** w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 6) **9 042 przedsiębiorstwa** zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych,

- 7) **9 przedsiębiorstwom** udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą,
- 8) **189 osób** zostało objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out,
- 9) **256 doktorantów** otrzymało stypendia naukowe,
- 10) **706 osób** uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej, w wyniku czego powstało **753 nowe miejsca pracy**.

- **Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach**

- 1) **127 284 osoby** wzięły udział w realizowanych projektach, w tym m.in.:
 - 6 501 osób bezrobotnych,
 - 87 974 osoby uczące lub kształcące się,
 - 1 135 osób niepełnosprawnych,
 - 85 osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych,
 - 86 257 osób z terenów wiejskich,
- 2) **558 ośrodków wychowania przedszkolnego** uzyskało wsparcie w ramach Priorytetu,
- 3) **17 994 dzieci w wieku 3-5 lat** uczestniczyło w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich,
- 4) **wypłacono 6 775 stypendiów** uczniom szczególnie uzdolnionym,
- 5) **931 szkół podstawowych** zrealizowało projekty dotyczące indywidualizacji nauczania,
- 6) **808 szkół** (podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie ogólne) zrealizowało projekty rozwojowe,
- 7) **208 szkół i placówek kształcenia zawodowego** wdrożyło programy rozwojowe,
- 8) **203 szkoły i placówki kształcenia zawodowego** współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych,
- 9) **12 766 uczniów** w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe zakończyło udział w stażach i praktykach,
- 10) **8 275 nauczycieli** uczestniczyło w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach,
- 11) **4 404 osoby dorosłe** uczestniczyły w kształceniu ustawicznym,
- 12) **567 osób dorosłych** skorzystało z usług doradztwa edukacyjno-szkoleniowego,
- 13) zrealizowano **222 oddolnych inicjatyw społecznych**.

Istotnym efektem realizacji projektów w ramach PO KL jest wskaźnik **efektywności zatrudnieniowej**, który ma przyczyniać się do wzrostu poziomu zatrudnienia.

Wskaźnik ten mierzony jest w ramach Poddziałania 6.1.1, 6.1.3, 7.2.1 oraz 8.1.2. W przypadku projektów konkursowych, pomiaru wskaźnika dokonuje się wyłącznie w tych projektach, w których spełnienie kryterium wyboru projektu dot. efektu zatrudnieniowego

było obowiązkowe. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej został wprowadzony do Planów Działania po raz pierwszy w 2011 roku i mierzony jest dla osób, które rozpocynały udział w projektach od tego roku.

Na koniec 2014 roku wskaźnik kształtuje się na następującym poziomie:

- Priorytet VI – **67,06%** (na 38 001 osób zatrudnienie znalazło 25 485 osoby),
- Priorytet VII – **29,61%** (na 1 763 osoby zatrudnienie znalazło 522 osób),
- Priorytet VIII – **58,50%** (na 1 330 osób zatrudnienie znalazło 778 osoby).

Realizacja projektów w ramach komponentu regionalnego PO KL jest niezwykle ważna dla rozwoju potencjału intelektualnego i zawodowego mieszkańców Podkarpacia, niwelowania problemów na regionalnym rynku pracy oraz wspierania przedsiębiorstw i ich kadr.

INFORMACJA
z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego V kadencji
w okresie od 15 kwietnia 2015 r. do 14 maja 2015 r.

W okresie objętym niniejszą informacją Zarząd Województwa Podkarpackiego obradował na posiedzeniach:

- nr 44 w dniu 17 kwietnia 2015 r.,
- nr 45 w dniu 22 kwietnia 2015 r.,
- nr 46 w dniu 23 kwietnia 2015 r.,
- nr 47 w dniu 24 kwietnia 2015 r.,
- nr 48 w dniu 27 kwietnia 2015 r.,
- nr 49 w dniu 28 kwietnia 2015 r.,
- nr 50 w dniu 30 kwietnia 2015 r.,
- nr 51 w dniu 5 maja 2015 r.,
- nr 52 w dniu 6 maja 2015 r.,
- nr 53 w dniu 12 maja 2015 r.,
- nr 54 w dniu 14 maja 2015 r.

Przedmiotem 44. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 17 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- przyjęcia autopoprawek do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- powierzenia wykonywania obowiązków dyrektora Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie.

2. Zaopiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa zaopiniował projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Przyjęcie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

Przedmiotem 45. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 22 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- powierzenia wykonywania obowiązków dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie,
- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /3 uchwały/,
- wyrażenia zgody Dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie na dokonanie czynności przekraczających zakres pełnomocnictwa,
- wyrażenia zgody na pokrycie ze środków budżetu Województwa Podkarpackiego wydatków związanych z kosztami wynagrodzenia stanowiska Konsultanta regionalnego oraz delegacji krajowych i zagranicznych w ramach realizacji projektu pn. „Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej – promocja”,
- wyrażenia zgody na udostępnienie pojazdu SA 134 – 029,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Współpracy Gospodarczej w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zajęcia przez dyrektora Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
- wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez dyrektora Arboretum i Zakładu Fizjografii w Boleszycach,
- zmiany Uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotowe zmiany dotyczą następujących uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego:

- a) Nr 10/209/14 z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku;
- b) Nr 19/369/15 z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku;
- c) Nr 25/459/15 z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku.

Podyktowane są one faktem, iż niektóre podmioty, po podjęciu ww. uchwał a przed podpisaniem umów, dokonały korekt wnioskowanych kwot. W związku z tym umowy zostały podpisane na kwoty niższe niż przyznane przez Zarząd Województwa.

- udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku,
- jednostronnego rozwiązania umowy Nr 8.2.2/III.13/111/10/U/53/11 o przekazywanie stypendium w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- jednostronnego rozwiązania umowy Nr 8.2.2/IV.53/244/11/U/156/12 o przekazywanie stypendium w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- nieodpłatnego nabycia nieruchomości oznaczonej w operacie ewidencji gruntów i budynków obręb Kiełanówka jako działka nr 404,

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- ustalenia kryterium regionalnego oceny operacji w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- ustalenia terminu i miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /3 uchwały/,
- uchylenia Uchwały Nr 41/863/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie realizacji Roczno Planu Komunikacyjnego PROW 2007-2013 obejmującego okres od 1 I 2015 r. do 31 VI 2015 r.,
- przyjęcia zakresu rzeczowo-finansowego zadań budżetowych realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie w ramach budżetu na 2015 r.,
- zmiany Uchwały Nr 41/871/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie finansowania zadań Samorządu Województwa Podkarpackiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyjętych Uchwałą Nr VI/118/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 marca 2015 r.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy korekty zakresu robót budowlanych, wartości zadania oraz wysokości wkładu własnego dla inwestycji pn.: „Budowa Centrum Wspomagania Rozwoju Małego Dziecka w Jarosławiu”, prowadzonej przez Polskie Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu.

- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach konkursu na dofinansowanie w 2015 r. zadań z zakresu pomocy społecznej,
- zmiany uchwały Nr 41/884/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie na zakup aparatury i sprzętu medycznego.

Przedmiotowa zmiana dotyczy sprostowania pomyłki pisarskiej poprzez wpisanie poprawnej nazwy ww. podmiotu leczniczego.

- przyznania dotacji celowej dla Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie /2 uchwały/,
- przyznania dotacji podmiotowej dla Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie na ustanowienie zastawu rejestrowego na majątku ruchomym,
- ogłoszenia konkursu na stanowisko zastępcy dyrektora do spraw lecznictwa Obwodu Lecznictwa Kolejowego w Przemyśle Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej,
- przygotowania do realizacji i wyboru modelu projektu Podkarpacki System Informacji Przestrzennej (PSIP),

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Kancelarię Sejmiku w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmiany Uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 19/381/15 z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie powołania Zespołu ds. przygotowania Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy uzupełnienia składu ww. Zespołu o zgłoszonych przedstawicieli kluczowych podmiotów zajmujących się głównymi podsystemami transportowymi w województwie podkarpackim oraz rozszerzona o przedstawicieli Urzędu Miasta Rzeszowa.

- zaopiniowania wniosku upoważnionego przez Województwo Podkarpackie Pana Stanisława Janura,
- uchylenia uchwały Nr 34/658/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 10 marca 2015 r.,
- realokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- udzielenia pełnomocnictwa,
- zmiany Uchwały Nr 193/3677/09 z dnia 26 maja 2009 r. z późn. zm. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 314 w załączniku nr 3 do ww. uchwały z uwagi na rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Dywersyfikacja działalności formy KONCEPTOR Łukasz Osadziński szansą na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez otwarcie stolarni i wdrożenie systemu IT”, zawartej z KONCEPTOR Łukasz Osadziński.

- zmiany Uchwały Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 210 w załączniku nr 3 do ww. uchwały z uwagi na rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Unowocześnienie technologii produkcji mebli oraz wdrożenie do produkcji materiału drewnopodobnego ”resysta””, zawartej z Rejon-Las Sp. z o.o.

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje

inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /2 uchwały/,

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 396/9417/14 z dnia 17 września 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /2 uchwały/,
- wyrażenia zgody na dokonanie cesji wierzytelności z umowy o dofinansowanie projektu /3 uchwały/,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- przyjęcia stanowiska wobec protestów pielęgniarek i położnych.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie ustanowienia trwałego zarządu na nieruchomościach stanowiących własność Województwa Podkarpackiego, na rzecz Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie /9 decyzji/.

4. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Nr 25/2/2009 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa w rejonie ul. Krakowskiej w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Krosna „Przemysłowa I – strefa inwestycyjna”.

5. Pozostałe tematy.

- 1) Informacja zawierająca opis wariantów koncepcji organizacji autobusowych przewozów użyteczności publicznej przewidzianych do realizacji od 01.01.2017 r. w województwie podkarpackim.
- 2) Zbiorcza informacja o zleceniach płatności przekazanych do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz płatnościach dokonanych przez BGK w miesiącu marcu 2015 r.

- 3) Informacje o zwrotach środków przekazanych na rachunek Ministra Finansów, dotyczących płatności ze środków europejskich zrealizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
- 4) Informacja na temat podjętych działań w rezultacie zgłaszanych uwag przez Pana Marka Ostapko w związku z realizacją zadania - „Przebudowa Placu im. mjr. Gryczmana wraz z zagospodarowaniem terenu budynku SOK i terenu Koziółka Matołka w Nowej Dębie” w ramach projektu nr RPPK.07.01.00-18-037/10 - pn. „Poprawa funkcjonalności i wizerunku miasta Nowa Dęba”.
- 5) Informacja na temat projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – województwo podkarpackie” /stan zaawansowania/.
- 6) Informacja o stanie realizacji projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo podkarpackie.
- 7) Wnioski o dokonanie zmian w wykazie przedsięwzięć stanowiącym załącznik nr 2 do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 46. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 23 kwietnia 2015 r. był następujący temat:

1. **Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego** w sprawie wyrażenia zgody dla dyrektora Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie na nieodpłatne przekazanie samochodów na rzecz Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszczykach oraz Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Rzeszowie.

Przedmiotem 47. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 24 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. **Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:**
 - przyjęcia autopoprawek do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015 – 2025,
 - przyjęcia autopoprawek 2 do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
 - zmian w budżecie województwa podkarpackiego na 2015 r.,
 - wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zajęcia przez dyrektora naczelnego Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Maławskiego w Rzeszowie.

2. **Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.**

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

Przedmiotem 48. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 27 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie przyjęcia autopoprawki do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia.

2. Zaopiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa zaopiniował projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Pozostałe tematy.

1) Informacja o stanie realizacji projektu Budowa Centrum Wstawienniczo-Kongresowego Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 49. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 28 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /5 uchwał/,
- udzielenia pełnomocnictwa /2 uchwały/,
- udzielenia upoważnienia /2 uchwały/,
- zawarcia porozumienia z Zarządem Powiatu Rzeszowskiego o przekazaniu odcinka drogi powiatowej Nr 1366R, który zostanie wybudowany w ramach przedsięwzięcia pn. „Budowa północnej obwodnicy miasta Sokoła Małopolskiego, celem skomunikowania drogi ekspresowej S-19 z drogą wojewódzką nr 875 Mielec – Kolbuszowa – Sokołów Małopolski – Leżajsk w miejscowości Sokołów Małopolski”,
- wyrażenia opinii odnośnie projektu zmian w regulaminie organizacyjnym Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie,
- przedłużenia powierzenia zadań doradcy metodycznego,
- unieważnienia konkursu na stanowisko dyrektora Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Rzeszowie i ponownego jego przeprowadzenia,
- reprezentowania Województwa Podkarpackiego na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników Spółki „Uzdrowisko Horyniec” Sp. z o.o.,
- przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu pisemnego nieograniczonego nieruchomości położonej w Jasionce gmina Trzebownisko, będącej własnością Województwa Podkarpackiego,
- podziału budynku położonego w miejscowości Ustianowa Górna,
- zwiększenia wynajmowanej powierzchni w lokalu mieszkalnym w budynku nr 5D położonym w Zawadzie,
- przeznaczenia do sprzedaży w drodze trzeciego przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości zabudowanej położonej w Przemyślu przy ul. Łukasińskiego,

- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Tarnobrzegu na wydzierżawienie nieruchomości w trybie bezprzetargowym,
- zawarcia aneksu do umowy z Wojewodą Podkarpackim, dotyczącej przekazywania środków z budżetu państwa,
- szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej z Budżetu Województwa Podkarpackiego w 2015 roku w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2011-2016,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /5 uchwał/,
- zmiany Uchwały Nr 3/72/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie zatwierdzenia preliminarza kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładu Aktywności Zawodowej w Rzeszowie na 2015 rok, zmienionej Uchwałą Nr 41/873/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy zwiększenia preliminarza kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej ww. zakładu z uwagi na:

- a) wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych o 10 osób, od dnia 1 maja 2015 r., a tym samym wzrost dofinansowania kosztów działania Zakładu ze środków PFRON o kwotę 123.332,00 zł;
 - b) przyznanie dodatkowych środków PFRON w kwocie 153.000,00 zł na zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia.
- zmiany uchwały Nr 45/1016/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach konkursu na dofinansowanie w 2015 r. zadań z zakresu pomocy społecznej.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy powołania na przewodniczącego ww. komisji Pani Doroty Klich – pracownika Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w miejsce Pani Barbary Krawczyk – aktualnie p.o. Dyrektora ROPS.

- wyboru ofert i podziału środków finansowych z budżetu Województwa Podkarpackiego na realizację w 2015 roku zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii określonych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 – 2016,
- wyboru ofert i udzielenia dotacji w ramach otwartego konkursu ofert na dofinansowanie w roku 2015 zadań własnych realizowanych przez organizacje z udziałem środków zewnętrznych,
- zmiany Uchwały Nr 16/330/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia procedury wyboru członków Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Przedmiotowe zmiany uchwały dotyczą włączenia do składu ww. komitetu następujących członków:

- a) przedstawiciela Pełnomocnika Wojewody Podkarpackiego ds. Równego Traktowania oraz jego stałego zastępcy,

- b) przedstawiciela Instytucji Zarządzającej PO PW 2014-2020 oraz jego stałego zastępcy,
- c) 4 przedstawicieli izb gospodarczych,
- d) 2 przedstawicieli Komisji Europejskiej /w charakterze obserwatorów/,
- e) 4 przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju /w zakresie procesu desygnacji/.

- zawarcia porozumienia z Gminą Miejską Mielec,
- ustanowienia Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- zatwierdzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie,
- zmiany decyzji o realizacji indywidualnego projektu kluczowego-własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- zmiany Uchwały Nr 282/5582/10 z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna gospodarka działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu pn. „Rozwój PPH Granit poprzez podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektu hotelarskiego i wdrożenie innowacji organizacyjno-menedżerskiej” zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno - Handlowym "GRANIT" Aleksander Szkaradek z Nowego Sącza.

- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy skreślenia pozycji nr 122 i 215 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz odstąpienia od dofinansowania projektów i podpisania umowy o dofinansowanie następujących firm:

- a) *Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe ROYAL - STAR Krzysztof Pawełek realizujące projekt pn. „Wzrost konkurencyjności Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego "ROYAL - STAR" Krzysztof Pawełek poprzez wdrożenie innowacyjnej technologii naprawy śmigieł”;*
 - b) *Przedsiębiorstwo - Produkcyjno - Usługowo - Handlowe "BISS" Barbara Skowrońska realizujące projekt pn. „Rozszerzenie oferty produktowej poprzez wprowadzenie nowej technologii nadruków HD”.*
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. /z późn.zm./ w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1

wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania Umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy Skiba Grzegorz Embedded Solutions poprzez zakup oprogramowania naukowego”, zawartej z Embedded Solutions Skiba Grzegorz” z Ropczyc.

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /4 uchwały/,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- planu finansowego zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych Województwu Podkarpackiemu ustawami na 2015 r.

1. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie utrzymania w mocy decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego nr RPPK.IZ.UMWPK_-O0570/14/00 z dnia 30 grudnia 2014 r.

2. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rymanów,
- uzgodnienia projektu II zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bojanów,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 258/10/2013 w rejonie Placu Maurycego Allerhanda w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu III zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru położonego w Pilźnie pomiędzy ulicami: Paderewskiego, Kraszewskiego, Legionów, Węgierską, Kaszubskiego wraz z terenami Klasztoru oo. Karmelitów i Lwowską,
- uzgodnienia projektu zmiany Nr 2 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Centrum wsi Białobrzegi Gmina Białobrzegi Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie,
- uzgodnienia projektu zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „RYMANÓW ZDRÓJ” – etap I.

3. Pozostałe tematy.

- 1) Sprawozdanie z wykonania rocznego planu finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie za 2014 r.
- 2) Wniosek o akceptację propozycji Wójta Gminy Wojaszówka z dnia 7 kwietnia 2015 r. dotyczącej budowy chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 990 Twierdza - Krosno w m. Przybówka w całości ze środków Gminy.

- 3) Analiza z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. za I kwartał 2015 r.

Przedmiotem 50. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 30 kwietnia 2015 r. był następujący temat:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie /3 uchwały/,
- zwiększenia oferty przewozowej na liniach nr 101 i nr 106 oraz wznowienia połączeń kolejowych na linii nr 108,
- przekazania sprawozdania finansowego za 2014 r. Sejmikowi Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 51. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 5 maja 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie,
- zgody na czasowe przeniesienie poza teren Muzeum eksponatów muzealnych pochodzących ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Współpracy Gospodarczej w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2014 r.,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /3 uchwały/,
- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert na realizację w 2015 roku zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie określonych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,
- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert na realizację w 2015 roku zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określonych w Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014 – 2020,
- przyznania dotacji podmiotowej dla Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu na zakup sprzętu medycznego,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyśle na sprzedaż wyposażenia byłej pralni szpitalnej,

- zmiany uchwały Nr 413/9737/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 29 października 2014 r.

Przedmiotowa zmiana dotyczy uchwały w sprawie przyjęcia Roczego Planu Kontroli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na rok 2015. Ma ona celu doprecyzowanie założeń Metodologii doboru próby projektów do kontroli trwałości, opracowywanej w ramach Roczego Planu Kontroli RPO WP na rok 2015.

- zatwierdzenia raportów kwartalnych dotyczących nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- zaopiniowania wniosku upoważnionej przez Województwo Podkarpackie Pani Patrycji Wysockiej reprezentującej EXPANDO Sp. z o.o., ul. Śląska 21, 81-319 Gdynia /2 uchwały/,
- zmiany Uchwały Nr 16/322/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie wyrażenia zgody na zabezpieczenie środków finansowych.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy zwiększenia o kwotę 100 000,00 zł, tj. do wysokości 500 000,00 zł środków na pokrycie wydatków dotyczących umowy zawartej pomiędzy Ministrem Infrastruktury i Rozwoju a Województwem Podkarpackim w sprawie funkcjonowania na terenie województwa podkarpackiego systemu informacji o funduszach europejskich, finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Wspierania Przedsiębiorczości w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 rok,
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 83 i nr 195 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz odstąpieniu od dofinansowania projektu i podpisania Umowy o dofinansowanie następujących przedsiębiorstw:

- a) SOŁEK Sp. z o. o. realizującej projekt pn.: „Innowacyjne wyposażenie stacji diagnostycznej i warsztatu napraw powypadkowych pojazdów użytkowych w firmie SOŁEK Sp. z o.o.”;*
 - b) „DRAS” Dariusz Rozmus realizującego projekt pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy DRAS poprzez zakup innowacyjnej kruszarki szczękowej”.*
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 61, 74 i 93 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz rozwiązaniu następujących umów o dofinansowanie projektów:

- a) *„Dywersyfikacja działalności firmy PPHU ”P&M” Marcin Kołodziej poprzez wprowadzenie nowej usługi”, zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo Usługowym ”P&M” Marcin Kołodziej z Niebylca;*
- b) *„Wzrost konkurencyjności i rozwój firmy PPHU ”P&M” Paweł Potwora poprzez inwestycję w zakup nowych maszyn budowlanych”, zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo Usługowym ”P&M” Paweł Potwora z Niebylca;*
- c) *„Wdrożenie innowacyjnej technologii obróbki metalu jako element rozwoju firmy F.P.H.U. ”ESKO” Kopeć Stanisław”, zawartej z F.P.H.U. „ESKO” Kopeć Stanisław z Mielca.*

- zmiany Uchwały Nr 389/9295/14 z dnia 2 września 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r.

Przedmiotowa zmiana dotyczy skreślenia pozycji nr 129 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Rozwój firmy DĄBROWSKI Zbigniew - PHU BLACK COFFEE poprzez zakup innowacyjnych urządzeń”, zawartej z DĄBROWSKI Zbigniew - PHU BLACK COFFEE z Jarosławia.

- dokonania ponownej oceny strategicznej projektu nr RPPK.01.01.00-18-181/13, pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy FME Sp. z o. o. poprzez wdrożenie innowacji technologicznych w branży produkcji maszyn do przetwórstwa owoców i warzyw” złożonego przez FME FOOD MACHINERY EUROPE Sp. z o. o. w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wyrażenia zgody na dokonanie cesji wierzytelności z umowy o dofinansowanie projektu,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- udzielenia pełnomocnictwa,
- reprezentowania Województwa Podkarpackiego na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.,
- ustalenia wysokości wynagrodzenia Prezesa Zarządu Spółki „Uzdrowisko Horyniec” Sp. z o.o.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 2 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie utrzymania w mocy decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego nr RPPK.IZ.UMWPK_-W0540/14/00 z dnia 10 listopada 2014 r.

4. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu Zmiany Nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasne,
- uzgodnienia projektu III zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przecław,
- uzgodnienia projektu I zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 1/2005 terenu pod eksploatację kruszywa naturalnego w miejscowości Rzemień w gminie Przecław,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 260/12/2013 pomiędzy al. Powstańców Warszawy a al. gen. W. Sikorskiego w Rzeszowie,
- oddalenia wniosku dowodowego pełnomocnika strony o uzupełnienie akt sprawy postępowania administracyjnego w przedmiocie zwrotu przez Pana Arkadiusza Kuca, prowadzącego działalność pod nazwą „AREL” Arkadiusz Kuc, środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich przyznanych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 – wersja: refundacja pn.: „Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez inwestycje w branżę turystyczną” nr UDA-RPPK.01.01.00-18-831/09-00 z dnia 29 października 2010 roku /z późn. zm./, o zeznania świadków złożone w toku postępowania karnego.

5. Pozostałe tematy.

- 1) Informacja w sprawie bezpośredniego powierzenia Spółce Przewozy Regionalne Sp. z o.o. świadczenia kolejowych przewozów pasażerskich w ramach umowy wieloletniej – następstwo zawartego Porozumienia w sprawie restrukturyzacji Spółki Przewozy Regionalne Sp. z o.o.
- 2) Sprawozdanie roczne z realizacji komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Podkarpaciu za rok 2014.
- 3) Wniosek o podjęcie decyzji w sprawie propozycji złożonej przez Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie dotyczącej przeprowadzenia remontów chodników.
- 4) Wniosek o podjęcie decyzji w sprawie propozycji realizacji zadań budowy chodników w ciągach dróg wojewódzkich.
- 5) Zestawienie wniosków złożonych przez Departamenty Urzędu do zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. na sesję Sejmiku Województwa w miesiącu maju.

Przedmiotem 52. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 6 maja 2015 r. był następujący temat:

- 1. Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.**

Przedmiotem 53. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 12 maja 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /4 uchwały/,
- przyjęcia pomocy rzeczowej od Gminy Lesko,
- wyrażenia zgody na opracowanie Programów Funkcjonalno – Użytkowych,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Krośnie za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Rzeszowie za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Tarnobrzegu za 2014 r.,
- powołania Komisji Nagród,
- zatwierdzenia zmian planów finansowych dochodów gromadzonych na wyodrębnionym rachunku oraz wydatków nimi finansowanych,
- zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu systemowego pn.: „Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2014/2015” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy przywrócenia w pkt. 2.3 i 2.4 ww. wniosku numeru NIP i REGON Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, zgodnie z pismem Instytucji Pośredniczącej z dnia 28 kwietnia 2015 r.

- odroczenia terminu płatności wierzytelności przypadających Województwu Podkarpackiemu,
- realizacji Rocznej Planu Komunikacyjnego PROW 2007–2013 na 2015 rok,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim,
- zmiany w składzie Rady Społecznej przy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie oraz dokonania zmiany w uchwale w sprawie powołania tej Rady,
- zmiany wzoru Aneksu do Istotnych Postanowień Umowy związanej z realizacją Projektu „Podkarpacki System Informacji Medycznej” „PSIM”,
- udzielenia pełnomocnictwa /2 uchwały/,
- zmiany Uchwały Nr 310/7437/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa.

Przedmiotowa zmiana podyktowana jest wyminą dowodu osobistego przez jedną z osób, której udzielono pełnomocnictwa ww. uchwałą.

- zmiany Uchwały Nr 343/8169/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa.

Przedmiotowa zmiana podyktowana jest wyminą dowodu osobistego przez jedną z osób, której udzielono pełnomocnictwa ww. uchwałą.

- zaopiniowania wniosku upoważnionego przez Województwo Podkarpackie Pana Włodzimierza Mirka, reprezentującego HAVE BUDOWNICTWO Sp. z o.o. (ul. Działkowa 38, 59-220 Legnica) z dnia 22 kwietnia 2015 r.,
- zaopiniowania projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,
- dokonania ponownej oceny strategicznej projektu nr RPPK.01.01.00-18-552/13, pn.: „Inwestycje w nowe technologie szansą rozwoju Firmy MAGMET”, złożonego przez Piotr Turek F.H.U. MAGMET w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wydłużenia terminu do zawarcia umów o dofinansowanie z Wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 370/8857/14 z dnia 14 lipca 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka, działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r. oraz Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 396/9417/14 z dnia 17 września 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka, działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r.,
- wydłużenia terminu do zawarcia umów o dofinansowanie z Wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje

inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,

- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. /z późn. zm./ w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania Umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Rozwój firmy PDEM.PL Sp. z o.o. poprzez nowe inwestycje” oraz rozwiązania umów z następującymi wnioskodawcami:

- a) JOMAKO – Joanna Kołodziej, realizującym projekt numerze UDA-RPPK.01.01.00-18-376/13-00 pod nazwą „Wdrożenie nowej usługi kluczem do rozwoju firmy JOMAKO – Joanna Kołodziej”;*
- b) Investland Sp. z o. o., realizującym projekt o numerze UDA-RPPK.01.01.00-18-590/13-00 pod nazwą „Zakup innowacyjnych urządzeń szansą rozwoju firmy Investland Sp. z o. o.”.*

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /3 uchwały/,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 389/9295/14 z dnia 2 września 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego wprowadzenia zmian w projekcie kluczowym pn.: „Przyrodniczo – Medyczne Centrum Badań Innowacyjnych” realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- sprostowania błędów pisarskich w uzasadnieniu uchwały nr 43/968/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr 327/6907/10 z dnia 30 listopada 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego

Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,

- wyrażenia zgody na zmianę terminów związanych z realizacją projektu kluczowego nr RPPK.05.01.00-18-001/13 pn.: „Zakład Nauk o Człowieku”, realizowanym przez Uniwersytet Rzeszowski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wyrażenia zgody na zmianę terminów związanych z realizacją projektu kluczowego pn.: „Nadbudowa bloku dziecięcego H1 na potrzeby Oddziału Onkohematologii Dzieci” - nr RPPK.05.02.00-18-001/14, realizowanego przez Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie w ramach osi priorytetowej V Infrastruktura publiczna, działanie 5.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej, Schemat A Infrastruktura ochrony zdrowia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- zmiany decyzji o realizacji indywidualnego projektu kluczowego-własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- zmiany decyzji o realizacji projektu własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- nieodpłatnego przekazania samochodu osobowego,
- przyznania nagrody jubileuszowej dyrektorowi Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 7 projektów uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Nr 1 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 16/04 terenu położonego w miejscowości Krasne, gmina Krasne,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 257/9/2013 przy ul. Kasprowicza w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Dęba.

4. Pozostałe tematy.

- 1) Wniosek o zajęcie stanowiska w sprawie zwiększenia planu wydatków PCEN w Rzeszowie.
- 2) Prezentacja dotycząca propozycji uruchomienia kampanii informacyjnej promującej wdrożone e – Usługi w ramach Systemu PSIM wśród mieszkańców Podkarpacia.

- 3) Informacja o zleceniach płatności ze środków europejskich przekazanych do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz o płatnościach dokonanych na rzecz beneficjentów w miesiącu kwietniu 2015 r. w ramach RPO WP.

Przedmiotem 54. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 14 maja 2015 r. był następujący temat:

1. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

Treść podjętych uchwał znajduje się na stronie internetowej Województwa Podkarpackiego:
<http://www.bip.podkarpackie.pl/index.php/uchwaly-zarzadu>

Ponadto Członkowie Zarządu – w ramach upoważnień udzielonych im przez Marszałka Województwa – sprawowali bieżący nadzór nad działalnością poszczególnych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Informację niniejszą opracowano w Kancelarii Zarządu na podstawie protokołów posiedzeń Zarządu Województwa Podkarpackiego.

**Informacja Zarządu Województwa Podkarpackiego
o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego
podjętych na VII i VIII sesji w dniu 27 kwietnia 2015 r.**

Wszystkie uchwały zostały w ustawowym terminie przekazane do legalizacji organom nadzoru. Uchwały wymagające publikacji zostały przekazane do Redakcji Dziennika Urzędowego Województwa Podkarpackiego.

1) Uchwały realizowane w Departamencie Budżetu i Finansów:

- Nr VII/130/15 w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. z dnia 27 kwietnia br. – o kwotach dochodów i wydatków wynikających ze zmian zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych,
- Nr VII/131/15 w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025 z dnia 27 kwietnia br. – o zmianach w WPF wynikających z uchwały zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych.

2) Uchwały realizowane w Departamencie Geodezji, Gospodarki Mieniem i Rolnictwa:

- Nr VII/132/15 w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa – uchwałę przekazano do Wojewody Podkarpackiego, trwa kompletowanie dokumentów niezbędnych do zawarcia aktu notarialnego.
- Nr VII/133/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXVIII/519/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji celowej, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji oraz sposobu jej rozliczania dla spółek wodnych - uchwała po uprawomocnieniu się po upływie 14 dni licząc od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego będzie podstawą do ogłoszenia naboru wniosków o przyznanie dotacji celowych dla spółek wodnych w 2015 r. z budżetu Województwa Podkarpackiego. W chwili obecnej trwa procedura umieszczania w/w Uchwały w Dzienniku Urzędowym. Równocześnie Departament RG przekazał Uchwałę do podległej jednostki PZMiUW w Rzeszowie – zgodnie z kompetencją oraz umieścił na stronie internetowej Wrota Podkarpackie w zakładce Rolnictwo oraz na BIP w Ogłoszeniach Marszałka,
- Nr VII/142/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr V/88/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie określenia ogólnej

powierzchni przeznaczanej pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw w roku 2015 w województwie podkarpackim - uchwała została przekazana przez Kancelarię Sejmiku do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

3) Uchwały realizowane w Departamencie Ochrony Środowiska:

- Nr VII/141/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr XXIV/410/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego z 2012 r. poz. 1829 z późn. zm.). Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Województwa Podkarpackiego. Uchwała w trakcie realizacji.
- Nr VII/148/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVII/686/09 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie nadania Statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych w Przemyślu została przesłana przy piśmie z dnia 12 maja 2015 r., znak: OS-I.7121.16.2015.MR dyrektorowi jednostki w celu wykorzystania.
- Nr VII/149/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVII/687/09 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie nadania Statutu Zespołowi Karpaccich Parków Krajobrazowych w Krośnie została przesłana przy piśmie z dnia 12 maja 2015 r., znak: OS-I.7121.17.2015.MR dyrektorowi jednostki w celu wykorzystania.

4) Uchwały realizowane w Departamencie Edukacji, Nauki i Sportu:

- Nr VII/144/15 w sprawie Programu i szczegółowych warunków wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży „Nie zagubić talentu” – uchwała jest kontynuacją programu wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży „Nie zagubić talentu”, który utworzony został w 2009 roku. Postanowienia niniejszej uchwały wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego,
- Nr VII/145/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach programu Erasmus+ Sport – uchwała ma charakter intencyjny i dotyczy projektu „Youth Sport Development In European Regions”. Województwo Podkarpackie jest liderem projektu, który obecnie jest w trakcie opracowania i przygotowań do złożenia w agencji wdrażającej program.

5) Uchwała realizowana w Departamencie Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego:

- Nr VII/147/15 w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa podkarpackiego – uchwała jest w trakcie realizacji. Przygotowano zawiadomienia o udzielonych dotacjach

oraz zamieszczono uchwałę na stronie internetowej Województwa Podkarpackiego www.wrotapodkarpackie.pl, zakładka „Kultura”, zakładka „Zabytki”.

6) Uchwały realizowane w Departamencie Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej:

- Nr VII/135/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyboru przez Sejmik Województwa Podkarpackiego przedstawicieli do składu Rady Społecznej przy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie - uchwała jest w trakcie realizacji,
- Nr VII/136/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi im. Św. Ojca Pio w Przemyślu - uchwałę przekazano dyrektorowi podmiotu leczniczego,
- Nr VII/137/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie zmian w Statucie Obwodu Lecznictwa Kolejowego w Przemyślu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej - uchwałę przekazano dyrektorowi podmiotu leczniczego.

7) Uchwała realizowana w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Rzeszowie:

- Nr VII/134/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr XIX/317/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020” W wyniku badania pn.: „Osoba niepełnosprawna aktywnym uczestnikiem życia społecznego i zawodowego”, przeprowadzonego przez ROPS w Rzeszowie wśród osób zatrudnionych w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej funkcjonujących na terenie województwa podkarpackiego zdiagnozowano potrzebę uzupełnienia „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020”. Program został zaktualizowany o poniższe działania w ramach celu operacyjnego 4.2. *Wspieranie polityki informacyjnej w zakresie podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych*: utworzenie i prowadzenie wojewódzkiego portalu internetowego o przysługujących ulgach i uprawnieniach dla osób niepełnosprawnych, formach pomocy i dostępności infrastruktury, prowadzenie telefonicznego dyżuru specjalistów (infolinii) udzielających informacji dla osób niepełnosprawnych o przysługujących ulgach i uprawnieniach, formach pomocy oraz dostępności infrastruktury, prowadzenie kampanii społecznych promujących pozytywny wizerunek osób niepełnosprawnych.

Działania te będą przedmiotem organizowanych konkursów dla organizacji pozarządowych. W chwili obecnej tworzone są założenia i trwają przygotowania do ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań w ramach „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020” w 2015 roku.

8) Uchwały realizowane w Kancelarii Zarządu:

- Nr VII / 129 /15 w sprawie nadania Panu Janowi Partyce odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego” – został wykonany okolicznościowy graweron oraz legitymacja, które będą wręczone wraz z odznaką honorową „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, podczas sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego,
- Nr VII/143/15 w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia - uchwałą udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej Województwa Podkarpackiego, ponadto jest organizowane inauguracyjne posiedzenie Kapituły ODZNAKI HONOROWEJ „ZASŁUŻONY DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO”.

9) Uchwały realizowane w Departamencie Rozwoju Regionalnego:

- Nr VII/139/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach Programu INTERREG EUROPA 2014-2020. Planowany termin ogłoszenia naboru do programu Interreg Europa przewidywany jest w połowie czerwca. Projekt będzie składany przez to samo konsorcjum, co projekt do programu Horyzont 2020 i oba projekty wzajemnie się uzupełniają. W tej chwili istnieje wstępny zarys projektu, a prace nad nim nabiorą tempa, jak się spodziewamy, po złożeniu aplikacji do Horyzontu 2020,
- Nr VII/140/15 w sprawie woli realizacji projektu w ramach Programu HORYZONT 2020. Trwają robocze kontrakty z Liderem projektu – Regionem Akwitania w sprawie przygotowania aplikacji projektowej, która ma być złożona przez lidera do 28 maja br. Na poziomie regionalnym prowadzone są konsultacje z przyszłymi uczestnikami projektu: Politechniką Rzeszowską, klastrami, firmami,
- Nr VII/146/15 zmieniająca uchwałę Nr XXII/386/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu systemowego „Podkarpacie stawia na zawodowców” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Uchwała dotyczy zmian w realizacji projektu systemowego, którego Beneficjentem jest Województwo Podkarpackie/Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, we współpracy z 31 Partnerami – organami prowadzącymi szkoły zawodowe z terenu

województwa. Instytucja Zarządzająca PO KL – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wyraziła zgodę na przedłużenie realizacji projektu w dniu 3 marca 2015 r. Na chwilę obecną, na podstawie ww. uchwały realizowane są dalsze działania, niezbędne do realizacji projektu w wydłużonym okresie realizacji, tj. wprowadzanie zmian do budżetu projektu, obejmujących działania realizowane ze środków stanowiących oszczędności w dodatkowym okresie czasu, czyli w miesiącach lipiec – wrzesień br. (przede wszystkim dodatkowe staże zawodowe dla uczniów i uczennic) oraz przebiegają procedury związane z podpisywaniem aneksów dwustronnych umów partnerskich (w razie przesunięcia środków). Na tej podstawie realizowane będą dodatkowe działania w okresie do 30 września 2015 r.

10) Uchwała realizowana w Departamencie Promocji i Współpracy Gospodarczej:

- Nr VII/138/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach Programu INTERREG EUROPA ŚRODKOWA 2014-2020 jest w trakcie realizacji. Wstępna koncepcja projektu została złożona w trakcie I etapu naboru. We wrześniu 2015 r. Komitet monitorujący podejmie decyzję o wyborze projektów dopuszczonych do drugiego etapu naboru. Ewentualna realizacja projektu rozpocznie się w II kwartale 2016 r.

11) Uchwały realizowane w Kancelarii Sejmiku:

- Nr VII/150/15 w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego organizacji staży zawodowych – uchwałę przekazano Ministerowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej oraz parlamentarzystom Województwa Podkarpackiego,
- Nr VIII/151/15 w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego rozstrzygnięcia przetargu na śmigłowce wielozadaniowe dla polskiej armii – uchwałę przekazano Prezesowi Rady Ministrów RP, Ministrowi Obrony Narodowej, Prezydentowi RP, Marszałkowi Sejmu RP, Marszałkowi Senatu RP, Minister Spraw Wewnętrznych, Przewodniczącemu i członkom sejmowej Komisji Obrony Narodowej, Przewodniczącemu i członkom senackiej Komisji Obrony Narodowej, parlamentarzystom Województwa Podkarpackiego.

Rzeszów, 2015-05-

Dokument przygotowano na podstawie informacji uzyskanych z Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

IX sesja V kadencji Sejmiku Województwa Podkarpackiego odbędzie się w dniu **25 maja 2015 roku, (poniedziałek) o godzinie 11⁰⁰** w sali audytoryjnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego przy al. Łukasza Ciepłińskiego 4 w Rzeszowie.

Porządek obrad przewiduje:

1. Otwarcie sesji.
2. Przyjęcie protokołów VII i VIII sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego.
3. Podjęcie uchwały w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 r.
4. Podjęcie uchwały w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.
5. Debata o funkcjonowaniu Podkarpackiego Parku Naukowo – Technologicznego.
6. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.
7. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025.
8. Podjęcie uchwały w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Wadowice Górne oraz wyznaczenia nowej aglomeracji Wadowice Górne.
9. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy Województwem Podkarpackim a Gminą Tarnobrzeg.
10. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu.
11. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany nazwy Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.
12. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej.
13. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały numer II/6/14 w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.
14. Podjęcie uchwały w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.
15. Podjęcie uchwały w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.
16. Podjęcie uchwały w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego dofinansowania budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki.
17. Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 - 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).
18. Sprawozdanie roczne z realizacji komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Podkarpaciu za rok 2014.
19. Informacja z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego V kadencji w okresie od 15 kwietnia 2015 r. do 14 maja 2015 r.

20. Informacja Zarządu Województwa Podkarpackiego o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego podjętych na VII i VIII sesji w dniu 27 kwietnia 2015 r.
21. Interpelacje i zapytania radnych.
22. Wnioski i oświadczenia radnych.
23. Zamknięcie sesji.

**Przewodniczący Sejmiku
Województwa Podkarpackiego**

Bogdan Romaniuk

- projekt -

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia..... 2015 r.

w sprawie rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 r.

Na podstawie art. 18 pkt 9 i art. 89 ust. 3 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U z 2013 r. nr 596 z późn. zm) oraz art. 270 ust. 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm) i art. 13 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (t.j. Dz. U z 2011 r., nr 197, poz.1172 ze zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§1

Rozpatruje się i zatwierdza sprawozdanie finansowe Województwa Podkarpackiego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2014 rok.

§2

Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 rok stanowi załącznik do niniejszej uchwały i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 270 ust.4 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 157, poz. 1240 ze zm.) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego rozpatruje i zatwierdza sprawozdanie finansowe jednostki samorządu terytorialnego wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu, w terminie do 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym.

Przewodniczący Komisji

Mieczysław MIAZGA

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia2015 r.

**w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego
z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.**

Na podstawie art. 18 pkt 10 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.) oraz art. 271 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm.) po zapoznaniu się z:

- 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 2) sprawozdaniem finansowym Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 3) opinią biegłych rewidentów z badania sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 4) opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie o sprawozdaniu z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 5) informacją o stanie mienia Województwa Podkarpackiego na dzień 31 grudnia 2014 r.;
- 6) stanowiskiem Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§1

Udziela się absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 rok.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 271 ust.1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U.z 2013r. poz. 885 z późn. zm..) nie później niż dnia 30 czerwca roku następującego po roku budżetowym, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego podejmuje uchwałę w sprawie absolutorium dla zarządu po zapoznaniu się ze:

- 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu jednostki samorządu terytorialnego;
- 2) sprawozdaniem finansowym;
- 3) opinią z badania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 268 ustawy o finansach publicznych;
- 4) opinią regionalnej izby obrachunkowej, o której mowa w art. 270 ust. 2 ustawy o finansach publicznych;
- 5) informacją o stanie mienia jednostki samorządu terytorialnego;
- 6) stanowiskiem komisji rewizyjnej.

Przewodniczący Komisji

Mieczysław MIAZGA

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia2015 r.

**w sprawie udzielenia absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego
z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.**

Na podstawie art. 18 pkt 10 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (t.j. Dz. U z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.) oraz art. 271 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013r. poz. 885 z późn. zm.) po zapoznaniu się z:

- 1) sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 2) sprawozdaniem finansowym Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 3) opinią biegłych rewidentów z badania sprawozdania finansowego Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 4) opinią Regionalnej Izby Obrachunkowej w Rzeszowie o sprawozdaniu z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 r.;
- 5) informacją o stanie mienia Województwa Podkarpackiego na dzień 31 grudnia 2014 r.;
- 6) stanowiskiem Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§1

Nie udziela się absolutorium Zarządowi Województwa Podkarpackiego z tytułu wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego za 2014 rok.

§2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UCHWAŁA NR / ... / 15
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 r.

w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Na podstawie art. 18 pkt 6 i art. 61 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. Nr 596 z późn. zm.), art. 211 i art. 212 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 poz. 885 z późn. zm.) oraz Uchwały Nr IV/56/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:

§ 1

1. Zmniejsza się plan dochodów budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym:

- 1) *dochodów bieżących o kwotę 1.989.500,-zł,*
- 2) *dochodów majątkowych o kwotę 110.500,-zł.*

2. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 1 zmniejsza się plan dochodów w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej związanych z realizacją projektu pn. „System Informacji o Funduszach Europejskich” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym z tytułu:

- 1) środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej o kwotę 1.785.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 1.691.075,-zł, dochody majątkowe - 93.925,-zł),
- 2) dotacji celowej z budżetu państwa o kwotę 315.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 298.425,-zł, dochody majątkowe - 16.575,-zł).

3. Zwiększa się plan dochodów budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

o kwotę **2.770.020,-zł**, w tym:

- 1) *dochodów bieżących o kwotę 2.634.920,-zł,*
- 2) *dochodów majątkowych o kwotę 135.100,-zł.*

4. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 3 zwiększa się plan dochodów:

- 1) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75095 – Pozostała działalność związanych z realizacją projektu pn. „System Informacji o Funduszach Europejskich” w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna na lata 2014-2020 o kwotę **2.100.000,-zł**, w tym z tytułu:
 - a) środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej o kwotę 1.785.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 1.691.075,-zł, dochody majątkowe - 93.925,-zł),
 - b) dotacji celowej z budżetu państwa o kwotę 315.000,-zł (w tym: dochody bieżące – 298.425,-zł, dochody majątkowe - 16.575,-zł).
- 2) w dziale 758 – Różne rozliczenia w rozdziale 75861 – Regionalne Programy Operacyjne 2007-2013 z tytułu środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej na realizację projektów własnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 o kwotę **24.600,-zł** (dochody majątkowe),
- 3) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80309 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów z tytułu zwrotu stypendiów udzielonych w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wraz z odsetkami o kwotę **645.420,-zł** (dochody bieżące).

5. Zmiany planu dochodów w szczególności dział, rozdział, paragraf określa załącznik Nr 1 do niniejszej uchwały.

6. Zmniejsza się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. o kwotę **4.595.000,-zł, w tym:**

- 1) *wydatków bieżących o kwotę **195.000,-zł**,*
- 2) *wydatków majątkowych o kwotę **4.400.000,-zł**.*

7. W ramach zmniejszenia, o którym mowa w ust. 6 zmniejsza się plan wydatków:

- 1) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75018 – Urzędy marszałkowskie o kwotę **4.400.000,-zł**, w tym:
 - a) wydatki bieżące -
 - b) wydatki majątkowe **4.400.000,-zł**
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne **4.400.000,-zł**
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych -

2) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego w rozdziale 92114 – Pozostałe instytucje kultury o kwotę **195.000,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	195.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	195.000,-zł
b) wydatki majątkowe	-

8. Zwiększa się plan wydatków budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. o kwotę **22.726.488,-zł**, w tym:

- 3) *wydatków bieżących o kwotę **840.420,-zł**,*
4) *wydatków majątkowych o kwotę **21.886.068,-zł**.*

9. W ramach zwiększenia, o którym mowa w ust. 8 zwiększa się plan wydatków, z tego:

1) w dziale 600 – Transport i łączność w rozdziale 60013 – Drogi publiczne wojewódzkie o kwotę **24.600,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	24.600,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	24.600,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	24.600,-zł

2) w dziale 750 – Administracja publiczna w rozdziale 75095 – Pozostała działalność o kwotę **21.861.468,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	-
b) wydatki majątkowe	21.861.468,-zł
w tym inwestycje i zakupy inwestycyjne	21.861.468,-zł
z tego na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	21.861.468,-zł

3) w dziale 803 – Szkolnictwo wyższe w rozdziale 80309 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów o kwotę **645.420,-zł**, w tym:

a) wydatki bieżące	645.420-zł
w tym wydatki na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych	645.420,-zł
b) wydatki majątkowe	-

4) w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego w rozdziale 92114 – Pozostałe instytucje kultury o kwotę **195.000,-zł**, w tym:

aa) wydatki bieżące	195.000,-zł
w tym dotacje na zadania bieżące	195.000,-zł
ab) wydatki majątkowe	-

10. Zmiany planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf określa załącznik Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2

1. Dotacje określone w:

- 1) § 1 ust. 7 pkt 2 stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych - Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach w kwocie 195.000,-zł na realizację zadań:
 - a) „Remont elewacji Pałacu - kontynuacja robót elewacyjnych” - 115.000,-zł,
 - b) „Remont pomieszczeń i instalacji w budynku Pałacu - kontynuacja robót” - 80.000,-zł,
- 2) § 1 ust. 9 pkt 4 stanowią dotację podmiotową dla jednostki sektora finansów publicznych - Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach w kwocie 195.000,-zł na realizację zadania pn. „Remont Pałacu - roboty przy elewacji oraz remont pomieszczeń i instalacji w budynku”.

2. Wydatki bieżące na programy finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w § 1 ust. 9 pkt 3 w kwocie 645.420,-zł stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie związane z realizacją projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przeznaczone na zwrot do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju:

- 1) części dotacji wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości zwróconych przez stypendystów projektu - 616.420,-zł,
- 2) przychodu na projekcie - 29.000,-zł.

3. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne określone w § 1 ust. 7 pkt 1 stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie przeznaczone na realizację zadania pn. „Budowa budynku administracyjno-biurowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa

Podkarpackiego przy ul. Lubelskiej 4 w Rzeszowie wraz z budową parkingów" w kwocie 4.400.000,-zł (wydatki finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa).

4. Wydatki majątkowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne finansowane z udziałem środków UE i źródeł zagranicznych określone w:

- 1) § 1 ust. 9 pkt 1 stanowią wydatki Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie przeznaczone na realizację zadania pn. „Budowa drogi wojewódzkiej Nr 867 Sieniawa - Hrebenne na obszarze województwa podkarpackiego, odcinek Prusie - granica województwa w km 74+119-76+297" w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 w kwocie 24.600,-zł (wydatki finansowane : ze środków pochodzących z budżetu UE – 23.370,-zł, ze środków własnych Samorządu Województwa – 1.230,-zł),
- 2) § 1 ust. 9 pkt 2 stanowią wydatki Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie związane z realizacją projektu pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego" w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013 (wydatki finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa), w tym:
 - a) dotacja dla partnera projektu - jednostki spoza sektora finansów publicznych - 701.040,-zł,
 - b) pozostałe wydatki związane z realizacją projektu - 21.160.428,-zł.

§ 3

1. Zwiększa się planowany deficyt budżetu Województwa na koniec 2015 r. o kwotę **17.461.468,- zł**.
2. Zwiększa się przychody na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa o kwotę **17.461.468,-zł**, w tym z tytułu:
 - 1) kredytu długoterminowego o kwotę 12.030.158,-zł,
 - 2) wolnych środków, jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu jednostki samorządu terytorialnego, wynikających z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych o kwotę 5.431.310,-zł.
3. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 2 pkt 1 w § 952 – Przychody z zaciągniętych pożyczek i kredytów na rynku krajowym.

4. Określa się klasyfikację przychodów, o których mowa w ust. 2 pkt 2 w § 950 – Wolne środki, o których mowa w art. 217 ust.2 pkt 6 ustawy.
5. Zwiększa się limit zobowiązań zaciąganych z kredytów długoterminowych na finansowanie planowanego deficytu budżetu województwa o kwotę **12.030.158,-zł**.

§ 4

Dokonuje się zmian nazw zadań ujętych w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, z tego:

- 1) w rozdziale 92106 - Teatry w planie dotacji podmiotowej dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie zadanie pn. „Wymiana oświetlenia awaryjnego budynku Dużej Sceny” otrzymuje nazwę „Wymiana oświetlenia awaryjnego w budynkach Teatru”,
- 2) w rozdziale 92118 - Muzea w planie dotacji celowej dla:
 - a) Muzeum - Zamku w Łańcucie zadanie pn. „Opracowanie dokumentacji projektowych dla prac remontowo-konserwatorskich budynków: Oficyny, Oranżerii, Ujeżdżalni, Stajni Cugowych, Powozowni, Zamku oraz terenu Parku” otrzymuje nazwę „Opracowanie dokumentacji projektowych dla przedsięwzięcia "Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych OR-KA II, III, IV, VII",
 - b) Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyśle zadanie pn. „Budowa platformy dźwigowej” otrzymuje nazwę „Dostawa i montaż windy w budynku przy ul. Kościuszki 2 w Przemyśle”.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

UZASADNIENIE
do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

Projekt uchwały został opracowany na podstawie wniosków złożonych przez dyrektorów departamentów zaakceptowanych przez Członków Zarządu nadzorujących realizację zadań budżetowych oraz na podstawie decyzji Zarządu Województwa

DOCHODY						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Źródło	Jednostka realizująca	Uwagi
750	75001	-2 100 000		Zmiana klasyfikacji budżetowej dotacji celowej otrzymanej na realizację projektu pn. "System Informacji o Funduszach Europejskich" w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020 - dostosowanie do informacji z Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Zmian dokonuje się poprzez: 1) zmniejszenie planu dochodów w rozdziale 75001 (w tym: § 2008 - 1.691.075,-zł, § 2009 -298.425,-zł, § 6208 - 93.925,-zł, § 6209 - 16.575,-zł), 2) ustalenie planu dochodów w rozdziale 75095 (w tym: § 2008 - 1.691.075,-zł, § 2009 -298.425,-zł, § 6208 - 93.925,-zł, § 6209 - 16.575,-zł).	Dep. RR	Zmiana klasyfikacji budżetowej.
	75095		2 100 000			
758	75861		24 600	Środki pochodzące z budżetu UE związane z realizacją inwestycji drogowych realizowanej w ramach RPO WP na lata 2007-2013 (§ 6207).	PZDW	Wraz ze zwiększeniem planu wydatków w dziale 600 w rozdziale 60013.
803	80309		645 420	Środki z UE oraz budżetu państwa zwrócone przez stypendystów projektu pn. "Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów" w ramach PO KL w związku z niewywiązaniem się z obowiązku obrony rozprawy doktorskiej w terminie wynikającym z umowy (§ 0929 - 29.000,-zł, § 0977 - 566.440,-zł, § 0979 - 49.980,-zł).	Dep. EN	Wraz ze zwiększeniem planu wydatków w dziale 803 w rozdziale 80309.
Suma		-2 100 000	2 770 020			
Ogółem plan dochodów		670 020				

WYDATKI						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Jednostka realizująca	Uwagi
600	60013		24 600	Ustalenie planu wydatków przeznaczonych na realizację zadania pn. "Budowa drogi wojewódzkiej Nr 867 Sieniawa - Hrebenne na obszarze województwa podkarpackiego, odcinek Prusie - granica województwa w km 74+119-76+297" w ramach RPO WP na lata 2007-2013 (§ 6057 - 23.370,-zł - finansowane ze środków pochodzących z budżetu UE, § 6059 - 1.230,-zł - wkład własny finansowany ze środków własnych Województwa). Wydatki związane z promocją projektu - tablice informacyjne o realizacji zadania ze środków UE.	PZDW	Wraz ze zwiększeniem planu dochodów w dziale 758 w rozdziale 75861.
750	75018	-4 400 000		Zmniejszenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego przeznaczonych na realizację zadania pn. "Budowa budynku administracyjno-biurowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego przy ul. Lubelskiej 4 w Rzeszowie wraz z budową parkingów" (§ 6050).	Dep. OR	
	75095		21 861 468	Zwiększenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego z przeznaczeniem na realizację zadania pn. "Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego" w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013 (w tym: dotacja dla partnera projektu - jednostki spoza sektora finansów publicznych: § 6209 - 701.040,-zł, pozostałe wydatki związane z realizacją projektu: § 6059 - 21.160.428,-zł finansowane ze środków własnych Samorządu Województwa).	Dep. RR	Wraz ze zmianą przedsięwzięcia ujętego w WPF.
803	80309		645 420	Ustalenie planu wydatków Urzędu Marszałkowskiego związanych z realizacją projektu pn. "Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów" w ramach PO KL, w tym zwrot do Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju: 1) dotacji zwróconych przez stypendystów projektu w związku z niewywiązaniem się z obowiązku obrony rozprawy doktorskiej w terminie wynikającym z umowy - 616.420,-zł (§ 2917 - 566.440,-zł, § 2919 - 49.980,-zł), 2) przychodu na projekcie - 29.000,-zł (§ 4989).	Dep. EN	Wraz ze zwiększeniem planu dochodów w dziale 803 w rozdziale 80309.

WYDATKI						
Dział	Rozdział	Zmniejszenia /kwota w zł/	Zwiększenia /kwota w zł/	Przeznaczenie	Jednostka realizująca	Uwagi
921	92114	-195 000	195 000	Zmiana planu dotacji podmiotowej na utrzymanie i remonty obiektów dla Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach (§ 2480) poprzez: 1) zmniejszenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont elewacji Pałacu - kontynuacja robót elewacyjnych" - 115.000,-zł, 2) zmniejszenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont pomieszczeń i instalacji w budynku Pałacu - kontynuacja robót" - 80.000,-zł, 3) ustalenie planu dotacji na realizację zadania pn. "Remont Pałacu - roboty przy elewacji oraz remont pomieszczeń i instalacji w budynku" - 195.000,-zł.	Dep. DO/ instytucje kultury	Zmiana nazwy zadań ujętych w budżecie, połączenie w jedno. Roboty będą wykonane na tym samym obiekcie i konieczne jest przeprowadzenie pełnej procedury przetargowej. Łączna wartość zadania przekracza 30 tys. EURO.
Suma		-4 595 000	22 726 488			
Ogółem plan wydatków		18 131 488				

I. Proponowane zmiany powodują zwiększenie deficytu budżetu o kwotę **17.461.468,-zł**.

Dokonuje się zwiększenia planu przychodów na finansowanie planowanego deficytu o kwotę 17.461.468,-zł, w tym z tytułu:

- a) kredytu długoterminowego o kwotę 12.030.158,-zł,
- b) wolnych środków pozostających po rozliczeniu roku 2014 o kwotę 5.431.310,-zł.

II. Ponadto propozycje dotyczą zmiany nazw zadań ujętych w dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, w tym:

1) w rozdziale 92106 - Teatry w planie dotacji podmiotowej dla Teatru im. W. Siemaszkowej w Rzeszowie. Zadanie pn. "Wymiana oświetlenia awaryjnego budynku Dużej Sceny" otrzyma nazwę "Wymiana oświetlenia awaryjnego w budynkach Teatru",

2) w rozdziale 92118 - Muzea w planie dotacji celowej dla:

a) Muzeum - Zamku w Łańcucie. Zadanie pn. "Opracowanie dokumentacji projektowych dla prac remontowo-konserwatorskich budynków: Oficyny, Oranżerii, Ujeżdżalni, Stajni Cugowych, Powozowni, Zamku oraz terenu Parku" otrzyma nazwę "Opracowanie dokumentacji projektowych dla przedsięwzięcia "Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego dawnej Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie oraz wykreowanie nowych przestrzeni ekspozycyjnych OR-KA II, III, IV, VII",

b) Muzeum Narodowego Ziemi Przemyskiej w Przemyślu. Zadanie pn. „Budowa platformy dźwigowej” otrzyma nazwę „Dostawa i montaż windy w budynku przy ul. Kościuszki 2 w Przemyślu”.

Zmiana planu dochodów w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN DOCHODÓW						
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia		
		§	kwota	§	kwota	
750	75001	2008	-1 691 075		0	
		2009	-298 425		0	
		6208	-93 925		0	
		6209	-16 575		0	
	75095			0	2008	1 691 075
				0	2009	298 425
				0	6208	93 925
				0	6209	16 575
758	75861		0	6207	24 600	
803	80309		0	0929	29 000	
			0	0977	566 440	
			0	0979	49 980	
Razem			-2 100 000		2 770 020	
w tym:						
<i>dochody bieżące</i>			<i>-1 989 500</i>		<i>2 634 920</i>	
<i>dochody majątkowe</i>			<i>-110 500</i>		<i>135 100</i>	

Zmiana planu wydatków w szczególności dział, rozdział, paragraf

PLAN WYDATKÓW					
Dział	Rozdział	zmniejszenia		zwiększenia	
		§	kwota	§	kwota
600	60013		0	6057	23 370
			0	6059	1 230
750	75018	6050	-4 400 000		0
	75095		0	6059	21 160 428
			0	6209	701 040
803	80309		0	2917	566 440
			0	2919	49 980
			0	4989	29 000
921	92114	2480	-195 000	2480	195 000
Razem			-4 595 000		22 726 488
w tym:					
wydatki bieżące			-195 000		840 420
wydatki majątkowe			-4 400 000		21 886 068

**UCHWAŁA Nr / / 15
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
w RZESZOWIE**

z dnia.....2015 r.

**w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa
Podkarpackiego na lata 2015 - 2025.**

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. poz. 596 z późn. zm.), art. 228 i art. 231 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie wieloletniej prognozy finansowej jednostki samorządu terytorialnego z dnia 10 stycznia 2013 r. (Dz. U. z 2015r. poz. 92).

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

1. Zmienia się zakres wykonywania wieloletniego przedsięwzięcia pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego”, o którym mowa w art. 226 ust. 4 pkt 1 ustawy o finansach publicznych, określonego w załączniku Nr 2 do uchwały Nr IV/57/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 26 stycznia 2015r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025. Zmiana polega na zwiększeniu zakresu planowanego do wykonania do w 2015r.
2. Zwiększa się łączne nakłady finansowe na przedsięwzięcie, o którym mowa w ust. 1, o kwotę **21.861.469,- zł** (wydatki majątkowe).
3. Zwiększa się limit wydatków majątkowych związanych z realizacją przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1 w roku 2015 o kwotę **21.861.469,-zł**.

§ 2

W związku ze zmianami zawartymi w § 1 oraz zmianami w budżecie w okresie kwiecień - maj 2015 r. wynikającymi z uchwał: Zarządu Województwa Podkarpackiego oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego dokonuje się zmiany załączników Nr 1a i Nr 2 do uchwały Nr IV/57/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 26 stycznia 2015 r. w sprawie uchwalenia Wieloletniej

Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015 – 2025. Załączniki Nr 1a, i Nr 2 otrzymują brzmienie jak załączniki Nr 1 i Nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie
do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian
w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata
2015 - 2025.

Projekt Uchwały Sejmiku opracowano na podstawie wniosku Dyrektora Departamentu Rozwoju Regionalnego o dokonanie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej.

Zmiany WPF dotyczą:

1. Zmian zakresu realizacji przedsięwzięcia pn. „Budowa Centrum Wystawienniczo - Kongresowego Województwa Podkarpackiego” poprzez zwiększenie limitu wydatków zaplanowanych na 2015r. o kwotę 21.861.468,-zł. Zmiany limitów wydatków przedstawiono w zał. Nr 1 do uzasadnienia.
2. Aktualizacji załącznika Nr 1a do WPF na skutek zmian wykazu przedsięwzięć oraz zmian w budżecie dokonanych w okresie kwiecień - maj 2015 roku uchwałami Zarządu Województwa oraz Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Wraz ze zmianami opisanymi powyżej następuje zmiana relacji wskaźników zadłużenia o których mowa w art. 243 ustawy o finansach publicznych. Zmiany te przedstawiono w załączniku Nr 2 do uzasadnienia.

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Wykonanie 2013	Plan 3 kw. 2014	Wykonanie 2014	Prognoza 2015	Prognoza 2016	Prognoza 2017	Prognoza 2018	Prognoza 2019	Prognoza 2020	Prognoza 2021	Prognoza 2022	Prognoza 2023	Prognoza 2024	Prognoza 2025
9.4	Wskaźnik planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań, o której mowa w art. 243 ust. 1 ustawy do dochodów, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń przypadających na dany rok	0,91%	0,70%	0,53%	0,61%	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
9.5	Wskaźnik dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów budżetu, ustalony dla danego roku (wskaźnik jednoroczny)	14,26%	11,55%	10,62%	14,42%	11,43%	12,15%	13,74%	14,24%	18,47%	18,80%	22,87%	23,31%	23,83%	23,48%	23,30%
9.6	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o plan 3 kwartału roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	12,14%	11,20%	11,40%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
9.6.1	Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań określony w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczony w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego pierwszy rok prognozy (wskaźnik ustalony w oparciu o średnią arytmetyczną z 3 poprzednich lat)	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	13,41%	12,47%	12,67%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
9.7	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o plan 3 kwartałów roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
9.7.1	Informacja o spełnieniu wskaźnika spłaty zobowiązań określonego w art. 243 ustawy, po uwzględnieniu zobowiązań związku współtworzonego przez jednostkę samorządu terytorialnego oraz po uwzględnieniu ustawowych wyłączeń, obliczonego w oparciu o wykonanie roku poprzedzającego rok budżetowy	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
10	Przeznaczenie prognozowanej nadwyżki budżetowej, w tym na:	0	0	0	0	0	32 293 226	23 969 018	49 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
10.1	Spłaty kredytów, pożyczek i wykup papierów wartościowych	0	0	0	0	0	32 293 226	23 969 018	49 138 721	55 138 721	43 138 720	55 138 721	43 138 719	33 560 000	32 560 000	20 560 000
11	Informacja uzupełniająca o wybranych rodzajach wydatków budżetowych															
11.1	Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane	0	0	0	0	139 154 905	139 151 372	139 151 372	143 325 913	147 625 691	152 054 461	156 616 095	161 314 578	166 154 015	171 138 636	176 272 795
11.2	Wydatki związane z funkcjonowaniem organów jednostki samorządu terytorialnego	0	0	0	0	88 362 481	93 493 295	93 493 295	96 298 094	99 187 037	102 162 648	105 227 527	108 384 353	111 635 884	114 984 960	118 434 509
11.3	Wydatki objęte limitem, o którym mowa w art. 226 ust. 3 pkt 4 ustawy	0	0	0	0	979 597 666	275 083 000	270 318 135	248 187 861	106 473 932	105 389 716	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000
11.3.1	bieżące	0	0	0	0	186 733 051	129 955 494	125 514 257	112 421 983	104 708 054	103 623 838	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000
11.3.2	majątkowe	0	0	0	0	792 864 615	145 127 506	144 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0
11.4	Wydatki inwestycyjne kontynuowane	0	0	0	0	686 755 054	59 173 510	34 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0
11.5	Nowe wydatki inwestycyjne	0	0	0	0	78 690 787	113 734 925	166 284 372	171 894 262	60 110 460	75 888 040	78 289 100	95 264 281	110 354 403	111 560 233	124 905 003
11.6	Wydatki majątkowe w formie dotacji	0	0	0	0	123 494 081	26 521 451	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Finansowanie programów, projektów lub zadań realizowanych z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy															
12.1	Dochody bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	68 485 970	51 009 689	50 632 208	50 632 208	50 532 208	50 032 208	0	0	0	0	0
12.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	15 202 546	2 147 481	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.1.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	12 823 465	2 120 428	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.2	Dochody majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	175 132 768	64 317 663	123 433 296	116 600 996	1 500 996	1 500 996	0	0	0	0	0
12.2.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	148 118 266	57 516 667	118 182 300	113 900 000	0	0	0	0	0	0	0
12.2.1.1	- w tym środki określone w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy wynikające wyłącznie z zawartych umów na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	106 022 304	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.3	Wydatki bieżące na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	85 810 002	60 005 061	59 633 386	59 633 387	59 533 387	58 868 447	0	0	0	0	0
12.3.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	25 218 445	2 147 481	1 785 000	1 785 000	1 700 000	1 275 000	0	0	0	0	0
12.3.2	Wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	26 554 843	2 589 622	2 140 000	2 140 000	2 040 000	1 540 000	0	0	0	0	0
12.4	Wydatki majątkowe na programy, projekty lub zadania finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy	0	0	0	0	338 288 040	74 432 545	143 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0
12.4.1	- w tym finansowane środkami określonymi w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	166 460 096	57 516 667	118 182 300	113 900 000	0	0	0	0	0	0	0
12.4.2	Wydatki majątkowe na realizację programu, projektu lub zadania wynikające wyłącznie z zawartych umów z podmiotem dysponującym środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	198 416 850	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.5	Wydatki na wkład krajowy w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	0	0	0	0	232 419 501	74 773 458	83 469 964	79 714 265	59 599 265	59 359 325	0	0	0	0	0
12.5.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	105 631 550	414 194	355 000	355 000	340 000	265 000	0	0	0	0	0
12.6	Wydatki na wkład krajowy w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	24 467 907	271 732	271 732	271 732	271 732	271 732	0	0	0	0	0
12.6.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	17 090 554	40 000	40 000	40 000	40 000	40 000	0	0	0	0	0
12.7	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy bez względu na stopień finansowania tymi środkami	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.7.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.8	Przychody z tytułu kredytów, pożyczek, emisji papierów wartościowych powstające w związku z zawartą po dniu 1 stycznia 2013 r. umową na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego w co najmniej 60% środkami, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12.8.1	w tym: w związku z już zawartą umową na realizację programu, projektu lub zadania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2012	Wykonanie 2013	Plan 3 kw. 2014	Wykonanie 2014	Prognoza 2015	Prognoza 2016	Prognoza 2017	Prognoza 2018	Prognoza 2019	Prognoza 2020	Prognoza 2021	Prognoza 2022	Prognoza 2023	Prognoza 2024	Prognoza 2025
13	Kwoty dotyczące przejęcia i spłaty zobowiązań po samodzielnych publicznych zakładach opieki zdrowotnej oraz pokrycia ujemnego wyniku															
13.1	Kwota zobowiązań wynikających z przejęcia przez jednostkę samorządu terytorialnego zobowiązań po likwidowanych i przekształcanych samodzielnych zakładach opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.2	Dochody budżetowe z tytułu dotacji celowej z budżetu państwa, o której mowa w art. 196 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz.U. Nr 112, poz. 654, z późn. zm.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.3	Wysokość zobowiązań podlegających umorzeniu, o którym mowa w art. 190 ustawy o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.4	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przekształconego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.5	Wydatki na spłatę przejętych zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej likwidowanego na zasadach określonych w przepisach o działalności leczniczej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.6	Wydatki na spłatę zobowiązań samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej przejętych do końca 2011 r. na podstawie przepisów o zakładach opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.7	Wydatki bieżące na pokrycie ujemnego wyniku finansowego samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Dane uzupełniające o dług i jego spłacie															
14.1	Spłaty rat kapitałowych oraz wykup papierów wartościowych, o których mowa w pkt. 5.1., wynikające wyłącznie z tytułu zobowiązań już zaciągniętych	0	0	0	0	17 962 869	34 559 999	32 560 000	32 560 000	32 560 000	20 560 000	32 560 000	20 560 000	32 560 000	32 560 000	20 560 000
14.2	Kwota długu, którego planowana spłata dokona się z wydatków budżetu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3	Wydatki zmniejszające dług, w tym:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.1	spłata zobowiązań wymagalnych z lat poprzednich, innych niż w pkt 14.3.3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.2	związane z umowami zaliczanymi do tytułów dłużnych wliczanych do państwowego długu publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.3.3	wypłaty z tytułu wymagalnych poręczeń i gwarancji	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.4	Wynik operacji niekasowych wpływających na kwotę długu (m.in. umorzenia, różnice kursowe)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	Wydatki na przedsięwzięcia - ogółem (1.1 + 1.2 + 1.3)				3 402 760 173	979 597 666	275 083 000	270 318 135	248 187 861	106 473 932	105 389 716	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000	920 146 513
1.a	- wydatki bieżące				1 348 314 269	186 733 051	129 955 494	125 514 257	112 421 983	104 708 054	103 623 838	1 895 225	450 000	450 000	200 000	200 000	517 054 172
1.b	- wydatki majątkowe				2 054 445 904	792 864 615	145 127 506	144 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0	403 092 341
1.1	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z programami realizowanymi z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (DZ. U. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.)				1 889 009 347	416 997 372	134 437 606	203 437 264	195 399 265	61 299 265	60 634 325	0	0	0	0	0	655 197 435
1.1.1	- wydatki bieżące				663 366 502	80 466 602	60 005 061	59 633 386	59 633 387	59 533 387	58 868 447	0	0	0	0	0	297 663 378
1.1.1.1	Pomoc techniczna w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach pomocy technicznej PROW. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu wdrażania, zarządzania, promowania i informowania o PROW oraz realizacja Planów Działania. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW działań związanych z wdrażaniem PROW	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	37 891 149	7 808 130										0
1.1.1.2	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	2 613 374	828 000										0
1.1.1.3	Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Wojew. Podkarpackim, Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, Działanie 6.2 Rozwój sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów oraz powstanie nowych terenów inwestycyjnych	Utworzenie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów w Województwie Podkarpackim	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2020	2 938 703	630 706	231 732	231 732	231 732	231 732	231 732					1 158 660

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.4	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	335 600	32 600	32 600	82 600	82 600	82 600							280 400
1.1.1.5	Podkarpacki System Informacji Medycznej "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	452 870	82 340	82 340	82 340	82 340	82 340							326 630
1.1.1.6	Projekty pomocy Technicznej RPO WP 2007 - 2013	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	121 396 801	10 474 898											0
1.1.1.7	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych -Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	11 889 500	1 989 500	2 200 000	2 100 000	2 100 000	2 000 000	1 500 000						9 900 000
1.1.1.8	"Podkarpacie stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2015	75 680 420	12 201 477											0
1.1.1.9	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2016	3 656 764	1 203 433	294 622										287 062
1.1.1.10	Projekt pn: Technologie cyfrowe jako systemowe narzędzie wspomagające realizację programów rozwojowych oraz podnoszące jakość i atrakcyjność oferty edukacyjnej szkół Podkarpacia realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, Poddziałanie 9.1.2 Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych	Stworzenie warunków równych szans edukacyjnych poprzez udzielenie wsparcia na rzecz instytucji systemu oświaty oraz osób potykających na bariery o charakterze środowiskowym, ekonomicznym, geograficznym i zdrowotnym utrudniające dostęp do usług edukacyjnych	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2012	2015	5 057 442	334 636											0
1.1.1.11	Program Operacyjny Kapitał Ludzki - Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania POKL	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2011	2015	71 960 096	13 150 400											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.12	Szkolenie i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań. Program Operacyjny Kapitał Ludzki 2007 - 2013 WND-PO KL.07.01.03-18-001/09	Szkolenie i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2015	13 002 364	2 018 306											0
1.1.1.13	Realizacja projektu: "Wzmocnienie w samorządzie województwa podkarpackiego systemu monitorowania polityk publicznych i wymiany informacji w oparciu o Regionalne Obserwatorium Terytorialne"	Celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego, podniesienia jakości monitorowania polityk publicznych w województwie oraz wzmocnienie współpracy i wymiany informacji w ramach sieci podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie polityk publicznych w województwie podkarpackim.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	985 050	389 500											0
1.1.1.14	Projekt pn. "Od przedszkola do dorosłości - kompetentne szkoły w powiecie Jarosławskim" w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet III - Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	Podniesienia jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie Jarosławskim przez stworzenie i wdrożenie planów wspomaganie 34 szkół i 6 przedszkoli spójnych z potrzebami szkół	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2013	2015	335 910	120 515											0
1.1.1.15	Projekt pn. "Powiatowe Centrum Rozwoju Edukacji - profesjonalny system doskonalenia nauczycieli w powiecie lubaczowskim" w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki: Priorytet III - Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.5 - Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół	Podniesienie jakości funkcjonowania systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie lubaczowskim przez objęcie 64 szkół i 4 przedszkoli kompleksowym wsparciem odpowiadającym ich potrzebom	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2013	2015	217 151	56 045											0
1.1.1.16	"Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie", POIiS na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Rozwój Transportu Kolejowego	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	125 416	118 489											0
1.1.1.17	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej - promocja	Promocja projektu "Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej"	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2020	395 000	170 000	40 000	40 000	40 000	40 000							200 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.1.18	Projekt pn. Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2014/2015 realizowany w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach, działanie 9.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych i zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych świadczonych w systemie oświaty, poddziałanie 9.1.3 Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych	Wypłata stypendiów dla uczniów	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2015	5 000 000	4 935 361											0
1.1.1.19	RPO WP na lata 2014-2020 Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	309 297 626	23 814 053	57 096 714	57 096 714	57 096 715	57 096 715	57 096 715						285 483 573
1.1.1.20	Projekt pn. Z matematyką przez świat. W poszukiwaniu nowych metod nauczania matematyki i przedmiotów pokrewnych w ramach programu ERASMUS+, Edukacja Szkolna, Akcja 2 "Partnerstwa Strategiczne"	Opracowanie i wdrożenie do szkolnej praktyki wspólnego nowoczesnego programu nauczania matematyki	Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie	2014	2016	135 266	108 213	27 053										27 053
1.1.2	- wydatki majątkowe					1 225 642 845	336 530 770	74 432 545	143 803 878	135 765 878	1 765 878	1 765 878	0	0	0	0	0	357 534 057
1.1.2.1	Wisłoka – Boża Wola – rozbudowa lewego wału Wisłoki w km 4+115 - 6+737 oraz w km 0+000-0+230 wraz z budową obustronnych wałów cofkowych na potoku Kiełkowskim o długości 150 m - Etap I	Rozbudowa (2,622 km) i budowa obustronnego obwałowania lewego wału rzeki Wisłoki na dt. 0,150 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	7 026 844	669 845											0
1.1.2.2	Odbudowa potoku Lubcza w km 2+640-6+675 na długości 4,035 km oraz udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych w km 0+400; 1+280; 7+050; 7+700 w miejscie Rzeszów – Zwiężczyca II, oraz w miejscowościach: Raclawówka, Niechobrz, Boguchwała, gm. Boguchwała, woj. podkarpackie	Odbudowa na dt. 4,035 km. i udrożnienie koryta potoku Lubcza w rejonie 4 stopni betonowych. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2006	2015	6 703 705	1 376 672											0
1.1.2.3	Nowy Bręń II - rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Bręń w km 2+487-4+319, na długości 1,832 km w miejscowościach: Słupiec, Ziempniów i Otaląż Część I: km 2+764 - 4+319, na długości 1,555 km w miejscowości Ziempniów i Otaląż woj. podkarpackie	Rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki Nowy Bręń na dt. 1,555 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	3 325 789	300 894											0
1.1.2.4	San I Etap I - rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San w km 2+215 - 9+417, na długości 7,202 km, na terenie gminy Radomyśl nad Sanem, woj. podkarpackie	Rozbudowa i przeciwiłtracyjne zabezpieczenie prawego wału rzeki San na dt. 7,202 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	23 471 602	10 835 104											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.2.5	Zaprojektowanie i budowa suchego zbiornika przeciwpowodziowego (polderu przepływowego) pn. "Kańczuga" na rzece Mleczka Kańczudzka na terenie gminy Jawornik Polski oraz miasta i gminy Kańczuga	Zapewnienie ochrony przeciwpowodziowej miejscowościom położonym poniżej planowanego zbiornika suchego wzdłuż rzeki Mleczki Kańczudzkiej a następnie rzeki Mleczki Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2007 – 2013	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2009	2015	36 440 320	8 404 288											0
1.1.2.6	Pomoc techniczna w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich	Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach pomocy technicznej PROW. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu wdrażania, zarządzania, promowania i informowania o PROW oraz realizacja Planów Działania. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Departament PROW działań związanych z wdrażaniem PROW	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	684 170	360 000											0
1.1.2.7	Pomoc techniczna realizowana w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”	Oddział wdrażania PO RYBY 2007-2013 Departamentu Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich realizuje zadania własne w ramach trzech schematów Pomocy technicznej PO RYBY 2007 - 2013. Celem realizacji PT jest wsparcie systemu zarządzania, promowania i informowania o PO RYBY 2007 - 2013. Zabezpieczenie środków na ten cel jest warunkiem niezbędnym do realizacji przez Oddział PO RYBY niezbędnych działań związanych z wdrażaniem PO RYBY 2007 - 2013. Zadania Oddziału w tym zakresie są wynikiem realizacji obowiązków Samorządu Województwa Podkarpackiego zapisanych w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dn. 29 września 2009r w sprawie warunków i sposobu wykonywania zadań instytucji zarządzającej przez samorząd województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2015	9 311												0
1.1.2.8	"Zakup taboru kolejowego do obsługi połączeń międzywojewódzkich realizowanych przez województwa: małopolskie, podkarpackie, śląskie, świętokrzyskie", POLiS na lata 2007-2013 Działanie 7.1 Rozwój Transportu Kolejowego	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	14 793 434	14 765 727											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.1.2.9	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi Nr 9 Radom - Barwinek i Nr 19 Kuźnica - Rzeszów i linią kolejową L-71	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	41 403 430	30 828 034										0
1.1.2.10	Budowa drogi obwodowej Mielca w ciągu drogi wojewódzkiej nr 985 Nagnajów - Dębica przebiegającej od miejscowości Tuszów Narodowy w km 20+636 do ulicy Dębickiej w km 38+522 wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną, budowlami i urządzeniami budowlanymi	Stworzenie dogodnych powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	145 484 328	17 168 996										0
1.1.2.11	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej	Kompleksowy projekt zakładający utworzenie ponadregionalnej trasy rowerowej w pięciu województwach Polski Wschodniej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	69 440 287	67 073 989										0
1.1.2.12	PSeAP - Podkarpacki System e-Administracji Publicznej	Uruchomienie w skali województwa jednorodnego systemu obiegu dokumentów i zarządzania sprawami oraz zdalnych usług	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	82 524 381	11 217 124										0
1.1.2.13	Podkarpacki System Informacji Medycznej "PSIM"	Uruchomienie w skali województwa spójnego systemu wspierającego zarządzanie i funkcjonowanie opieki zdrowotnej w placówkach służby zdrowia	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2019	60 403 825											0
1.1.2.14	Projekty pomocy Technicznej RPO WP 2007 - 2013	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2015	8 777 820	0										0
1.1.2.15	System Informacji o Funduszach Europejskich- Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Realizacja zadania polegająca na prowadzeniu Głównego Punktu Informacyjnego przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Podkarpackiego oraz koordynacja, promocja, monitoring, kontrola oraz ocena działalności sieci Lokalnych Punktów Informacyjnych -Program Operacyjny Pomoc Techniczna	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	110 500	110 500										0
1.1.2.16	Budowa Centrum Wystawienniczo -Kongresowego Województwa Podkarpackiego	Funkcjonowanie centrum jako ośrodka wspomagającego wdrażanie programów i projektów służących wzrostowi konkurencyjności i atrakcyjności regionów Polski Wschodniej	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2011	2015	157 187 617	115 881 090										0
1.1.2.17	"Podkarpacie stawia na zawodowców" - Projekt systemowy	Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości oferty edukacyjnej szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie zawodowe (z wyłączeniem kształcenia osób dorosłych), służące podniesieniu zdolności uczniów do przyszłego zatrudnienia	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2012	2015	794 488	107 277										0
1.1.2.18	Szwajcarsko Polski Program Współpracy	Zmniejszenie różnic społeczno - gospodarczych istniejących pomiędzy Polską a wyżej rozwiniętymi państwami UE oraz różnic na terytorium Polski pomiędzy ośrodkami miejskimi a regionami słabo rozwiniętymi pod względem strukturalnym	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2012	2016	12 987 178	4 009 055										0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.1.2.19	San II - rozbudowa i przeciwniebezpieczenie lewego walu rzeki San w km 4+438-9+390, na długości 4,952 km, na terenie gminy Zaleszany	Rozbudowa i przeciwniebezpieczenie lewego walu rzeki San na dt. 4,952 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	12 522 460	4 000 022										0
1.1.2.20	Realizacja projektu: "Wzmocnienie w samorządzie województwa podkarpackiego systemu monitorowania polityk publicznych i wymiany informacji w oparciu o Regionalne Obserwatorium Terytorialne"	Celem przedsięwzięcia jest wzmocnienie potencjału instytucjonalnego Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego, podniesienia jakości monitorowania polityk publicznych w województwie oraz wzmocnienie współpracy i wymiany informacji w ramach sieci podmiotów odpowiedzialnych za monitorowanie polityk publicznych w województwie podkarpackim.	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	14 994											0
1.1.2.21	Program Operacyjny Kapitał Ludzki - Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania POKL	Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie	2011	2015	34 000	34 000										0
1.1.2.22	Rozbudowa drogi wojewódzkiej Nr 892 Zagórz - Komańcza i drogi wojewódzkiej 897 Tylawa - Komańcza - Radoszyce - Cisna - Ustrzyki Górne - Wołosate - Granica Państwa odcinek Komańcza - Radoszyce	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2015	162 757 687	30 769 054										0
1.1.2.23	Budowa zbiornika retencyjnego w miejscowości Rzeczycza Długa, gm. Radomyśl n/Sanem, woj. podkarpackie	Budowa 1 zbiornika retencyjnego w rzeczycy Długiej. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu. Program Rozwoju obszarów Wiejskich	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2014	2015	2 881 493	289 974										0
1.1.2.24	Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej - promocja	Promocja projektu "Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej"	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2020	82 000	82 000										0
1.1.2.25	RPO WP na lata 2014-2020 Pomoc Techniczna	Zapewnienie prawidłowej obsługi wdrażania RPO WP	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	17 076 515	8 247 125	1 765 878	1 765 878	1 765 878	1 765 878						8 829 390
1.1.2.26	Przygotowanie i realizacja odcinka drogi wojewódzkiej pomiędzy granicą Rzeszowa a węzłem w Kielanówce drogi ekspresowej S-19	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2015	2017	53 038 000	10 000 000	20 000 000	23 038 000								43 038 000
1.1.2.27	Budowa północnej obwodnicy miasta Sokołowa Małopolskiego w ramach rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 875 Mielec - Kolbuszowa - Leżajsk - Sokołów Małopolski	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2018	48 000 000	0	15 000 000	33 000 000								48 000 000
1.1.2.28	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 na odcinku w miejscowości Sieniawa do łącznika drogi wojewódzkiej z węzłem „Przeworsk” w miejscowości Gorliczyna	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	3 000 000	4 000 000	8 000 000							15 000 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.1.2.29	Budowa nowego odcinka drogi wojewódzkiej stanowiącej łącznik pomiędzy planowaną obwodnicą miasta Sanoka a drogą krajową nr 28	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	16 000 000	0	1 000 000	5 000 000	10 000 000							16 000 000	
1.1.2.30	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 988 Babica-Strzyżów-Wiśniowa-Fryszak-Warzyce na odcinku od końca obwodnicy m. Czudec do początku obwodnicy m. Strzyżów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	2 000 000	6 000 000	7 000 000							15 000 000	
1.1.2.31	Budowa drogi obwodowej m. Kolbuszowa i Werynia w ramach rozbudowy drogi wojewódzkiej nr 875 Mielec - Kolbuszowa - Leżajsk - Sokołów Małopolski	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	70 000 000	0	10 000 000	25 000 000	35 000 000							70 000 000	
1.1.2.32	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin-Przeworsk-Dynów-Grabownica Starzeńska-Budowa obwodnicy miasta Dynów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	40 000 000	0	6 000 000	12 000 000	22 000 000							40 000 000	
1.1.2.33	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 835 Lublin-Przeworsk-Dynów-Grabownica Starzeńska na odcinku od węzła A4 "Przeworsk" do DK4 (Gwizda)	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	29 666 667	0	5 666 667	10 000 000	14 000 000							29 666 667	
1.1.2.34	Budowa drogi wojewódzkiej nr 992 Jasło-Nowy Żmigród - Ożenna - granica państwa w miejscowości Jasło (łącznik dróg krajowych)	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	15 000 000	0	2 000 000	5 000 000	8 000 000							15 000 000	
1.1.2.35	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 865 Jarosław-Oleszyce-Cieszanów-Bełzec wraz z budową drogi obwodowej m. Oleszyce i m. Cieszanów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	20 000 000	0	4 000 000	6 000 000	10 000 000							20 000 000	
1.1.2.36	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 867 Sieniawa-Oleszyce-Hrebennie-Budowa obwodnicy m. Oleszyce do m. Lubaczów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	17 000 000	0	2 000 000	6 000 000	9 000 000							17 000 000	
1.1.2.37	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 867 Sieniawa-Oleszyce-Hrebennie-budowa drogi obwodowej m. Lubaczów	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	10 000 000	0	1 000 000	3 000 000	6 000 000							10 000 000	
1.1.2.38	Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 861 Bojanów-Jeżowe-Kopki na odcinku od skrzyżowania DK 19 w m. Jeżowe do węzła S19 Podgórze	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2016	2018	10 000 000	0	1 000 000	4 000 000	5 000 000							10 000 000	
1.2	Wydatki na programy, projekty lub zadania związane z umowami partnerstwa publiczno - prywatnego; z tego:					324 111 589	318 165 796	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	0	0	2 000 000
1.2.1	- wydatki bieżące					2 250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	0	0	2 000 000
1.2.1.1	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2023	2 250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000	250 000			2 000 000
1.2.2	- wydatki majątkowe					321 861 589	317 915 796	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1.2.2.1	Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej - Województwo Podkarpackie	Zbudowanie w województwie podkarpackim nowoczesnej infrastruktury publicznej bazującej na technologiach informatycznych	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2023	321 861 589	317 915 796											0
1.3	Wydatki na programy, projekty lub zadania pozostałe (inne niż wymienione w pkt 1.1 i 1.2), z tego:					1 189 639 237	244 434 498	140 395 394	66 630 871	52 538 596	44 924 667	44 505 391	1 645 225	200 000	200 000	200 000	200 000	262 949 078
1.3.1	- wydatki bieżące					682 697 767	106 016 449	69 700 433	65 630 871	52 538 596	44 924 667	44 505 391	1 645 225	200 000	200 000	200 000	200 000	217 390 794

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.1.1	Utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych - rzek Szuwaraka - Gołębiówka i Swierkowiec	Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2011	2015	249 724	71 028											0
1.3.1.2	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-X (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	148 164 410	20 212 283											0
1.3.1.3	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2016	7 536 490	1 650 000	876 000										0
1.3.1.4	Utrzymanie zespołów trakcyjnych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2021	20 716 021	2 700 000	3 288 000	3 705 446	3 163 105	3 049 176	2 629 900	1 445 225					8 391 920
1.3.1.5	Utrzymanie zespołów trakcyjnych POiIS	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2020	3 240 000	502 500	547 500	547 500	547 500	547 500	547 500						1 205 784
1.3.1.6	Zimowe utrzymanie dróg	Zimowe utrzymanie dróg	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2010	2017	79 326 296	9 000 000	9 000 000	9 000 000									3 395 116
1.3.1.7	Tworzenie opracowań kartograficznych na podstawie bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10k) z terenu województwa podkarpackiego	Mapy topograficzne dla obszaru województwa podkarpackiego	Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie	2012	2016	2 500 000	1 147 027	800 000										800 000
1.3.1.8	Pogranie wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży "Nie zagubić talentu" - stypendia.	Wspieranie edukacji młodzieży z województwa podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2008	2025	3 046 680	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000	200 000
1.3.1.9	Wojewódzki Program Pomocy Społecznej	Łagodzenie skutków ubóstwa	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2015	3 398 617	800 000											0
1.3.1.10	Wojewódzki Program Na Rzecz Wyrównywania Szans Os. Niepełn. i Przeciwdz. Ich Wykluczeniu Społ. Na lata 2008-2020	Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie, ul. Hetmańska 120	2011	2020	6 584 248	777 925	777 925	777 925	1 127 991	1 127 991	1 127 991						0
1.3.1.11	Rekompensata należna przewoźnikowi z tytułu wykonywania kolejowych przewozów osób - w ramach użyteczności publicznej	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2020	345 459 601	51 215 922	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000	40 000 000						200 000 000
1.3.1.12	Remonty cząstkowe nawierzchni	Remonty cząstkowe nawierzchni	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2013	2017	19 105 498	3 000 000	3 000 000	3 000 000									695 234
1.3.1.13	Ubezpieczenie pojazdów szynowych	Ubezpieczenie pojazdów szynowych stanowiących mienie województwa	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	1 301 558	415 941											0
1.3.1.14	Analiza sytuacji rynkowej w krajowym transporcie drogowym	Wykonanie ustawy o publicznym transporcie drogowym	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2013	2015	266 125	142 332											0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.1.15	Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie i cyfryzacja zasobów Muzeum - Zamku w Łańcucie (OR-KA II)	Zabezpieczenie i wzrost dostępności materialnego (zabytki ruchome i nieruchome) oraz niematerialnego (tradycje i wartości) dziedzictwa kulturowego Muzeum - Zamku w Łańcucie	Muzeum - Zamek w Łańcucie	2014	2016	2 829 499	2 253 491	126 008										0
1.3.1.16	Promocja Województwa Podkarpackiego za pośrednictwem międzynarodowego przewoźnika lotniczego	Promocja Województwa Podkarpackiego	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2018	30 000 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000	7 500 000								0
1.3.1.17	Program wsparcia leczenia niepłodności mieszkańców Podkarpacia metodą Naprotechnologii na lata 2014-2016	Zapewnienie równego dostępu i możliwości skorzystania mieszkańcom województwa podkarpackiego ze wsparcia i możliwości zapłodnienia metodą Naprotechnologii dla par bezskutecznie starających się o potomstwo	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2014	2016	200 000	70 000	70 000										0
1.3.1.18	Zakup, modernizacja, naprawy, przeglądy i rewizje pojazdów szynowych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2016	5 953 000	3 353 000	2 600 000										2 600 000
1.3.1.19	Czyszczenie nawierzchni ulic i urządzeń odwadniających w ciągu dróg wojewódzkich na terenie województwa podkarpackiego, oraz usuwanie zanieczyszczeń z nawierzchni porowatej	Oczyszczenie nawierzchni dróg wojewódzkich oraz usunięcie zebranych zanieczyszczeń	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2015	2017	2 700 000	900 000	900 000	900 000									87 740
1.3.1.20	Opracowanie aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami (WPGO) wraz z Planem Inwestycyjnym	Umożliwienie skorzystania ze środków unijnych przedsiębiorcom zajmującym się gospodarką odpadami	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2015	2016	120 000	105 000	15 000										15 000
1.3.2.	- wydatki majątkowe					506 941 470	138 418 049	70 694 961	1 000 000	0	0	0	0	0	0	0	0	45 558 284
1.3.2.1	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX (z wyłączeniem projektu własnego WUP w ramach Poddziałania 8.1.4 PO KL oraz działania 9.2 PO KL)	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytety VI-IX - dotacje dla beneficjentów programu	Wojewódzki Urząd Pracy	2011	2015	1 380 459	440 451											0
1.3.2.2	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII	RPO WP na lata 2007-2013 - Oś I ÷ VII - dotacje dla beneficjentów programu	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2009	2016	221 148 857	17 668 922	26 081 000										0
1.3.2.3	Zakup, modernizacja, naprawy, przeglądy i rewizje pojazdów szynowych	Poprawa dostępności i jakości podróżowania	Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego	2010	2016	64 937 152	12 079 271	1 500 000										1 500 000
1.3.2.4	Opracowanie dokumentacji projektowych i uzyskanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowych	Poprawa powiązań komunikacyjnych i systemu komunikacji publicznej w województwie	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2012	2016	3 118 422	535 000	60 000										4 323
1.3.2.5	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum Polaków ratujących Żydów na Podkarpaciu im. Rodziny Ulmów w Markowej	Muzeum-Zamek w Łańcucie	2010	2015	7 121 569	4 180 609											0
1.3.2.6	Przygotowanie dokumentacji i terenu pod inwestycje - teren województwa podkarpackiego	Opracowanie dokumentacji projektowych m.in. projektów budowlano - wykonawczych oraz innych niezbędnych dokumentacji, wykup nieruchomości gruntowych	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2002	2017	17 713 651	2 639 524	1 000 000	1 000 000									2 000 000

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
1.3.2.7	Łęg III - rozbudowa lewego wału rzeki Łęg w km 5+000-7+580 na dl. 2,58 km oraz prawego wału w km 5+200-11+000 na dl. 5,80 km na terenie gm. Gorzyce i Zaleszany	Rozbudowa lewego wału na dl. 2,58 km oraz prawego wału rzeki Łęg na dl. 5,8 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Rzeszowie	2011	2015	17 227 519	4 952 044										0
1.3.2.8	Zabezpieczenie przed powodzią miasta Rzeszowa i gm. Tyczyn poprzez kształtowanie koryta rzeki Strug, w tym przedsięwzięcie inwestycyjne: Strug-etap I- odcinkowa przebudowa- kształtowanie przekroju podłużnego i poprzecznego koryta rzeki Strug na długości 8,62 km na terenie miejscowości: Rzeszów, gm. Rzeszów, Tyczyn, gm. Tyczyn, woj. podkarpackie	Ochrona przeciwpowodziowa aglomeracji Rzeszów	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2008	2016	36 989 878	65 000	19 726 352									19 726 352
1.3.2.9	Trześniówka III - rozbudowa lewego wału rzeki Trześniówki w km 8+280-13+132 na dl. 4,852 km oraz prawego wału w km 7+678-12+942 na dl. 5,264 km, na terenie gm. Tarnobrzeg i gm. Grębów	Rozbudowa lewego wału na dl. 4,775 km oraz prawego wału rzeki Trześniówki na dl. 5,24 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	20 892 200	5 262 797										0
1.3.2.10	Zabezpieczenie przed powodzią osiedla Rzochów - budowa nowego prawego wału rzeki Wisłoki w km 26+533 - 28+639 na terenie miasta Mielca i gminy Przecław	Budowa nowego prawego obwałowania rzeki Wisłoki na dl. 2,106 km. Zabezpieczenie ludności, mienia i gospodarki przed negatywnymi skutkami powodzi i zapewnienie trwałości projektu.	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2015	13 438 712	12 735 000										0
1.3.2.11	Budowa wschodniej obwodnicy miasta Brzozowa - w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 886 Domaradz - Brzozów - Sanok	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	72 800 000	70 770 428										0
1.3.2.12	Ochrona i udostępnienie dziedzictwa kulturowego Ordynacji Łańcuckiej poprzez prace remontowo - konserwatorskie i cyfryzacja zasobów Muzeum - Zamku w Łańcucie (OR-KA II)	Zabezpieczenie i wzrost dostępności materialnego (zabytki ruchome i nieruchome) oraz niematerialnego (tradycje i wartości) dziedzictwa kulturowego Muzeum - Zamku w Łańcucie	Muzeum - Zamek w Łańcucie	2014	2016	0	0	0									0
1.3.2.13	Przygotowanie i realizacja budowy nowego odcinka drogi wojewódzkiej Nr 987 Kolbuszowa - Sędziszów Małopolski w m. Sędziszów Małopolski - realizowanego w ramach projektu POIiŚ 7.1-30 "Modernizacja linii kolejowej E30/C-E30, odcinek Kraków - Rzeszów, etap III"	Cele "Infrastruktura techniczna i informatyczna" Poprawa dostępności i jakości infrastruktury transportowej	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	450 000	450 000										0
1.3.2.14	Przebudowa drogi woj. Nr 986 Tuszyna - Ropczyce - Wiśniowa w km 34+550 - 34 + 900 i zabezpieczenie osuwiska w km 34+550 - 34+850 w miejscowości Wielopole Skrzyńskie	Poprawa infrastruktury technicznej oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego	Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie	2014	2015	6 389 987	6 101 563										0

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Cel przedsięwzięcia	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Okres realizacji		Łączne nakłady finansowe (ujęte w WPF)											limit zobowiązań	
				od	do		2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		2025
1.3.2.15	Ropa – Etap 1 – budowa lewego obwałowania rzeki Ropy na odcinku od drogi powiatowej w Trzcinicy do mostu kolejowego w Siedliskach Sławęcińskich na terenie miejscowości Trzcinica, gm. Jasło oraz Przysieki, Siedliska Sławęcińskie, Pusta Wola, gm. Skołyszyn, woj. podkarpackie	Budowa lewego wału rzeki Ropy na łącznej długości 6,22km	Podkarpacki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych	2011	2016	23 333 064	537 440	22 327 609										22 327 609

TABELARYCZNE ZESTAWIENIE WNIOSKÓW O DOKONANIE ZMIAN LIMITÓW WYDATKÓW W WPF

Lp.	Lp. z zał nr 2 do WPF	Nazwa przedsięwzięcia	Źródło finansowania		Wartość zadania ogółem			2015			2016			2017			2018-2025			razem zmiany w latach 2015-2024			razem nakłady poniesione do końca 2014 r.			10 razem	
					WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2014	wnioskowane zmiany	po zmianach	WPF 2015	wnioskowane zmiany	po zmianach	nakłady poniesione do końca 2014 r.	wnioskowane zmiany	po zmianach do końca 2014 r.		
																											2015
1	1.1.2.16 RR	Budowa Centrum Wystawienniczego-Kongresowego Województwa Podkarpackiego	UE	majątkowe	54 504 836	0	54 504 836	29492577	0	29 492 577										29 492 577	0	29 492 577	25 012 259	0	25 012 259	54 504 836	
			środki własne	majątkowe	71 202 812	21 861 468	93 064 280	64 081 693	21 861 468	85 943 161											64 081 693	21 861 468	85 943 161	7 121 119	0	7 121 119	93 064 280
			budżet państwa	majątkowe	9 618 501	0	9 618 501	445 352	0	445 352											445 352	0	445 352	9 173 149	0	9 173 149	9 618 501
			razem		135 326 149	21 861 468	157 187 617	94 019 622	21 861 468	115 881 090												94 019 622	21 861 468	115 881 090	41 306 527	0	41 306 527
OGÓLEM			UE		54 504 836	0	54 504 836	29 492 577	0	29 492 577	0	0	0	0	0	0	0	0	29 492 577	0	29 492 577	25 012 259	0	25 012 259	54 504 836		
			środki własne		71 202 812	21 861 468	93 064 280	64 081 693	21 861 468	85 943 161	0	0	0	0	0	0	0	0	64 081 693	21 861 468	85 943 161	7 121 119	0	7 121 119	93 064 280		
			budżet państwa		9 618 501	0	9 618 501	445 352	0	445 352	0	0	0	0	0	0	0	0	445 352	0	445 352	9 173 149	0	9 173 149	9 618 501		
			razem		135 326 149	21 861 468	157 187 617	94 019 622	21 861 468	115 881 090	0	0	0	0	0	0	0	0	94 019 622	21 861 468	115 881 090	41 306 527	0	41 306 527	157 187 617		

Zestawienie zmian wskaźników spłaty zadłużenia w latach 2015 -2025

Lp.	Wyszczególnienie		Lata										
			2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
1	WPF kwiecień	Wskaźnik planowanej spłaty zobowiązań wiersz 9.4 z zał. Nr 1 do WPF	3,25%	8,88%	8,20%	10,47%	11,94%	9,32%	11,63%	8,77%	6,45%	5,97%	3,62%
2		Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań wiersz 9.6.1 z zał. Nr 1 do WPF	13,41%	12,50%	12,73%	12,53%	13,46%	15,56%	17,23%	20,10%	21,69%	23,35%	23,55%
3	WPF maj	Wskaźnik planowanej spłaty zobowiązań wiersz 9.4 z zał. Nr 1 do WPF	3,23%	8,97%	8,29%	10,88%	12,40%	9,75%	12,08%	9,19%	6,45%	5,97%	3,62%
4		Dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań wiersz 9.6.1 z zał. Nr 1 do WPF	13,41%	12,47%	12,67%	12,44%	13,38%	15,48%	17,17%	20,05%	21,66%	23,34%	23,54%
5	zmiana wskaźnika planowanej spłaty (pozycja 3 - 1)		-0,02%	0,09%	0,09%	0,41%	0,46%	0,43%	0,45%	0,42%	0,00%	0,00%	0,00%
6	zmiana dopuszczalnego wskaźnika spłaty (pozycja 4 - 2)		0,00%	-0,03%	-0,06%	-0,09%	-0,08%	-0,08%	-0,06%	-0,05%	-0,03%	-0,01%	-0,01%
7	relacja przed zmianą (pozycja 2 - 1)		10,16%	3,62%	4,53%	2,06%	1,52%	6,24%	5,60%	11,33%	15,24%	17,38%	19,93%
8	relacja po zmianie (pozycja 4 - 3)		10,18%	3,50%	4,38%	1,56%	0,98%	5,73%	5,09%	10,86%	15,21%	17,37%	19,92%
9	zmiana relacji (pozycja 8 - 7)		0,02%	-0,12%	-0,15%	-0,50%	-0,54%	-0,51%	-0,51%	-0,47%	-0,03%	-0,01%	-0,01%

Uchwała Nr / /15
Sejmiku Województwa Podkarpackiego
z dnia.....2015 r.

**w sprawie likwidacji dotychczasowej aglomeracji Wadowice Górne
oraz wyznaczenia nowej aglomeracji Wadowice Górne**

Na podstawie art. 18 pkt 1 i pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.), art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469), art. 22 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 32, poz. 159) oraz rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 r., poz. 995),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Likwiduje się aglomerację Wadowice Górne wyznaczoną rozporządzeniem Nr 30/06 Wojewody Podkarpackiego z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne (Dz. Urz. Woj. Podka. Nr 39, poz. 714).

§ 2

Traci moc rozporządzenie Wojewody Podkarpackiego o którym mowa w § 1.

§ 3

Wyznacza się, na terenie Gminy Wadowice Górne, aglomerację Wadowice Górne o równoważnej liczbie mieszkańców 2 225, zlokalizowaną na terenie miejscowości Wadowice Górne, Wadowice Dolne i Przebendów z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach.

§ 4

Obszar i granice aglomeracji, o której mowa w § 3 oznaczone są na mapie stanowiącej załącznik do uchwały.

§ 5

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 6

Uchwała wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 43 ust. 2a ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2015 r., poz. 469), sejmik województwa wyznacza aglomeracje, w drodze uchwały. Zgodnie z art. 43 ust. 2b Prawa wodnego wyznaczenie aglomeracji następuje po uzgodnieniu przez marszałka województwa z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej, a zakresie obszarów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska oraz po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin. Pod pojęciem aglomeracji należy rozumieć teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków.

Sposób wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji (Dz. U. z 2014 r., poz. 995).

Na podstawie art. 22 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo wodne oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 32, poz. 159) aglomerację wyznaczoną przed dniem 15 listopada 2008 r. sejmik województwa może zlikwidować w drodze uchwały, z dniem likwidacji tej aglomeracji traci moc akt prawa miejscowego, którym aglomeracja ta została wyznaczona.

Zgodnie z ówczesnie obowiązującymi przepisami, Wojewoda Podkarpacki wyznaczył rozporządzeniem nr 30/06 z dnia 20 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne (Dz. Urz. Woj. Podka. Nr 39, poz. 714), aglomerację Wadowice Górne, o równoważnej liczbie mieszkańców 10 481, zlokalizowaną na terenie miejscowości Wadowice Górne, Przebendów, Wadowice Dolne, Wampierzów, Kawęczyn, Izbiska, Wierzchowiny, Wola Wadowska, Jamy oraz Piątkowiec z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach.

Wójt Gminy Wadowice Górne przedłożył propozycję planu aglomeracji, wraz z wnioskiem o zmianę jej granic. Przedmiotowa zmiana aglomeracji wynika z konieczności dostosowania jej do wymogów obecnie obowiązujących przepisów, w szczególności ww. rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie wyznaczania aglomeracji oraz koniecznością uaktualnienia określonej dla aglomeracji RLM.

Zgodnie z przedstawioną propozycją planu nowej aglomeracji, aglomeracja Wadowice Górne z oczyszczalnią ścieków w Izbiskach zlokalizowana zostanie na terenie miejscowości Wadowice Górne, Wadowice Dolne oraz Przebendów. Szczegółowe granice aglomeracji określone zostały w załączniku do uchwały.

Na obszarze aglomeracji istnieje 44,9 km sieci kanalizacyjnej. Na terenie aglomeracji zameldowanych jest 2 190 mieszkańców, ponadto zarejestrowane jest 35 miejsc noclegowych. W ramach aglomeracji nie planuje się budowy nowej sieci kanalizacyjnej.

W aglomeracji nie powstają ścieki przemysłowe, nie planuje się również podłączenia do kanalizacji zakładów odprowadzających takie ścieki.

Na terenie aglomeracji powstaje 138 m³/d ścieków komunalnych, o parametrach: BZT₅ – 268 mgO₂/dm³, ChZT – 698 mgO₂/dm³, zawiesina ogólna – 398 mg/dm³.

Całkowita RLM aglomeracji wyniesie 2 225 i będzie równa sumie liczby mieszkańców i turystów aglomeracji.

Zgodnie z § 4 ust. 5 w/w rozporządzenia w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji, zweryfikowana przez marszałka województwa propozycja planu aglomeracji podlega uzgodnieniu i zaopiniowaniu, zgodnie z art. 43 ust. 2b ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne.

W piśmie z dnia 2 kwietnia 2015 r., znak: OS-II.0006.1.2015.PC Marszałek Województwa Podkarpackiego poinformował o pozytywnym zweryfikowaniu propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne przedłożonej przez Wójta Gminy Wadowice Górne oraz wystąpił do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie (Dyrektor RZGW) i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Rzeszowie (RDOŚ), o uzgodnienie propozycji planu aglomeracji oraz do Gminy Wadowice Górne o zaopiniowanie propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne.

Dyrektor RZGW w Krakowie postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2015 r., znak: ZG-424-12/15 pozytywnie uzgodnił propozycję planu aglomeracji Wadowice Górne.

RDOŚ w Rzeszowie w piśmie z dnia 17 kwietnia 2015 r., znak: WSI.400.4.23.2015.IK poinformował o pozytywnym uzgodnieniu propozycji planu aglomeracji Wadowice Górne.

Gmina Wadowice Górne w uchwale Rady Gminy Nr VIII/30/2015 z dnia 24 kwietnia 2015 r., w sprawie pozytywnego zaopiniowania projektu planu aglomeracji Wadowice Górne, pozytywnie zaopiniowała propozycję planu aglomeracji Wadowice Górne.

W związku z powyższym zostały spełnione warunki ustawowe do wyznaczenia aglomeracji Wadowice Górne w nowych granicach.

Wejście w życie niniejszej uchwały przyczyni się do rozwiązania problemu gospodarki ściekowej na terenie Gminy Wadowice Górne w sposób technicznie i ekonomicznie uzasadniony.

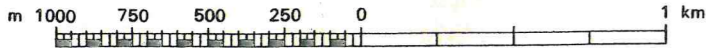
Nie przewiduje się innych skutków prawnych i społeczno – gospodarczych, które byłyby związane z wejściem w życie niniejszej uchwały.

Uchwała nie narusza obowiązków gminy w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych wynikających m.in. z przepisów o samorządzie gminnym.

Konieczność wyznaczenia aglomeracji wynika z wywiązania się Rządu Rzeczypospolitej Polskiej ze zobowiązań zawartych w Traktacie Akcesyjnym, w części dotyczącej spełnienia dyrektywy 91/271/EWG, w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych, w zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

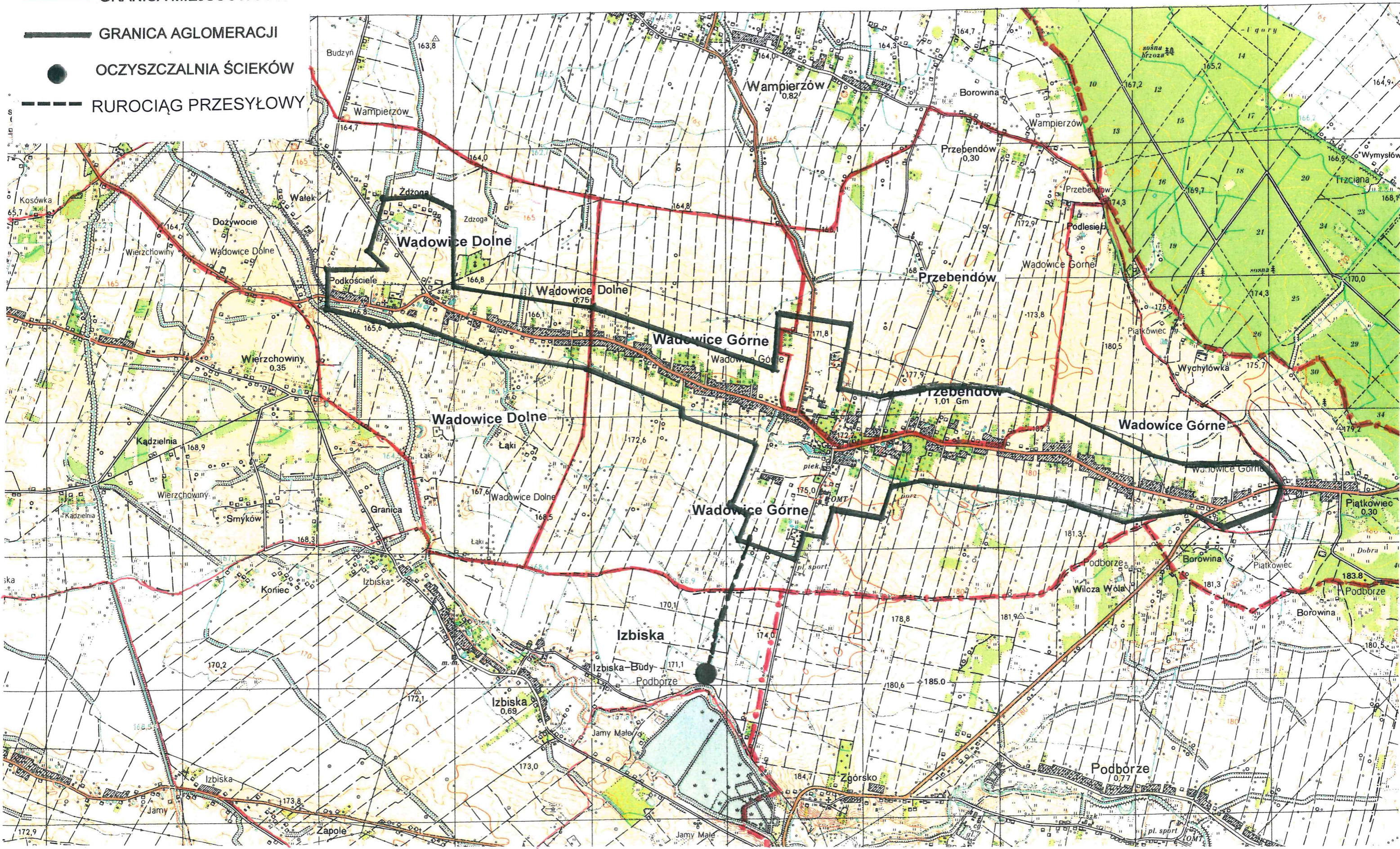
1 : 25 000

1 cm – 250 m

Plan Aglomeracji Wadowice Górne

- GRANICA GMINY
- GRANICA MIEJSCOWOŚCI
- GRANICA AGLOMERACJI
- OCZYSZCZALNIA ŚCIEKÓW
- RUROCIĄG PRZESYŁOWY

Uchwała Nr / / 2015
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 roku

w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie zamiany nieruchomości pomiędzy
Województwem Podkarpackim a Gminą Tarnobrzeg.

Na podstawie art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2014 r., poz. 518 j.t. z późn. zm.), § 9 Uchwały Nr XXVII/493/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 listopada 2012 r. w sprawie zasad gospodarowania mieniem Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z dnia 10 grudnia 2012 r., poz. 2958).

Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje;

§ 1

1. Wyraża się zgodę na dokonanie zamiany nieruchomości stanowiącej własność Województwa Podkarpackiego, położonej w Tarnobrzegu przy ul. Sienkiewicza 159 A, oznaczonej w ewidencji gruntów i budynków obrębu 0012 Tarnobrzeg jako działka ewid. nr 1507/37 o pow. 0,1056 ha objętej księgą wieczystą TB1T/00056550/8, zabudowanej czterokondygnacyjnym budynkiem o pow. użytkowej 1212,2 m² na niezabudowaną nieruchomość stanowiącą własność Gminy Tarnobrzeg, położoną w Tarnobrzegu przy ul. Sienkiewicza 206, oznaczoną w ewidencji gruntów i budynków obrębu 0004 Mokrzeszów jako działka ewid. nr 1476 o pow. 0,1528 ha objętą księgą wieczystą TB1T/00034299/0.
2. Z tytułu zamiany dokonana zostanie dopłata przez Gminę Tarnobrzeg w kwocie 100 000,00 zł (słownie: sto tysięcy złotych).

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Od kilku miesięcy trwa wymiana korespondencji pomiędzy Prezydentem Miasta Tarnobrzega oraz Marszałkiem Województwa Podkarpackiego w sprawie ustalenia warunków zamiany nieruchomości stanowiących własność Gminy Tarnobrzeg oraz Województwa Podkarpackiego.

Niezabudowana działka nr 1476 o pow. 0,1528 ha stanowi własność Gminy i jest niezbędna dla prawidłowego funkcjonowania obiektów będących w trwałym zarządzie Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli Oddział w Tarnobrzegu, zlokalizowanych na działce nr 1477/1. Nabycie przedmiotowej działki zapewni formalno – prawny dostęp działki Województwa (nr 1477/1) do drogi publicznej. Obie działki stanowią spójny kompleks, który objęty jest ochroną konserwatora zabytków.

Działka nr 1507/37 o pow. 0,1056 ha stanowi własność Województwa Podkarpackiego i zabudowana jest budynkiem czterokondygnacyjnym o pow. użytkowej 1212,2 m². Obecnie pozostaje w trwałym zarządzie Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie (do 30.09.2014 r. w trwałym zarządzie Zespołu Kolegium Nauczycielskich w Tarnobrzegu). Zgodnie z oświadczeniem Dyrektora PCEN, przedmiotowa nieruchomość jest zbędna dla jego działalności statutowej, natomiast Gmina Tarnobrzeg planuje przeznaczyć obiekt na swoje zadania własne.

Wartość zamienianych nieruchomości wynosi:

- zabudowana działka nr 1507/37 Województwa Podkarpackiego – 1 868 000 zł
- niezabudowana działka nr 1476 Gminy Tarnobrzeg – 163 053 zł.

Różnica wartości nieruchomości wynosi 1 704 947 zł.

Z tytułu zamiany Gmina Tarnobrzeg dokona dopłaty w wysokości 100 000,00 zł (słownie: sto tysięcy złotych).

W związku z faktem iż różnica zamienianych nieruchomości wynosi ponad 1,7 mln zł, proponuje się by koszty aktu notarialnego oraz opłaty wieczystoksięgowe pokryła Gmina Tarnobrzeg jako beneficjent nieruchomości o wyższej wartości.

UCHWAŁA NR .../.../...
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia ... r.

**w sprawie zmiany Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego
w Przemyślu**

Na podstawie art. 18 ust. 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r., poz. 596 z późn. zm.), art. 120 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie
uchwala, co następuje:**

§ 1

W Statucie Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu stanowiącym załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 29/343/07 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 27 marca 2007 r. w sprawie nadania Statutów Wojewódzkim Ośrodkom Ruchu Drogowego w Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie i Tarnobrzegu § 6 otrzymuje brzmienie:

- „1. Działalnością Ośrodka kieruje Dyrektor.
2. Dyrektor reprezentuje Ośrodek na zewnątrz oraz ponosi odpowiedzialność za realizację zadań Ośrodka i osiągnięte wyniki finansowe.
3. Dyrektor uprawniony jest do samodzielnego dokonywania czynności prawnych w zakresie działalności Ośrodka.
4. Dyrektora Ośrodka powołuje i odwołuje Zarząd Województwa Podkarpackiego.
5. Wynagrodzenie dla Dyrektora Ośrodka ustala Zarząd Województwa Podkarpackiego.
6. Pracowników Ośrodka zatrudnia i zwalnia Dyrektor.”

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Marszałkowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zmiana Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu wynika ze zmian organizacyjnych. Nie ma potrzeby, aby zadania dyrektora wykonywał zastępca dyrektora. Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2012 r., poz. 1137 z późn. zm.) działalnością ośrodka kieruje dyrektor.

W chwili uchwalania Statutu Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu, właściwym do nadawania ośrodkom statutu był zarząd województwa. Od 1 sierpnia 2009 r. właściwym do uchwalania i zmiany statutów ośrodków jest Sejmik województwa.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE

z dnia

**w sprawie zmiany nazwy Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim
Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie**

Na podstawie art. 18 pkt 19 lit. f ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013, poz. 596 z późn. zm.) i art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

Zmienia się nazwę Zespół Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie na Zespół Szkół przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Z uwagi na uchwałę Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 marca 2015 r. w sprawie nadania Statutu Klinicznemu Szpitalowi Wojewódzkiemu Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie zmienia się nazwę Zespołu Szkół przy Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie na Zespół Szkół przy Klinicznym Szpitalu Wojewódzkim Nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie.

**UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
W RZESZOWIE**

z dnia

**zmieniająca uchwałę w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu
w roku 2015 pomocy finansowej**

Na podstawie art. 8a i 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. z 2013 r. poz. 596, z późn. zm.) oraz art. 216 ust. 2 pkt 5 i art. 220 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz.U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.),

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1.

W uchwale nr LV/1066/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 września 2014 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej § 1 otrzymuje brzmienie:

„§1. Udziela się Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej z przeznaczeniem na wydatki związane z prowadzeniem przez Powiat Lubaczowski Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego wchodzącego w skład Zespołu Placówek im. Jana Pawła II w Lubaczowie w wysokości 400 000,-zł.”

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Niniejszy projekt jest zgodny ze stanowiskiem Komisji Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego podjętym na posiedzeniu w dniu 23 kwietnia 2015 r.

Komisja Edukacji, Kultury i Kultury Fizycznej Sejmiku Województwa Podkarpackiego na wyjazdowym posiedzeniu w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Lubaczowie dokonała wizji lokalnej ww. Ośrodka wraz z jego infrastrukturą a zwłaszcza pralnią, która wymaga kapitalnego remontu. Biorąc pod uwagę sytuację finansową ww. placówki, bardzo zły stan pralni, rolę jaką wypełnia oraz wychowanków tej placówki Komisja zaproponowała zmianę zapisu § 1 uchwały nr LV/1066/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 8 września 2014 r. w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu w roku 2015 pomocy finansowej.

Obecnie obowiązująca uchwała Sejmiku Województwa w sprawie udzielenia Powiatowi Lubaczowskiemu uzależniła wysokość pomocy finansowej od różnicy pomiędzy subwencją oświatową a rzeczywistymi kosztami zapewniającymi prawidłowe funkcjonowanie Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego, jednak nie więcej niż 400.00,-zł. Wprowadzenie proponowanej zmiany umożliwi przekazanie pomocy finansowej, bez konieczności ustalenia różnicy pomiędzy rzeczywistymi kosztami funkcjonowania Ośrodka a subwencją oświatową.

Biorąc pod uwagę powyższe podjęcie proponowanej uchwały znajduje uzasadnienie.

UCHWAŁA NR/...../.....

SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia 2015 r.

zmieniająca uchwałę numer II/6/14 w sprawie powołania składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Na podstawie art. 28 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 r. Nr 596 j.t.) oraz § 48 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29 września 1999 roku w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28, poz.1247 z późn. zm.)

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwała, co następuje :**

§ 1

Odwołuje się radnego Władysława Stępnia ze składu osobowego Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

§ 2

Na członka Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Podkarpackiego wybiera się

§ 3

Pozostałe postanowienia uchwały II/6/14 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 15.12.2014 pozostają bez zmian

§ 4

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Zgodnie z § 40 ust. 2 w skład Komisji Rewizyjnej wchodzi radni, w tym przedstawiciele wszystkich klubów radnych, z wyjątkiem radnych pełniących funkcje Przewodniczącego, Wiceprzewodniczących Sejmiku oraz radnych będących członkami Zarządu. W związku z tym, że radny Władysław Stępień w dniu 26.01.2015r. wybrany został na Wiceprzewodniczącego Sejmiku Województwa Podkarpackiego, nie może być jednocześnie członkiem Komisji Rewizyjnej. Konieczne jest zatem dokonanie zmiany w jej składzie.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia

w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 poz. 596 z późn. zm.) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 września 1999 r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28 poz.1247 z późn. zm.);

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Zdrowia, Sejmowej Komisji Zdrowia oraz Konwentowi Marszałków Województw RP.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla pielęgniarek i położnych.

W obecnej sytuacji powszechnie występują niedobory personelu pielęgniarskiego i położniczego. Tendencja ta utrzymuje się od wielu lat, a w ostatnich latach zjawisko to przybrało niepokojące trendy. Obserwujemy brak dopływu młodej i wykształconej kadry pielęgniarek i położnych w sytuacji starzenia się tej grupy zawodowej oraz emigrację zarobkową tego personelu do innych krajów.

Proponowanym rozwiązaniem problemu będzie wprowadzenie finansowanych przez Ministra Zdrowia etatów – rezydentów dla pielęgniarek i położnych. Personel rezydencki mógłby wykonywać świadczenia medyczne po zakończeniu edukacji i uzyskaniu prawa wykonywania przez okres dwóch lat. Środki finansowe na pokrycie kosztów wynagrodzeń tych pracowników pokrywałby Minister Zdrowia, podobnie jak w przypadku lekarzy rezydentów.

Działanie to oprócz znaczącej poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Polski podniesie jakość udzielanych świadczeń medycznych, a także rozwiąże częściowo problemy finansowe podmiotów leczniczych. Odciąży część kosztów pracy personelu pielęgniarek i położnych, który będzie mógł przeznaczyć te uwolnione środki finansowe na ewentualne podwyżki płac dla obecnie zatrudnionych osób z tej grupy zawodowej.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały przez Sejmik Województwa Podkarpackiego jest w pełni uzasadnione.

Stanowisko

Sejmiku Województwa Podkarpackiego

w sprawie wprowadzenia etatów rezydenckich dla zawodu pielęgniarek i położnych.

Mając na uwadze zapewnienie właściwego bezpieczeństwa życia i zdrowia obywateli Rzeczypospolitej Polskiej zagwarantowane zapisami Konstytucji, Radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego, apelują do władz ustawodawczych i wykonawczych o podjęcie skutecznych działań w tym zakresie.

W sytuacji poważnego zagrożenia wystąpienia braków personelu pielęgniarskiego i położniczego będącego następstwem wieloletnich zaniedbań w organizowaniu i finansowaniu polskiego systemu ochrony zdrowia Sejmik Województwa Podkarpackiego proponuje wprowadzenie rozwiązań systemowych, które złagodzą tego negatywne skutki.

Sugerowanym przez Radnych Sejmiku rozwiązaniem problemu będzie wprowadzenie finansowanych przez Ministra Zdrowia etatów – rezydentów dla zawodu pielęgniarek i położnych. Personel rezydencki mógłby wykonywać świadczenia medyczne po zakończeniu edukacji i uzyskaniu prawa wykonywania przez okres dwóch lat. Środki finansowe na pokrycie kosztów wynagrodzeń tych pracowników pokrywałby Minister Zdrowia, podobnie jak w przypadku lekarzy rezydentów. Przedstawione rozwiązanie jest zgodne ze stanowiskami Naczelnej Rady Pielęgniarek i Położnych oraz Ogólnopolskiego Związku Pielęgniarek i Położnych.

Działanie to oprócz znaczącej poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Polski podniesie jakość udzielanych świadczeń medycznych, a także rozwiąże częściowo problemy finansowe podmiotów leczniczych i w części spełni postulaty środowiska medycznego pielęgniarek i położnych w zakresie podwyżek płac.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia

w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2013 poz. 596 z późn. zm.) oraz § 19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego stanowiącego załącznik do Uchwały Nr X/103/99 Sejmiku Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 września 1999 r. w sprawie uchwalenia Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. Nr 28 poz.1247 z późn. zm.);

Sejmik Województwa Podkarpackiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się stanowisko stanowiące załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Uchwała podlega przekazaniu Ministrowi Zdrowia, Sejmowej Komisji Zdrowia oraz Konwentowi Marszałków Województw RP.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne.

W chwili obecnej istnieje problem finansowania świadczeń medycznych realizowanych przez personel pielęgniarski i położniczy. Wynika to m.in. z niskiej wyceny punktu rozliczeniowego oraz nie uwzględnienia wszystkich specjalizacji pielęgniarskich i położniczych do rozliczania świadczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Uwzględniając tą sytuację proponuje się powrót od lipca 2016 r. do systemu kontraktowania świadczeń medycznych oraz dokonania nowej wyceny punktu rozliczeniowego za procedury realizowane przez pielęgniarki i położne. Dokonując tych zmian i przyjmując nową wycenę punktu rozliczeniowego należy uwzględnić minimalne normy zatrudnienia pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2012 r., poz. 1545) w każdej specjalizacji pielęgniarskiej i położniczej.

Jednocześnie z uwagi na niskie zarobki tej grupy zawodowej obserwuje się niewielkie zainteresowanie podejmowaniem zatrudnienia w tych zawodach oraz odpływ tej kadry medycznej do innych zawodów lub emigrację zarobkową za granice Polski, gdzie jest to dobrze opłacany zawód. Dodatkowo najliczniejsza grupa pielęgniarek i położnych znajduje się w przedziale wiekowym 49-59 lat (średnia wieku wynosi 47 lat). Natomiast statystycznie w Polsce na 1000 mieszkańców przypada 5,4 pielęgniarek, gdy np. w Czechach – 8,1 a w Szwajcarii – 16.

Mając na uwadze powyższe podjęcie przedmiotowej uchwały przez Sejmik Województwa Podkarpackiego jest w pełni uzasadnione.

Stanowisko

Sejmiku Województwa Podkarpackiego

w sprawie rozwiązania problemu finansowania przez Narodowy Fundusz Zdrowia świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne

Mając na uwadze zapewnienie właściwego finansowania podmiotów leczniczych adekwatnego do rzeczywistych kosztów związanych z udzielaniem świadczeń medycznych wykonywanych przez pielęgniarki i położne Radni Sejmiku Województwa Podkarpackiego postulują, aby od lipca 2016 r. w systemie kontraktowania świadczeń medycznych uwzględnić prace wykonywane przez pielęgniarki i położne. Dokonując nowej wyceny punktu rozliczeniowego należy rozszerzyć zapisy ustalające minimalne normy zatrudnienia i kwalifikacje zawodowe pielęgniarek i położnych w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz.U. z 2012 r., poz. 1545) i objąć nimi również niepubliczne podmioty lecznicze realizujące świadczenia medyczne finansowane ze środków publicznych, w ramach podpisanych kontraktów z NFZ.

Proponowana zmiana przyniesie wymierne korzyści finansowe dla podmiotów leczniczych w postaci urealnienia przychodów z tytułu wykonywanych świadczeń medycznych oraz bezpośrednio dla grupy zawodowej pielęgniarek i położnych poprzez wzrost ich wynagrodzenia. Należy tutaj jednocześnie nadmienić, że działanie to podniesie poziom i jakość udzielanych świadczeń medycznych przez ww. personel medyczny oraz zmniejszy migrację tej grupy zawodowej do innych zawodów, jak również emigrację za granicę Polski.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO
z dnia 2015 roku

Projekt

w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego dofinansowania budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki.

Na podstawie §19 ust. 2 Statutu Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Woj. Podk. z 1999 r nr 28, poz.1247 z póź.zm.).

**Sejmik Województwa Podkarpackiego
uchwala, co następuje:**

§ 1

1. Wyraża się wolę wsparcia finansowego Miasta Rzeszowa realizatora budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki w wysokości połowy dofinansowania po stronie inwestora.
2. Warunkiem dofinansowania z budżetu województwa jest uzyskanie dofinansowania od dysponenta środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej, tj. Ministra Sportu i Turystyki zgodnie z programem realizowanym na podstawie § 4 pkt.1 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki z dnia 10 października 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania realizacji zadań inwestycyjnych oraz zadań z zakresu rozwijania sportu, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej (Dz.U. z 2014 r. poz.1391).
3. Koszt budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki wstępnie został określony na kwotę 32 miliony złotych, a dofinansowanie z Ministerstwa Sportu i Turystyki możliwe jest do 50% kosztów kwalifikowanych inwestycji.

§ 2

Wykonanie Uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

Województwo Podkarpackie i Prezydent Miasta Rzeszowa deklarują wsparcie budowy Podkarpackiego Centrum Lekkiej Atletyki na stadionie Klubu Sportowego Resovia przy ul. Wyspiańskiego w Rzeszowie. Podkarpacie ma duże tradycje w zakresie lekkiej atletyki. Stworzenie nowoczesnego obiektu sportowego z między innymi pierwszą w Polsce krytą bieżnią tartanową na 330 m pozwoli w przyszłości organizować międzynarodowe zawody lekkiej atletyki, a przebudowane trybuny zapewnią miejsca dla około 6 tysięcy widzów.

Rok 2015 został ogłoszony przez Ministerstwo Sportu i Turystyki Rokiem Lekkiej Atletyki, co daje możliwość dofinansowania tego zadania w ramach *Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu* do 50% wydatków kwalifikowanych zadania przez Ministra Sportu i Turystyki.

Mając na uwadze powyższe podjęcie uchwały jest zasadne.

UCHWAŁA NR
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

z dnia2015 r.

**w sprawie przyjęcia Regionalnej Strategii Innowacji Województwa
Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)**

Na podstawie art. 18 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz.U. 2013 poz. 596 z późn. zm.)

Sejmik Województwa Podkarpackiego

uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Regionalną Strategię Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Podkarpackiego.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie:

W dokumencie strategicznym zatytułowanym „*Komunikat Komisji EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*” Unia Europejska sprecyzowała nowe priorytety i cele rozwoju Europy. W dokumencie zwrócono uwagę na konieczność dokonywania w obszarze Unii jako całości, krajów członkowskich jak i regionów – mądrych wyborów głównych obszarów budujących perspektywę rozwoju, zwanych inteligentnymi specjalizacjami (*smart specialisations*). W związku z tym zaistniała konieczność opracowania nowej Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) uwzględniającej oczekiwania wyrażone w cytowanym dokumencie.

Projekt dokumentu pod nazwą *Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* został przyjęty przez Zarząd Województwa uchwałą nr 262/6407/13 z dnia 27.08.2013 r. i skierowany do konsultacji społecznych, które odbyły się w sierpniu i wrześniu 2013 r. Ostateczna wersja projektu dokumentu została opublikowana 18 października 2014 r.

W roku 2014 projekt *Strategii* był poddany badaniu eksperckiemu na zlecenie Komisji Europejskiej, w wyniku czego powstał raport: „*Ocena ekspercka sytuacji i perspektyw województwa podkarpackiego w Polsce w związku z opracowywaniem RSI*”. Raport ten został uznany za spełniający wymogi badania ewaluacyjnego *ex ante* przez Instytut Badań Ewaluacyjnych Rynkowych i Społecznych w przedłożonej w dniu 13 kwietnia 2015 r. *Opinii*. Obowiązek przeprowadzenia takiego badania wynika z art. 10a, ust. 2 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. 2014, poz. 1649).

Uchwała o przyjęciu *Strategii* stworzy podstawę prawną do działań mających na celu poprawę efektywności wykorzystania funduszy strukturalnych w aktualnej perspektywie finansowej.

Załącznik:

Projekt *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji* (wersja z dnia 18.10.2014 r.)

Regionalna Strategia Innowacji
Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)

PROJEKT

Rzeszów 2015

Autorzy Strategii:

*Leszek Woźniak; Andrzej Sobkowiak;
Sylwia Dziejczak; Wiesław Kąkol; Krzysztof Kud; Marian Woźniak; Dariusz Wyrwa
- Politechnika Rzeszowska*

Zespół ekspertów współpracujących:

*Piotr Czerepiuk – Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego; Ewa Draus – Sejmik Województwa Podkarpackiego; Zdzisław Nowakowski - Sejmik Województwa Podkarpackiego;
Eugeniusz Bernat – Smak Górno Sp. z o.o.; Marek Cierpiat-Wolan – Urząd Statystyczny w Rzeszowie; Zbigniew Czerniakowski – Uniwersytet Rzeszowski; Marta Czyżewska – Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie; Marek Darecki – WSK „PZL-Rzeszów” S.A.; Ireneusz Drzewiecki – Agencja Rozwoju Regionalnego MARR S.A.; Grzegorz Tabisz – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.; Krzysztof Kaszuba – Wyższa Szkoła Zarządzania w Rzeszowie; Andrzej Rybka – Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”; Paweł Wacnik – INNpuls Sp. z o.o.; Bogdan Wierzbiński – Uniwersytet Rzeszowski*

Pamięci dr Teresy Pasterz, autorki pierwszej Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

ISBN

Wydawnictwo

Publikacja dystrybuowana jest bezpłatnie

Spis treści

Wprowadzenie	5
1. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego – analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji	21
2. Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego - analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji.....	28
3. Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego – wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego	33
4. Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne) – wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu.....	45
5. Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania – tworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy	49
6. System monitorowania i oceny realizacji <i>RSI 2014-2020</i> – uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny	53
7. Założenia do programu operacyjnego – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur	63
8. Źródła finansowania RSI – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur	66
9. Rekomendacje – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur.....	69
10. Słownik pojęć.....	73
Bibliografia.....	78
Spis tabel	80
Streszczenie	81

Wprowadzenie

*„Innowacyjność to nowy sposób działania,
przynoszący pozytywne zmiany.
Coś, co poprawia jakość życia”¹.*

Unia Europejska sprecyzowała wizję, nowe priorytety i cele rozwoju w podstawowym dokumencie strategicznym, zatytułowanym *„Komunikat Komisji EUROPA 2020, Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”²*. Bardzo ważną, podstawową kwestią, wielokrotnie poruszaną w tej Strategii, jest zwrócenie uwagi na konieczność dokonywania – zarówno na poziomie Unii, krajów członkowskich, jak i regionów – inteligentnych, mądrych wyborów, zwanych inteligentnymi specjalizacjami (*smart specialisations*)³.

W *„Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)”* podkreślono wiele niedociągnięć wcześniejszych regionalnych strategii rozwoju, do których zaliczono: brak perspektywy międzynarodowej i ponadregionalnej; brak związku z tkanką przemysłową i gospodarczą danego regionu; brak solidnej analizy mocnych stron regionu; syndrom „wybierania zwycięzców”; ślepe naśladowanie najlepiej prosperujących regionów, bez uwzględnienia lokalnego kontekstu^{4,5}.

Zwrócono uwagę właśnie na brak priorytetyzowania, czyli brak inteligentnego, mądrego wyboru, na wspieranie w poprzednim okresie programowania praktycznie każdego sektora. Nie dokonano koncentracji środków na działaniach i sektorach, które mogą dać największe efekty. W efekcie zmarnowano znaczną część środków. Celem nadrzędnym powinno być, ale bardzo często nie było, zwiększenie efektywności wydatkowania publicznych pieniędzy.

Cytowane powyżej opracowanie podaje także oficjalną definicję strategii RIS3, według której: ***„Narodowe/regionalne strategie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) to zintegrowane, lokalnie definiowane programy transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:***

- ***pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;***
- ***wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągnięcia doskonałości;***

¹ C. Gallo, *Steve Jobs. Sekrety innowacji. Zupełnie inaczej – reguły przełomowego sukcesu*, Wyd. znak litera nova, Kraków 2011, s. 14.

² Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna.

³ Pierwotnie Komisja Europejska narzucała konieczność wyznaczenia tylko jednej inteligentnej specjalizacji dla każdego regionu, aktualnie dopuszczalne jest wyznaczenie 2-3 inteligentnych specjalizacji.

⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, European Union 2012, tłumaczenie sfinansowane ze środków własnych Banku Światowego – kwiecień 2013, s. 13.

⁵ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3)*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, European Union 2012, p. 11.

- *sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;*
- *prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;*
- *są oparte na obiektywnych danych i dowodach oraz zawierają solidne systemy monitorowania i oceny*⁶.

Bardziej szczegółowo rola inteligentnych specjalizacji, wkomponowanych w strategiczne ramy dokumentu *EUROPA 2020*, została przedstawiona w opracowaniu będącym syntezą i podsumowaniem założeń dla projektu przewodniego „Unia innowacji”. We wszystkich cytowanych dokumentach podkreślono, że zarówno wykorzystywana metodologia, jak i strategię RIS3 powinny dotyczyć wszystkich trzech priorytetów wskazanych w dokumencie *EUROPA 2020*, czyli inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu⁷.

Należy podkreślić, że każda inteligentna specjalizacja powinna mieć duże znaczenie z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju, ponieważ osiągnięcie standardów gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej wymaga dużych wysiłków w zakresie innowacji, w tym szczególnie ekoinnowacji. Wizją nowego modelu gospodarki europejskiej, przedstawioną w *Strategii EUROPA 2020*, jest zielony wzrost i biogospodarka⁸. Unia Europejska zakłada, że taki model rozwoju, mieszczący się w kategoriach pojęcia biogospodarka, zostanie zrealizowany maksymalnie do roku 2020⁹.

Bardzo ważnym pojęciem, związanym z inteligentną specjalizacją, są kluczowe technologie wspomagające (*KETs – Key Enabling Technologies*). W celu ujednoczenia pojmowania tej istotnej kwestii, w oficjalnych dokumentach zdefiniowano pojęcie kluczowych technologii wspomagających.

*„Istotnym elementem strategii inteligentnej specjalizacji może być wdrożenie kluczowych technologii wspomagających, z uwagi na ich horyzontalny charakter i potencjał transformacyjny. W przyszłości wiele produktów i usług będzie się opierać właśnie na technologiach takich jak półprzewodniki, zaawansowane materiały, fotonika i nanotechnologia. Poza tym, takie produkty i usługi będą pełnić kluczową rolę, jeżeli chodzi o największe wyzwania społeczne stojące przed Unią Europejską, takie jak, między innymi, zapewnienie dostaw energii, zdrowie publiczne, starzenie się społeczeństw, czy zmiany klimatu”*¹⁰. Interesującym uzupełnieniem pojęcia kluczowych technologii wspomagających jest zintegrowane podejście przedstawione w dokumencie „*Horyzont 2020*”. *„Takie multidyscyplinarne, wymagające rozległej wiedzy i dużego kapitału technologie obejmują wiele zróżnicowanych sektorów, tworząc podstawę dla osiągnięcia istotnej przewagi konkurencyjnej przez przemysł europejski. Zintegrowane podejście, wspierające oddziaływanie kluczowych technologii wspomagających, przejawiające się łączeniem, konwergencją i wzajemnym inspirowaniem się różnych cykli innowacji i łańcuchów wartości, może zapewnić obiecujące wyniki badań naukowych i otworzyć drogę dla nowych technologii przemysłowych, produktów, usług i nowatorskich*

⁶ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 10.

⁷ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 14.

⁸ Szerzej na temat realizacji koncepcji biogospodarki w Unii Europejskiej w dokumencie *The European Bioeconomy in 2030, Delivering Sustainable Growth by addressing the Grand Societal Challenges*, s. 1-23.

⁹ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 14.

¹⁰ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 15.

zastosowań (np. w przestrzeni kosmicznej, transporcie, środowisku, zdrowiu itd.)¹¹. Kluczowe technologie wspomagające mają charakter funkcjonalny i horyzontalny, są innowacyjnymi rozwiązaniami, które mogą się pojawić, jako wspierające rozwój, w każdym sektorze, także w każdej inteligentnej specjalizacji. Kolejnym ich przykładem, uwzględnionym w cytowanym dokumencie, są rozwiązania z zakresu ICT oraz dobrze rozumianej biotechnologii (Unia Europejska precyzuje i zawęża to ostatnie pojęcie – biotechnologie przemysłowe).

Jak już wielokrotnie podkreślono, zasadnicza idea *smart specialisation* polega na koncentrowaniu zasobów na wybranych, kluczowych priorytetach. Podobnie skonstruowano w Unii Europejskiej Program „Horyzont 2020”, który „skupi swoje zasoby na trzech różnych lecz wzajemnie się uzupełniających priorytetach w obszarach, w których wchodzi w grę wyraźna wartość dodana dla Unii. Priorytety te są zgodne z priorytetami Strategii EUROPA 2020 i inicjatywy Unia Innowacji”¹².

Do tych priorytetów należą:

- doskonała baza naukowa – „w ramach tego priorytetu podniesie się poziom doskonałości europejskiej bazy naukowej i zapewniony zostanie stały dopływ światowej klasy badań w celu zagwarantowania długoterminowej konkurencyjności Europy. Wspierane będą najlepsze pomysły, rozwijane zasoby intelektualne w Europie”¹³ itd.;
- wiodąca pozycja w przemyśle – „celem tego priorytetu będzie poprawa atrakcyjności Europy jako miejsca na inwestycje w zakresie badań naukowych i innowacji (w tym eko-innowacji), poprzez wspieranie działań zgodnych z potrzebami sektora biznesu. W ten sposób zapewnione zostaną znaczące inwestycje w kluczowe technologie przemysłowe, zmaksymalizowany zostanie potencjał wzrostu europejskich przedsiębiorstw poprzez zapewnienie im odpowiedniego poziomu finansowania, a innowacyjne MŚP otrzymają wsparcie, które umożliwi im przekształcenie się w wiodące przedsiębiorstwa światowe”¹⁴;
- wyzwania społeczne – „priorytet ten odzwierciedla priorytety polityczne strategii „EUROPA 2020” oraz stanowi odpowiedź na główne obawy żywione przez obywateli w Europie i na świecie. Podejście zorientowane na wyzwania pozwoli skupić zasoby i wiedzę z różnych dziedzin, technologii i dyscyplin, w tym nauk społecznych i humanistycznych ... Ponadto ustanowione zostaną powiązania z działalnością europejskich partnerstw innowacyjnych”¹⁵.

Przedstawione powyżej założenia Programu „Horyzont 2020” odpowiadają w pełni logice inteligentnych specjalizacji, zakładają szerokie i spójne podejście do innowacji, które powinno być oparte na wskazanym wyjątkowym zbiorze wartości, charakterystycznych dla poszczególnych krajów, jak i dla regionów. Podejście to – oczywiście – jest w pełni zgodne z priorytetami Strategii EUROPA 2020. Zakłada ono również zwiększenie udziału MŚP w kreowaniu wzrostu społecznego i gospodarczego, także poprzez uproszczenia dotyczące dotychczasowego znacznego obciążenia

¹¹ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, s. 47.

¹² Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów, „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji, Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, KOM(2011) 808 wersja ostateczna, s. 1-14.

¹³ Tamże, s. 4.

¹⁴ Tamże, s. 5.

¹⁵ Tamże, s. 5-6.

administracyjnego podejmowanych działalności. Akcentuje również konieczność zwiększenia współpracy międzynarodowej.

„Program „Horyzont 2020” opracowano z myślą o wsparciu inicjatywy przewodniej *Strategii EUROPA 2020*, jaką jest „Unia Innowacji”, a podstawowym jego założeniem i logiką niniejszych zasad jest przyjęcie znacznie bardziej strategicznego podejścia do badań naukowych i innowacji”¹⁶.

Zgodnie z intencjami i kontekstem *Strategii EUROPA 2020*, inteligentne specjalizacje powinny stać się wiodącym elementem lokalnie definiowanych strategii innowacji. U podstaw *Strategii EUROPA 2020* leżą trzy priorytety¹⁷: „*rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; rozwój zrównoważony – kreowanie i wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną*”.

Jak już zaznaczono, inteligentny rozwój – gospodarka oparta na wiedzy i innowacji – będzie wspierany w UE między innymi poprzez zrealizowanie trzech projektów przewodnich.

Projekt przewodni „Unia Innowacji” nakierowany został na efektywne wykorzystanie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej do rozwiązywania takich problemów jak: zmiany klimatu, efektywność energetyczna i efektywność względem zasobów, zdrowie oraz zmiany demograficzne¹⁸.

Projekt przewodni „Młodzież w drodze” nakierowany został na poprawę wyników i podniesienie atrakcyjności europejskiego szkolnictwa wyższego oraz podniesienie jakości wszystkich poziomów kształcenia i szkolenia w UE, łącząc zarazem doskonałość z ideą sprawiedliwości, wspieraniem mobilności studentów i stażystów oraz poprawą sytuacji młodzieży na rynku pracy¹⁹.

Projekt przewodni „Europejska agenda cyfrowa” służy osiągnięciu trwałych korzyści ekonomicznych i społecznych związanych z jednolitym rynkiem cyfrowym, poprzez wykorzystanie bardzo szybkiego Internetu i aplikacji interoperacyjnych, co w praktyce oznacza szerokopasmowy dostęp do Internetu dla wszystkich do roku 2013.

Priorytet zrównoważonego rozwoju będzie wspierany poprzez dwa projekty przewodnie.

Celem projektu przewodniego „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” jest wspieranie zmian w kierunku niskoemisyjnego i efektywnie korzystającego z zasobów społeczeństwa, które racjonalnie korzysta z zasobów. Celem jest uniezależnienie wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów i energii, ograniczenie emisji CO₂, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz większe bezpieczeństwo energetyczne²⁰.

¹⁶ Wniosek Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiające zasady uczestnictwa i upowszechniania dla programu „Horyzont 2020” – programu ramowego w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011, KOM(2011) 810 wersja ostateczna, s. 2.

¹⁷ Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 ...*, jw., s. 11-12.

¹⁸ Tamże, s. 14-15.

¹⁹ Tamże, s. 15.

²⁰ Tamże, s. 17-19.

Projekt przewodni „*Polityka przemysłowa w erze globalizacji*” dotyczy rozwiązania problemów związanych z globalizacją i przystosowaniem procesów produkcji i produktów do wymogów niskoemisyjnej gospodarki. Niektóre sektory będą musiały określić się na nowo, przed innymi mogą otworzyć się nowe możliwości²¹.

Zrealizowaniu priorytetu dotyczącego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu służą dwa projekty przewodnie.

Projekt przewodni „*Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia*” ma na celu stworzenie warunków do unowocześnienia rynków pracy oraz zapewnienie trwałości funkcjonujących modeli społecznych, poprzez wzmocnienie pozycji obywateli oraz umożliwienie im zdobywania nowych umiejętności²².

Projekt przewodni „*Europejski program walki z ubóstwem*” zmierza do zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, ma na celu zwiększenie świadomości i podstawowych praw osób ubogich i wykluczonych społecznie²³.

Te cele i projekty przewodnie muszą być uwzględnione jako wskazania sprzyjające kreowaniu inteligentnych specjalizacji, ich założenia stały się więc jedną z podstaw kreowania także niniejszej Strategii.

Proces wdrażania polityki inteligentnych specjalizacji obejmuje kilka podstawowych, zdefiniowanych przez Unię Europejską działań²⁴:

- Transformacji, rozumianej „*jako przejście od obecnego do nowego sektora, oparte na współpracy instytucji i procesów, tzw. wspólnych możliwościach w zakresie B+R, inżynierii i produkcji, które stanowią bazę wiedzy dla rozwoju nowej działalności*”.
- Modernizacji, interpretowanej „*jako technologiczne unowocześnienie istniejącej branży, z rozwojem konkretnych zastosowań wynikających z kluczowych technologii wspomagających, w celu poprawy efektywności i jakości dotychczas istniejącego sektora*”.
- Dywersyfikacji, rozumianej jako „*odkrycia dotyczące potencjalnej synergii (efektów rozszerzania oferty rynkowej i efektów pośrednich), powstającej na styku już istniejącej i rodzącej się działalności. Dzięki efektowi synergii nowa działalność staje się bardziej atrakcyjna i rentowna*”.
- Powstanie nowej dziedziny, interpretowanej jako „*odkrycie polegające na tym, iż B+R i innowacje w jednej dziedzinie mogą sprawić, że działania, które do tej pory generowały niski wzrost, nagle staną się atrakcyjne*”.

W „*Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*” podkreślono, że opracowanie to, mimo iż szczegółowe i bardzo precyzyjne, nie stanowi dokumentu o charakterze stanowiska politycznego Unii Europejskiej. „*Przewodnik*” stanowi natomiast zbiór

²¹ Tamże, s. 19-20.

²² Tamże, s. 21-22.

²³ Tamże, s. 22.

²⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 15-16.

wytucznych metodycznych, pokazuje jak przygotować, projektować, opracować i wdrażać regionalną strategię badań naukowych i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3).

Podjęcie RIS3 jest zgodne z celami i narzędziami polityki spójności UE²⁵. Koncepcja inteligentnej specjalizacji jest również zgodna z głównymi celami reformy, dotyczącej polityki spójności UE na lata 2014-2020, opublikowanymi w październiku 2011²⁶.

W rzeczywistości, inteligentne specjalizacje mają strategiczną i centralną funkcję w ramach nowej Polityki Spójności, stając się kluczowym narzędziem dla zapewnienia wkładu tejże polityki do *Agendy Wzrostu EUROPA 2020*²⁷.

W ramach nowej Polityki Spójności, inteligentna specjalizacja została zaproponowana jako warunek *ex-ante*. Jest to warunek normatywny, który oznacza, że regiony muszą mieć tego typu strategię, zanim będą mogły otrzymywać pomoc finansową z funduszy strukturalnych UE, dla swoich planowanych działań innowacyjnych²⁸. Pisząc najprościej, strategia inteligentnych specjalizacji musi być przygotowana w każdym regionie i to zgodnie z ogólnymi założeniami metodyki opracowanej w UE.

Ten warunek dotyczy szczególnie dwóch spośród jedenastu celów tematycznych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR):

- cel 1 „Zwiększenie nakładów na badania naukowe, rozwój technologiczny i innowacje” – cel dotyczy badań i rozwoju.
- cel 3 – „Podnoszenie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)”.

Podobnie, takie samo *ex-ante* uwarunkowanie dotyczy tematu numer 1 Europejskiego Funduszu Rolnego dla Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW):

- „Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich”²⁹.

Mówiąc inaczej, Komisja Europejska proponuje także, aby inteligentna specjalizacja stała się warunkiem wstępnym do uzyskania wsparcia z EFRROW, w celu wspomaganie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich³⁰.

RIS3 wpłynie na tworzenie miejsc pracy opartych na wiedzy i rozwoju, nie tylko w wiodących centrach badań i działalności innowacyjnej, lecz również w regionach wiejskich i mniej rozwiniętych³¹.

²⁵ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 9.

²⁶ Tamże, p. 9.

²⁷ Tamże, p. 9.

²⁸ Tamże, p. 9.

²⁹ Tamże, p. 9.

³⁰ *Strategie badawcze i innowacyjne na rzecz inteligentnej specjalizacji. Polityka Spójności na lata 2014-2020*, Komisja Europejska, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_pl.pdf

³¹ Tamże.

W tym kontekście, niezmiernie istotne jest poznanie i zrozumienie silnych stron rolnictwa i obszarów wiejskich w regionie, w aspekcie wyboru i wspierania inteligentnych specjalizacji, ale także niezbędne jest zdefiniowanie szans i zagrożeń, również wskazanie interesariuszy. Zaangażowanie zróżnicowanych interesariuszy jest kluczem do wyznaczania obszarów priorytetowych, zasobów wiedzy, co w przypadku obszarów wiejskich oznacza także wyznaczenie drogi zapobiegającej ich marginalizacji, a także sprzyjającej włączeniu społecznemu mieszkańców wsi.

Unia Europejska podkreśla konieczność wzmocnienia trendów rozwoju obszarów wiejskich. *„Wprowadzana obecnie reforma umożliwi tej polityce od roku 2013 pełne przyczynianie się do realizacji strategii Europa 2020 na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu poprzez wspieranie roli rolnictwa, jako podstawy bezpieczeństwa żywnościowego, zrównoważonego wykorzystywania zasobów naturalnych i dynamiki obszarów wiejskich”³².*

Jak twierdzą autorzy cytowanej Zielonej Księgi, *„Jakość europejskich produktów rolnych i spożywczych jest powszechnie uznawana. Model europejski, będący owocem tradycji, umiejętności producentów i ich zdolności innowacyjnych jest również wynikiem zdecydowanej wspólnej polityki rolnej oraz norm produkcji, które nie mają w świecie równych. Należy promować ten model, gdyż ma on decydujące znaczenie dla zdolności Unii Europejskiej do pobudzania lokalnej dynamiki gospodarczej, odpowiadania na potrzeby europejskich konsumentów i wzbudzania zainteresowania konsumentów z państw trzecich”³³.* Województwo podkarpackie charakteryzuje się zblizoną do przedstawionej wyżej sytuacją w sektorze rolnym i na obszarach wiejskich. Powszechnie znana jakość żywności z tego Regionu powinna być zachowana, zarówno dla dobra jego mieszkańców, jak i w perspektywie wykorzystania rosnących możliwości eksportu produktów żywnościowych najwyższej jakości. Należy również stworzyć mechanizmy przeciwdziałania pojawiającym się przypadkom patologii w produkcji żywności, które zagrażają zdrowiu konsumentów, a bardzo często dotyczą zachowań globalnych korporacji. Mogą także zniszczyć potencjał eksportowy.

Unia Europejska docenia znaczenie gospodarki endogenicznej, a na obszarach wiejskich rynków regionalnych i lokalnych. *„Potencjał lokalnego rolnictwa nie jest wystarczająco wykorzystywany. Rynki regionalne i lokalne są ważnym miejscem spotkań producentów i konsumentów. Tym pierwszym pozwalają na dobre wykorzystywanie owoców ich pracy, drugim zaś – na wnoszenie wkładu w miejscowy rozwój, ograniczanie oddziaływania na środowisko ich struktury konsumpcji oraz dostęp do bardzo różnorodnych produktów, zakorzenionych w bliskiej im tradycji i sposobie życia”³⁴.*

Jedną z metod zwiększenia dochodów rolników jest bezpośrednia sprzedaż produktów. *„Krótkie łańcuchy dystrybucji stanowią metodę podnoszenia dochodów producentów i zapewniania rentowności dużej liczby gospodarstw, w szczególności dzięki poprawie marż, ograniczaniu kosztów transportu i zmniejszaniu uzależnienia od sektora rolno-przemysłowego”³⁵.*

³² Zielona Księga w sprawie działań promocyjnych i informacyjnych dotyczących produktów rolnych: strategia o dużej europejskiej wartości dodanej w celu promowania smaków Europy, Komisja Europejska, Bruksela 14.07.2011, wersja ostateczna, s. 2.

³³ Tamże, s. 2.

³⁴ Tamże, s. 5.

³⁵ Tamże, s. 5.

Unia Europejska dąży do wzmocnienia więzi między Europejczykami i rolnictwem, poprzez tworzenie rynków wewnętrznych³⁶. Takie samo założenie należy przyjąć w kreowaniu modelu gospodarki żywnościowej w poszczególnych regionach. Jedną z istotnych kwestii takiego podejścia jest „zachęcanie do zdrowszego odżywiania, przyczyniającego się w ten sposób do realizacji celów w zakresie zdrowia publicznego”³⁷.

Kolejnym elementem na który zwraca uwagę Unia Europejska jest jakość biologiczna i zdrowotna produktów rolniczych. „W ramach podejścia terytorialnego, uczestnictwo producentów w programach jakości i promocji tych produktów stanowi podstawę odpowiadania na rosnące oczekiwania dotyczące lokalnych produktów, tradycji, autentyczności, które przyczyniają się do odbudowy więzi społecznych między producentami i konsumentami, waloryzacji świeżości produktów, innowacyjności i wartości odżywczych produktów oraz ich znajomości”³⁸.

Wewnętrzny europejski rynek żywności, w tym produkcja żywności ekologicznej, wytwarzanie produktów regionalnych i tradycyjnych, a następnie ich bezpośrednia sprzedaż sprzyjają tworzeniu więzi między konsumentami i rolnictwem. Podnosi jakość życia.

Wymienione zalecenia Unii Europejskiej uwzględniano na każdym etapie procesu tworzenia tej Strategii.

Dokumenty – przewodniki, strategie – związane z RIS3 podkreślają znaczenie systemów monitorowania, oceny i wyznaczania wskaźników. Zgodnie z *Piątym Raportem Spójności*, punktem wyjścia do podejścia zorientowanego na wyniki, jako kolejny warunek *ex-ante*, jest ustalenie jasnych, zrozumiałych i wymiernych celów oraz wskaźników rezultatu³⁹.

Bardzo istotną kwestią, poruszaną w *Strategii EUROPA 2020*, jest problem dotyczący zbudowania biogospodarki. Wiele szczegółów pojęcia biogospodarka przedstawiono w dokumencie będącym rezultatem prac wykonanych w ramach *Siódmego Programu Ramowego*, projekt *BECOTEPS – Bio-economy Technology Platforms*⁴⁰. Biogospodarkę podzielono na trzy podstawowe działy: produkcję żywności, produkcję nieżywnościową oraz produkcję biomasy. Uwzględniane w modelu biogospodarki podstawowe zagadnienia obejmują bezpieczeństwo energetyczne, bezpieczeństwo żywnościowe, naturalne zasoby, rozwój gospodarczy i społeczny, zdrowie publiczne, zrównoważoną produkcję oraz zmiany klimatu⁴¹. „*Biogospodarka odnosi się do zrównoważonej produkcji i przekształcania biomasy w zakresie produkcji żywności, kształtowania zdrowia, produkcji błonnika oraz wielu produktów przemysłowych i energetycznych*”⁴².

Logiczna struktura projektowa, jaką również uwzględniono w kreowaniu niniejszej Strategii, dla RIS3 składa się z sześciu etapów⁴³:

³⁶ Tamże, s. 6.

³⁷ Tamże, s. 7.

³⁸ Tamże, s. 5.

³⁹ Tamże, p. 10.

⁴⁰ *The European Bioeconomy in 2030. Delivering Sustainable Growth by addressing the Grand Societal Challenges, White Paper*, s. 1-23.

⁴¹ Tamże, s. 6.

⁴² Tamże, s. 4.

⁴³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R. *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 17.

1. Analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji – uwzględniona w rozdziałach: *Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego* oraz *Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego*.
2. Utworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy – uwzględnione w rozdziale *Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania*.
3. Wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu, uwzględnione w rozdziale *Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne)*.
4. Wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego, uwzględniony w rozdziale *Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego*.
5. Przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i programów, uwzględnione w rozdziałach: *Założenia do programu operacyjnego*, *Źródła finansowania RSI* oraz *Rekomendacje*.
6. Uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny, zawarto w rozdziale *System monitorowania i oceny realizacji RSI 2014-2020*.

Zgodnie z zalecaną w Unii Europejskiej procedurą przygotowano niniejszy dokument.

Regionalną strategię badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji można postrzegać jako program transformacji gospodarczej oparty na czterech zasadach: ograniczona liczba priorytetów oparta na własnych mocnych stronach i międzynarodowej specjalizacji (konsekwencje trudnych wyborów i masa krytyczna); przewaga konkurencyjna; komunikacja i klastry (rozwój klastrów światowej klasy i budowanie platform dla różnych form kontaktu); kolektywne przywództwo⁴⁴.

W wielu dokumentach – przewodnikach dotyczących inteligentnej specjalizacji – zwrócono także uwagę na konieczność kreowania „zielonego” wzrostu, bowiem jednym z priorytetów *Strategii EUROPA 2020* jest zrównoważony wzrost, który oznacza w interpretacji UE transformację gospodarki w kierunku bardziej przyjaznej dla klimatu i środowiska. Nowym paradygmatem zrównoważonego wzrostu jest niskoemisyjna i zasobooszczędna gospodarka, a innowacje (ekoinnowacje) sprzyjają oddzieleniu wzrostu od dotychczasowych metod eksploatacji naturalnego kapitału. Oznacza to, że jedną z cech wzrostu inteligentnego jest wzrost zrównoważony. Zgodnie ze stanowiskiem Unii Europejskiej strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji będą musiały promować „zielony” wzrost, co pozwoli podnieść konkurencyjność unijnej gospodarki w kwestiach takich jak ceny energii, lub też ograniczenie dostępności zasobów w warunkach coraz bardziej ostrej konkurencji. Oznacza to zarazem większe wsparcie Unii Europejskiej dla nowych, przedsiębiorczych firm skoncentrowanych na bardziej radykalnych ekoinnowacjach, które sprzyjają wdrożeniu nowych technologii służących lub sprzyjających ochronie środowiska i ekosystemów. Elementy tego stanowiska Unia Europejskiego również uwzględniono we wszystkich etapach kreowania niniejszego elementu.

Należy podkreślić, iż dominujące dzisiaj w polityce innowacyjnej Unii Europejskiej trendy, takie jak kreowanie „zielonego” wzrostu, wsparcie dla ekoinnowacji i biogospodarki,

⁴⁴ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 19.

w województwie podkarpackim - jako wówczas jedynym w kraju - zostały zauważone i wpisane w *Regionalną Strategię Innowacji* jako wizja rozwoju regionu już w 2005 roku. Dzisiaj rozwijamy tę ideę, zgodnie z założeniami *Strategii EUROPA 2020*, w myśl koncepcji RIS3 (inteligentnej specjalizacji).

Tworzenie regionalnych strategii innowacji jest jednym z działań mających na celu poprawienie efektywności wykorzystania funduszy strukturalnych⁴⁵.

„Zbadanie potencjału naukowego i gospodarczego województw oraz stworzenie strategii ich rozwoju w oparciu o możliwości współpracy środowisk naukowych i gospodarczych jest celem RSI. Realizacja RSI ma szczególne znaczenie dla procesów wyrównywania szans rozwojowych regionów, który jest jednym z priorytetów UE, w szczególności w zakresie przyznawania pomocy z Funduszy Strukturalnych”⁴⁶.

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) (RSI 2014-2020) z założenia ma być dokumentem żywym, elastycznym. Zachęcamy więc do wyrażania opinii, komentarzy, uwag, ponieważ mogą one być przydatne w doskonaleniu procesów wdrażania, monitorowania i ciągłej aktualizacji tego dokumenty. Właśnie tak wyglądał proces kreowania Strategii – uwzględniono w nim głos wszystkich interesariuszy, czego obrazem jest zamieszczona poniżej droga dojścia do wyboru inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego. Oczywiście, głosy te często były przeciwstawne, niezbędne więc okazało się ich logiczne wyważenie, szczególnie pod kątem wymagań stawianych przez Komisję Europejską.

⁴⁵ *Założenia polityki naukowej, naukowo-technicznej i innowacyjnej państwa do 2020 r.*, Wyd. Ministerstwo Nauki i Informatyzacji, Warszawa, grudzień 2004, s. 3.

⁴⁶ Tamże, s. 39.

Droga dojścia do inteligentnych specjalizacji Regionu

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020 kreowana była metodą społeczną, w procesie brali udział szeroko rozumiani interesariusze rozwoju regionu, w tym przede wszystkim przedstawiciele świata nauki i innych instytucji badawczo-rozwojowych, przedsiębiorców, administracji samorządowej różnych szczebli oraz administracji rządowej, instytucji okołobiznesowych, organizacji społecznych, konsumenckich i wielu innych.

Proces budowania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014–2020* został szczegółowo zaplanowany i opisany w projekcie systemowym pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2005-2013 w województwie podkarpackim*”, realizowanym w latach 2007-2013. W projekcie tym, w okresie 2012-2013, obok ciągłej realizacji zadań związanych z *Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013 (RSI 2005-2013)*, wykonano wiele zadań służących budowaniu *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, zgodnej z koncepcją RIS 3 (*smart specialisation*).

W ramach realizacji projektu systemowego pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim*” zrealizowano wiele zadań nakierowanych na przygotowanie *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*. W wymienionym kontekście zrealizowano między innymi działania w ramach następujących zadań:

- Zadanie 2: wzmocnienie elementów systemu wdrażania RSI. Celem zadania było stworzenie warunków do realizacji funkcji zarządzania innowacyjnym rozwojem województwa oraz procesem wdrażania RSI. Realizowane prace koncentrowały się na zaangażowaniu w proces istniejących struktur wdrażania RSI: Podkarpackiej Rady Innowacyjności, Komitetu Zarządzającego, Paneli Celów Strategicznych. Istotne znaczenie miała też organizacja cyklicznych forów innowacyjności, z których wiele poświęcono problemom wyboru inteligentnych specjalizacji.
- Zadanie 5: opracowanie dokumentów strategicznych i operacyjnych samorządu województwa podkarpackiego, określających regionalną politykę innowacyjną i badawczą. W ramach tego zadania wykonano aktualizację i operacjonalizację RSI, przygotowano dokument „*Kierunki rozwoju województwa podkarpackiego w oparciu o klastry*”, opracowano „*Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji na lata 2009-2013*”. Najbardziej istotne było jednak opracowanie nowych dokumentów strategicznych, niniejszego, czyli: *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)* oraz dokumentu *Kierunki rozwoju regionalnej polityki badawczej na lata 2014-2020*.
- Zadanie 8: wsparcie dla podmiotów odpowiedzialnych za opracowanie i wdrażanie RSI. W ramach tego zadania przewidziano między innymi udział osób wdrażających RSI 2005-2013, reprezentujących partnerów projektu systemowego w krajowych i międzynarodowych seminariach, warsztatach, konferencjach, wyjazdach studyjnych, czego najlepszym przykładem było uczestnictwo kreatorów RSI

2014-2020 w Platformie Inteligentnej Specjalizacji (*S3 Platform*)⁴⁷. Jak już zaznaczono, istotne było także opracowanie przewodników zawierających przykłady dobrych praktyk działalności innowacyjnej przedsiębiorstw, przykłady narzędzi polityki innowacyjnej w kluczowych obszarach aktywności innowacyjnej woj. podkarpackiego. Z założenia, treści przewodników mają związek z innowacyjną polityką UE, kraju i regionu (zielony wzrost, biogospodarka, ekoinnowacje), także z kreowanymi inteligentnymi specjalizacjami regionu. Założenia te spełniły między innymi następujące przewodniki:

- „*Mądre specjalizacje (smart specialisations) oraz kluczowe technologie wspierające (key enabling technologies) w rozwoju regionu - od wyboru do realizacji; od teorii do praktyki w województwie podkarpackim*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje w gospodarce żywnościowej – model rozwoju dla województwa podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje w ochronie środowiska - gospodarka wodna i energetyka. Rozwiązania dla województwa podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Innowacyjna wizja miast - wskazówki dla regionu*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekonomia endogeniczna oraz ekonomia ekologiczna (zielona) we wspieraniu innowacji w rozwoju regionu*”, Rzeszów 2013.
- „*Ekoinnowacje jako priorytetowy kierunek „Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego*”, Rzeszów 2013.
- „*Cele i zasady wdrażania ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*”, Rzeszów 2011.

Przewodniki te pełnią także rolę wprowadzenia do *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*.

Zadanie 9 – wspieranie rozwoju struktur klastrowych w województwie podkarpackim. Istotnym efektem tego zadania było wypracowanie rekomendacji dla polityki wspierania klastrów w regionie, głównie w kontekście przyszłości.

Zadanie 11 – nawiązanie współpracy ponadnarodowej w zakresie realizacji przedsięwzięć o charakterze innowacyjnym i rozwoju Regionalnej Strategii Innowacji.

Zadanie 12 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw ze szczególnym uwzględnieniem sektora MŚP. Założono, że warunkiem poprawnej aktualizacji RSI, jak i kreowania dokumentu na kolejne lata, będą dane pozyskane z pierwotnych badań pilotażowych sektora przedsiębiorstw.

⁴⁷ Platforma powstała w 2011 roku z inicjatywy Komisji Europejskiej jako źródło wsparcia dla Państw Członkowskich i regionów przy pracach nad nowymi i już istniejącymi narodowymi/regionalnymi strategiami RIS3 (<http://s3platform.jrc.ec.europa.eu>)

Zadanie 13 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza instytucji naukowo-badawczych. Celem zadania była ocena stanu i kondycji sektora naukowo-badawczego, określono wielkość podaży innowacji w województwie podkarpackim, oszacowano potencjał badawczy regionu i jego kondycję finansową, oceniono stan współpracy i powiązań z przedsiębiorstwami, w tym z sektora MŚP, a także stan współpracy i powiązań z instytucjami pośredniczącymi i wspierającymi transfer technologii i innowacje. Uzyskane dane pozwoliły na uzasadnione wykonanymi badaniami sprecyzowanie regionalnej polityki badawczej na lata 2014-2020.

Zadanie 14 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza infrastruktury wsparcia innowacji. Celem zadania było rozpoznanie aktualnego stanu infrastruktury wsparcia innowacyjności, ocena skuteczności działania instytucji otoczenia biznesu w zaspokajaniu potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw, rozpoznanie powiązań, źródeł i kanałów informacji w zakresie przepływu innowacji i transferu technologii, rozpoznanie zakresu usług oferowanych przez instytucje wsparcia, rozpoznanie źródeł finansowania, a także identyfikacja barier rozwojowych instytucji wspierających.

Zadanie 15 – pierwotne badania pilotażowe w zakresie – analiza postawy i działań administracji publicznej. Celem zadania była ocena aktualnego stanu i zakresu działań innowacyjnych jednostek samorządu terytorialnego, identyfikacja barier, ocena poziomu wiedzy i umiejętności pracowników administracji w zakresie zarządzania rozwojem regionalnym, w tym rozwojem gospodarki opartej na wiedzy.

Zadanie 16 – zintegrowana analiza ekonomiczna gospodarki województwa podkarpackiego. Stała się ona kolejnym dokumentem, podstawą dokonania prawidłowej aktualizacji RSI 2005-2013, a także przygotowania *RSI na lata 2014-2020*. Celem zadania była identyfikacja innowacyjnych sektorów województwa, identyfikacja najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów regionu, z określeniem głównych zakresów specjalizacji, itd.⁴⁸

Regionalne strategie innowacji, kreowane zgodnie z koncepcją *smart specialisation*, powinny uwzględnić założenia strategiczne Unii Europejskiej, szczególnie zawarte w strategiach o perspektywie do roku 2020, powinny także być kompatybilne ze strategicznymi dokumentami krajowymi i regionalnymi. Zgodnie z tymi założeniami i zaleceniami, w procesie kreowania *RSI 2014-2020* uwzględniono między innymi zapisy z następujących dokumentów:

- *Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności* - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 5 lutego 2013 r.;
- *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki "Dynamiczna Polska 2020"* (Ministerstwo Gospodarki) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 15 stycznia 2013 r.;
- *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020* (Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 26 marca 2013 r.;

⁴⁸ *Wniosek o dofinansowanie projektu. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI pn. „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim”, Podkarpacki Urząd Marszałkowski, Rzeszów, s. 4-6.*

- *Strategia rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa (SZRWRiR) na lata 2012-2020* (Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi) – przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 kwietnia 2012 r.;
- *Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo* - przyjęta przez Radę Ministrów dnia 25 września 2012 r.;
- *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie*, Warszawa, 13 lipca 2010 r.;
- *Narodowy Program Foresight POLSKA 2020. Wyniki Narodowego Programu Foresight Polska 2020*, Warszawa 2009.
- *Foresight technologiczny przemysłu – InSight2030: aktualizacja wyników oraz krajowa strategia inteligentnej specjalizacji (smart specialisation)*, Warszawa 2012.;
- *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego* (Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej) – projekt;
- *Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” Perspektywa 2020 r.* (Ministerstwo Gospodarki) – projekt.

W trakcie prac nad *Regionalną Strategią Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*, uwzględniono także kreowane lub aktualizowane dokumenty strategiczne województwa podkarpackiego:

- *Strategia Rozwoju Województwa - Podkarpackie 2020*, sierpień 2013.;
- *Aktualizacja Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005–2013*.;
- *Raport z badań foresight: „Priorytetowe Technologie dla Zrównoważonego Rozwoju Województwa Podkarpackiego”*, Rzeszów 2008, perspektywa do roku 2030.
- *Kierunki Rozwojowe Technologii Materiałowych na Potrzeby Klastra Lotniczego „Dolina Lotnicza”. Foresight branżowy. Raport końcowy z realizacji projektu*, Rzeszów 2008, perspektywa do roku 2030.

W dokumencie tym (*Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*) nawiązano także do założeń i programów dotyczących różnych źródeł finansowania na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym, między innymi po to, aby uzyskać efekty synergii. Bazą stała się *Strategia EUROPA 2020*, wraz z jej priorytetami i projektami przewodnimi.

Istotne znaczenie miały i nadal będą odgrywały europejskie programy kluczowe, w których wiele zapisów pozwoliło na doprecyzowanie kreowanej *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)*, zgodnej

z założeniami inteligentnych specjalizacji. Programy te mają na celu zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju poszczególnych regionów oraz nadrobienie zapóźnienia regionów najmniej uprzywilejowanych. Uwzględniono więc zapisy, cele i priorytety następujących programów:

- *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR);*
- *Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW);*
- *Europejskie Forum Strategiczne Infrastruktur Badawczych (ESFRI);*
- *Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME).*

Bardzo istotne w *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* są kwestie finansowania rozwoju i innowacji, problemy ewaluacji, monitoringu, analizy wypracowanych wskaźników. Zamieszczone w odpowiednich rozdziałach tego dokumentu, te bardzo istotne kwestie znalazły swoje uzasadnienie między innymi w takich dokumentach jak:

- *Programowanie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 – Założenia umowy partnerstwa; Projekt z 30 października 2012 r.;*
- *Wspólna Lista Wskaźników Kluczowych (WLWK 2014), Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, kwiecień 2013.*

W trakcie prac koncepcyjnych, jak i redagowania dokumentu *RSI 2014-2020*, wielu jego kreatorów uczestniczyło w spotkaniach, seminariach, warsztatach, konferencjach, grupach roboczych, których celem było zrozumienie i jak najlepsze wypracowanie strategii inteligentnej specjalizacji.

Między innymi były to przedstawione poniżej formy aktywności:

- 27.08.2012 Warszawa, przedstawienie profilu regionalnego nr 9 województwa podkarpackiego. Rezultatem był: Raport końcowy z badania. Przegląd i analiza regionalnych systemów innowacji (RSI) województw Polski w kontekście przygotowań do realizacji europejskiej polityki spójności po 2013 roku;
- 04.09.2012 Warszawa, Kierunki i założenia polityki klastrowej w Polsce do 2020 roku – rekomendacje Grupy roboczej ds. polityki klastrowej;
- 16.10.2012 Warszawa, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Spotkanie z przedstawicielami władz regionalnych nt. inteligentnej specjalizacji;
- 20.11.2012 Ministerstwo Rozwoju Regionalnego Warszawa, Ramy Strategiczne dla Inteligentnych Specjalizacji, Ścieżka dojścia.
- 31.01.2012 Warszawa, Narodowy Program Foresight – wdrożenie wyników. Stan realizacji projektu;

- 31.01.2013 Warszawa, Wsparcie sektora nauki oraz szkolnictwa wyższego w ramach perspektywy finansowej 2014-2020;
- 18.03.2013 Katowice, Sprawozdanie z warsztatów poświęconych identyfikacji zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań inteligentnej specjalizacji regionów, przeprowadzonych przez zespół Głównego Instytutu Górnictwa.

Wybór inteligentnych specjalizacji województwa podkarpackiego był również przedmiotem obrad Podkarpackiej Rady Innowacyjności.

W okresie 27.08-30.09.2013 odbyły się, zgodnie z prawem obowiązującym w tym zakresie, szerokie konsultacje społeczne dotyczące zapisów niniejszego dokumentu.

Do podmiotów szczególnie zaangażowanych w kreowanie *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3)* należały: Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego, Podkarpacka Rada Innowacyjności, Komitet Zrządzający projektem systemowym pn. „*Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim*” oraz Katedra Przedsiębiorczości, Zarządzania i Ekoinnowacyjności Politechniki Rzeszowskiej.

Do niniejszego dokumentu pod warunkiem uzyskania możliwości finansowania takich działań, zostaną opracowane programy wykonawcze.

1. Diagnoza sytuacji społeczno-ekonomicznej i innowacyjnej województwa podkarpackiego – analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji

Zamieszczona poniżej, bardzo skrócona, diagnoza potencjału społeczno-gospodarczego oraz innowacyjności, prezentuje główne czynniki (zjawiska, trendy procesy itp.) mające wpływ na rozwój innowacyjności województwa podkarpackiego, które wskazują na to, iż sytuacja województwa jest zróżnicowana. Są obszary stanowiące mocne strony i świadczące o tym, że województwo już na dzień dzisiejszy dobrze radzi sobie z problemami innowacyjności, natomiast są też czynniki, które w perspektywie mogą tę innowacyjność hamować.

Przeprowadzona w niniejszej części opracowania analiza ma za zadanie pokazać mocne i słabe strony Regionu po to, żeby w przyszłości wykorzystać bardziej efektywnie zasoby endogeniczne, a także, aby próbować nadrabiać zaległości i wzmacniać te obszary, w których są największe zapóźnienia w stosunku do innych regionów. W koncepcji inteligentnych specjalizacji istotne jest jednak dostrzeżenie mocnych stron Regionu i możliwość wykorzystania szans, a nawet przekuwania słabych stron w atuty Regionu, między innymi dlatego, że inne regiony nie będą potrafiły lub nie będą chciały tego dostrzec. W analizie wskazano też na szanse i zagrożenia stojące przed województwem podkarpackim. Istotne jest zwłaszcza wykorzystanie w maksymalnie możliwy sposób pojawiających się szans.

Przedstawione poniżej w tabelach 1-3 wyniki analizy uwzględniają rezultaty badań zawarte w wielu dokumentach strategicznych dotyczących województwa podkarpackiego, w wielu pracach naukowych, w tym także opracowaniach Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, a ostatecznie rezultaty opracowania wykonanego na rzecz tej Strategii, zatytułowanego *Analiza TOWS/SWOT innowacyjności województwa podkarpackiego*⁴⁹.

W tabeli 1 zamieszczono wyniki szczegółowej analizy potencjału społeczno-ekonomicznego województwa podkarpackiego.

Tabela 1. Potencjał społeczno-ekonomiczny województwa podkarpackiego ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">wysoko rozwinięty przemysł lotniczy, o długich tradycjach, z zaangażowanym kapitałem zagranicznym, skupiony w klastrze Dolina Lotnicza; wzorzec klastrowy dla całego kraju,rozwinięte szkolnictwo wyższe, istotne dla rozwoju regionu kierunku badań i edukacji, głównie w Politechnice Rzeszowskiej i Uniwersytecie Rzeszowskim.12 nowoczesnych laboratoriów nauki zawodu lokalizowanych w szkołach	<ul style="list-style-type: none">niski poziom przedsiębiorczości, wyrażający się ostatnim miejscem w kraju pod względem liczby podmiotów gospodarczych w odniesieniu do liczby mieszkańców,niewystarczająco rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna,nadal niewielka dostępność komunikacyjna regionu (autostrada A4 w budowie, zupełnie odłożone plany budowy trasy S19 w kierunku południowym i północnym).

⁴⁹ *Analiza TOWS/SWOT województwa podkarpackiego*, ConQuest Consulting, Warszawa 2013, s. 1-143.

<p>średnich,</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobrze rozwinięte rolnictwo i przetwórstwo ekologiczne, żywność najwyższej jakości o dużym potencjale eksportowym, • uzdrowiska, leczenie sanatoryjne, ośrodki alternatywnego leczenia, • krajobraz przyrodniczy i kulturowy o wybitnych walorach estetycznych wpływający na atrakcyjność turystyczną regionu, • zróżnicowana struktura gospodarki z dużym udziałem przedsiębiorstw należących do przemysłu elektromaszynowego, spożywczego, chemicznego, mineralnego, energii odnawialnej, • rosnące nakłady inwestycyjne w sektorze MŚP, • duża liczba miejsc pracy w przetwórstwie przemysłowym wysokiej i średnio-wysokiej techniki, • potencjał kadr zarządzających i technicznych w przemyśle lotniczym, chemicznym, elektromaszynowym, przetwórstwa żywności, • położenie przygraniczne, województwo sąsiaduje ze Słowacją i Ukrainą. 	
--	--

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 2 zamieszczono wyniki szczegółowej analizy potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego.

Tabela 2. Potencjał innowacyjny województwa podkarpackiego, ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Siły sprawcze innowacji	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrasta odsetek osób studiujących na kierunkach inżynieryjno-technicznych, • wzrasta odsetek inżynierów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, • wysoki odsetek osób z wykształceniem średnim w grupie wiekowej 25-64 lata, • rosnący potencjał ośrodków naukowych (zwłaszcza uczelni), w związku z inwestycjami w wyposażenie, współpracą z innymi ośrodkami w kraju i za granicą oraz rozwojem kadry, • zwiększenie prestiżu uczelni podkarpackich, 	<ul style="list-style-type: none"> • niski odsetek osób z wykształceniem wyższym – 10 pozycja w kraju – brak tendencji wzrostowej w czasie, • duża liczba absolwentów opuszczających województwo w poszukiwaniu pracy w innych regionach lub innych krajach zubaża i tak niewielki w skali kraju potencjał wysoko wykształczonej kadry, • migracja najzdolniejszych i najlepiej przygotowanych pracowników, ze względu na niekorzystny poziom płac w regionie, • relatywnie mała liczba nauczycieli akademickich na 10 tys. ludności – 14 pozycja w kraju,

<ul style="list-style-type: none"> • silna pozycja Politechniki Rzeszowskiej oraz Uniwersytetu Rzeszowskiego, • wysoka świadomość władz Regionu o znaczeniu sieci współpracy w rozwoju innowacyjności, • systematycznie udoskonalana struktura wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji, • cyklicznie realizowane Podkarpackie Fora Innowacyjności oraz spotkania Podkarpackiej Rady Innowacyjności, • zróżnicowana struktura podmiotów wchodzących w skład regionalnego systemu innowacji (m. in. uczelnie publiczne i niepubliczne, agencje rozwoju regionalnego, izby gospodarcze, parki technologiczne i przemysłowe, specjalne strefy ekonomiczne, klastry, centra transferu technologii, jednostki badawczo-rozwojowe przemysłu, preinkubatory i inkubatory przedsiębiorczości, fundusze pożyczkowe i poręczeniowe, organizacje przedsiębiorców), umożliwiająca wszechstronne wsparcie. 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka liczba uczelni technicznych, sytuująca województwo na 11 pozycji w kraju, • najmniejszy w Polsce, a także w regionach UE, odsetek osób kształcących się ustawicznie, • niski stopień spełniania oczekiwań przedsiębiorców przez instytucje otoczenia biznesu (w badaniu zrealizowanym w 2011 roku co piąty respondent nie był zadowolony z ich funkcjonowania), • zbyt niski poziom współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i nauką, przejawiający się małą liczbą wspólnych projektów o charakterze innowacyjnym (rozwijają się one głównie w obrębie klastrów), • niewielkie możliwości finansowania przez samorząd regionalny i samorządy lokalne polityki wspierania rozwoju innowacyjności ze środków własnych, powodujące duże uzależnienie od funduszy unijnych, • najniższy w kraju udział samodzielnych pracowników naukowych (z tytułem naukowym profesora lub stopniem doktora habilitowanego) w jednostkach B+R, • system szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i średniego słabo przygotowany do kształcenia kadr dla gospodarki opartej na wiedzy (zwłaszcza w małych ośrodkach występuje duża liczebność klas, niewystarczające wyposażenie oraz stały nacisk na obniżanie kosztów funkcjonowania szkół), • mało efektywne kanały wymiany informacji, • brak spójności planów i programów kształcenia z potrzebami rynku pracy, niski poziom nauczania przedmiotów uczących kreatywności i innowacyjności, • zbyt mała liczba dynamicznych i wzajemnych związków i współpracy pomiędzy naukowcami i przedsiębiorcami, • brak wykształconych nowoczesnych instrumentów finansowania (startup, spin-off, seed-capital, venture capital itp.).
Aktywność innowacyjna przedsiębiorstw	
<ul style="list-style-type: none"> • wysoki odsetek firm, które zgłosiły do opatentowania na terenie Polski wynalazki – 1 miejsce w kraju wśród firm przemysłowych i 4 miejsce wśród firm, które patenty uzyskały, • wysokie nakłady na B+R w przeliczeniu na 1 mieszkańca, z tendencją silnie rosnącą – 2 miejsce w kraju, • wysokie nakłady wewnętrzne, faktycznie poniesione na B+R – 5 pozycja w kraju z silną tendencją wzrostową, w tym wysoki odsetek nakładów inwestycyjnych – 6 pozycja w kraju, 	<ul style="list-style-type: none"> • mała liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców – ostatnie miejsce w skali kraju, przy tendencji spadkowej, • wysoki odsetek innowacyjnych firm nie przekłada się na liczbę wniosków patentowych składanych w EUP – 11 pozycja w kraju, • mała liczba rozwiązań chronionych patentami.

<ul style="list-style-type: none"> • wysoki potencjał innowacyjny przedsiębiorstw przemysłowych mierzony liczbą firm, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w stosunku do ogółu – 2 pozycja w kraju oraz, wśród firm usługowych – 5 pozycja w kraju, • wysoki wskaźnik nakładów przedsiębiorstw na działalność innowacyjną – 6 pozycja w kraju • wysoki odsetek innowacyjnych, przedsiębiorstw przemysłowych w stosunku do ogółu przedsiębiorstw- 21% - 1 miejsce w kraju oraz 6 miejsce wśród innowacyjnych firm usługowych, • zróżnicowana struktura gospodarki, z dużym udziałem przedsiębiorstw należących do przemysłu elektromaszynowego (w tym zajmujących się produkcją lotniczą), chemicznego, mineralnego (zwłaszcza produkcja szkła i ceramicznych materiałów izolacyjnych), spożywczego i rolnictwa (szczególnie ekologicznego), • występowanie w regionie przedsiębiorstw o ugruntowanej pozycji rynkowej, stymulujących rozwój sieci kooperacyjnych i transfer technologii, • duży udział przedsiębiorstw w finansowaniu własnej działalności B+R, • wysokie łączne wydatki przedsiębiorstw na B+R w wartościach bezwzględnych i w przeliczeniu na jednego zatrudnionego, • znaczny odsetek firm innowacyjnych (powyżej średniej krajowej; 6 pozycja w kraju w 2008 r.) wprowadzających innowacje produktowe i procesowe, • zainteresowanie podkarpackich przedsiębiorców działalnością innowacyjną, potwierdzone m.in. w wynikach konkursu „Innowator Podkarpacia”, • wysoki odsetek przedsiębiorstw przemysłowych współpracujących w zakresie działalności innowacyjnej w ramach inicjatyw klastrowych, • istniejące w Regionie i powstające nowe inicjatywy klastrowe, zwiększające możliwości transferu technologii, w tym silnie rozwinięty klaster Dolina Lotnicza, • powołane Forum Klastrow Podkarpacia zapoczątkowujące sieciowanie (networking) i internacjonalizację klastrow i inicjatyw klastrowych z województwa podkarpackiego. 	
--	--

Wyniki działalności innowacyjnej	
<ul style="list-style-type: none"> wysoki udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów innowacyjnych, w stosunku do całości przychodów, dający 3 miejsce kraju i 4 miejsce wśród firm usługowych, wysoki udział w sprzedaży produktów innowacyjnych na eksport, w porównaniu z innymi regionami – 2 miejsce w kraju, wysoki odsetek firm, które współpracowały w ramach działań innowacyjnych – 1 miejsce w kraju (firmy przemysłowe) i 6 miejsce wśród usługowych. 	<ul style="list-style-type: none"> niewielki wpływ aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw na ogólny stan gospodarki – ostatnie miejsce województwa, biorąc pod uwagę PKB per capita, niewielki odsetek osób zatrudnionych w sferze B+R – 14 pozycja w kraju, wysokie bezrobocie, w tym strukturalne – jedno z najwyższych w kraju, niskie dochody mieszkańców województwa – najniższe w kraju, z tendencją spadkową.

Źródło: opracowanie własne.

W tabeli 3 przedstawiono czynniki (trendy, procesy, zjawiska itp.), które przybierają postać szans i zagrożeń dla potencjału społeczno-ekonomicznego i innowacyjnego województwa podkarpackiego.

Tabela 3. Uwarunkowania zewnętrzne mające wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny i innowacyjny województwa podkarpackiego

SZANSE	ZAGROŻENIA
Wymiar polityczno-prawny	
<ul style="list-style-type: none"> możliwość rozwoju innowacyjności dzięki środkom UE 2014-2020 w kolejnej perspektywie finansowej, z uwzględnieniem smart specialisation, spójność działań związanych z realizacją Regionalnej Strategii Innowacji, z innymi krajowymi i regionalnymi dokumentami strategicznymi, zwiększenie roli władz lokalnych, pozwalające na lepsze określenie potrzeb występujących w regionie. 	<ul style="list-style-type: none"> polityka państwa promująca regiony szybciej rozwijające się, polityka naukowa i badawcza preferująca kilka największych ośrodków w Polsce, wzrost polaryzacji między regionami Unii Europejskiej i kraju, oraz w obrębie województwa, niestabilność polityczna kraju, prowadząca do zmian polityki wspierania innowacyjności i zmniejszenia koncentracji środków, załamanie polityki Unii Europejskiej i zmiana jej priorytetów, bariery prawne powodujące niepewność w sektorze odnawialnych źródeł energii, brak motywacji przedsiębiorstw do współpracy z sektorem B+R, administracją oraz instytucjami wsparcia, malejąca wielkość funduszy pomocowych, wynikająca z programów oszczędnościowych UE naciski WTO zmierzające do wprowadzenia GMO w produkcji żywności w Polsce.

Wymiar ekonomiczny	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrastająca atrakcyjność inwestycyjna województwa, która może skutkować nowymi bezpośrednimi inwestycjami zagranicznymi i w konsekwencji zwiększonym dostępem do know-how, • dynamiczny rozwój powiązań o charakterze klastrowym, • rozwój globalnych powiązań kooperacyjnych przemysłu lotniczego, • wzrost zainteresowania finansowaniem innowacyjnych rozwiązań ze strony podmiotów nie należących do sektora finansów publicznych, • rozwój pozabankowych form finansowania, zwłaszcza firm innowacyjnych (venture capital i seed-capital, anioły biznesu, fundusze poręczeniowe i pożyczkowe), • wzrost zainteresowania regionem ze strony turystów krajowych i zagranicznych, • wzrost atrakcyjności regionu jako miejsca alokacji kapitału i inwestycji, • wzrost znaczenia branży pojazdów elektrycznych, • kurczenie się zasobów surowców energetycznych i wzrost cen nośników energii sprzyjać będzie rozwojowi budownictwa energetycznego i zrównoważonego transportu, • wzrost znaczenia wiedzy, kwalifikacji zasobów ludzkich, zamiast niskich kosztów pracy, w wyborze lokalizacji inwestycji. 	<ul style="list-style-type: none"> • słabe możliwości absorpcji środków UE na innowacje ze względu na niski potencjał bazowy (brak pomysłów, brak wkładu własnego), • zbyt duża koncentracja na krótkookresowym rachunku ekonomicznym, obniżająca gotowość do ponoszenia wysokich nakładów na działalność innowacyjną o długim okresie zwrotu inwestycji, • konkurencja innych regionów w branży turystycznej, • wzrost konkurencji (również w zakresie innowacyjnych rozwiązań) ze strony państw rozwijających się, • napływ taniej żywności i pasz z importu.
Wymiar społeczno-kulturowy	
<ul style="list-style-type: none"> • zmiany postaw społeczeństwa wobec innowacji i rozwój kultury innowacyjnej, • wzrost zapotrzebowania (m.in. w wyniku zmian demograficznych) na ekologiczne rozwiązania, zwłaszcza w sferze produkcji i przetwórstwa żywności, turystyki, w budownictwie, • zwiększanie się znaczenia wiedzy i umiejętności, • wzrost zapotrzebowania na innowacje, • zmiany klimatyczne i środowiskowe, stwarzające szanse na wspieranie technologii zapewniających bezpieczeństwo żywnościowe i jakość żywności, • wzrastający popyt na profilaktykę zdrowotną i medyczną, na nowe usługi medyczne w związku ze starzeniem się społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> • utrzymujący się w świadomości Polaków obraz Polski Wschodniej jako regionu peryferyjnego, • zwiększające się zjawisko drenażu mózgow, narastający problem migracji wykształconych kadr z regionu, • braki w świadomości powiązań (zagrożeń) środowiskowych wymuszających innowacyjne rozwiązania, • utrwalające się obszary społecznego wykluczenia w licznych podregionach województwa.

Wymiar techniczno-technologiczny

• wzrost znaczenia przemysłu lotniczego i kosmicznego,• rozwój zrównoważonego i wyspecjalizowanego budownictwa – polityka UE, po roku 2020 dopuszczalne będą jedynie budynki energooszczędne,• wzrost znaczenia elektronicznych kanałów komunikacji, a co za tym idzie zmniejszenie wpływu peryferyjnego położenia województwa,• wzrost znaczenia branży IT,• ożywienie popytu na innowacyjne rozwiązania, w związku z coraz większą konkurencją zagraniczną,• konieczność rozwoju technologii energetyki odnawialnej związana z polityką ekologiczną UE (<i>Strategia EUROPA 2020, Program 3x20, koncepcja biogospodarki</i>),• wzrost świadomości ekologicznej konsumentów, pociągający za sobą zmianę modelu rolnictwa i przetwórstwa żywności, w kierunku ekologicznego, regionalnego i tradycyjnego,• pojawienie się coraz większej ilości dowodów naukowych, świadczących o szkodliwości produktów genetycznie zmodyfikowanych (GMO), jako trend sprzyjający ekologicznej produkcji żywności,• biogospodarka i „zielony” rozwój w UE, rozwój eko-innowacyjnych technologii w branży budowlanej, energetycznej, motoryzacyjnej, spożywczej oraz wielu innych.	• wzrastające koszty badań naukowych i komercjalizacji, stwarzające przewagę dużym globalnym korporacjom.

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzona szczegółowa analiza uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych potencjału społeczno-ekonomicznego i innowacyjnego Regionu stanowi jeden z punktów wyjścia do wypracowania strategicznych kierunków rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego. Jest jednym z elementów pozwalających na sprecyzowanie inteligentnych specjalizacji, wizji i misji oraz celów strategicznych dla Regionu.

2. Popytowo-podażowe uwarunkowania rozwoju potencjału innowacyjnego województwa podkarpackiego⁵⁰ - analiza regionalnego kontekstu i potencjału innowacji

*„Nie pytaj, co twój kraj może zrobić dla ciebie,
zapytaj, co ty możesz zrobić dla swojego kraju.”*

John F. Kennedy

Nawiązując do motto, naszym celem jest wskazanie, co możemy i powinniśmy zrobić dla Regionu. Co należy zrobić, aby innowacje (w tym głównie ekoinnowacje) stanowiły podstawę rozwoju przedsiębiorstw oraz regionów. Konkurencję rynkową wygrywają dzisiaj (a skala tego zjawiska nasili się jeszcze bardziej w przyszłości) te podmioty, które w większym stopniu dostrzegą i wprowadzą w życie innowacyjne i ekoinnowacyjne rozwiązania w aspekcie wszystkich dziedzin życia. Obserwujemy dzisiaj wśród klientów, że w większym stopniu poszukują oni nowych wartości związanych z nabyciem produktów czy życiem w określonym środowisku. Nie wystarczy już dostarczyć klientom produkt w wersji podstawowej czy zaoferować życie w tradycyjnych warunkach, gdyż to oferuje już większość przedsiębiorstw i regionów. Musimy postawić na innowacyjne produkty, innowacyjne podejście do mieszkańców i społeczeństwa, zgodnie z zasadą „*stwórz niezwykle produkty, niezwykle warunki życia, poszukiwane przez klientów*”, pamiętając jednak, że każdy klient jest inny, że każdy mieszkaniec jest inny. A mówiąc słowami Stev'a Jobsa, dostarczymy klientom nie tylko produkty, ale spełnimy ich marzenia.

Zdecydowanie bardziej należy się skupić na popytowej stronie innowacji, gdyż badania ukazują, że 75% innowacji jest wymuszone przez klientów, poprzez popyt. Wartość dla klienta jest związana przede wszystkim z innowacjami, które akcentują takie aspekty jak: kreatywność, dostosowanie, inteligencję, personalizację, przekonanie, ochronę, prostotę, powiązanie, zdrowie, wsparcie, wydajność, stabilność.

⁵⁰ Opracowano na podstawie: *Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013: Rok 2013*, Rzeszów, grudzień 2012; *Diagnoza innowacyjności woj. podkarpackiego na tle regionów Polski i Unii Europejskiej*, 2010 Raport; *Studia nad innowacyjnością woj. podkarpackiego*, M. Janiec, A. Lewandowska, Rzeszów 2010; *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012; *Innowacyjność gospodarek województw Polski Wschodniej – ocena, znaczenie, perspektywy*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, W. M. Gaczek, M. Matusiak, Poznań, listopad 2011; *Innowacyjność 2010*, Raport przygotowany pod kierunkiem A. Wilmańskiej, PARP, Warszawa 2010; *Dlaczego warto wykorzystać popytowe podejście do tworzenia innowacji?*, PARP, Warszawa 2012;

Tablica *innowacyjności* 2010:
<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/114&format=HTML&aged=0&language=PL&guiLanguage=en>;

Tablica innowacyjności 2010:
http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm

Stronę podażowo-popytową powinny tworzyć wzajemnie przenikające się sfery, w których popyt ma kształtować podaż, zaś podaż ma być odpowiedzią na potrzeby popytu, przede wszystkim zgodne z priorytetowymi kierunkami rozwoju woj. podkarpackiego. Także, na tym wzajemnym powiązaniu ma polegać wsparcie dla innowacji (eko-innowacji) ze strony RIS3.

Stronę podażowo-popytową, związaną z kształtowaniem potencjału innowacyjnego, tworzą przede wszystkim podmioty sektora badawczo-rozwojowego, głównie przedsiębiorstwa i nauka (szkolnictwo wyższe) oraz jakość kapitału ludzkiego.

W latach 2009-2011 w woj. podkarpackim odnotowano 22,2% przedsiębiorstw, które wykazały aktywność innowacyjną, co uplasowało województwo na pierwszej pozycji w kraju. Podobna sytuacja występuje w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych, które uznają się za innowacyjne (21%). Gorsza sytuacja występuje w sektorze usług, gdzie do kreowania lub wdrażania innowacji przyznaje się 11,4% przedsiębiorstw, plasując województwo na 6 pozycji w kraju. Wniosek, jaki wypływa z analizy tych danych, jest prosty – świadomość znaczenia innowacji w rozwoju przedsiębiorstwa, konkurencyjności jego produktów, jest duża.

Nakłady na działalność innowacyjną w roku 2011 wykazało 16,6% podkarpackim przedsiębiorstw przemysłowych oraz 10% przedsiębiorstw sektora usługowego, co uplasowało województwo odpowiednio na 2 i 5 pozycji wśród wszystkich województw. 34,8% podkarpackich przedsiębiorstw przemysłowych oraz 44,2% przedsiębiorstw usługowych aktywnych innowacyjnie, otrzymało wsparcie ze środków publicznych na prowadzenie badań w zakresie innowacji. Dało to pierwsze miejsce dla woj. podkarpackiego w skali kraju.

Wielkości nakładów przeznaczanych na działania w sferze badawczo-rozwojowej istotnie wpływają na procesy innowacyjne w przedsiębiorstwach oraz poprawę jakości życia społeczeństwa. W roku 2011 w woj. podkarpackim wydano 542,2 mln zł na badania i rozwój, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosło 254,80 zł. Przedsiębiorstwa aktywne innowacyjnie największe wsparcie finansowe otrzymały ze środków Unii Europejskiej.

Kwota przeznaczona na działalność innowacyjną w sektorze przedsiębiorstw przemysłowych, na poziomie 1174,3 mln zł. pozwoliła zająć 8 pozycję w skali kraju. Woj. podkarpackie w aspekcie kwoty przeznaczonej na działalność inwestycyjną w sektorze usług, zajęło 6 pozycję w kraju, z kwotą 193,8 mln zł.

Województwom, w odniesieniu do nakładów, które przedsiębiorstwa przeznaczyły na badania i rozwój w latach 2007 i 2009, uplasowało się na 3 pozycji w skali kraju, uzyskując wskaźnik na poziomie wyraźnie wyższym od średniej krajowej.

Wskaźnik wysokości nakładów na działalność B+R w sektorze przedsiębiorstw, uplasował województwo podkarpackie w roku 2011 roku, na 143 pozycji wśród wszystkich regionów Unii Europejskiej.

Innowacje organizacyjne, w latach 2009-2011 w woj. podkarpackim wprowadziło 9,5% przedsiębiorstw przemysłowych (5 lokata w kraju), oraz zaledwie 4,6% przedsiębiorstw z sektora usług (12 miejsce w kraju). Innowacje marketingowe wprowadziło 9,5% przedsiębiorstw przemysłowych (4 pozycja w kraju) i 7,8% przedsiębiorstw z sektora usług (6 miejsce w kraju).

Przychody ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych stanowiły 10,5% ogólnych przychodów przedsiębiorstw przemysłowych (3 miejsce w skali kraju), oraz 4,1% przychodów przedsiębiorstw z sektora usług (4 pozycja).

Nakłady finansowe związane z działalnością innowacyjną w zakresie innowacji produktowych i procesowych, plasują przedsiębiorstwa woj. podkarpackiego na 7 pozycji w kraju, w odniesieniu do przedsiębiorstw przemysłowych, oraz 6 miejscu w zakresie przedsiębiorstw z sektora usług.

Analizując nakłady wewnętrzne dotyczące działalności badawczo-rozwojowej w 2011 r., wzrosły one o 12,2%, w porównaniu z 2010 rokiem i wyniosły 11 686,7 mln zł. Stanowiły one 0,77% PKB i wzrosły o 0,20%, w stosunku do roku 2007, kiedy wskaźnik ten kształtował się na poziomie 0,57%. Istotny jest fakt, że obserwujemy wzrost znaczenia finansowania procesów badawczo-rozwojowych ze środków własnych przedsiębiorstw. W 2011 roku przedsiębiorstwa sfinansowały 28,1% nakładów, i wskaźnik ten wzrósł o 3,7% w stosunku do 2010 roku. W przeliczeniu na jednego mieszkańca woj. podkarpackiego, dało to kwotę 254,8 zł., co uplasowało województwo na 5 miejscu w skali kraju. Należy podkreślić, że woj. podkarpackie wykazało się w Polsce najwyższym udziałem finansowania nakładów ze środków przedsiębiorstw (52,7%). Wskaźnik ten jest blisko dwukrotnie wyższy niż średnia krajowa. Województwo prowadzi w krajowej klasyfikacji, ułożonej według nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadających na jednego zatrudnionego w tej sferze, z kwotą 190,2 tys zł, gdy średnia krajowa wynosi 137,1 tys. zł.

Szczególnie podkreślić należy fakt, że w latach 2005-2010 w woj. podkarpackim nastąpił jeden z wyższych w skali kraju wzrostów nakładów wewnętrznych na badania i rozwój (o 355%, co dało województwu 2 pozycję). Ważnym czynnikiem analizy ukazującym istotę procesu innowacyjności jest liczba osób zatrudnionych w działalności badawczo-rozwojowej⁵¹. W woj. podkarpackim, w 2010 r., na pełnym etacie w sferze B+R zatrudnionych było 6044 osób, co stanowi blisko dwukrotny wzrost w stosunku do roku 2005. W odniesieniu do wszystkich województw, wskaźnik liczby zatrudnionych w działalności B+R na 100 pracujących woj. podkarpackim wynosi 0,77, co dało województwu 6 miejsce. Prowadzenie prac badawczo-rozwojowych, oprócz nakładów finansowych, wymaga odpowiedniego zaplecza środków trwałych. Stanowią one podstawę budowania potencjału innowacyjnego w perspektywnym horyzoncie czasowym. Odpowiednio przygotowane zaplecze techniczne sfery B+R mobilizuje także inwestorów, przedsiębiorców oraz naukowców do prowadzenia prac badawczych właśnie w tych miejscach. Województwo podkarpackie wykazuje wysoką dynamikę przyrostu nakładów na inwestycje, które stanowią 45% ogółu nakładów wewnętrznych, faktycznie poniesionych na B+R, co plasuje województwo na 3 pozycji w skali kraju. Należy dodać, że odsetek studentów wśród mieszkańców jest szczególnie wysoki w stolicy województwa – Rzeszowie – najwyższy nie tylko w Polsce, ale w całej Europie (2012).

W 2011 r. w woj. podkarpackim 3,2% przedsiębiorstw dokonało zgłoszeń znaków towarowych w Urzędzie Patentowym RP, 1,2% wzorów przemysłowych, 0,7% wzorów użytkowych, 2,1% wynalazków. 1,4% uzyskało patent w Urzędzie Patentowym RP.

Odsetek osób w wieku 25-64 lat, posiadających wykształcenie wyższe, w woj. podkarpackim wynosi 21,3%, co plasuje województwo dopiero na 10 pozycji w skali kraju. Znacznie lepiej

⁵¹ *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2011 r.*, GUS, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012, s.3.

przedstawia się sytuacja woj. podkarpackiego w odniesieniu do odsetka osób w wieku 25-64 lat z wykształceniem średnim, który wynosi 68,0%. Wynik ten daje, w odniesieniu do wszystkich województw, 5 pozycję.

W woj. podkarpackim w roku akademickim 2011/2012 funkcjonowało 16 szkół wyższych (w tym jedna techniczna), posiadających główną siedzibę na terenie województwa oraz 16 jednostek organizacyjnych szkół wyższych z poza terenu województwa. W sumie na tych uczelniach studiowało 67 272 studentów (w tym 38 478 kobiet)⁵². Liczba studentów szkół wyższych w woj. podkarpackim, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, spadła z 374 w roku 2005 do 333 w roku 2011, co plasuje województwo dopiero na 13 miejscu w kraju.

W okresie 2005-2011 liczba osób na studiach doktoranckich w woj. podkarpackim wzrosła o 333%, dając największy wzrost w skali kraju. W 2005 r. liczba uczestników studiów doktoranckich wynosiła 91, a w 2011 już 394. Niepokojące jest jednak zjawisko, że liczba doktorantów uczących się w uczelniach technicznych w 2011 roku wyniosła zaledwie 61 osób. W skali kraju plasuje to województwo na odległym 14 miejscu. Dane GUS za 2011 rok wskazują, że w województwie zaledwie 17 studentów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców kształci się na kierunkach medycznych lub inżynieryjno-technicznych, co daje dopiero 10 pozycję w kraju.

W województwie największa część studentów w 2010 r. kształciła się na kierunkach humanistycznych (67%), zaś na kierunkach technicznych i nauk ścisłych 27%.

Na przestrzeni lat 2005-2011 w województwie odnotowano spadek liczby nauczycieli akademickich, z liczby 3379 do liczby 3264, obserwujemy jednak wzrost liczby profesorów, docentów, adiunktów, przy jednoczesnym znacznym spadku liczby asystentów. Na 10 tys. mieszkańców w 2011 r. przypadało 15 nauczycieli akademickich, co uplasowało województwo na 14 miejscu w kraju.

Dane Eurostatu z 2010 roku dotyczące osób uczących się ustawicznie wskazują, że woj. podkarpackie zajmowało ostatnie miejsce nie tylko w kraju, ale również pośród 240 regionów UE. Odsetek uczących się ustawicznie wśród osób w wieku 25-64 lata wyniósł w 2010 roku tylko 3,4%. Tak słabe dane mogą wskazywać na problemy mieszkańców w szybkim adoptowaniu się do zmieniającego się otoczenia. Jest to istotny problem, zwłaszcza w kontekście starzenia się społeczeństwa, obecna sytuacja społeczna i ekonomiczna wymaga coraz bardziej elastycznego podejścia do wykonywanego zawodu. Dodatkowo proces ciągłego uczenia się jest niezwykle istotny w aspekcie wzrostu innowacyjności gospodarki. Tylko pracownicy wyposażeni w najaktualniejszą wiedzę mogą wprowadzać na rynek innowacyjne produkty i usługi.

Szczególnego znaczenia w rozwoju innowacyjności nabiera kultura innowacyjna, która powinna zagościć na stałe wśród mieszkańców województwa, co można osiągnąć poprzez:

1. Wypracowanie systemu kreatywnego myślenia młodzieży szkół średnich (a nawet gimnazjalnych), wyławianie i wspieranie (także finansowe) utalentowanej młodzieży, wykazującej swoje zdolności innowacyjne. Istotne jest także pokonanie pewnych barier wśród nauczycieli innych przedmiotów, którzy często traktują przedmiot przedsiębiorczość jako „zdecydowanie mniej ważny od innych”. Pobudzanie fascynacji

⁵² *Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., Informacje i opracowania statystyczne*, GUS, Warszawa 2012, s. 118.

- techniką i krzewienie zainteresowania nauką poprzez zbudowanie centrum naukowo-dydaktycznego na wzór warszawskiego Centrum Nauki „Kopernik”.
2. Prowadzenie systematycznego monitoringu sektora B+R i ukazywanie mieszkańcom pozytywnych praktyk, jako wizerunku regionu.
 3. Akcentowanie kultury i jej znaczenia społecznego, jako nośnika spójności społecznej, ale jednocześnie lokalnej tożsamości, tradycji i współczesnej specyfiki będącej „duchem” regionu. Kultura innowacyjna jest najwyższym wyznacznikiem innowacji i głównym czynnikiem twórczym w społeczeństwie.
 4. Wzmacnianie kultury innowacyjnej w przedsiębiorstwach, gdyż tworzenie tej kultury wśród pracowników może być zalążkiem przeniesienia jej na całe społeczeństwo. Można to osiągnąć poprzez: zaspokajanie podstawowych potrzeb pracowników (fizycznych, emocjonalnych, psychicznych, duchowych), uczenie kreatywności, wspieranie pasji (obsadzanie ludzi w rolach, które pobudzają ich wyobraźnię), przydzielanie zadań, które mają sens, danie pracownikom odpowiedniego czasu na kreatywne myślenie.

Rada Unii Europejskiej, w deklaracji z maja 2009 r., podkreśla, że kultura stanowi kluczowy element rozwoju. Kultura i kreatywność są ze sobą nierozdzielnie połączone. Z jednej strony kreatywność jest źródłem kultury, a kultura tworzy środowisko umożliwiające rozwój kreatywności. Kreatywność jest procesem, który ukazuje nowe spojrzenie na istniejące problemy oraz umożliwia poszukiwanie nowych możliwości, a w efekcie kreatywność wzmacnia wiedzę i ukierunkowuje ją. Kreatywność jest podstawą innowacyjności, interpretowanej jako trafne wykorzystanie nowych idei, wprowadzanie nowych produktów, nowych sposobów prowadzenia biznesu, w pełni odpowiadającym na potrzeby społeczeństwa. Unia Europejska podkreśla, że kreatywność oparta jest na kulturze (*cultural based creativity*).

Ważnym aspektem podażowo-popytowych uwarunkowań rozwoju potencjału innowacyjnego woj. podkarpackiego są nakłady przeznaczone na działalność badawczo-rozwojową oraz zasoby finansowe przedsiębiorstw i społeczeństwa.

Przeciętny miesięczny dochód na 1 osobę w woj. podkarpackim wynosi 907,28 zł, przy czym średnie wydatki na 1 osobę kształtują się na poziomie 821,2 zł. Wskaźniki te ukazują, że woj. podkarpackie jest w dużym stopniu zagrożone ubóstwem. Według wskaźników relatywnej granicy ubóstwa, około 25% gospodarstw domowych, ze względów materialnych, nie kreuje popytu na produkty i usługi innowacyjne. Jest to bezpośrednio związane z występującą w województwie stopą bezrobocia, która na przestrzeni lat 2005-2010 oscyluje w granicach 15%.

Sytuacja gospodarcza i społeczna województwa podkarpackiego jest więc bardzo zróżnicowana. Ogólnie niskiemu poziomowi ekonomicznemu życia mieszkańców, towarzyszy zaskakująco wysoka świadomość znaczenia kreatywności i innowacyjności w kształtowaniu rozwoju. Jest to istotna baza innowacyjności i bardzo ważny element potencjału endogenicznego. Dokonując pewnej syntezy, oczywiście z uproszczeniem, można zauważyć i stwierdzić, że tam, gdzie o wysokości wskaźników ekonomicznych i wskaźników innowacyjności decyduje polityka krajowa, wskaźniki osiągnięte w regionie są bardzo niskie, jedne z najniższych w Polsce i Europie; tam, gdzie o wielkości wskaźnika decyduje polityka regionalna i stan przedsiębiorczej oraz innowacyjnej świadomości społeczeństwa (w tym oczywiście przedsiębiorców), województwo należy do przodujących w kraju, niekiedy jest zdecydowanym liderem.

3. Inteligentne specjalizacje województwa podkarpackiego – wybór ograniczonej liczby priorytetów rozwoju regionalnego

Inteligentne specjalizacje regionu są rezultatem wyboru bazującego przede wszystkim na regionalnych atutach i endogenicznych zasobach, w tym także w aktualnej i przyszłej działalności naukowo-badawczej i przedsiębiorczości.

Regionalne strategie innowacji, zgodnie z zapisami wielu dokumentów Unii Europejskiej, powinny położyć szczególny nacisk na rozwój badań naukowych i innowacji, a to oznacza konieczność przemysłanego i efektywnego wsparcia uczelni wyższych i ośrodków badawczo-rozwojowych.

Do priorytetów inwestycyjnych, zgodnie z polityką Komisji Europejskiej zaliczono: badania naukowe i innowacje; rozwój cyfrowy; konkurencyjność małych i średnich przedsiębiorstw; rozwój obszarów wiejskich.

Inteligentne specjalizacje regionu powinny mieć też wymiar zewnętrzny, ponieważ w przypadku strategii innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji analiza jedynie czynników wewnętrznych może okazać się niewystarczająca. Jedną z najbardziej istotnych kwestii jest podejmowanie strategicznych decyzji, poprzez uwzględnienie pozycji regionu na tle Europy. Mówiąc inaczej, region powinien wyznaczyć swoje przewagi konkurencyjne także w procesie porównania się z innymi regionami, poszukując przykładów, wykonując efektywny benchmarking. Podejście takie jest szczególnie istotne w przypadku regionów słabszych, które prawdopodobnie będą musiały importować wiedzę i technologię spoza regionu. Nie może to jednak być ślepe naśladowanie innych rozwiązań, bowiem w takim przypadku region nie mógłby się stać konkurencyjnym liderem w żadnej dziedzinie, pozostałby ewentualnie mniej lub bardziej skutecznym naśladowcą, a to oznaczałoby nieumiejętność wyznaczenia swoich inteligentnych specjalizacji⁵³.

Istotnymi kandydaturami do inteligentnej specjalizacji mogą okazać się obszary eksperymentowania, a więc będą to obszary, w których region ma realne szanse na sukces, mimo iż do tej pory nie były one traktowane priorytetowo⁵⁴. Istotnym czynnikiem jest też endogeniczny potencjał badawczy i umiejętność kreowania najnowszych innowacji (eko-innowacji).

W województwie podkarpackim istnieją sektory wysokiej szansy, które po spełnieniu wymaganych warunków mogą stać się w przyszłości kolejnymi inteligentnymi specjalizacjami regionu. Potencjalne specjalizacje to przemysł motoryzacyjny, chemiczny, mineralny, czy hutniczo-metalurgiczny.

Zasadniczo uznaje się, że region dysponuje przewagą konkurencyjną w danej dziedzinie wtedy, gdy na jego obszarze występuje ponadprzeciętna koncentracja tych czynników, w porównaniu do wartości obserwowanej w danym kraju lub w grupie państw⁵⁵. Takim przykładem, wielokrotnie już podkreślanym, w województwie podkarpackim jest przemysł lotniczy oraz sektory skupione wokół niego (elektromaszynowy, odlewniczy, produkcji materiałów kompozytowych).

W niniejszej Strategii sprecyzowano i uzasadniono wybór dwóch inteligentnych specjalizacji wiodących i jednej inteligentnej specjalizacji wspomagającej.

⁵³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies ...*, jw., p. 19.

⁵⁴ *Tamże*, p. 22.

⁵⁵ *Tamże*, p. 29.

Inteligentna specjalizacja wiodąca – lotnictwo i kosmonautyka

Polski przemysł lotniczy to dziś ponad 120 przedsiębiorstw zatrudniających 25 000 osób, a łączna wartość jego sprzedaży w roku 2013 osiągnie 2 miliardy USD. Około 90% tego potencjału skupione jest w klastrze Dolina Lotnicza, z siedzibą w Rzeszowie. Dolina Lotnicza zalicza się do najszybciej rozwijających się klastrów lotniczych świata. Rozwój ten dotyczy potencjału produkcyjnego, wdrażania najnowocześniejszych technologii oraz budowy nowych centrów badawczo-rozwojowych i biur konstrukcyjnych. W ciągu ostatnich 10 lat w rozwój przedsiębiorstw Doliny Lotniczej zainwestowano ponad 1,5 miliarda USD. Te wskaźniki i działania pozwalają na stwierdzenie, że jest to jednoznacznie określona inteligentna specjalizacja wiodąca województwa podkarpackiego - **lotnictwo i kosmonautyka**.

Firmy Doliny Lotniczej są pełnoprawnymi uczestnikami światowego łańcucha dostaw. Wyroby lotnicze z Podkarpacia montowane są w najnowocześniejszych samolotach pasażerskich firm Boeing czy Airbus, a także kanadyjskiej firmy Bombardier, japońskiej Mitsubishi czy brazylijskiej Embraer. Po stronie militarnej mają one zastosowanie w najnowocześniejszym amerykańskim samolocie myśliwskim F-35, firmy Lockheed Martin. Podkarpacki przemysł lotniczy dostarcza samoloty, śmigłowce, silniki lotnicze, silniki pomocnicze APU, podwozia samolotowe, przekładnie lotnicze, moduły turbin, a także setki innych skomplikowanych komponentów i zespołów, wykorzystując najnowocześniejsze technologie i materiały, takie jak monokryształy, materiały kompozytowe, uznane w wykonanych foresight za technologie priorytetowe w rozwoju branży i Regionu.

Przemysł ten wsparty jest poprzez bardzo dobrze dostosowany, lokalny system edukacji i szkolnictwa wyższego. Szczególną rolę odgrywa jedno z najnowocześniejszych w Europie, Laboratorium Badań Materiałów dla Przemysłu Lotniczego (LabMatPL), zbudowane przy Politechnice Rzeszowskiej. W ciągu najbliższych 5 lat przemysł lotniczy województwa podkarpackiego utworzy ponad 4 000 nowych, wysoko wyspecjalizowanych miejsc pracy. Można również spodziewać się napływu nowych inwestycji oraz nowych inwestorów. Przemysł lotniczy jest nie tylko nośnikiem nowoczesnych technologii i innowacji, ale również ściśle współpracuje z innymi sektorami regionu, takimi jak IT czy odlewnictwo, a także z szeroko rozumianym przemysłem elektromaszynowym. Te sektory oraz związane z nimi kluczowe technologie wspomagające wykazują ścisły związek także z przemysłem lotniczym i z tego powodu także zasługują na wsparcie.

Porównując się z innymi regionami, już dzisiaj bez specjalnej przesady można napisać, że województwo podkarpackie staje się „Polską Tuluzą” (klaster Aerospace Valley) lub też „Polskim Montrealem” (klaster Aero Montreal). Wzmocnienie tej inteligentnej specjalizacji województwa podkarpackiego pozwoli na jeszcze bardziej aktywne nawiązanie do tych światowych wzorców.

Ograniczenie przemysłu lotniczego tylko bezpośrednio do wszelkich działań związanych z produkcją statków powietrznych, lub ich wyposażenia i części, jest zbyt dużym uproszczeniem. Jest to sektor bardzo wysokich technologii, a generowane przez ten sektor innowacje wnoszą postęp do wielu dziedzin życia. W warunkach naszego kraju udział przemysłu lotniczego w tworzeniu wartości dodanej nie jest wysoki, w latach 1996-2007 oscylował wokół 0,1%, w odniesieniu do działalności

przemysłowej jest wyższy, mieści się w zakresie od 0,4 do 0,56%⁵⁶. Na tym tle znakomicie prezentuje się jedynie województwo podkarpackie, jednoznacznie wyspecjalizowane w kierunku rozwoju przemysłu lotniczego.

Przemysł lotniczy i kosmiczny zaliczany jest do najbardziej innowacyjnych nie tylko w skali kraju, ale całego świata. Wykonane analizy, projekty foresight itd., wskazują na olbrzymie perspektywy rozwoju i kreowania wzrostu, stojące przed tym sektorem. Wnosi on swój udział w unowocześnianiu trendów produkcji różnych środków transportu, jest elementem kreowania jakości życia. Na szczególne podkreślenie zasługuje fakt, że obecny kryzys finansowy zasadniczo nie dotknął branży lotniczej, która w 2012 roku, w porównaniu z 2011, odnotowała wzrost przychodów o 5,9%, a w przypadku przemysłu lotnictwa cywilnego, wzrost ten wyniósł aż 16,2%⁵⁷.

Przemysł lotniczy wykazuje ściśle powiązania z przemysłem kosmicznym, nie tylko w bezpośrednim rozumieniu tego ostatniego sektora, ale w wykorzystaniu technologii kosmicznych praktycznie w każdej dziedzinie życia – oczywistym dla każdego przykładem jest wykorzystanie nawigacji satelitarnej. Przyjęcie Polski do Europejskiej Agencji Kosmicznej otwiera przed województwem podkarpackim nowe perspektywy dotyczące rozwoju tej gałęzi przemysłu.

Wybór przemysłu lotniczego i kosmicznego jako inteligentnej specjalizacji województwa podkarpackiego ma swoje uzasadnienie także w jasno zdefiniowanym potencjale naukowo-badawczym i edukacyjnym Regionu. Przewodzącą w tym zakresie uczelnią w kraju jest Politechnika Rzeszowska z Wydziałem Budowy Maszyn i Lotnictwa, na której realizowany jest także kierunek pilotaż. Właśnie tutaj, w województwie podkarpackim, ulokował swoją siedzibę znany w całym świecie klaster – *Stowarzyszenie Grupy Przedsiębiorców Przemysłu Lotniczego „Dolina Lotnicza”*. Polskimi badaniami dotyczącymi przemysłu lotniczego kieruje *Centrum Zaawansowanych Technologii AERONET – Dolina Lotnicza*, które skupia jedenaście instytucji naukowo-badawczych, ponad 100 przedsiębiorstw z branży lotniczej, a jego biura zlokalizowane są w Politechnice Rzeszowskiej. Uczelnia ta dysponuje najnowocześniejszym Laboratorium Badań Materiałowych dla Przemysłu Lotniczego, a WSK „PZL-Rzeszów” S.A. buduje własne, silne centrum badawczo-rozwojowe. Między wszystkimi wymienionymi organizacjami, co jest ewenementem zauważanym i podkreślanym w całym kraju, funkcjonuje rzeczywista współpraca naukowo-badawcza i edukacyjna.

Przyszłościowe kierunki rozwoju, a także wizję przemysłu lotniczego, na specjalne zlecenie Komisji Europejskiej, opracowała specjalnie wyłoniona grupa wybitnych przedstawicieli europejskich liderów przemysłu lotniczego⁵⁸. Opracowany przez to gremium dokument wyznacza cele aż do roku 2050, pogrupowane w pięć kategorii:

1. potrzeby społeczne i rynkowe;
2. utrzymanie wiodącej pozycji europejskiego przemysłu lotniczego w świecie;
3. rozwiązania dotyczące ochrony środowiska i zaopatrzenia w energię;

⁵⁶ I. Świeczewska, *Ocena pozycji przemysłu lotniczego w Polsce na tle międzynarodowym – ujęcie makroekonomiczne*, [w:] *Raport o innowacyjności sektora lotniczego w Polsce w 2010 roku*, red. nauk. T. Baczko, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, Wyd. Key Text, Warszawa 2011, s. 19-20.

⁵⁷ *Global Aerospace & Defense Industry Financial Performance Study*, June 2013, Deloitte Development LLC, pp. 1-44.

⁵⁸ M. Darecki, Ch. Edelstenne, T. Enders, E. Fernandez, P. Hartman, J.-P. Herteman, M. Kerloh, I. King, P. Ky, M. Mathieu, G. Orsi, G. Schotman, C. Smith, J.D. Wörner, *Flightpath 2050, Europe's Vision for Aviation*, European Union, Luxembourg 2011, pp. 1-24.

4. bezpieczeństwo i ochrona ruchu lotniczego;
5. badania, innowacje, priorytety i możliwości badawcze oraz edukacyjne.

Rozwój przemysłu lotniczego wprowadził województwo podkarpackie do światowych standardów rozwoju sektora wysokich technologii. Wybór tej inteligentnej specjalizacji ma więc uzasadnienie ekonomiczne, ekologiczne i społeczne. Rozwój przemysłu lotniczego i kosmicznego pozwoli na znalezienie ciekawych miejsc pracy absolwentom podkarpackich uczelni, już dzisiaj widoczny jest napływ do tego sektora utalentowanych osób z obszaru całego kraju, jak i z zagranicy.

Inteligentna specjalizacja wiodąca – jakość życia

Drugą inteligentną specjalizację wiodącą województwa podkarpackiego zdefiniowano jako obszar **jakości życia**. W zapisach tej Strategii jakość życia grupuje cztery duże obszary:

1. produkcję i przetwórstwo żywności najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej, ekologiczne i zrównoważone rolnictwo i przetwórstwo, produkty regionalne i tradycyjne;
2. zrównoważoną i odpowiedzialną turystykę, zdrowie i dobrostan (kliniki, sanatoria, domy seniora, centra rekreacyjno-wypoczynkowe, zakłady odnowy biologicznej, centra dietetyczne);
3. eko-technologie: odnawialne źródła energii (energetyka rozproszona, smart grids, turbiny wiatrowe, turbiny wodne, solary, panele słoneczne, kotły na biomasę, geotermia, itd.);
4. energooszczędne i inteligentne budownictwo (domy pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne itd.).

Definicja inteligentnej specjalizacji wiodącej województwa podkarpackiego jakość życia w ujęciu syntetycznym:

Inteligentna specjalizacja wiodąca jakość życia dla województwa podkarpackiego to kompleks obszarów aktywności i rozwiązań, wzajemnie powiązanych, nakierowanych na stworzenie nowego, zrównoważonego modelu funkcjonowania społeczeństwa i ekosystemu, obejmującego mobilność – multimodalny transport, klimat i energię, żywność najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej, energooszczędne budownictwo, zrównoważoną turystykę, technologie informacyjne i komunikacyjne ICT. Nie jest to sektor, ale kompleks rozwiązań służących spełnieniu unijnych wymagań, a zarazem gwarantujących inteligentny rozwój całego Regionu, zgodnie z nowym paradygmatem gospodarczym i społecznym Unii Europejskiej.

Tak definiowana inteligentna specjalizacja wiodąca jakość życia wyznacza zarazem kierunki wspierania badań i kreowania innowacji. Wykazuje również ścisły związek z większością wspieranych przez Unię Europejską kluczowych technologii wspomagających (mają one horyzontalny charakter i bardzo duży potencjał transformacyjny); dla województwa podkarpackiego szczególne znaczenie mają kluczowe technologie wspomagające związane z obszarami fotoniki (energetyka odnawialna, w tym rewolucja w postaci perowskitów); zaawansowane materiały i technologie ich otrzymywania –

w tym monokryształy i materiały kompozytowe; zaawansowane systemy produkcji; półprzewodniki; biotechnologie wynikające z biomimetyki i bioniki. Wspieranie tego typu poszukiwań i rozwiązań oznacza nowe możliwości rozwoju praktycznie każdego sektora i branży, ogólnie całego społeczeństwa i gospodarki.

- Celem wzmacniania elementów tak definiowanej specjalizacji **jakość życia** dla województwa podkarpackiego jest budowanie ekoinnowacyjnego Regionu, tworzenie podstaw inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu.
- Tylko te elementy tak definiowanej **jakości życia** dla województwa podkarpackiego mogą znaleźć wsparcie środkami unijnymi w perspektywie 2014-2020 w ramach EFRR.
- **Jakości życia** nie należy utożsamiać z pojęciem sektora. To inteligentna specjalizacja obejmująca wskazane powyżej obszary i rozwiązania.
- Aplikując o dofinansowanie z funduszy unijnych należy precyzyjnie określić i udowodnić, że proponowane do wsparcia rozwiązanie w zakresie tej specjalizacji jednoznacznie mieści się w zdefiniowanym pojęciu **jakości życia** na potrzeby województwa podkarpackiego, lub obejmuje wyżej przedstawione kluczowe technologie wspomagające.

Potencjał sektora jakości życia jest znakomicie wzmacniany posiadaniem przez Region pięknego i czystego środowiska, a także poprawiającej się szybko infrastruktury komunikacyjnej.

W *Przewodniku Strategii Badań i Innowacji na Rzecz Inteligentnej Specjalizacji (RIS3)* jednoznacznie napisano, że w wyborze inteligentnej specjalizacji należy odejść od dotychczasowego myślenia sektorowego.

Obszar jakości życia jest pojęciem bardzo szerokim. Wybór tej inteligentnej specjalizacji znajduje pełne uzasadnienie w zasobach endogenicznych Regionu, znakomicie wyznacza też przyszłą wizję województwa, jako Regionu o najwyższej jakości życia. O ile inteligentna specjalizacja lotnictwo i kosmonautyka dotyczy i będzie wspierała zasadniczo kilku największych miast województwa podkarpackiego, to specjalizacja jakość życia z założenia ma służyć inteligentnemu rozwojowi całego jego obszaru, w tym szczególnie środowiska wiejskiego i małych miejscowości.

Wybór inteligentnej specjalizacji jako dużego obszaru jakości życia jest w pełni zgodny z logiką nowego paradygmatu zielonego wzrostu i biogospodarki w Unii Europejskiej. Obejmuje ona szereg sektorów i branż (w tym technologie, procesy, produkty, usługi), nakierowanych zgodnie z europejskimi celami rozwoju społeczeństw i gospodarek na podnoszenie jakości życia wszystkich mieszkańców (jak już zaznaczono, także obszarów wiejskich i małych miejscowości), a nie jedynie przedstawicieli jakiegoś jednego sektora i konsumentów jego produktów. W ten sposób opisana inteligentna specjalizacja jako obszar jakości życia, ma na celu wsparcie działań tych wszystkich sektorów, które charakteryzuje w pełni zdefiniowana ekoinnowacyjność, kreująca zielony wzrost, także zgodnie z ideą biogospodarki. Tego rodzaju wsparcie ma bardzo szeroki, horyzontalny i funkcjonalny charakter, pozwala też na uniknięcie problemu, jakim byłoby załamanie się jakiegoś wspieranego, pojedynczego sektora gospodarki. Mieści się w logice polityki Komisji Europejskiej, która nakłania regiony do odejścia od sektorowych wyborów i wspierania tylko dotychczasowych zwycięzców. Wygrać powinniśmy wszyscy, a nie tylko jakaś niewielka ilość przedsiębiorstw reprezentujących jeden sektor. Tak kreowane podejście do innowacji ma społeczny charakter, tak

więc wiele tego typu innowacji w pełni odpowiada definicji innowacji społecznych, jak i unijnemu priorytetowi wspierania włączenia społecznego.

Jakość życia kreowana jest przez wiele czynników, do istotnych należy zdrowie, możliwość znalezienia satysfakcjonującej pracy, czystość i estetyka środowiska naturalnego itd. Obejmuje działania zmierzające do zachowania właściwej kondycji psychicznej i fizycznej jednostki oraz społeczeństwa.

Województwo podkarpackie znane jest z wyjątkowej czystości i jakości środowiska. Lasy zajmują tu ponad 36% powierzchni województwa, prawie połowa Regionu objęta jest prawną ochroną. Zlokalizowano tutaj Bieszczadzki Park Narodowy, część Magurskiego Parku Narodowego, kilka parków krajobrazowych, w tym Ciśniańsko-Wetliński Park Krajobrazowy i Park Krajobrazowy Doliny Sanu, które wraz z Bieszczadzkim Parkiem Narodowym wchodzi w skład powołanego przez UNESCO w 1992 roku Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Karpaty Wschodnie”. Znakomicie zachowane środowisko przyrodnicze, w tym także środowisko rolnicze, czyste gleby, duży potencjał bioróżnorodności rolniczej, wyznaczają kierunek rozwoju produkcji rolniczej i przetwórstwa, jakim jest rozwój rolnictwa ekologicznego, również otrzymywanie regionalnych i tradycyjnych produktów żywnościowych. Wskazują one na prozdrowotny element specjalizacji jakości życia, są w stanie zapewnić żywność najwyższej jakości biologicznej i zdrowotnej mieszkańcom regionu, ale również wzmocnić potencjał eksportowy produktów żywnościowych. W tym zakresie, zgodnie z ideą nawiązywania współpracy ponadregionalnej, można współpracować z województwem lubelskim. Co równie ważne, rozwój tych elementów obszaru jakości życia pozwala wykreować wiele trwałych miejsc pracy nawet w małych gospodarstwach rolniczych, sprzyja więc zrealizowaniu unijnego postulatu włączenia społecznego. W województwie podkarpackim systematycznie wzrasta liczba ekologicznych gospodarstw rolnych i przetwórci. Ten trend rozwojowy zaznaczył się już wcześniej, ma jednak w sobie znacznie większy, olbrzymi potencjał ekonomiczny i społeczny.

Istotnym elementem obszaru jakości życia jest rozwój turystyki. Województwo podkarpackie uznawane jest za obszar o bardzo dużych tego typu możliwościach. Decyduje o tym zarówno wspomniana już obecność obszarów chronionych, ale także zlokalizowanie czterech uzdrowisk: Horyniec Zdrój, Iwonicz Zdrój, Polańczyk, Rymanów Zdrój. Kolejnym magnesem dla wielu turystów może być duży potencjał kulturowy tego Regionu. Do rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa wpisanych jest ponad 3,8 tysiąca obiektów nieruchomych, podlegających ochronie, oraz kilkadziesiąt tysięcy zabytków sztuki i rzemiosła artystycznego. Znanymi nie tylko w kraju atrakcjami są: Skansen w Bóbrce koło Krosna, miejsce lokalizacji najstarszych szybów naftowych, a także Centrum Dziedzictwa Szkła w Krośnie⁵⁹.

Jakość życia warunkowana jest również estetyką i jakością miejsca zamieszkania. Powinna ona wykazywać związek z aspektami ekonomicznymi. Dlatego też wśród elementów obszaru jakości życia wymieniono wspieranie odpowiedniego modelu budownictwa (budownictwo pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne), szczególnie w wymiarze pozyskiwania energii. **Wspieranie tego typu działań oznacza nie tylko bezpośrednio podnoszenie standardów jakości życia, umożliwia finansowe i organizacyjne wsparcie rozwoju wielu istotnych sektorów, w tym: energetycznego, w zakresie energetyki odnawialnej; produkcji najwyższej jakości sprzętu AGD w kategorii A;**

⁵⁹ *Turystyka w województwie podkarpackim w latach 2010-2011*, Urząd Statystyczny w Rzeszowie, Rzeszów 2012, s. 21.

przemysłu materiałów budowlanych, o charakterze ekoinnowacji; służy szerokiemu wsparciu sektora ochrony środowiska.

Zachowaniu walorów jakości życia będzie służyła renaturyzacja środowiska, w tym bardzo istotna z punktu widzenia zasobów wodnych Regionu, renaturyzacja cieków, będąca jedyną skuteczną metodą zapobiegania powodziom.

Wybór inteligentnej specjalizacji jakości życia został pozytywnie oceniony i ciekawie pokazany w raporcie Deloitte „*W czym tkwi sekret liderów innowacji?*”⁶⁰. Stwierdzono w nim, że kolejne kroki rozwoju nowego klastra związanego z jakością życia są przemyślane i zaplanowane – podstawą jest szeroka współpraca różnych środowisk oraz właściwe zdiagnozowanie sytuacji regionu. Oczekiwane rezultaty, zauważone przez ekspertów Deloitte, to między innymi sukces podobny do tego, jaki odniosła Dolina Lotnicza; prężny rozwój regionu, podniesienie jakości życia mieszkańców; niwelowanie dysproporcji w rozwoju poszczególnych powiatów w regionie. Podkreślona została również długoletnia kooperacja uczestników klastra Dolina Lotnicza (władze regionu, przedsiębiorstwa, ośrodki badawcze), zwrócono uwagę na pozytywne wykorzystanie w kreowaniu jakości życia modelu współpracy i doświadczeń Doliny Lotniczej. Autorzy cytowanego Raportu podkreślili również fakt przeprowadzenia wnikliwych badań regionu i jego potencjału przez autorów tej Strategii, opracowanie modelu działania na bazie trzyletnich badań⁶¹.

Charakterystyka założeń i celów inteligentnej specjalizacji jakości życia, a zarazem wykonane porównanie z innymi europejskimi regionami, skłania autorów Strategii do nazwania województwa podkarpackiego „*Polską Bawarią*”. Wyznaczanie bardzo ambitnych celów jest metodą i drogą do osiągnięcia doskonałości.

Inteligentna specjalizacja wspomagająca – informacja i telekomunikacja

Sektor ICT został wskazany jako obszar horyzontalny o istotnym znaczeniu dla każdej specjalizacji i dziedziny życia w Regionie. Wybór ten ma uzasadnienie w jednoznacznie zdefiniowanych potrzebach społeczeństwa i gospodarki, związanych z rozwojem cyfrowym. Ma uzasadnienie w polityce Unii Europejskiej. Związany jest także z pobudzaniem popytu na przystępne, dobrej jakości i interoperacyjne usługi. Szczególne znaczenie ma rozwój szerokopasmowego Internetu.

Województwo podkarpackie należy do regionów o wyróżniających się zasobach potencjału naukowo-badawczego w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych. Pracownicy i studenci rzeszowskich uczelni niejednokrotnie wygrywają światowe konkursy w tym zakresie. Na podkreślenie zasługuje także fakt obecności w regionie największej firmy informatycznej w skali kraju, która uzyskała już statut dużej korporacji międzynarodowej.

W 2011 roku Asseco Poland S.A. obchodziło 20 lecie swojej działalności, w tym czasie stała się nie tylko spółką informatyczną największą w kraju, jest obecna w większości krajów Unii Europejskiej

⁶⁰ Deloitte, *W czym tkwi sekret liderów innowacji?, Analiza benchmarkingowa innowacyjności polskich regionów – Raport z badania*, Warszawa, 23.09.2013 r., s. 23.

⁶¹ Tamże, s. 23.

i nie tylko. Tworzy miejsca pracy we wszystkich miejscach lokalizacji, ale należy dodać, że zarejestrowana jest w Rzeszowie.

Województwo podkarpackie jest także zdecydowanym krajowym liderem pod względem liczby zgłoszonych patentów przez podmioty branży telekomunikacyjnej⁶².

Uznanie informacji i telekomunikacji za inteligentną specjalizację wspomagającą ma duże znaczenie dla każdego obszaru społecznego i gospodarczego rozwoju Regionu. Pozwoli organizacyjnie i finansowo wspierać te sektory wysokich technologii, w tym między innymi, zgodnie z polityką Unii Europejskiej, rozwój szerokopasmowego Internetu, technologii i produktów ICT, a także bardzo zróżnicowanych kategorii e-usług, które mają charakter innowacji z zakresu ICT, ale przyczyniają się także do wzmocnienia rozwoju współcześnie definiowanej jakości życia.

Reasumując, należy stwierdzić, że obie inteligentne wiodące specjalizacje wpływają na siebie i wzajemnie wzmacniają swe oddziaływanie. Dynamiczny przemysł lotniczy będzie sprzyjać tworzeniu się klasy średniej, a także licznym wizytom biznesowym, a co za tym idzie będzie przysparzać potencjalnych klientów sektorowi turystycznemu. Jednak przemysł ten zlokalizowany jest tylko w niektórych spośród największych miast Regionu. Dlatego też, w celu poprawienia spójności terytorialnej i wzmocnienia potencjału rozwoju mniejszych miejscowości i obszarów wiejskich, także na bazie rzeczywistego potencjału Regionu, zidentyfikowanych możliwości badawczych i możliwości rozwoju, jak już wspomniano, sprecyzowano drugą inteligentną specjalizację jako obszar jakości życia. Działania wynikające z aktywności obszaru jakości życia będą wpływały na stworzenie znakomitych warunków do odpoczynku dla ciężko pracujących kadr przemysłu. Dostarczy także ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej żywności najwyższej jakości, tak mieszkańcom Regionu, jak i na eksport. Technologie lotnicze oraz znacząca wiedza z dziedzin inżynierskich przenikać będą do obszaru eko-technologii. Firmy skupione w innych klastrach, takich jak IT, czy odnawialnej energii będą ściśle współpracować z ośrodkami turystycznymi i klinikami leczniczymi.

Obie inteligentne wiodące specjalizacje oraz specjalizacja wspomagająca, mają mocne uzasadnienie w potencjale naukowo-badawczym Regionu. Lotnictwo i kosmonautyka to wyróżniający się kierunek badań i edukacji w Politechnice Rzeszowskiej. Podobny potencjał mają w tej uczelni badania z zakresu energetyki odnawialnej, energooszczędnego i inteligentnego budownictwa, sektora ICT. Produkcja i przetwórstwo ekologicznej żywności, turystyka, ochrona zdrowia, znajdują naukowe uzasadnienie w badaniach wykonywanych w Politechnice Rzeszowskiej i w Uniwersytecie Rzeszowskim. Należy jednak wzmacniać potencjał badawczy poprzez budowanie lub unowocześnianie infrastruktury badawczej.

Tak wykreowana Strategia dwóch wiodących inteligentnych specjalizacji oraz jednej inteligentnej specjalizacji wspomagającej jest w pełni zgodna z kierunkami rozwoju przyjętymi przez Unię Europejską. UE nadaje szczególne znaczenie trzem kierunkowym priorytetom: rozwojowi inteligentnemu, rozwojowi zrównoważonemu i rozwojowi sprzyjającemu włączeniu społecznemu. Przemysł lotniczy z całą pewnością jest przemysłem innowacyjnym i inteligentnym. Poprzez rozwój nowych, niskoemisyjnych technologii, przyczynia się do zmniejszenia uciążliwości podróży lotniczych

⁶² T. Sierotowicz, R. Wiśła, *Identyfikacja trendów technologicznych w obszarze ICT z wykorzystaniem statystyki patentowej*, Kraków 2012, s. 13.

dla środowiska naturalnego, i co za tym idzie, wspiera zrównoważony rozwój. Jest to dzisiaj także przemysł czysty, nie degradujący lokalnej natury.

Obszar jakości życia jest ze swej natury proekologiczny (zawiera w sobie pojęcie biogospodarki), wzmacnia zrównoważony rozwój; poprzez swe rozproszenie na terenie całego województwa, a także możliwą lokalizację we wsiach czy małych miasteczkach, umożliwił będzie zdecydowaną redukcję społecznego wykluczenia i aktywizował lokalne społeczności. Poprzez swą formułę ekologiczną spowoduje rozwój obszarów dziś zapóźnionych, z pełnym poszanowaniem środowiska naturalnego, lokalnej kultury i tradycji. Może wykreować wybitnie ekologiczne rozwiązania, także o charakterze rynkowym.

Obszar informacji i telekomunikacji będzie wspomagał rozwój nie tylko inteligentnych specjalizacji wiodących, ale odegra ważną rolę we wszystkich aspektach rozwoju Regionu.

Tak więc przyszłość województwa podkarpackiego sprowadza się do jasnej i klarownej wizji Regionu o pięknej naturze, Regionu czystego i zadbanego, w którym swe miejsce znajdują nowoczesne i innowacyjne technologie i rozwiązania przemysłu lotniczego i elektromaszynowego (sektory wysokich technologii), ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej produkcji żywności, zrównoważonej turystyki, odnowy biologicznej i zdrowia, energetyki odnawialnej, nowoczesnego, energooszczędnego budownictwa. Pełne wykorzystanie tych atutów i możliwości będzie wspierane przez rozwój technologii informacyjnych, w tym szczególnie szerokopasmowego Internetu. To Region aktywizujący swych mieszkańców z większych, przemysłowych ośrodków, ale także z peryferyjnych wsi i miasteczek. To Region rozwoju zrównoważonego i trwałego, zielonego wzrostu.

Tego typu podejście do inteligentnej specjalizacji nie omija więc nikogo w kreowanym przez Strategię modelu rozwoju. Ma swoje uzasadnienie w aktualnych uwarunkowaniach, ale przede wszystkim znakomicie mieści się w logicznie uzasadnionej wizji rozwoju województwa podkarpackiego, która w pełni odpowiada priorytetom rozwoju Unii Europejskiej.

Istotną częścią inteligentnej specjalizacji są klastry. Posiadają naturalną zdolność do kreowania i wspierania współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi oraz innymi organizacjami, w tym z sektorem naukowo-badawczym, stanowią instrument konkurencyjności przemysłu, innowacji i wzrostu w regionie. Na etapie wdrażania strategii, klastry powinny stać się skutecznymi platformami do realizacji celów inteligentnej specjalizacji⁶³.

Bardzo ważną częścią każdej inteligentnej specjalizacji są wyższe uczelnie. Pełnią one istotną funkcję w procesie generowania wiedzy i wykorzystywania jej do kreowania innowacyjnych produktów i usług, we współpracy z innymi ośrodkami badawczymi (B+R+I) i przedsiębiorstwami⁶⁴.

„Instytucje zarządzające strategicznym procesem RIS3 muszą się koncentrować na ograniczonej liczbie innowacji i priorytetów badawczych zgodnych z potencjałem w zakresie inteligentnej specjalizacji wyłonionym na etapie analizy i powiązanych z procesem przedsiębiorczego

⁶³ Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji ...*, jw., s. 71.

⁶⁴ *Tamże*, s. 82.

odkrywania. Priorytety te staną się obszarami, w których region ma realne szanse na sukces".⁶⁵
Dokonane wybory wpisują się w *Strategię EUROPA 2020*.

W tabeli 4 przedstawiono inteligentne specjalizacje, obszary wsparcia oraz priorytetowe działania i technologie.

⁶⁵ Tamże, s. 24.

Tabela 4 Model *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020*, kreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji-RIS3

Priorytet				
Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu				
Inteligentne specjalizacje:				
1. LOTNICTWO I KOSMONAUTYKA specjalizacja wiodąca			2. JAKOŚĆ ŻYCIA specjalizacja wiodąca	
3. INFORMACJA I TELEKOMUNIKACJA (ICT) specjalizacja wspomagająca				
Wynikające z inteligentnych specjalizacji obszary działania (aktywności), wymagające inteligentnego wsparcia:				
MOBILNOŚĆ	KLIMAT I ENERGIA	ZRÓWNOWAŻONA TURYSTYKA	ZDROWIE, ŻYWNOŚĆ, ODŻYWIANIE	KOMUNIKACJA
Instrumenty wspierające o horyzontalnym i funkcjonalnym znaczeniu dla rozwoju inteligentnych specjalizacji, wymagające wsparcia:				
<ul style="list-style-type: none"> • Kluczowe technologie wspierające • Edukacja, nauka, infrastruktura badawcza, szkolnictwo wyższe, innowacyjny i badawczy potencjał uczelni <ul style="list-style-type: none"> • Klastry • Internacjonalizacja, współpraca regionalna i międzyregionalna <ul style="list-style-type: none"> • Innowacje społeczne i eko-innowacje • Nowe modele finansowania rozwoju • 				

Priorytetowe działania i technologie dla obszarów wsparcia:

<p>Technologie i produkty przemysłu lotniczego i kosmicznego.</p> <p>Multimodalny, zrównoważony transport.</p>	<p>Odnawialne źródła energii i technologie z nimi związane.</p> <p>Smart grids.</p> <p>Zrównoważone i inteligentne budownictwo (budynki, osiedla, miasta).</p> <p>Biodegradowalne tworzywa sztuczne.</p> <p>Przemysł elektromaszynowy.</p>	<p>Turystyka poznawcza.</p> <p>Turystyka wypoczynkowa, ekoturystyka, agroturystyka.</p> <p>Turystyka kwalifikowana.</p> <p>Turystyka zdrowotna.</p> <p>Turystyka biznesowa.</p> <p>Turystyka religijna.</p> <p>Turystyka kulinarna.</p> <p>Enoturystyka.</p>	<p>Żywność ekologiczna, regionalna i tradycyjna.</p> <p>Zdrowa, zoptymalizowana, wolna od GMO dieta.</p> <p>Medycyna zapobiegawcza.</p> <p>Opieka nad ludźmi starszymi.</p>	<p>Szerokopasmowy Internet.</p>
--	---	--	---	--

Paradygmat, założenia spajające model rozwoju i gospodarki, wspierane trendy:

ZIELONY WZROST, EKOINNOWACJE, BIOGOSPODARKA

Źródło: opracowanie własne.

4. Założenia strategiczne (wizja, misja, cele strategiczne) – wypracowanie wspólnej wizji przyszłości regionu

Zasadniczym celem tego etapu projektowania strategii jest opracowanie wspólnej, porywającej wizji gospodarczego i społecznego rozwoju regionu. Głównym celem i cechą wizji jest jej mobilizująca moc: wizja powinna jednoczyć regionalnych interesariuszy wokół wspólnego, odważnego projektu, a nawet marzenia⁶⁶.

Poniżej przedstawiono wizję i misję, a w tabeli 5 cele strategiczne, taktyczne i operacyjne dla *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*, wykreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji – RIS 3.

Wizja Regionu: ekologicznie i społecznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – lider w kreowaniu ekoinnowacji. Region najwyższej jakości życia.

Misja Strategii: Wspieranie rozwoju innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki województwa, nakierowanej na dobro społeczne i ochronę ekosystemu, jako bazy funkcjonowania społeczeństwa i gospodarki. Wspieranie inteligentnych specjalizacji, inteligentnych obszarów aktywności, priorytetowych działań i technologii.

Skuteczne zarządzanie innowacyjnością w regionie powinno charakteryzować się podejściem systemowym i procesowym.

Na ogół system definiowany jest jako zbiór elementów logicznie ze sobą powiązanych, funkcjonujących jako całość. Podejście systemowe rozumiane jest jako wspólne zarządzanie powiązanimi ze sobą procesami, które powinny się przyczynić do zwiększenia skuteczności i efektywności regionu w osiąganiu celów. Wymagania w tym zakresie w szczególności dotyczą zdefiniowania systemu poprzez procesy i ich cele, następnie uszczegółowienie celów w taki sposób, aby osiągać te cele w sposób efektywny, także w wyniku doskonalenia systemu poprzez badania i monitorowanie oraz charakterystykę dostępności zasobów.

Definiując system zarządzania innowacjami można stwierdzić, że jest on podsystemem zarządzania regionem.

Podejście systemowe nakazuje więc realizowanie polityki innowacyjnej regionu zgodnie z założeniami priorytetów *Strategii EUROPA 2020*, traktowanych jako systemowa całość, a nie jako pojedyncze cele. Ta sama uwaga dotyczy kreowania zielonego wzrostu w całym systemie gospodarki regionu, głównie poprzez ekoinnowacje, zakłada funkcjonowanie ścisłych związków nie tylko pomiędzy zdefiniowanymi inteligentnymi specjalizacjami, ale w całym systemie kreowania innowacji i zarządzania nimi.

Podejście procesowe może być również proponowanym sposobem wdrażania systemu zarządzania innowacjami. Proces na ogół określany jest – bardzo ogólnie – jako zespół powiązanych ze sobą działań, które przekształcają informacje, surowce i zasoby w wyniki. Przez podejście procesowe należy rozumieć identyfikację procesów, określenie zależności między nimi, kolejności, ustalanie kryteriów i metod zapewniania i oceny skuteczności, regularne monitorowanie, mierzenie

⁶⁶ Tamże, s. 49.

i analizowanie oraz wprowadzanie niezbędnych działań korygujących dla osiągnięcia zaplanowanych wyników oraz doskonalenia.

Proces innowacyjności w regionie może być zaliczony do procesów głównych, czego wyrazem jest polityka dotycząca innowacyjności realizowana w Unii Europejskiej. Proces ten należy traktować jako podstawowy, który trzeba mądrze zorganizować i tak nim zarządzać, aby ożywił region.

Zgodnie ze słowami J. Tidd, J. Bessant⁶⁷ „*innowacyjność jest zatem typową ucieczką do przodu w walce o przetrwanie i rozwój na rynku*”.

Model procesu innowacyjnego przedstawiony przez wymienionych autorów obejmuje następujące fazy:

- *„Poszukiwanie – penetrowanie otoczenia (wewnętrznego i zewnętrznego) w celu znalezienia zarówno zagrożeń, jak i okazji do zmian oraz właściwe przetwarzanie sygnałów o nich.*
- **Wybór** – *decydowanie (oparte na dalekosiężnej wizji dalszego rozwoju firmy (regionu – przypis autorów Strategii) o tym, jak na te sygnały reagować.*
- *Wdrażanie – zmiana potencjału tkwiącego w pomysłach innowacyjnych na nową jakość i wprowadzenie jej na rynek krajowy i zagraniczny. Sukcesu nie należy rozpatrywać jako jednorazowego zdarzenia, ale ich ciąg, wymagający pozyskiwania źródeł wiedzy ułatwiających innowacyjność oraz prowadzących do sfinalizowania projektu w niepewnych warunkach. Wszystko to wymaga włożenia ogromnego wysiłku w rozwiązywanie problemów dla doprowadzenia do zaistnienia innowacji na rynkach zagranicznych krajowych.*
- *Dyskontowanie wartości z innowacji – zarówno w kategoriach zdolności do adaptacji i dalszego jej rozpowszechniania, jak i wyciągania wniosków z cyklu innowacji – tak aby zaowocowało to rozbudową bazy wiedzy firmy (regionu – przypis autorów Strategii) i udoskonaleniem sposobu zarządzania procesami innowacyjności”⁶⁸.*

Model ten w pełni odpowiada unijnej metodyce wyboru inteligentnych specjalizacji.

⁶⁷ J. Tidd, J. Bessant, *Zarządzanie innowacjami. Integracja zmian technologicznych, rynkowych i organizacyjnych*, Wyd. Oficyna Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., Warszawa 2011, s. 89-90.

⁶⁸ Tamże, s. 89-90.

Tabela 5 Cele strategiczne, taktyczne i operacyjne *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020*

Priorytet				
Rozwój inteligentny, zrównoważony i trwały, sprzyjający włączeniu społecznemu				
Cele strategiczne inteligentnych specjalizacji:				
<p>I cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>LOTNICTWO I KOSMONAUTYKA:</p> <p>rozwój województwa podkarpackiego jako wiodącego centrum innowacyjnych technologii lotniczych, kosmicznych i komunikacyjnych w Polsce.</p>	<p>II cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>JAKOŚĆ ŻYCIA:</p> <p>rozwój województwa podkarpackiego jako regionu o najwyższej jakości życia. Bezpieczeństwo energetyczne. Bezpieczeństwo i suwerenność żywnościowa.</p>	<p>III cel strategiczny inteligentnej specjalizacji</p> <p>INFORMACJA I TELEKOMUNIKACJA (ICT):</p> <p>powszechne wykorzystanie i rozwój technologii informacyjno-komunikacyjnych</p>		
Cele taktyczne obszarów działania (aktywności), wymagające inteligentnego wsparcia				
<p>MOBILNOŚĆ</p> <p>1 cel taktyczny</p> <p>Wzrost potencjału przemysłu lotniczego i kosmicznego, poprzez zastosowanie innowacyjnych technologii i produktów.</p> <p>Region o pełnej dostępności komunikacyjnej.</p>	<p>KLIMAT I ENERGIA</p> <p>2 cel taktyczny</p> <p>Poprawa jakości klimatu poprzez wykorzystanie eko-innowacyjnych technologii pozyskiwania i oszczędzania energii.</p>	<p>ZRÓWNOWAŻONA TURYSTYKA</p> <p>3 cel taktyczny</p> <p>Wzrost aktywności turystycznej województwa poprzez wykreowanie eko-innowacyjnych i społecznie innowacyjnych produktów turystycznych. Ochrona zasobów środowiska i bioróżnorodności.</p>	<p>ZDROWIE, ŻYWNOSĆ, ODŻYWIENIE</p> <p>4 cel taktyczny</p> <p>Poprawa zdrowia mieszkańców poprzez wspieranie ekologicznego i zrównoważonego rolnictwa i przetwórstwa, wspieranie produktów regionalnych i lokalnych oraz innowacji medycznych z zakresu profilaktyki medycznej.</p>	<p>KOMUNIKACJA</p> <p>5 cel taktyczny</p> <p>Upowszechnienie wykorzystania szerokopasmowego Internetu. Wzrost potencjału branży ICT.</p>

Cele operacyjne dla wynikających z inteligentnych specjalizacji obszarów wsparcia

Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne	Cele operacyjne
<p>Przyrost liczby i jakości technologii oraz produktów przemysłu lotniczego i kosmicznego.</p> <p>Przyrost liczby i jakości technologii i produktów przemysłu produkcji środków transportu.</p> <p>Innowacyjne rozwiązania dotyczące mobilności w miastach i na terenach wiejskich, np. napowietrzna kolej miejska.</p>	<p>Zwiększenie udziału energii produkowanej z OZE w całości produkcji i wykorzystania energii.</p> <p>Wzrost liczby budynków i innych obiektów, w których zastosowano zrównoważone i inteligentne rozwiązania technologiczne.</p> <p>Budownictwo pasywne, zeroenergetyczne i plusenergetyczne.</p> <p>Rozwój inteligentnych sieci elektroenergetycznych (smart grids).</p> <p>Wzrost przychodów z produkcji i sprzedaży energooszczędnego sprzętu AGD w klasie A.</p>	<p>Wzrost liczby zrównoważonych miejsc pracy na obszarach wiejskich.</p> <p>Rozwój eko innowacyjnych, profilowanych usług turystycznych.</p> <p>Renaturyzacja piękna krajobrazu w tym renaturyzacja rzek.</p>	<p>Poprawa stanu zdrowia społeczeństwa.</p> <p>Wzrost udziału produkowanej żywności ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej.</p> <p>Renaturyzacja środowiska rolniczego. Stworzenie barier wykorzystywania GMO w produkcji żywności – region wolny od GMO.</p> <p>Obszary wiejskie miejscem godziwej i satysfakcjonującej pracy.</p> <p>Zagwarantowanie godziwej starości.</p>	<p>Szerokopasmowy Internet w każdej firmie i w każdym gospodarstwie domowym.</p> <p>Wzrost ilości i jakości oferowanych produktów i usług w branży ICT.</p>

Paradygmat, założenia spajające model rozwoju i gospodarki, wspierane trendy:

ZIELONY WZROST, EKOINNOWACJE, BIOGOSPODARKA.

Źródło: opracowanie własne.

5. Podkarpacki system innowacji i koncepcja wdrażania – tworzenie silnej struktury zarządczej z udziałem różnych interesariuszy

Koncepcja systemu innowacji opiera się na założeniu, że region innowacyjny jest regionem uczącym się. Proces wytwarzania wiedzy jest interdyscyplinarny i heterogeniczny, a więc wymaga współpracy wielu różnych instytucji, zwanych uczestnikami RSI. Relacje pomiędzy uczestnikami RSI opierają się na zasadzie dobrowolnej i świadomej wymiany i współpracy. Dlatego sposób implementacji i zarządzania regionalnym systemem innowacji musi przede wszystkim zachęcać jak największe grono uczestników do udziału w nim, pokazując bezpośrednie i pośrednie korzyści dla wszystkich zainteresowanych stron. Proces budowania innowacyjnej gospodarki jest bardzo złożony, a co za tym idzie, wymaga komplementarnej wiedzy, umiejętności i doświadczenia wielu różnorodnych podmiotów. Żaden uczestnik RSI nie posiada ani zasobów, ani kompetencji do samodzielnego przeprowadzenia strategii. W związku z tym, w systemie realizacji zaproponowano szeroki udział wielu partnerów, licząc na wzmocniony, synergistyczny efekt oddziaływania na bezpośrednich kreatorów innowacji, czyli przedsiębiorstwa oraz sektor nauki i B+R+I.

System innowacji, poprzez odpowiednio dobrane narzędzia, będzie wzmacniał potencjał innowacyjny w obszarach działania tworzących inteligentne specjalizacje.

Funkcje systemu innowacji:

1. monitoring i ewaluacja - bieżący monitoring i analiza tendencji rozwoju innowacyjności województwa podkarpackiego, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji;
2. informacja i edukacja - tworzenie warunków, programów i narzędzi informowania, kształcenia i upowszechniania wzorców innowacyjnego działania, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów inteligentnych specjalizacji;
3. wsparcie finansowe innowacyjnych przedsięwzięć;
4. współpraca: promowanie i organizowanie współpracy na każdej płaszczyźnie działania:
 - w ramach specjalizacji i obszarów działania – promowanie i tworzenie struktur współpracy między przedsiębiorstwami działającymi w ramach danej inteligentnej specjalizacji lub konkretnego obszaru działania, poprzez wzmocnienie merytoryczne i wsparcie finansowe już działających klastrów, powiązań kooperacyjnych oraz tworzenie nowych;
 - międzysektorowa – tworzenie powiązań międzysektorowych pomiędzy przedsiębiorstwami, administracją publiczną, uczelniami i organizacjami pozarządowymi (ngo);
 - międzyregionalna oraz międzynarodowa – tworzenie szerszych powiązań kooperacyjnych firm oraz klastrów wychodzących poza województwo, a także poza kraj;
 - współpracy sfery B+R z przedsiębiorstwami w obszarach kluczowych technologii wspomagających, wchodzących w skład inteligentnych specjalizacji.

Podstawą systemu realizacji RSI jest aktualna wiedza na temat stanu innowacyjności regionu, szczególnie w obszarach inteligentnych specjalizacji. Do tego celu potrzebne jest zbudowanie systemu pozyskiwania informacji oraz modelu przewidywania zmian społeczno-gospodarczych, informującego z wyprzedzeniem o tendencjach i możliwościach wystąpienia ryzyk w realizacji procesów innowacyjnych. Zadanie będzie realizowane poprzez prowadzenie cyklicznych badań, w oparciu o działanie Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego oraz wsparcie innych instytucji, takich jak Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Rzeszowie i Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy.

Drugą, istotną funkcją systemu innowacji jest prowadzenie działań informacyjnych. Jednym z istotnych aspektów rozwoju innowacyjności regionu jest wzrost świadomości społecznej w zakresie znaczenia innowacji. Działaniem tym należy objąć zarówno przedsiębiorstwa, jak i społeczeństwo ogółem. Województwo podkarpackie odznacza się na tle kraju wysokim odsetkiem przedsiębiorstw innowacyjnych, ale nadal około 80% podmiotów gospodarczych nie wykazuje zdecydowanej aktywności innowacyjnej. Należy więc zainicjować działania podnoszące świadomość innowacyjną tych firm, zwłaszcza w obszarach inteligentnych specjalizacji. Drugim aspektem są działania informacyjne skierowane do ogółu społeczeństwa Regionu, jako ostatecznych odbiorców innowacyjnych rozwiązań, zwłaszcza, że inteligentne specjalizacje dotyczą bezpośrednio rozwiązań ekoinnowacyjnych dla gospodarstw domowych i poszczególnych obywateli. Świadome społeczeństwo powinno nie tylko być konsumentem nowych technologii, ale także, poprzez dokonywanie wyborów konsumenckich, kształtować wśród przedsiębiorstw potrzebę wdrażania ekoinnowacyjnych rozwiązań. Oddziaływanie na społeczeństwo powinno się odbywać także w oparciu o organizację masowych akcji promocyjnych, takich jak: targi innowacji, kampanie radiowe i telewizyjne, realizowane w ramach poszczególnych specjalizacji.

Realizacja polityki włączenia społeczeństwa do nurtu działań innowacyjnych wymaga nie tylko prowadzenia akcji informacyjnych, kierowanych zazwyczaj do osób dorosłych, które już opuściły system oświaty, ale przede wszystkim do osób młodych, które w kolejnych latach będą kreowały innowacyjność Regionu. Dlatego ważne jest dalsze działanie na rzecz wprowadzania do programów nauczania przedmiotów i zagadnień związanych z wdrażaniem innowacji (a zwłaszcza ekoinnowacji), związanych z twórczym myśleniem, zarządzaniem innowacjami, ochroną własności intelektualnej. Działania edukacyjne tego typu powinny być inicjowane praktycznie na każdym etapie edukacji, począwszy od szkoły podstawowej, a skończywszy na szkolnictwie wyższym i dalszym, ustawicznym kształceniu.

Funkcja wsparcia finansowego polega na umożliwieniu innowacyjnym przedsiębiorstwom już istniejącym oraz dopiero powstającym coraz szerszego dostępu do różnorodnych źródeł finansowania:

- wsparcie bezzwrotne i zwrotne procesów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach związanych z podnoszeniem poziomu innowacyjności (w tym dotacje, pożyczki i poręczenia) - integracja celów RSI z działaniami zaplanowanymi do realizacji na poziomie RPO WP;
- realizację projektów tworzenia sieci funduszy zalążkowych (*seed capital*), podwyższonego ryzyka (*venture capital*) oraz sieci aniołów biznesu (*business angels*), w celu wsparcia finansowego oraz technicznego procesów kreacji innowacyjnych biznesów - integracja z RPO WP, a także wsparcie w aplikowaniu o środki krajowe.

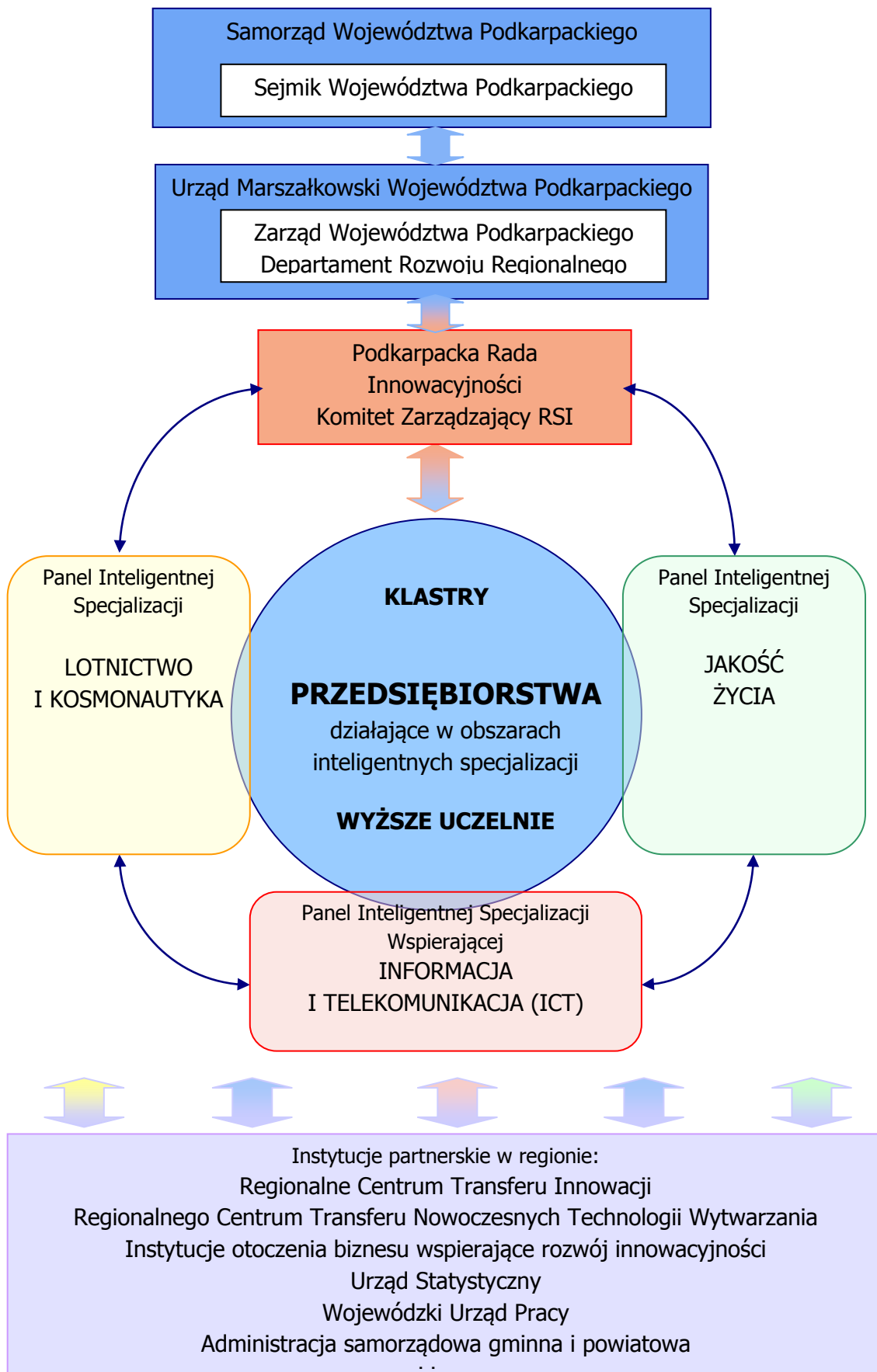
Istotnym aspektem realizacji systemu innowacji są działania na rzecz wielopłaszczyznowej współpracy, której centrum stanowią innowacyjne przedsiębiorstwa. Wyznaczenie inteligentnych specjalizacji z obszarami działania oraz kluczowymi technologiami wspomagającymi daje szansę na wsparcie już istniejących i tworzenie różnego rodzaju powiązań kooperacyjnych, w tym klastrowych. Województwo podkarpackie to Region, w którym z powodzeniem rozwijają się inicjatywy klastrowe. Jednak tylko niektóre są w stanie samodzielnie poradzić sobie z realizacją szczytnych celów, jakie przed sobą stawiają. Niezbędne jest zatem wsparcie ich działań, przede wszystkim w zakresie kreowania innowacji (a szczególnie ekoinnowacji). W tej materii, w ramach regionalnego systemu innowacji, będzie przede wszystkim wspierany rozwój pozafinansowych form wsparcia innowacji. Działania realizowane będą w oparciu o już istniejące struktury takie jak: Regionalne Centrum Transferu Innowacji z obecnymi i nowymi punktami, ośrodki KSU, Izbę i Cechy Rzemieślnicze, Izby Gospodarcze.

System innowacji to sieć współpracy różnego rodzaju podmiotów na rzecz wspierania potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw. W województwie podkarpackim współpracę w tym zakresie nawiązują:

- podmioty wchodzące w skład inteligentnych specjalizacji,
- władze wojewódzkie oraz samorządowe na poziomie województwa,
- władze samorządowe na poziomie powiatów oraz dużych miast,
- uczelnie wyższe,
- ośrodki Krajowego Systemu Innowacyjności i Krajowego Systemu Usług, w tym Regionalne Centrum Transferu Innowacji,
- instytucje finansujące: fundusze pożyczkowe i poręczeń kredytowych,
- ośrodki doradztwa i firmy konsultingowe,
- izby gospodarcze, izba rzemieślnicza oraz cechy rzemiosł,
- stowarzyszenia twórcze i zawodowe,
- klastry branżowe,
- przedsiębiorstwa.

Realizacja systemu innowacji opiera się na:

- działaniu Podkarpackiej Rady Innowacyjności, w skład której wchodzi przedstawiciele poszczególnych gremiów,
- działaniu cyfrowej platformy wymiany danych, oferty współpracy i pomocy poszczególnych podmiotów,
- trzech paneli inteligentnych specjalizacji – Panel „Lotnictwo i kosmonautyka”, Panel „Jakość życia” oraz Panel specjalizacji Wspierającej "Informacja i Telekomunikacja".
- konferencjach promujących współpracę sfery nauki z biznesem na bazie dobrych praktyk (w tym szczególnie Podkarpackie Forum Innowacyjności),
- seminariach tematycznych rozwiązujących problemy we wdrażaniu innowacji,
- spotkaniach kooperacyjnych (targach), również o charakterze międzynarodowym.

Rysunek 1. Koncepcja podkarpackiego systemu innowacji

Źródło: Opracowanie własne.

6. System monitorowania i oceny realizacji RSI 2014-2020 – uwzględnienie mechanizmów monitorowania i oceny

Konkurencyjność regionu można określić jako „zdolność do rywalizacji, współzawodniczenia i współpracy, których celem jest osiągnięcie oczekiwanego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego przez poprawę produktywności pracy i kreację nowych miejsc pracy”⁶⁹. Coraz więcej uwagi poświęca się roli innowacyjności, która może prowadzić do znacznego podniesienia konkurencyjności, a inwestycje w badania i rozwój (B+R) stanowią najważniejszy czynnik wzrostu⁷⁰.

Podejmowanie na szczeblu regionu działań mających stymulować innowacyjność, a w jej wyniku podnosić jego konkurencyjność, wymaga przede wszystkim zastosowania narzędzi pozwalających na dokonywanie oceny uzyskiwanych efektów i ewentualne wprowadzanie korekt usprawniających funkcjonowanie regionalnego systemu innowacji.

Monitoring *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020* będzie obejmował trzy poziomy:

1. Benchmarking innowacyjności regionu na szczeblu Unii Europejskiej i kraju (wskaźniki grupy I i II).
2. Monitoring na poziomie inteligentnych specjalizacji regionalnych (wskaźniki grupy IIIa).
3. Monitoring osiągnięcia celów operacyjnych (wskaźniki grupy IIIb i IV oraz zaproponowane w programach operacyjnych RSI).

W Unii Europejskiej systematycznie publikowane są raporty European Innovation Scoreboard (EIS), czyli Europejska Tablica Wyników w Dziedzinie Innowacji. Wyniki badań realizowanych od 2001 r. pozwalają na dokonanie pomiaru i porównania potencjały innowacyjnego państw członkowskich Unii Europejskiej oraz jej głównych konkurentów, takich jak USA, Japonia czy Szwajcaria. EIS jest „syntetycznym instrumentem oceny skuteczności realizacji polityki innowacyjnej i monitoringu zmian wskaźników innowacyjności w poszczególnych krajach członkowskich UE i EFTA”⁷¹.

Badanie innowacyjności przy zastosowaniu metodologii *European Innovation Scoreboard* regionów europejskich na poziomie NUTS 2 czyli *European Regional Innovation Scoreboard (ERIS)*, zostało przeprowadzone dotychczas kilkakrotnie. Niestety stale zmieniała się liczba stosowanych wskaźników. W pierwszym badaniu zrealizowanym w 2002 roku uwzględniono jedynie 7 wielkości charakteryzujących innowacyjność regionów. W 2003 roku listę wskaźników rozszerzono do 13, jednak w 2006 roku, gdy badaniem regionów objęto 10 nowych państw członkowskich, zestaw

⁶⁹ M. Poniatowska-Jaksch, *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, „Monografie i Opracowania” nr 544, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006, s. 21.

⁷⁰ T. Baczek, *Od diagnozy do strategii innowacji dla Polski* [w:] *Raport o innowacyjności gospodarki Polski* praca zbiorowa pod red. T. Baczek, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Warszawa 2010, s. 16.

⁷¹ G. Niedbalska, *European Innovation Scoreboard* [w:] *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, praca zbiorowa pod red. K.B. Matusiaka, PARP, Warszawa 2008, s. 83.

wskaźników znowu zmniejszył się do zaledwie 7.⁷² W badaniu zrealizowanym w 2009 roku wykorzystano 16 wskaźników spośród 29 zaproponowanych w metodologii *European Innovation Scoreboard 2009* w odniesieniu do poziomu krajowego.⁷³ Te różnice wynikają z możliwości uzyskiwania danych na temat wskaźników agregowanych na poziomie regionu. Nie jest to jednak jedyne wyjaśnienie zachodzących zmian. Komisja Europejska dąży bowiem również do uzyskania większej zbieżności z metodologią badań innowacyjności realizowanych przez OECD. Zestaw danych wykorzystanych w badaniu EIS 2009 został w kolejnym roku zmodyfikowany i zmniejszony do 25 (i przemianowany na *Innovation Union Scoreboard - IUS*)⁷⁴. Jest to także przejaw poszukiwania modelu oceny innowacyjności opartego na jak najlepiej dobranych indykatorach.

W edycji raportu *Regional Innovation Scoreboard* z 2009 zastosowano w sumie 16 wskaźników, które zostały podzielone na następujące grupy⁷⁵:

1. Siły napędowe innowacji:

- 1.1.3. Udział osób z wyższym wykształceniem w grupie wiekowej 25-64 (%);
- 1.1.4. Udział osób w kształceniu ustawicznym w grupie wiekowej 25-64 lata (%) - brak w ERIS 2012;
- 1.2.1. Nakłady na B+R ze środków publicznych (% PKB);
- 1.2.4. Dostęp przedsiębiorców do stałych łączy internetowych (% firm) - brak w ERIS 2012⁷⁶.

2. Aktywność przedsiębiorstw:

- 2.1.1. Nakłady przedsiębiorstw na B+R (% PKB);
- 2.1.3. Nakłady przedsiębiorstw na działalność innowacyjną bez B+R, (% obrotów);
- 2.2.1. Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające własne innowacje (% MŚP);
- 2.2.2. MŚP wprowadzające innowacje we współpracy z innymi podmiotami (% MŚP);
- 2.3.1. Liczba patentów zgłoszonych do Europejskiego Urzędu Patentowego.

3. Rezultaty:

- 3.1.1. Przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje produktowe i usługowe (% MŚP);
- 3.1.2. Przedsiębiorstwa wprowadzające innowacje marketingowe i organizacyjne (% MŚP);
- 3.1.3. Innowatorzy zwiększający efektywność wykorzystania zasobów poprzez:

⁷² J. Kaźmierczak, A. Wilińska, *Uwagi na temat sposobów oceny poziomu innowacyjności z uwzględnieniem uwarunkowań polskich* [w:] *Komputerowo Zintegrowane Zarządzanie*, praca zbiorowa pod red. R. Knosali. Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, t. I, Opole, 2010, s. 638.

⁷³ H. Hollanders, S. Tarantola, A. Loschky, *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, INNO Metrics Thematic Paper, European Commission, Bruksela 2009, s. 4.

⁷⁴ *Innovation Union Scoreboard 2010. The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation*, European Commission, Bruksela 2011, s. 3.

⁷⁵ Uwzględniając to, że jeden wskaźnik 3.1.3 jest liczony jako średnia dwóch wielkości, można stwierdzić, że jest ich 17. Zastosowana numeracja odzwierciedla numery wskaźników zgodne z metodologią EIS 2009. Trzy grupy wskaźników dodatkowo są dzielone na: 1.1. Zasoby ludzkie, 1.2. Finansowanie i wsparcie, 2.1. Inwestycje firm, 2.2. Powiązania i przedsiębiorczość, 2.3. Wydajność, 3.1. Innowatorzy, 3.2. Efekty ekonomiczne. Numeracja wskaźników RIS nie jest ciągła, gdyż odnosi się do numerów H. Hollanders, S. Tarantola, A. Loschky, *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, Pro Inno Europe, 2009, s. 4.

⁷⁶ Na poziomie regionalnym na potrzeby RIS 2009 mierzono odsetek gospodarstw domowych z dostępem szerokopasmowym do Internetu.

- 3.1.3a. Zmniejszanie kosztów pracy (w % MŚP) i 3.1.3b. Zmniejszanie zużycia materiałów i energii (w % MŚP) - brak w ERIS 2012;
- 3.2.1. Zatrudnienie w średnio-wysokiej i wysokiej technice przetwórstwa przemysłowego (% ogółu pracujących) - brak w ERIS 2012;
- 3.2.2. Zatrudnienie w naukointensywnych działach przetwórstwa przemysłowego i usług, (% zatrudnienia ogółem);
- 3.2.5. Sprzedaż produktów „nowych dla rynku” (% obrotu ogółem);
- 3.2.6. Sprzedaż produktów „nowych dla przedsiębiorstwa” (% obrotu ogółem).

Niestety, już podczas opracowywania kolejnej edycji raportu wzięto pod uwagę tylko 12 wskaźników dostępnych dla regionów Unii Europejskiej na poziomie regionalnym. Zrezygnowano z czterech wskaźników, które były uwzględnione w ERIS 2009 i wprowadzono jeden dodatkowy - 2.2.3. Wspólne publikacje publiczno-prywatne. Poza tym łącznie liczony była wskaźnik określający sprzedaż produktów nowych dla rynku i firm. Wskaźniki wynikające z metodyki ERIS na potrzeby opracowania raportu Regional Innovation Scoreboard będą w dalszej części opracowania zaliczone do grupy I.

Analizując przedstawione wskaźniki można stwierdzić, że na większość spośród nich Samorząd Województwa nie ma bezpośredniego wpływu, gdyż są one raczej efektem podejmowanych działań, tak w wymiarze centralnym, jak i bezpośrednio przez przedsiębiorstwa. Sposoby uzyskiwania danego poziomu wybranego wskaźnika mogą być różne. Korzystanie z systemu wskaźników ERIS nie dostarcza jednak pełnych informacji o praktykach stosowanych w regionach, gdyż część spośród nich, zwłaszcza z pierwszej grupy, jest uzależnionych w Polsce od decyzji podejmowanych na szczeblu centralnym.

Rozważając przydatność ERIS do prowadzenia benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej należy przede wszystkim zwrócić uwagę na jego istotę, którą dobrze odzwierciedla definicja zaproponowana przez K. Zimniewicza, zgodnie z którą jest to „porównywanie się z najlepszymi, dorównywanie im, orientacja na najlepszą klasę wyrobów lub usług, uczenie się od konkurentów”⁷⁷.

Specyfika kształtowania regionalnej polityki innowacyjnej wskazuje, że benchmarking, który będzie stosowany do jej oceny, jest benchmarkingiem konkurencyjnym, który cechuje się tym, że obejmuje identyczny obszar działalności innego podmiotu wzorcowego⁷⁸.

W przypadku *Regional Innovation Scoreboard* należy przede wszystkim zwrócić uwagę na to, że dostarczając informacji na temat wyników uzyskiwanych przez inne regiony stanowić może dobre narzędzie do dokonywania wyboru tych, które mogą być najlepszymi wzorcami (np. ze względu na podobieństwo wybranych indykatorów) oraz przeprowadzania analizy zmian pozycji danego regionu w odniesieniu do innych regionów w czasie. Co prawda, jak już wcześniej wspomniano, zestawy wskaźników zmieniają się, jednak uwzględniając to, że w odniesieniu do wszystkich regionów stosowane jest to samo podejście, to zmiany te mogą nie wpływać znacząco na pozycję rankingową. Tak realizowany benchmarking wyników pozwala na zidentyfikowanie

⁷⁷ K. Zimniewicz, *Współczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2009, s. 11.

⁷⁸ U. Kobylńska, *Benchmarking [w:] Koncepcje i metody zarządzania*, praca zbiorowa pod red. W. Matwiejczuka, Politechnika Białostocka, Białystok 2009, s. 87.

slabych i mocnych stron regionu poprzez porównanie podstawowych wskaźników z wybranymi konkurentami, innymi regionami, które, w warunkach wyboru inteligentnych specjalizacji, nie muszą nawet być traktowane jako regiony konkurencyjne.

Uwzględniając wyniki porównań międzyregionalnych należy mieć świadomość ograniczeń i problemów związanych z pomiarem poziomu rozwoju regionu, także pod względem innowacyjności.

Wykorzystując wyniki ERIS trzeba koniecznie pamiętać o tym, że regiony Unii Europejskiej znacznie się różnią. Zgodnie z obowiązującą w Unii Europejskiej Klasyfikacją Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS), opracowaną na podstawie Rozporządzenia (WE) Nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 V 2003 r. (Dz. Urz. UE L 154 z 21 VI 2003 r., z późniejszymi zmianami), regiony poziomu NUTS2, do których zaliczane są polskie województwa, powinny liczyć od 800 tysięcy do 3 milionów mieszkańców. Już to oznacza dużą rozpiętość wielkości regionów, a uwzględnić trzeba jeszcze, że zgodnie z danymi Eurostatu, około 100 regionów nie mieści się w tych granicach. **Ma to wpływ na brak pełnej porównywalności uzyskanych wyników i może sugerować konieczność przeprowadzenia dodatkowych analiz.**

Wiele wątpliwości przy benchmarkingu regionalnym może budzić też wykorzystanie produktu krajowego brutto (PKB) jako wielkości, do której odnosi się wydatki lub przychody. Przy jego uwzględnianiu należy pamiętać o zapewnieniu porównywalności posiadanych informacji⁷⁹.

W takim przypadku *Regional Innovation Scoreboard* może spełniać oczekiwania władz regionalnych, gdyż dostarcza informacji o miejscu poszczególnych regionów objętych badaniem w rankingu oraz wskazuje także na ich atuty i słabości. **Zaletą tego narzędzia jest również to, że wyniki są powszechnie dostępne, a ich wykorzystanie nie wymaga ponoszenia wysokich kosztów.**

***Regional Innovation Scoreboard* to uznane i powszechnie stosowane narzędzie służące do oceny i porównywania innowacyjności regionów Unii Europejskiej. Biorąc to pod uwagę, należy je uwzględnić w procesie monitorowania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 – 2020, przy wykorzystaniu jak najszerszego zestawu dostępnych wskaźników wykorzystanych w *Regional Innovation Scoreboard* gromadzonych przez Eurostat.**

Wykorzystanie wskaźników innowacyjności regionów, publikowanych przez Eurostat, pozwoli na skuteczną ocenę ogólnego postępu w zakresie tych wskaźników, w tym także pozwoli w pełni odpowiedzieć na pytanie, jak skutecznie, w ogólnym zarysie realizowana jest innowacyjna polityka w województwie podkarpackim. W ten sposób możliwe będzie także mierzenie postępu w realizacji wizji regionu oraz celów strategicznych.

Ważnym narzędziem oceny potencjału innowacyjnego regionu będą raporty Regional Innovation Monitor.

Bank Danych Lokalnych umożliwi także dokonywanie benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej na poziomie kraju, dzięki zastosowaniu rozszerzonego zestawu wskaźników w porównaniu do tych stosowanych w raportach ERIS. W systemie monitoringu Regionalnej

⁷⁹ Dla przykładu według danych Eurostatu w 2010 r. całkowite nakłady na B+R poniesione przez wszystkie sektory w Niemczech wyniosły 2,82% PKB, w Polsce zaś jedynie 0,74%. Zatem relacja między tymi wielkościami wynosi pozornie 3,8:1. Jednak poziom tych wydatków wyrażony w euro na mieszkańca w Niemczech wynosił 853,4 euro, w Polsce zaś tylko 68,3 euro, co daje relację 12,5:1.

Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego należy uwzględnić te indykatory, które wskazują na zmiany poziomu innowacyjności oraz konkurencyjność regionu. Należą do nich przede wszystkim:

1. Współczynnik skolaryzacji: zasadnicze szkoły zawodowe, zawodowe i ogólnozawodowe oraz policealne (brutto i netto),
 2. Studenci i absolwenci studiów (kierunki techniczne, inżynieryjno-techniczne, medyczne, zdrowotne, ochrona środowiska, usługi dla ludności) w ogólnej liczbie studentów i absolwentów,
 3. Liczba studentów na 10 tysięcy mieszkańców,
 4. Liczba uczestników studiów doktoranckich na 10 tysięcy mieszkańców,
 5. Uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych, przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu, przeznaczony do użytku uczniów,
 6. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony, do użytku uczniów,
 7. Nakłady na B+R na 1 mieszkańca,
 8. Nakłady na B+R w odniesieniu do PKB,
 9. Nakłady na B+R w dziedzinie nauk inżynieryjnych i technicznych, w relacji do nakładów ogółem,
 10. Udział podmiotów gospodarczych ponoszących nakłady na działalność B+R w ogólnej liczbie podmiotów,
 11. Udział przedsiębiorstw, które poniosły nakłady na działalność innowacyjną w przedsiębiorstwach ogółem,
 12. Zgłoszone wynalazki krajowe i udzielone patenty krajowe,
 13. Zgłoszone wzory użytkowe i udzielone prawa ochronne,
 14. PKB brutto na 1 mieszkańca (ceny stałe),
 15. Udział przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu,
 16. Udział przedsiębiorstw posiadających własną stronę internetową,
 17. Udział przedsiębiorstw posiadających środki automatyzacji procesów produkcyjnych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.
- Powyższe wskaźniki stanowią grupę II.

Obok powyższych wskaźników, które pozwalają na dokonywanie benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej (w odniesieniu do innych województw w kraju), **konieczne jest również stałe monitorowanie wielkości, które pozwolą na dokonywanie oceny postępów wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w obrębie inteligentnych specjalizacji regionalnych.** Obejmują one przemysł elektromaszynowy ze szczególnym uwzględnieniem nowoczesnego przemysłu lotniczego i kosmicznego oraz szeroko pojęty obszar jakości życia, wykorzystujący przede wszystkim walory i potencjał czystego środowiska.

Przemysł elektromaszynowy obejmuje następujące działy PKD 2007:

- 25 produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń;
- 26 produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych;
- 27 produkcja urządzeń elektrycznych;
- 28 produkcja maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowana;

- 29 produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli;
- 30 produkcja pozostałego sprzętu transportowego.

Obszar jakości życia jest nieco odmiennie definiowany, gdyż obejmuje działalność związaną przede wszystkim z produkcją żywności ekologicznej, regionalnej i tradycyjnej, zrównoważoną turystykę, oraz ochronę zdrowia. Nie zawsze w takim przypadku można do niego zaliczyć całe działy zgodnie z klasyfikacją PKD.

System monitoringu Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego w odniesieniu do inteligentnych specjalizacji regionu będzie uwzględniał podstawowe wskaźniki pozwalające na określenie dynamiki rozwoju w tych obszarach.

Podstawowe wskaźniki zaliczone do grupy IIIa, jakie będą uwzględnione w systemie monitoringu są następujące:

1. Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON w działach 25-30 PKD;
2. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu w działach 25-30 PKD;
3. Nakłady na działalność B+R w działach 25-30 PKD;
4. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem;
5. Pracujący wg podstawowego rodzaju działalności: zakwaterowanie i gastronomia, opieka zdrowotna i pomoc społeczna, kultura i rekreacja, rolnictwo ekologiczne;
6. Liczba gospodarstw ekologicznych;
7. Powierzchnia gospodarstw ekologicznych;
8. Liczba przetwórní ekologicznych;
9. Liczba zarejestrowanych produktów regionalnych i tradycyjnych;
10. Liczba gospodarstw agroturystycznych i ekoturystycznych;
11. Liczba turystów krajowych i zagranicznych;
12. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych wg rodzaju obiektu;
13. Liczba ludności na łóżko w szpitalach ogólnych;
14. Liczba lekarzy na 10 tysięcy mieszkańców;
15. Ogólny wskaźnik jakości życia (na podstawie raportu Diagnoza Społeczna).

Pomocniczo, pod warunkiem możliwości uzyskania dostępu do danych i źródeł finansowych, monitoring może być rozwinęty o wskaźniki realizacji celów operacyjnych. Należy do nich zaliczyć:

1. Liczba przedsiębiorstw i stan zatrudnienia w przemyśle lotniczym i kosmicznym;
2. Liczba przedsiębiorstw i stan zatrudnienia w przemyśle produkcji środków transportu;
3. Liczba ośrodków (miejskich i wiejskich) które wprowadziły innowacyjne rozwiązania dotyczące mobilności;
4. Udział energii z OZE w całkowitym wykorzystaniu energii;
5. Liczba obiektów publicznych i prywatnych, które uzyskały certyfikaty budownictwa pasywnego, zeroenergetycznego lub plusenergetycznego;
6. Przychody ze sprzedaży energooszczędnego sprzętu AGD w klasie A – dane z firm Regionu;
7. Liczba miejsc pracy na obszarach wiejskich w sektorach uznanych za zrównoważone (produkcja ekologiczna, regionalna i tradycyjne);

8. Liczba gospodarstw ekoturystycznych, agroturystycznych oraz innych innowacyjnych form turystyki;
9. Długość w km cieków poddanych zabiegom renaturyzacyjnym;
10. Stan zdrowia ludności – wskaźniki publikowane przez GUS;
11. Liczba certyfikatów uzyskanych przez gospodarstwa i przetwórnictwo ekologiczne, liczba zarejestrowanych produktów regionalnych i tradycyjnych;
12. Liczba gospodarstw rolnych realizujących programy rolno-środowiskowe;
13. Obecność dokumentów świadczących o wyborze województwa jako regionu wolnego od GMO;
14. Liczba obiektów i miejsc w obszarze zagwarantowania godziwej starości.

Wskaźniki te pozwalają mierzyć postęp także w odniesieniu do niektórych celów operacyjnych niniejszej Strategii.

Uzupełnieniem zaproponowanego systemu wskaźników będą badania ilościowe i jakościowe podmiotów zaangażowanych w tworzenie i funkcjonowanie regionalnego systemu innowacji oraz liderów innowacji, a także danych dotyczących świadczonych przez Regionalne Centrum Transferu Innowacji oraz sieć Punktów Konsultacyjnych usług proinnowacyjnych.

Podstawą do realizacji monitoringu *RSI 2014-2020* będą opracowane programy operacyjne, w których zostaną wskazane priorytety oraz wyznaczone wskaźniki realizacji celów operacyjnych dla każdego okresu wdrażania Strategii. Przewidywane jest przygotowanie dwóch takich programów.

Tabela 6. Mechanizm pomiaru wskaźników monitoringu RSI WP

Grupa wskaźników		Źródło	Zakres i częstotliwość pomiaru
I	Zgodne z European Regional Innovation Scoreboard	EUROSTAT, raport ERIS	<ul style="list-style-type: none"> - dane EUROSTAT porównywane co roku w miarę ich dostępności odnośnie do wybranych regionów UE, oceniana będzie przede wszystkim dynamika zmian wskaźników, - ocena pozycji regionu na tle innych województw w kraju z wykorzystaniem metody Perkala, - ocena pozycji województwa pod względem syntetycznego wskaźnika ERIS po opublikowaniu raportu, podstawę pozytywnej oceny wdrażania RSI będzie stanowiło zakwalifikowanie regionu do kategorii co najmniej „moderate innovator”.
II	Benchmarkingu regionalnej polityki innowacyjnej	Bank Danych	ocena dynamiki zmian wskaźników oraz pozycji województwa na tle innych regionów kraju minimum raz w roku,

			Lokalnych	podstawą do pozytywnej oceny będzie poprawa pozycji regionu w odniesieniu do analizowanych wskaźników przy zastosowaniu metody Perkala
IIIa	Monitoring inteligentnych specjalizacji i celów operacyjnych	podstawowe	Bank Danych Lokalnych	ocena dynamiki zmian wskaźników oraz pozycji województwa na tle innych regionów kraju minimum raz w roku, podstawą do pozytywnej oceny będzie poprawa pozycji regionu w odniesieniu do analizowanych wskaźników przy zastosowaniu metody Perkala
IIIb		uzupełniające	Badania pierwotne	realizacja badań w regionie w miarę posiadanych środków finansowych minimum trzy razy w okresie wdrażania RSI (ex-ante, mid-term i ex-post) w celu określenia dynamiki zmian oraz weryfikacji założeń programów operacyjnych
IV	Wskaźniki uzupełniające (jakościowe)		Badania pierwotne	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja badań "liderów innowacji" oraz badań CATI realizowanych przez WSiIZ (raz w roku), - dane na temat usług świadczonych przez RCTI i sieć PK (uzupełniane co kwartał), - inne wskaźniki odnośnie do celów wskazanych w programach operacyjnych.

Źródło: opracowanie własne.

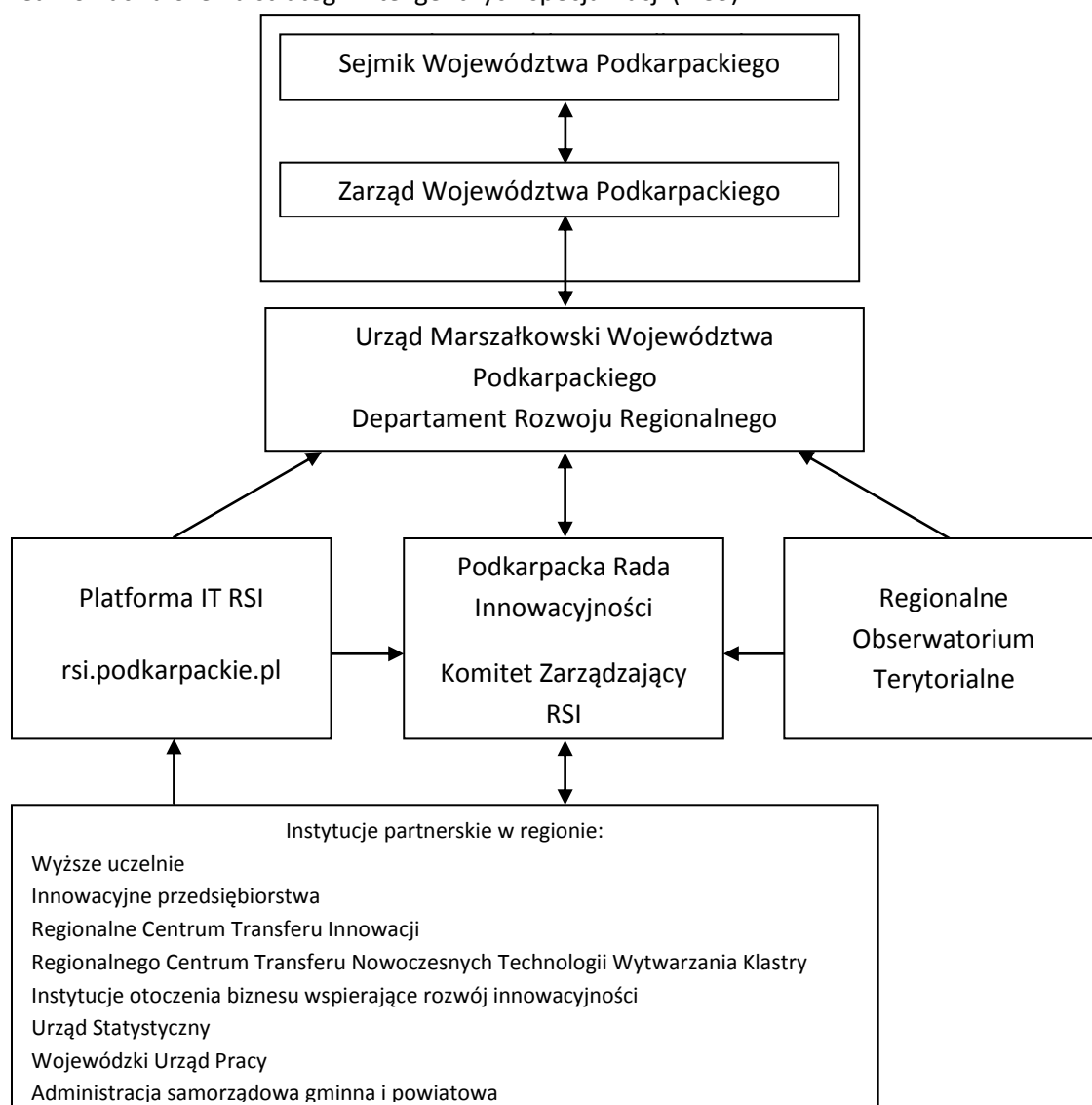
Monitorowanie wdrażania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* będzie procesem, w którym ważną rolę będzie odgrywała Podkarpacka Rada Innowacyjności jako organ, do którego zadań będzie należało wskazywanie kierunków monitoringu Strategii oraz dokonywanie analizy i oceny raportów rocznych z jej realizacji. Na ich podstawie będą przygotowywane wnioski i rekomendacje oraz przesyłane do Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Opracowanie raportów będzie nadzorowane przez Komitet Zarządzający RSI, a do ich powstania zostaną wykorzystane informacje pochodzące z Regionalnego Obserwatorium Terytorialnego oraz przygotowanej platformy IT Regionalnej Strategii Innowacji, będą one także przesyłane do Podkarpackiej Rady Innowacyjności. Platforma zawierać będzie podstawowe informacje dotyczące postępów wdrażania Strategii, raporty z realizowanych badań

monitoringowych realizowanych przez wyznaczone do tego podmioty oraz umożliwi przepływ informacji pomiędzy partnerami zaangażowanymi w proces jej wdrażania.

Ważnym elementem funkcjonowania struktury monitorowania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* są partnerzy biorący aktywny udział w realizacji projektów na rzecz innowacyjności regionu. Podkarpacka Rada Innowacyjności oraz Komitet Zarządzający będą odpowiedzialne za utrzymywanie stałej współpracy z wszystkimi partnerami w celu pozyskiwania aktualnych danych wskazujących na postępy procesu wdrażania Strategii.

Dla pełnej oceny postępów realizacji Regionalnej Strategii Innowacji niezbędne będzie dokonywanie analizy danych o charakterze jakościowym, których przede wszystkim mogą dostarczać partnerzy. Dzięki platformie IT będą mogli przesyłać informacje, które będą mogły być wykorzystywane przez Podkarpacką Radę Innowacyjności podczas proponowania Zarządowi kryteriów strategicznej oceny innowacyjnych projektów finansowanych w ramach funduszy dostępnych w ramach regionalnego programu operacyjnego, by mogły one w jak najwyższym stopniu realizować założenia strategii inteligentnych specjalizacji (RIS3).

Rysunek 2. Struktura systemu monitoringu RSI WP
Źródło: opracowanie własne.

Ścisła współpraca Podkarpackiej Rady Innowacyjności z Zarządem Województwa Podkarpackiego oraz Urzędem Marszałkowskim powinna być przede wszystkim podporządkowana temu, by na bieżąco reagować na zachodzące zmiany, mogące zagrozić osiągnięciu wyznaczonych celów. Będzie to wymagało przyjęcia przez te organy odpowiednich procedur, umożliwiających dokonywanie oceny wpływu poszczególnych projektów i działań na rozwój innowacyjności w województwie.

Dla zapewnienia prawidłowości działania mechanizmów pomiaru efektów wdrażania Strategii niezbędne jest przygotowywanie przez PRI corocznych raportów oceniających skuteczność podejmowanych działań oraz propozycje niezbędnych działań korygujących i przedkładanie ich za pośrednictwem Departamentu Rozwoju Regionalnego Zarządowi Województwa nie później niż do końca kwietnia każdego roku przy uwzględnieniu wszystkich dostępnych w tym czasie wskaźników.

Realizacja postępu w zakresie zielonego wzrostu i biogospodarki, będzie wymagała ze strony Komisji Europejskiej uwzględnienia wśród mierzonych wskaźników także takich, które będą pozwalały mierzyć postęp we wdrażaniu ekoinnowacji.

7. Założenia do programu operacyjnego – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Ze względu na zapewnienie optymalnych warunków realizacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego wskazane jest, by okres jej wdrażania został podzielony na dwa etapy, w trakcie których byłyby realizowane opracowane szczegółowe plany operacyjne, wskazujące na niezbędne inicjatywy i działania oraz uwzględniające konkursy, jakie będą ogłaszane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego w związku z wdrażaniem *Regionalnej Strategii Innowacji*.

Pozwoliłoby to na uwzględnienie ewentualnych zmian zachodzących w otoczeniu oraz potencjale województwa oraz dokonanie niezbędnych zmian na poziomie operacyjnym w planach działań mających na celu realizację podstawowych założeń *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego*. Proponowany jest podział okresu realizacji *Regionalnej Strategii Innowacji* na dwa podokresy:

1. Lata 2014 – 2017
2. Lata 2018 – 2020.

Podział ten wynika przede wszystkim z harmonogramu prac nad przygotowywaniem i uruchomieniem programów operacyjnych dla funduszy europejskich w nowym okresie programowania. Należy się spodziewać, że środki zgodnie z zasadą n+2 będą wydatkowane także po 2020 roku. Dlatego drugi plan operacyjny powinien uwzględniać tę wydłużoną perspektywę czasową i sięgać nawet do 2022 roku.

Opracowane szczegółowe plany operacyjne powinny zostać zaopiniowane przez Podkarpacką Radę Innowacyjności i ostatecznie zatwierdzone przez Zarząd Województwa Podkarpackiego. Organem, który zapewni właściwy przepływ informacji pomiędzy Podkarpacką Radę Innowacyjności i Zarządem będzie Departament Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

Powodzenie procesu wdrażania *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* jest uzależnione przede wszystkim od terminowego realizowania poszczególnych działań oraz dokonania wyraźnego podziału kompetencji wszystkich podmiotów uczestniczących aktywnie w procesie jej realizacji.

Poniżej przedstawiony został ramowy harmonogram realizacji *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* na poziomie operacyjnym, ze wskazaniem podmiotów, które będą odgrywały wiodącą rolę w procesie jej implementacji. Przedstawiony harmonogram będzie stanowił podstawę do opracowywania szczegółowych planów operacyjnych.

Tabela 7. Harmonogram wdrażania RSI WP

Rok	2014				2015				2016				2017				2018				2019				2020				Podmiot odpowiedzialny
	Kwartał	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III	IV				
Etap/Zadanie																													
Zatwierdzenie aktualnego składu PRI																										ZWP			
Powołanie Paneli Inteligentnych Specjalizacji																										PRI, ZWP			
Określenie wartości bazowych wskaźników monitoringu																										DRR, PZ			
Opracowanie i zatwierdzenie planu operacyjnego 1																										PRI, ZWP			
Przygotowanie kryteriów oceny strategicznej projektów proinnowacyjnych																										PRI			
Zaplanowanie projektów własnych województwa podkarpackiego																										DRR			
Wskazanie źródeł finansowania kluczowych działań RSI WP																										DRR			
Dokonanie szczegółowego podziału obowiązków pomiędzy poszczególne podmioty wchodzące w skład struktury wdrażania RSI WP																										ZWP			

Ocena realizacji planu operacyjnego 1																									PRI	
Opracowanie i zatwierdzenie planu operacyjnego 2																										PRI, ZWP
Spotkania PRI																										DRR
Konferencje Podkarpackiego Forum Innowacyjności																										KZ
Opracowanie raportów z monitoringu wdrażania RSI WP																										PZ, PRI
Ocena realizacji planu operacyjnego 2																										PRI
Przygotowanie założeń RSI WP na lata 2021-2030																										DRR

Objaśnienia skrótów:

ZWP – Zarząd Województwa Podkarpackiego

DRR – Departament Rozwoju Regionalnego UMWP

PRI – Podkarpacka Rada Innowacyjności

KZ – Komitet Zarządzający RSI

PZ – partnerzy zewnętrzni

Źródło: opracowanie własne.

8. Źródła finansowania RSI – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Obecnie, ze względu na trwające ciągle prace nad ostatecznym kształtem programów operacyjnych dla okresu programowania 2014 – 2020, nie ma możliwości jednoznacznego wskazania możliwości finansowania poszczególnych działań operacyjnych *Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego* z przewidywanymi kwotami. Można jedynie ogólnie wskazać na programy i priorytety, których środki mogą w przyszłości być wykorzystywane do pokrycia kosztów realizacji poszczególnych działań.

Podstawowym źródłem finansowania działań zawartych w planach operacyjnych będą środki *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego*. Wynika to przede wszystkim z bliskiego związku tego instrumentu finansowego z regionalną polityką innowacyjną oraz potencjalnymi możliwościami wpływania na kształtowanie szczegółowych zasad i kierunków wsparcia projektów składanych przez beneficjentów. Ważne jest także to, że konkursy będą rozstrzygane na poziomie Regionu i bezpośrednio będą dotyczyły problemów w nim występujących.

Najważniejsza dla realizacji Regionalnej Strategii Innowacji dla Województwa Podkarpackiego będzie pierwsza oś priorytetowa „*Konkurencyjna i nowoczesna gospodarka*”, której celem jest zwiększenie konkurencyjności Regionu poprzez rozwój przedsiębiorczości i innowacji w oparciu o inteligentne specjalizacje.

W ramach tej osi priorytetowej przewidziane są następujące działania, które pozostają w ścisłym związku z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego:

- 1.1. Wsparcie badań naukowych i ich komercjalizacja.
- 1.2. Wsparcie instytucji otoczenia biznesu.
- 1.3. Wzmocnienie atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej.
- 1.4. Promocja przedsiębiorczości.

Ze względu na wybrane inteligentne specjalizacje Regionu, duże znaczenie dla finansowego wsparcia implementacji Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego mają także środki w ramach trzeciej osi priorytetowej „*Czysta energia i środowisko*”, w której określono następujące działania zbieżne z celami Strategii:

- 3.1. Promowanie odnawialnych źródeł energii.
- 3.2. Efektywna gospodarka niskoemisyjna.
- 3.3. Rozwój niskoemisyjnego, zintegrowanego transportu publicznego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz biegunów wzrostu województwa podkarpackiego.
- 3.4. Ochrona środowiska i bioróżnorodności biologicznej.
- 3.5. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz biegunów wzrostu województwa podkarpackiego.
- 3.6. Gospodarka odpadami.
- 3.7. Gospodarka wodno-ściekowa.
- 3.8. Ochrona dziedzictwa kulturowego.

Nie bez znaczenia dla osiągnięcia celów Regionalnej Strategii Innowacji będą także pozostałe osie priorytetowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego, które będą miały wpływ na przewyższanie potencjalnych barier w jej implementacji, zwiększanie spójności społecznej i przestrzennej województwa oraz poprawę dostępu do wiedzy i systemu edukacji.

Podczas planowania projektów własnych i stymulowaniu tworzenia projektów zewnętrznych, realizujących założenia Strategii, należy także brać pod uwagę środki finansowe dostępne w ramach ogólnokrajowych i ponadregionalnych programów operacyjnych, tj.:

- programu operacyjnego dotyczącego innowacyjności, badań naukowych i ich powiązań ze sferą przedsiębiorstw (nazwa robocza Inteligentny Rozwój),
- programu operacyjnego dotyczącego gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska, przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, transportu i bezpieczeństwa energetycznego,
- programu operacyjnego dotyczącego rozwoju kompetencji i umiejętności, włączenia społecznego oraz dobrego rządzenia (nazwa robocza Wiedza, Edukacja, Rozwój),
- programu operacyjnego dotyczącego Polski Wschodniej (nazwa robocza Polska Wschodnia),
- programu operacyjnego dotyczącego rozwoju cyfrowego (robocza nazwa Polska Cyfrowa).

Każdy z wymienionych programów w pewnym stopniu jest związany z celami Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego. Będą one odgrywały szczególne znaczenie dla realizacji dużych projektów o charakterze ponadregionalnym.

Planując działania w ramach Strategii należy także uwzględnić możliwość ubiegania się o środki finansowe w ramach nowego instrumentu Unii Europejskiej, jakim jest program „*Horyzont 2020*”. Jest to mechanizm finansujący działania wspierające idee Innowacyjnej Unii w Europie 2020. Ta nowa inicjatywa ma na celu podnoszenie konkurencyjności Europy w świecie.

Istotny jest system zarządzania programem operacyjnym Regionalnej Strategii Innowacji. Uwzględniając ścisły związek działań realizowanych na poziomie operacyjnym z działaniami o charakterze strategicznym i taktycznym, wskazane jest, by bezpośredni nadzór nad realizacją poszczególnych planów operacyjnych w ramach Regionalnej Strategii Innowacji sprawowała Podkarpacka Rada Innowacyjności we współpracy z Departamentem Rozwoju Regionalnego. Jej zaangażowanie jest ważne ze względu na to, że składa się ona z przedstawicieli wszystkich środowisk i rodzajów podmiotów bezpośrednio wchodzących w skład regionalnego systemu innowacji. Będzie to miało wpływ na kompleksowość i trafność ocen oraz decyzji rekomendowanych Zarządowi Województwa Podkarpackiego przez Podkarpacką Radę Innowacyjności.

Do realizacji poszczególnych działań będą wyznaczane odpowiednie podmioty i osoby, w tym także partnerzy uczestniczący w realizacji poszczególnych zadań w ramach Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

Ocena realizacji planów operacyjnych wykonywana będzie wieloetapowo. Ocena ad hoc to ocena bieżąca, przeprowadzana będzie w czasie trwania realizacji programu operacyjnego. Organem

bezpośrednio odpowiedzialnym za ocenę realizacji każdego planu będzie Komitet Zarządzający Regionalnej Strategii Innowacji, który będzie na bieżąco analizował postęp prac i stopień osiągnięcia założonych celów i wskaźników. Wyniki oceny będą przekazywane Podkarpackiej Radzie Innowacyjności i Zarządowi Województwa.

Ocena ex-post planu operacyjnego dokonywana będzie na zakończenie jego realizacji. Obejme ona analizę poziomu realizacji założeń projektu w ujęciu jakościowym i ilościowym, ocenę efektywności i skuteczności realizowanych działań oraz wpływ realizacji planu operacyjnego na postępy wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego.

Istotnym celem tej oceny będzie określenie czynników przyczyniających się do osiągnięcia sukcesu lub porażki realizacji poszczególnych założeń planu operacyjnego, by możliwe było przeprowadzenie na jej podstawie analizy ryzyka podczas opracowywania planu operacyjnego dla kolejnego okresu.

9. Rekomendacje – przygotowanie odpowiedniego zestawu polityk i procedur

Rekomendacja 1.

Należy otoczyć szczególną opieką wyłonione **dwie inteligentne specjalizacje wiodące oraz inteligentną specjalizację wspomagającą**.

Cel:

Realizacja inteligentnego rozwoju zrównoważonego odbywała się będzie zawsze w warunkach ograniczonych zasobów naturalnych oraz finansowych. Mądry ich podział, dystrybucja, wymaga gruntownej analizy potencjału, która została przeprowadzona podczas przygotowywania niniejszego dokumentu. Wspieranie wyłonionych specjalizacji spowoduje efektywne wykorzystanie środków w obszarach stanowiących endogeniczny potencjał województwa, pozwoli na uzyskanie lub wzmocnienie w tym zakresie przewagi konkurencyjnej na światowym poziomie.

Rekomendacja 2.

Przyznanie priorytetu inteligentnym specjalizacjom powinno mieć istotne znaczenie **w procesie dofinansowania realizowanych projektów**, nie wyklucza to jednak rozwoju innych dziedzin, gdyż w systemie gospodarczym często stanowią one wsparcie o charakterze horyzontalnym i funkcjonalnym. Między innymi istotne jest wspieranie **kluczowych technologii wspomagających**.

Cel:

Kierowanie strumieni finansowania do realizacji projektów wynikających z inteligentnych specjalizacji pozwoli na lepsze wykorzystanie potencjału województwa oraz rozwój w pożądanym kierunku. Tak jak *smart specialisation* w inteligentny sposób wykorzystują potencjał regionu, podobnie, inteligentnych rozstrzygnięć wymagają działania innowacyjne niezaliczane do obszarów wyłonionych w Strategii, jednak wspierające je horyzontalnie i funkcjonalnie.

Rekomendacja 3.

Część wsparcia publicznego powinna być przeznaczona na współfinansowanie projektów uzgodnionych przez **kluczowe klastry, a także na pomoc w funkcjonowaniu klastrów**.

Cel:

Działające w klastrach podmioty, czyli przedsiębiorstwa, jednostki edukacyjne i naukowo-badawcze, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu i inne, poza oczywistymi korzyściami wynikającymi z działalności innowacyjnej, zwiększałyby w ten sposób powiązania wewnątrzklastrowe, dające efekt synergii.

Rekomendacja 4.

Należy opracować przejrzysty i prosty **algorytm oceny dofinansowywanych projektów**, pod kątem spełniania trendów wspieranych w Regionie, w tym głównie *smart specialisations*.

Cel:

Innowacje poprzez swój charakter winny przynosić korzyści zarówno podmiotom, które je wdrażają, ale również poprzez szerokie, systemowe oddziaływanie mają służyć poprawie jakości życia, zielonemu wzrostowi, rozwojowi ekoinnowacji i biogospodarki, rozwojowi społecznemu i ochronie zasobów ekosystemu.

Rekomendacja 5.

Wyższe uczelnie stanowią najbardziej istotną część inteligentnych specjalizacji, będąc narzędziem dyfuzji wiedzy w kierunku innowacji, w tym szczególnie ekoinnowacji.

Cel:

Wsparcie innowacji nie polega jedynie na rozwoju potencjału innowacyjnego przedsiębiorstw, ale również (a może zwłaszcza) na rozwoju sfery B+R. Komisja Europejska podkreśla szczególną rolę wyższych uczelni w trójkącie wiedzy obejmującym edukację, badania i innowacje. Uczelnie wyższe prowadzą badania, których efektem mogą być innowacje i ta działalność ma charakter ponadregionalny, jednak poprzez działalność edukacyjną mają znaczący wpływ na potencjał regionu. Zaleca się by programy kształcenia były opracowywane we współpracy z przedsiębiorstwami w ramach regionalnego partnerstwa na rzecz kształcenia, co powinno ułatwić przepływ informacji pomiędzy biznesem, a uczelniami wyższymi. Projekty badawcze wykazujące związek z inteligentnymi specjalizacjami powinny mieć priorytet dofinansowania.

Rekomendacja 6.

Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) stanowią kolejny klucz do sukcesu Regionu. Firmy reprezentujące inteligentne specjalizacje powinny otrzymać szczególne wsparcie w zakresie kreowania nowoczesnych technologii i innowacji.

Cel:

Finansowe wsparcie najbardziej innowacyjnych małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), w tym start-up i firm odpryskowych typu spin off/out.

Rekomendacja 7.

Wsparcie szeroko rozumianych działań budujących **kulturę innowacyjną**, (uwzględniając również edukację na wszystkich szczeblach), tworzącą sprzyjający **klimat innowacyjności**.

Cel:

W celu osiągnięcia inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, powinny być promowane wszelkie działania noszące znamiona innowacji (zwłaszcza ekoinnowacji). Pobudzanie i kształtowanie postaw innowacyjnych musi rozpocząć się już na wczesnych etapach edukacyjnych, po to, by rozwijać nieschematyczne i kreatywne myślenie oraz projektowanie.

Rekomendacja 8.

Realizacja Regionalnej Strategii Innowacji wymaga stałego **monitorowania oraz oceny uzyskiwanych efektów**, w tym rezultatów wsparcia. Wydatkowane środki mają przynieść pożądane efekty z punktu widzenia inteligentnego rozwoju zrównoważonego, który jako proces charakteryzuje się pewną zmiennością priorytetów.

Cel:

W perspektywie planowania 2014–2020 Komisja Europejska kładzie nacisk na efekty uzyskiwane w wyniku realizacji dofinansowywanych projektów. Zgodnie z tym Samorząd Województwa musi mieć dobrą orientację w tym zakresie, dzięki prowadzonemu monitoringowi. Jednocześnie zmiany społeczno-gospodarcze powodują konieczność weryfikacji i aktualizacji priorytetów, w czym monitoring Regionalnej Strategii Innowacji może być wielce przydatny.

Rekomendacja 9.

Każda wskazana inteligentna specjalizacja wymaga opracowania programu wykonawczego w celu szczegółowego podziału finansowania wskazanych w Strategii priorytetów.

Cel:

Opracowanie planów wykonawczych dla każdej z trzech specjalizacji pozwoli na lepszy monitoring osiągniętych efektów, a jednocześnie z upływem czasu dostarczy informacji do wprowadzenia koniecznych zmian.

Rekomendacja 11.

Bardzo istotne będzie zrealizowanie dla każdej z inteligentnych specjalizacji **foresight regionalno-technologicznego**.

Cel:

Wyłonienie i aktualizacja priorytetowych rozwiązań, w tym technologii i programów badawczych nakierowanych na rozwój inteligentnych specjalizacji w przyszłości.

Rekomendacja 10.

Należy promować i wspierać finansowo działania pozostające w zgodzie z paradygmatem i z priorytetami rozwoju Unii Europejskiej, wyrażonymi w *Strategii EUROPA 2020*. Słowami kluczowymi wyznaczającymi kierunek rozwoju gospodarki regionów w Unii Europejskiej są: **zielony wzrost, biogospodarka, ekoinnowacja**.

Cel:

Rozwój inteligentny i zrównoważony, sprzyjający włączeniu społecznemu, a nie jakkolwiek wzrost gospodarczy.

Myśl cyfrowo, działaj analogowo. Wykorzystaj wszystkie cyfrowe narzędzia, jakie masz do dyspozycji, aby tworzyć świetne produkty i usługi. Ale nigdy nie zapominaj, że celem innowacji nie są fajne produkty i fajne technologie, ale szczęśliwi ludzie. Szczęśliwi ludzie to cel zdecydowanie analogowy.

Gay Kawasaki

10. Słownik pojęć

Biogospodarka – obejmuje praktycznie wszystkie sektory i związane z nimi usługi, które produkują, przetwarzają lub wykorzystują zasoby biologiczne w jakiejkolwiek formie. Łączy intensywne badania w wielu dziedzinach nauki z innowacyjnym, wszechstronnym wykorzystaniem odnawialnych surowców powstających w świecie roślin, zwierząt i mikroorganizmów. Ponadto biogospodarka stanowi strategiczną, ponadsektorowo integrującą formę działań i wpisuje się w dominujące obecnie interdyscyplinarne podejście do zasad planowania i finansowania badań naukowych. Biogospodarka obejmuje również zagadnienia energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, a także procesy wytwórcze między innymi takich przemysłów, jak: włókienniczy, papierniczy oraz część chemicznego, kosmetycznego czy farmaceutycznego. Ta integrująca funkcja biogospodarki będzie miała kluczowe znaczenie dla przyszłości UE jako centrum biznesu i technologii, w strukturach której od maja 2004 roku funkcjonuje również Polska.

E. K. Chyłek, M. Rzepecka, *Biogospodarka – konkurencyjność i zrównoważone wykorzystanie zasobów*, Polish Journal of Agronomy, 2011, 7, s. 3–13

Działalność B+R+I – określenie mające na celu dodatkowe podkreślenie ścisłego powiązania działalności B+R z wdrażaniem innowacji – prace: B – badawcze, R – rozwojowe, I – innowacyjne.

Ekoinnowacje są to nowe lub istotnie ulepszone produkty, procesy, metody organizacji i zarządzania oraz rozwiązania marketingowe, w których dodatkowym wyróżnikiem, na tle klasycznego pojęcia innowacji, będzie pozytywne oddziaływanie na środowisko, ujmowane w całości rozwiązania, lub jako istotne zmniejszenie negatywnego oddziaływania dotychczasowych rozwiązań. Ekoinnowacje, na tle wielu definicji, mają więc, obok wymaganej istoty nowości, dodatkowy wyróżnik wskazujący na pro środowiskowe (ekologiczne) waloryzowanie rozwiązań. Ekoinnowacje odnoszą się do badanego przedsiębiorstwa lub regionu.

Woźniak L., Dziedzic S., Woźniak M., Kud K. *Cele i zasady ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2011, s. 25.

M. Carley i P. Spapens definiują **ekoinnowacje**: „jako zamierzone postępowanie cechujące się przedsiębiorczością, obejmujące etap projektowania produktu i zintegrowane zarządzanie nim w ciągu jego cyklu życia, które przyczynia się do proekologicznego unowocześnienia społeczeństw epoki przemysłowej dzięki uwzględnieniu problemów ekologicznych przy opracowaniu produktów i związanych z nimi procesów. Ekoinnowacje prowadzą do zintegrowanych rozwiązań mających na celu zmniejszenie nakładów zasobów i energii, jednocześnie podnosząc jakość produktu i usługi. Innowacja technologiczna jest jednym ze sposobów ekoinnowacji”. Ekoinnowacje prowadzą do wyeliminowania lub zmniejszenia użycia związków toksycznych w cyklu życia produktów.

Carley M., Spapens P., *Dzielenie się światem*, Wyd. Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Białystok – Warszawa 2000, s.157.

Europejska Regionalna Tablica Wyników w Dziedzinie Innowacji – European Regional Innovation Scorebord – jest podstawowym narzędziem pomiaru potencjału innowacyjnego i jego zróżnicowań w ujęciu regionalnym. Obok miary Community Innovation Survey (CIS) oraz European Innovation Scorebord (EIS) stanowi podstawowe źródło informacji na temat przebiegu procesów innowacyjnych

w gospodarce europejskiej. Jest syntetycznym wskaźnikiem pomiaru zasobów innowacyjnych regionów, niezbędnym dla skutecznego kształtowania regionalnej polityki innowacyjnej.

A. Nowakowska, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 89.

Firmy odpryskowe spin off/out – są to nowe przedsiębiorstwa tworzone są na bazie wiedzy i rozwiązań powstałych w trakcie badań prowadzonych na uczelniach i w instytucjach naukowo-badawczych. Tego typu przedsięwzięcia gospodarcze są inicjowane w celu komercyjnego wykorzystania pomysłów i technologii rozwiniętych w ośrodkach akademickich. W literaturze spotykamy się z wąskim i szerokim rozumieniem pojęcia akademickich firm odpryskowych.

W pierwszym przypadku inicjatorami przedsięwzięć są pracownicy naukowcy (doktoranci), którzy wykorzystują pomysły i technologie stanowiącej element własności intelektualnej wytworzonej w macierzystej instytucji. (...) W przypadku firm odpryskowych wyróżniamy tzw. spin-offs, gdy występuje powiązanie własnościowe, finansowe i organizacyjne z macierzystą uczelnią oraz tzw. spin-outs, gdzie takie powiązania nie występują.

Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć, red. K. B. Matusiak, PARP, Wyd. III, zaktualizowane, Warszawa 2011, s. 15.

Foresight – jest to proces systematyczny, partycypacyjny, gromadzący wiedzę dotyczącą przyszłości, polegający na badaniu wizji rozwoju w średnio- i długookresowej perspektywie. Proces ten jest zorientowany na obecne decyzje i wymusza wspólne działania.

K. Borodako, *Foresight a zarządzaniu strategicznym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009, s. 12.

Innowacje – Według Podręcznika Oslo Manual, innowacja jest to wdrożenie nowego lub istotnie ulepszanego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszanego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym. Na potrzeby polityki naukowo-technicznej, a także dla zachowania porównywalności w czasie z wynikami dotychczasowych badań statystycznych innowacji w wielu przypadkach użyteczne jest również stosowanie „węższej” definicji (narrow definition) innowacji, w szczególności definicji z drugiego wydania podręcznika Oslo Manual uznającej za innowacje jedynie tzw. innowacje „techniczne”, tzn. nowe lub istotnie ulepszone (new or significantly improved) produkty i procesy (Technological product and process innovations, w skrócie TPP innovations). Produkty (wyroby i usługi), procesy i metody (techniczne, organizacyjne i marketingowe) są innowacjami, jeśli są nowe lub istotnie ulepszone przynajmniej z punktu widzenia wdrażającego je przedsiębiorstwa. Oznacza to, że definicja innowacji według podręcznika Oslo Manual obejmuje pełne spektrum nowości – od nowości na skalę światową (tzw. innowacje absolutne – new to the world), poprzez nowości w skali rynku, na którym działa przedsiębiorstwo (new to the market), po nowości tylko z punktu widzenia danego przedsiębiorstwa (new to the firm).

E. Stawasz, G. Niedbalska, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 142.

Inteligentna specjalizacja – element nowej polityki Unii Europejskiej wobec regionów, pełni strategiczną i centralną funkcję w realizacji trzech priorytetów wyznaczonych w *Strategii EUROPA 2020*, czyli:

- wzrostu inteligentnego, opartego na wiedzy i innowacjach;

- wzrostu zrównoważonego, promującego gospodarkę bardziej efektywną w wykorzystaniu zasobów, niskoemisyjną i konkurencyjną;
- wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu, z gospodarką charakteryzującą się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającą spójność w wymiarze gospodarczym, społecznym i terytorialnym.

Ma ona znaczenie dla przyszłości Europy, gdyż rozwój gospodarki opartej na wiedzy oraz innowacjach nadal stanowi fundamentalne wyzwanie dla Europy jako całości. Inteligentna specjalizacja ma również znaczenie z punktu widzenia osiągnięcia zrównoważonego wzrostu, ponieważ transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej i zasobooszczędnej wymaga znacznych wysiłków po stronie innowacji oraz dużych inwestycji, co stwarza nowe możliwości na rynkach krajowych i globalnych. Wreszcie, inteligentna specjalizacja przyczynia się do wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu pomiędzy regionami i wewnątrz poszczególnych regionów poprzez umacnianie spójności terytorialnej i zarządzanie zmianami strukturalnymi, tworzenie możliwości ekonomicznych i inwestowanie w rozwój umiejętności, lepsze miejsca pracy i innowacje społeczne.

D. Foray, J. Goddard, X. G. Beldarrain, M. Landabaso, P. McCann, K. Morgan, C. Nauwelaers, R. Ortega-Argilés, Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3), Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012.

Inteligentna specjalizacja wspierająca – ma ona charakter funkcjonalny i horyzontalny, dotyczy większości obszarów życia gospodarczego i społecznego, obejmuje wiele sektorów nauki i technologii, generując rozwiązania wpływające na podnoszenie poziomu wszystkich aspektów poszukiwania i wdrażania innowacji.

Klaster – to specyficzna forma organizacji produkcji, polegająca na koncentracji w bliskiej przestrzeni elastycznych przedsiębiorstw prowadzących komplementarną działalność gospodarczą. Podmioty te równocześnie współpracują i konkurują między sobą, posiadają także relacje z innymi instytucjami działającymi w danej sferze. Podstawą powstania klastra są kooperacyjne powiązania występujące pomiędzy podmiotami, generujące procesy powstawania specyficznej wiedzy oraz zwiększające zdolności adaptacyjne. Klaster może być rozumiany jako przestrzenna koncentracja przedsiębiorstw, instytucji i organizacji wzajemnie powiązanych rozbudowaną siecią relacji o formalnym, jak i nieformalnym charakterze, opartych o wspólną trajektorię rozwoju (np. technologiczną, wspólne rynki docelowe, strategię marketingową itd.), jednocześnie konkurujących i kooperujących w pewnych aspektach działania. Klaster jest ponadbranżową siecią formalnych i nieformalnych powiązań pomiędzy producentami, ich dostawcami i odbiorcami, instytucjami sektora nauki i techniki. Klaster charakteryzuje się intensywnymi przepływami informacji i wiedzy oraz wysokim poziomem jednoczesnej konkurencji i kooperacji.

Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć. Red. Krzysztof B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2011, s. 137.

Know-how (wiedzieć jak) – zgodnie z definicją zawartą w rozporządzeniu Komisji Europejskiej nr 772/2004 z dn. 7.04.2004 r. w sprawie stosowania art. 81, ust. 1 Traktatu Europejskiego, dotyczącego transferu technologii, oznacza pakiet nieopatentowanych informacji praktycznych, wynikających z doświadczenia i badań, które są:

- niejawne, czyli nie są powszechnie znane lub łatwo dostępne,
- istotne, czyli ważne i użyteczne z punktu widzenia wytwarzania produktów objętych umową,

- zidentyfikowane, czyli opisane w wystarczająco zrozumiały sposób, aby można było sprawdzić czy spełniają kryteria niejawności i istotności.

K. Gulda, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 170–171.

Narodowe/regionalne strategie badań i innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) „to zintegrowane, lokalnie definiowane programy transformacji gospodarczej, które spełniają pięć ważnych kryteriów, a mianowicie:

- pozwalają skoncentrować wsparcie w zakresie prowadzonej polityki i inwestycji na kluczowych krajowych/regionalnych priorytetach, wyzwaniach i potrzebach w zakresie rozwoju opartego na wiedzy, włącznie z działaniami związanymi z ICT;
- wykorzystują mocne strony i przewagi konkurencyjne danego kraju/regionu oraz jego potencjał do osiągania doskonałości;
- sprzyjają innowacjom technologicznym i praktycznym, stymulują inwestycje sektora prywatnego;
- prowadzą do pełnego zaangażowania interesariuszy, zachęcają do innowacyjności i eksperymentowania;
- są oparte na obiektywnych danych i dowodach (ang. evidence-based) i zawierają solidne systemy monitorowania i oceny.”

Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3), Luksemburg, Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012 s. 10

Regionalna Strategia Innowacji – to podstawowe narzędzie kształtowania polityki innowacyjnej na poziomie regionu. RIS, na bazie diagnozy potencjału innowacyjnego regionu, określa strategiczne cele polityki innowacyjnej oraz taktykę ich osiągnięcia. Wskazuje sekwencję działań i zadań niezbędnych dla zdynamizowania innowacyjnego rozwoju regionu.

RIS ma na celu budowanie efektywnego systemu wspierania innowacyjności w regionie. Jest podstawą kreowania współpracy i partnerstwa oraz budowania konsensusu wszystkich aktorów regionalnych tworzących i wspomagających przebieg procesów innowacyjnych. Jest narzędziem wspomagania władz regionalnych i lokalnych w stymulowaniu zdolności innowacyjnych regionu. Regionalne strategie innowacji są w konsekwencji podstawą budowania sprawnych regionalnych systemów innowacji.

A. Nowakowska, M. Klepka, [w:] K. B. Matusiak, red., *Innowacje i transfer technologii. Słownik pojęć*, PARP, Warszawa 2008, s. 298.

Startup - rozpoczynające działalność firmy, których polem działania jest Internet.

Słownik, Platforma Wspieramy e-Biznes,

http://www.web.gov.pl/wiedza/slownik/617_39_slownik.html

Warunki ex-ante - Warunki ex ante dotyczące wypłaty funduszy wzmacnia się po to, aby zapewnić wdrożenie warunków niezbędnych do skutecznego wspierania tych funduszy. Z poprzednich doświadczeń wynika, że efektywność inwestycji finansowanych z funduszy była w niektórych przypadkach ograniczana przez słabości polityki krajowej oraz ram prawnych i instytucjonalnych. Dlatego Komisja proponuje szereg warunków ex ante, które określono w rozporządzeniu ogólnym wraz z kryteriami ich spełnienia. Niektóre z tych warunków są bezpośrednio powiązane z celami tematycznymi polityki (np. strategie inteligentnej specjalizacji lub odpowiednie ramy prawne wspierania biznesu), natomiast inne mają charakter ogólny (np. zamówienia publiczne).

Komisja Europejska, Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2011, s. 5, <http://ec.europa.eu/info/region>.

Zielony wzrost – Kraje realizujące dynamiczny rozwój gospodarczy stoją w obliczu szeregu problemów społecznych i środowiskowych w długoterminowej perspektywie naruszają równowagę ekosystemów. Zielony wzrost może rozwiązać te problemy i uniknąć powielania kosztownych, nieefektywnych i szkodliwych rozwiązań. Koncepcja ta wyjaśnia i rozwiązuje szereg problemów będąc środkiem realizacji rozwoju zrównoważonego. Zielony wzrost jest jakościową zmianą kierunku rozwoju nakierowaną na zachowanie trwałości i stabilności ekosystemów.

OECD Green Growth Studies Putting Green Growth at the Heart of Development, Please cite this publication as: OECD (2013), OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264181144-en>.

Zrównoważony rozwój – taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, społecznych i gospodarczych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.

T. Borys, red. Wskaźniki zrównoważonego rozwoju, Wyd. Ekonomia i Środowisko, Warszawa-Białystok 2005, s. 59.

Bibliografia

1. *Analiza TOWS/SWOT województwa podkarpackiego*, ConQuest Consulting, Warszawa 2013.
2. Baczko T., *Od diagnozy do strategii innowacji dla Polski [w:] Raport o innowacyjności gospodarki Polski* praca zbiorowa pod red. T. Baczko, Instytut Nauk Ekonomicznych PAN, Warszawa 2010.
3. Borodako K., *Foresight a zarządzaniu strategicznym*, Wyd. C.H. Beck, Warszawa 2009.
4. Borys T., red. *Wskaźniki zrównoważonego rozwoju*, Wyd. Ekonomia i Środowisko, Warszawa-Białystok 2005.
5. Brillman J., *Nowoczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2002.
6. Carley M., Spapens P., *Dzielenie się światem*, Wyd. Instytut na Rzecz Ekorozwoju, Białystok – Warszawa 2000.
7. Chyłek E. K., Rzepecka M., *Biogospodarka – konkurencyjność i zrównoważone wykorzystanie zasobów*, Polish Journal of Agronomy, 2011, 7.
8. Dahlgaard I.J., Kristensen K., Kanji G. K., *Podstawy zarządzania jakością*, PWN, Warszawa 2002.
9. Deloitte, *W czym tkwi sekret liderów innowacji?, Analiza benchmarkingowa innowacyjności polskich regionów – Raport z badania*, Warszawa, 23.09.2013 r.
10. *Diagnoza innowacyjności woj. podkarpackiego na tle regionów Polski i Unii Europejskiej*, 2010 Raport, Studia nad innowacyjnością woj. podkarpackiego, M. Janiec, A. Lewandowska, Rzeszów 2010.
11. *Dlaczego warto wykorzystać popytowe podejście do tworzenia innowacji?*, PARP, Warszawa 2012.
12. *Działalność badawcza i rozwojowa w Polsce w 2011 r.*, GUS, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2012.
13. *Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2009-2011*, Główny Urząd Statystyczny, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Warszawa 2012.
14. Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Przewodnik Strategii Badań i Innowacji na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS 3)*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej, 2012.
15. Foray D., Goddard J., Beldarrain X. G., Landabaso M., McCann P., Morgan K., Nauwelaers C., Ortega-Argilés R., *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisations (RIS3)*, Publications Office of the European Union, Luxembourg, European Union 2012.
16. Gallo C., *Steve Jobs. Sekrety innowacji. Zupełnie inaczej – reguły przełomowego sukcesu*, Wyd. znak litera nova, Kraków 2011.
17. *Green Paper for Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibility*, Brussels 2001, COM (2001).
18. Hollanders H., Tarantola S., Loschky A., *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, Pro Inno Europe, 2009.
19. Hollanders H., Tarantola S., Loschky A., *Regional Innovation Scoreboard 2009. Methodology report*, INNO Metrics Thematic Paper, European Commission, Bruksela 2009.
20. *Innovation Union Scoreboard 2010. The Innovation Union's performance scoreboard for Research and Innovation*, European Commission, Bruksela 2011.
21. *Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć*, red. K. B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Wyd. III, Warszawa 2011.
22. *Innowacje i transfer technologii. Słownik Pojęć*, red. K. B. Matusiak, wyd. Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008.

23. *Innowacyjność 2010*, (red.) A.Wilmańska, PARP, Warszawa 2010.
24. *Innowacyjność gospodarek województw Polski Wschodniej – ocena, znaczenie, perspektywy*, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, W. M. Gaczek, M.Matusiak, Poznań, listopad 2011.
25. Kaźmierczak J., Wilińska A., *Uwagi na temat sposobów oceny poziomu innowacyjności z uwzględnieniem uwarunkowań polskich* [w:] *Komputerowo Zintegrowane Zarządzanie*, praca zbiorowa pod red. R. Knosali. Oficyna Wydawnicza Polskiego Towarzystwa Zarządzania Produkcją, t. I, Opole, 2010.
26. Kobylińska U., *Banchmarking* [w:] *Koncepcje i metody zarządzania*, praca zbiorowa pod red. W. Matwiejczuka, Politechnika Białostocka, Białystok 2009.
27. Komisja Europejska, *Komunikat Komisji EUROPA 2020 Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, Bruksela, 3.3.2010, KOM(2010) 2020 wersja ostateczna.
28. Poniatowska-Jaksch M., *Przemysłowe bezpośrednie inwestycje zagraniczne źródłem konkurencyjności regionu*, „Monografie i Opracowania” nr 544, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 2006.
29. *Practical Guide to Regional Foresight*, FOREN Network (Foresight for Regional Development), European Commission Research Directorate General, STRATA Programme, December 2001.
30. *Program Operacyjny Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2005-2013: Rok 2013*, Rzeszów, grudzień 2012.
31. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady ustawiające „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (2014-2020), Komisja Europejska, Bruksela, dnia 30.11.2011.
32. Sierotowicz T., Wisła R., *Identyfikacja trendów technologicznych w obszarze ICT z wykorzystaniem statystyki patentowej*, Kraków 2012.
33. *Szkoły wyższe i ich finanse w 2011 r., Informacje i opracowania statystyczne*, GUS, Warszawa 2012.
34. *The European Bioeconomy in 2030. Delivering Sustainable Growth by adressing the Grand Societal Challenges*, White Paper.
35. *Wniosek o dofinansowanie projektu. PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI pn. „Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2013 w województwie podkarpackim”*, Podkarpacki Urząd Marszałkowski, Rzeszów.
36. Woźniak L., Dziedzic S., Woźniak M., Kud K. *Cele i zasady ekoinnowacji w zarządzaniu firmą i rozwojem regionu*, Politechnika Rzeszowska, Rzeszów 2011.
37. Zimniewicz K., *Współczesne koncepcje i metody zarządzania*, PWE, Warszawa 2009.

Źródła internetowe:

1. Komisja Europejska, *Polityka spójności 2014 -2020. Inwestycje w rozwój gospodarczy i wzrost zatrudnienia*, Luksemburg: Urząd Publikacji Unii Europejskiej 2011, <http://ec.europa.eu/inforegio>
2. OECD Green Growth Studies *Putting Green Growth at the Heart of Development*, Please cite this publication as: OECD (2013), OECD Publishing, <http://dx.doi.org/10.1787/9789264181144-en>
3. Słownik, Platforma Wspieramy e-Biznes, http://www.web.gov.pl/wiedza/slownik/617_39_slownik.html
4. Tablica innowacyjności 2010: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/facts-figures-analysis/innovation-scoreboard/index_en.htm
5. Tablica innowacyjności 2010: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/114&format=HTML&aged=0&language=PL&guiLanguage=en>

Spis tabel

Tabela 1. Potencjał społeczno-ekonomiczny województwa podkarpackiego ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony	21
Tabela 2. Potencjał innowacyjny województwa podkarpackiego, ze wskazaniem na jego mocne i słabe strony.....	22
Tabela 3. Uwarunkowania zewnętrzne mające wpływ na rozwój społeczno-ekonomiczny i innowacyjny województwa podkarpackiego.....	25
Tabela 4 Model <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014 -2020</i> , kreowanej zgodnie z koncepcją inteligentnej specjalizacji- RIS3	43
Tabela 5 Cele strategiczne, taktyczne i operacyjne <i>Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020</i>	47
Tabela 6. Mechanizm pomiaru wskaźników monitoringu <i>RSI WP</i>	59
Tabela 7. Harmonogram wdrażania <i>RSI WP</i>	64

Spis rysunków

Rysunek 1. Koncepcja podkarpackiego systemu innowacji.....	52
Rysunek 2. Struktura systemu monitoringu <i>RSI WP</i>	61

Streszczenie

Regionalna Strategia Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 na rzecz inteligentnej specjalizacji (RIS3) została przygotowana zgodnie z zaleceniami dotyczącymi kolejnej perspektywy finansowania rozwoju Unii Europejskiej, których głównym wyznacznikiem była konieczność kreowania inteligentnych specjalizacji regionu.

Rezultatem prac, w tym także konsultacji społecznych, było wyznaczenie trzech inteligentnych specjalizacji:

- Inteligentnej specjalizacji wiodącej – lotnictwo i kosmonautyka
- Inteligentnej specjalizacji wiodącej – jakość życia
- Inteligentnej specjalizacji wspomagającej – informacja i telekomunikacja (ICT).

Wizją Regionu jest ekologicznie i społecznie zrównoważona, innowacyjna i konkurencyjna gospodarka – Lider w kreowaniu ekoinnowacji. Region najwyższej jakości życia. Wizja ta odpowiada nowemu paradygmatowi rozwoju Unii Europejskiej, przedstawionemu w Strategii Europa 2020, będącej strategią na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju, sprzyjającego włączeniu społecznemu. Nowy paradygmat rozwoju Regionu, odpowiadający europejskiemu, wyznaczają: zielony wzrost, ekoinnowacje, biogospodarka.

Summary

The Regional Strategy of Innovation of the Podkarpackie Voivodship for the years 2014-2020 on smart specialization (RIS3) was prepared according to recommendation on the next perspective of financing the EU development, where the main determinant was the necessity to create smart specialization of the region. The result of these work, including social consultations, was to determine three smart specializations:

- smart leading specialisation - aviation and aeronautics
- smart leading specialisation - life quality
- smart supporting specialisation - information and telecommunication (ICT).

The vision of the region is ecologically and socially sustainable, innovative and competitive economy - the leader in creating eco-innovation. The region of the highest quality of life. The vision is connected with the new paradigm of the EU development featured in Europe 2020 Strategy on intelligent and sustainable development, supporting the social integration. The new paradigm of the region development corresponding with the European and determined by: green growth, ecoinnovations, bioeconomy.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wojewódzki Urząd Pracy
w Rzeszowie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

***Przedstawienie Sprawozdania rocznego
z realizacji komponentu regionalnego
Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na
Podkarpaciu za rok 2014.***

RZESZÓW, maj 2015 rok

Celem głównym Programu Kapitał Ludzki jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej. Cel ten jest realizowany m.in. poprzez aktywizację zawodową, rozwijanie potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie mechanizmów efektywnego zarządzania w administracji państwowej. W ramach Programu wsparciem objęte zostały następujące obszary: zatrudnienie, edukacja, integracja społeczna, adaptacyjność przedsiębiorstw, zagadnienia związane z rozwojem zasobów ludzkich na terenach wiejskich, z budową sprawnej i skutecznej administracji publicznej wszystkich szczebli oraz partnerskiego państwa, a także z promocją postaw zdrowotnych wśród osób pracujących i doskonaleniem zawodowym kadr medycznych.

Wojewódzki Urząd Pracy w imieniu Samorządu Województwa Podkarpackiego pełni funkcję Instytucji Pośredniczącej dla komponentu regionalnego Programu Kapitał Ludzki na lata 2007-2013.

Priorytety realizowane na szczeblu regionalnym to:

- Priorytet VI *Rynek pracy otwarty dla wszystkich,*
- Priorytet VII *Promocja integracji społecznej,*
- Priorytet VIII *Regionalne kadry gospodarki,*
- Priorytet IX *Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach.*

Ponadto realizowany jest Priorytet X *Pomoc techniczna,* którego celem jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Europejskiego Funduszu Społecznego.

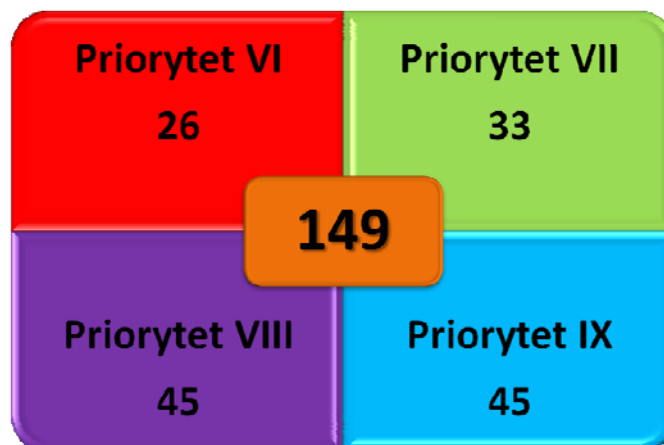
Projekty w ramach PO KL są realizowane w dwóch podstawowych trybach:

1. systemowym – to projekty o charakterze ogólnokrajowym lub regionalnym realizowane przez ściśle określonych beneficjentów, którzy są wymienieni w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL,
2. konkursowym – projekty, w których o dofinansowanie mogą się ubiegać wszystkie podmioty – z wyłączeniem osób fizycznych (nie dotyczy osób prowadzących działalność gospodarczą lub oświatową na podstawie przepisów odrębnych).

I. Nabory wniosków (tryb konkursowy) / liczba podpisanych umów

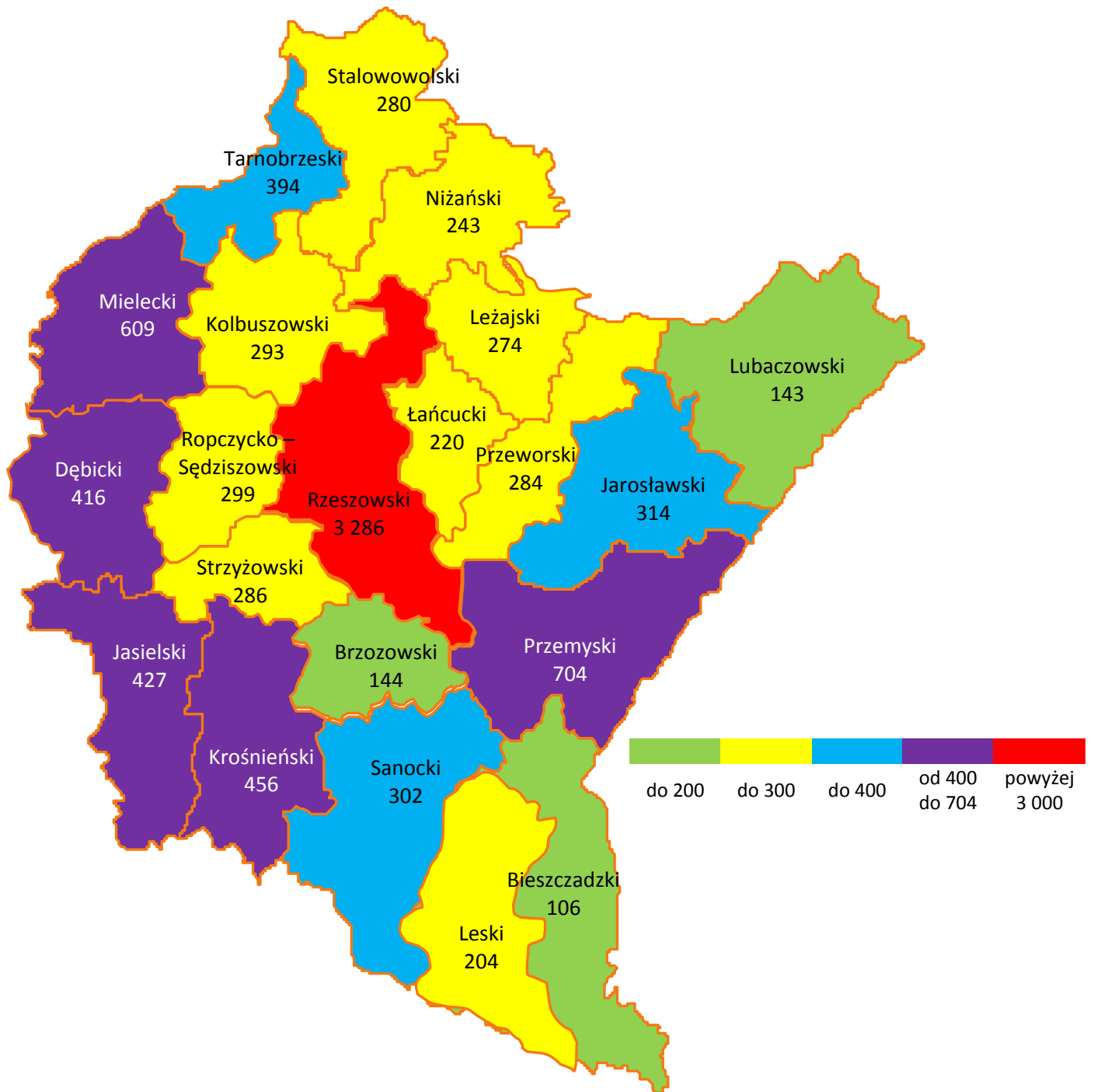
Wojewódzki Urząd Pracy od początku okresu programowania PO KL do końca 2014 roku ogłosił 149 konkursów.

Konkursy ogłoszone w latach 2007-2014

W odpowiedzi na 149 ogłoszonych konkursów złożonych zostało **13 617 wniosków o dofinansowanie**, z czego **9 684 wnioski** pochodziły od beneficjentów posiadających siedzibę na terenie województwa podkarpackiego. Wnioski składane były również przez podmioty mające siedzibę poza terytorium naszego kraju i tak z terenu Austrii wpłynął 1 wniosek o dofinansowanie, cztery wnioski wpłynęły z terenu Czech, a z terenu Wielkiej Brytanii wpłynęło aż 7 wniosków. Łączna wartość złożonych wniosków o dofinansowanie to ponad **9,7 mld zł**, kwota ta czterokrotnie przekracza wartość alokacji, którą województwo podkarpackie otrzymało do wykorzystania w okresie programowania 2007-2013.

Mapa 1 Aktywność podkarpackich beneficjentów w składaniu wniosków o dofinansowanie

Wg stanu na koniec 2014 roku Wojewódzki Urząd Pracy podpisał z beneficjentami **2 546 umów** na realizację projektów w ramach PO KL na łączną kwotę ponad 2,5 mld zł.

Tabela 1 Informacje nt. ilości oraz wartości podpisanych umów

Priorytet	Działanie	Poddziałanie	Liczba umów	Wartość podpisanych umów (zł)
Priorytet VI	Działanie 6.1	Poddziałanie 6.1.1	194	193 286 407
		Poddziałanie 6.1.2	42	24 580 501
		Poddziałanie 6.1.3	21	700 154 775
	Działanie 6.2	-	52	191 438 502
	Działanie 6.3	-	34	1 586 266
Ogółem			343	1 111 046 451
Priorytet VII	Działanie 7.1	Poddziałanie 7.1.1	146	176 192 040
		Poddziałanie 7.1.2	25	60 037 386
		Poddziałanie 7.1.3	1	17 229 689
	Działanie 7.2	Poddziałanie 7.2.1	147	144 056 782
		Poddziałanie 7.2.2	20	42 442 807
	Działanie 7.3	-	70	3 156 535
	Działanie 7.4	-	12	8 423 816
Ogółem			421	451 539 055
Priorytet VIII	Działanie 8.1	Poddziałanie 8.1.1	359	295 248 520
		Poddziałanie 8.1.2	82	115 376 492
		Poddziałanie 8.1.3	2	1 063 596
		Poddziałanie 8.1.4	2	3 764 451
	Działanie 8.2	Poddziałanie 8.2.1	19	18 650 764
		Poddziałanie 8.2.2	2	36 890 723
Ogółem			466	470 994 546
Priorytet IX	Działanie 9.1	Poddziałanie 9.1.1	333	122 941 461
		Poddziałanie 9.1.2	560	167 702 285
		Poddziałanie 9.1.3	8	38 584 850
	Działanie 9.2	-	88	127 915 376
	Działanie 9.3	-	14	6 213 461
	Działanie 9.4	-	35	23 899 721
	Działanie 9.5	-	223	18 527 497
	Działanie 9.6	Poddziałanie 9.6.1	18	7 109 319
		Poddziałanie 9.6.2	35	18 273 911
		Poddziałanie 9.6.3	2	1 752 868
Ogółem			1 316	532 920 749

Największy udział procentowy w ilości podpisanych umów ma Priorytet IX – 52%, w następnej kolejności Priorytet VIII – po 18%, Priorytet VII – 17% oraz Priorytet VI – 13%.

W odniesieniu do wartości podpisanych umów, największy udział w kwocie ogólnej ma Priorytet VI – 43%, kolejne miejsca zajmuje Priorytet IX – 21% oraz Priorytety VII i VIII po 18%.

II. Wielkość alokacji przyznanej województwu podkarpackiemu

Pierwotnie województwo podkarpackie otrzymało na realizację Programu w latach 2007-2013 kwotę w wysokości **432 312 702 euro**.

Jednakże w związku z wysoką pozycją Podkarpacia w rankingach wykorzystania środków PO KL w 2011 roku województwo uzyskało dodatkową kwotę alokacji z puli Krajowej Rezerwy Wykonania i tym samym alokacja wzrosła do **494 564 863 euro**.

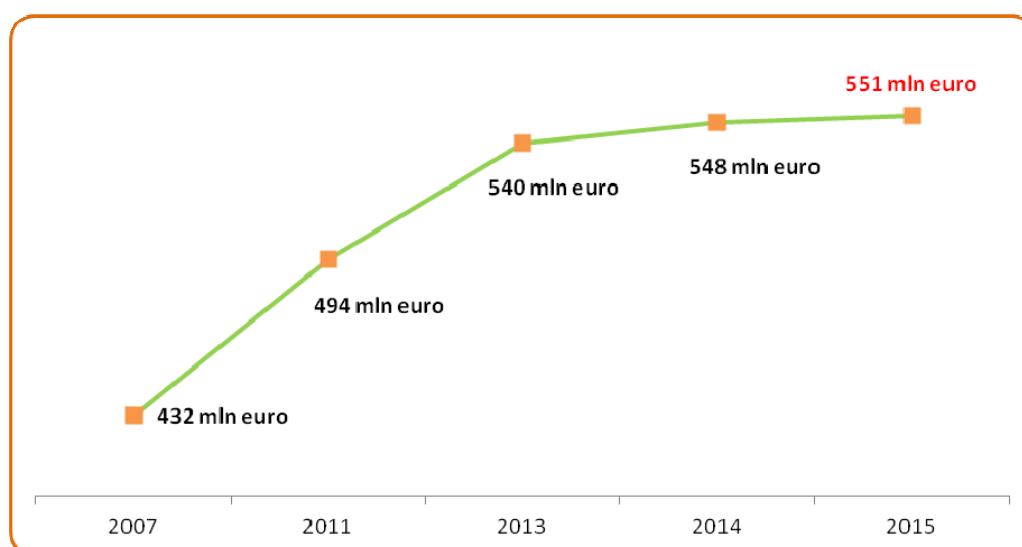
Kolejny wzrost alokacji nastąpił w 2013 roku i był związany z przyznaniem dodatkowej kwoty alokacji pochodzącej z realokacji z komponentu centralnego PO KL, Podkarpacie miało do rozdysponowania już **540 279 620 euro**.

Po zmianie Szczegółowego Opisu Priorytetów z dnia 1 stycznia 2014 r. alokacja dla Podkarpacia znowu wzrosła do **548 287 243 euro**.

Przy ostatniej zmianie Szczegółowego Opisu Priorytetów z dnia 1 marca 2015 r. alokacja wzrosła do **551 199 394 euro**.

Dzięki sprawnemu zarządzaniu realizacją Programu oraz w związku z niewykorzystaniem środków na poziomie centralnym WUP zwiększył kwotę alokacji o blisko 119 mln euro, co stanowi 28% pierwotnej alokacji.

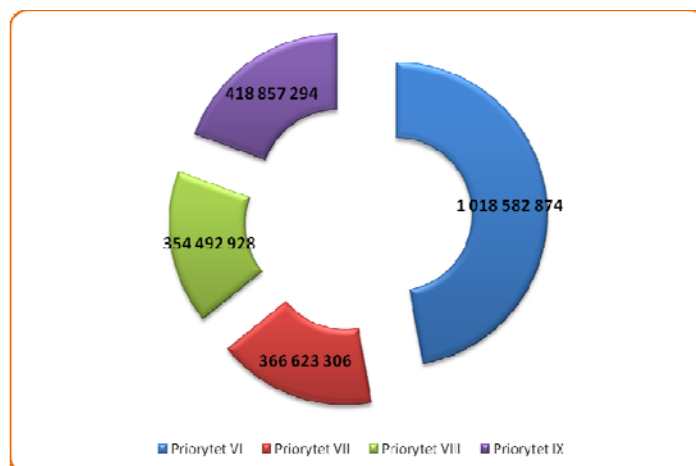
Wykres 1 Wzrost alokacji w latach 2007-2015

III. Kwoty wydatków uznanych za kwalifikowane z wniosków o płatność

Kolejny wykres przedstawia **kwoty wydatków kwalifikowanych, rozliczonych wnioskami o płatność** w podziale na Priorytety od początku wdrażania PO KL. Łączna kwota wydatków kwalifikowanych wynosi **ponad 1,7 mld zł**.

Wykres 2 Kwota wydatków kwalifikowanych do rozliczenia z wniosków o płatność w latach 2007-2015

Kwota wydatków rozliczonych wnioskami o płatność stanowi **ogółem 84%** w odniesieniu do wartości podpisanych umów. W poszczególnych Priorytetach stopień rozliczenia wydatków kształtuje się na następującym poziomie:

- Priorytet VI – **92%**,
- Priorytet VII – **81%**,
- Priorytet VIII – **75%**,
- Priorytet IX – **79%**.

IV. Wielkość środków przekazanych do certyfikacji (wg stanu na 31.03.2015)

Według informacji przygotowanej przez IZ PO KL dot. monitoringu kontraktacji na dzień 31 marca 2015 r. poziom wydatków certyfikowanych do Komisji Europejskiej w stosunku do alokacji wyniósł w województwie podkarpackim **93,33%**.

Wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła **2 106 084 855 zł**, co stanowi obecnie **85,70%** kumulatywnego celu założonego do osiągnięcia na koniec 2015 r.

Największy udział w realizacji przyjętego celu na 2015 r. ma Priorytet VI, gdzie wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 995 489 051,39 zł następnie Priorytet IX – 418 418 370,19 zł. W ramach Priorytetu VII wartość wydatków certyfikowanych do KE wyniosła 362 597 835,69 zł a w ramach Priorytetu VIII – 329 579 598,08 zł.

Oprócz celu kumulatywnego dla każdego województwa ustanawiany jest również cel roczny – uwzględniający wydatki certyfikowane w poszczególnym roku, którego wartość wydatków kwalifikowanych certyfikowanych dla województwa podkarpackiego w 2015 r. została ustalona na poziomie 320 206 000,00 zł. **Realizacja celu rocznego na 2015 r. według stanu na dzień 31.03.2015 r., została osiągnięta na poziomie 16%.**

V. **Informacje dotyczące realizacji projektów systemowych, w tym projektów własnych samorządu województwa podkarpackiego**

1. Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich

Do realizacji projektów systemowych w ramach Poddziałania 6.1.3 *Poprawa zdolności do zatrudnienia oraz podnoszenie poziomu aktywności zawodowej osób bezrobotnych* przystąpiły wszystkie (21) podkarpackie Powiatowe Urzędy Pracy. Realizacja projektów rozpoczęła się 1 stycznia 2008 r. i miała trwać do 31 grudnia 2013 r. Jednakże decyzją Instytucji Zarządzającej PO KL została przedłużona do 31 grudnia 2014 r.

W 2014 r. za zgodą Instytucji Zarządzającej PO KL Wojewódzki Urząd Pracy zakontraktował środki finansowe na projekty systemowe, przekraczając alokację przeznaczoną w Szczegółowym Opisie Priorytetów PO KL na realizację Poddziałania 6.1.3.

Zgodnie z założeniami wsparciem zostały objęte **wyłącznie osoby bezrobotne, z których co najmniej 50% stanowiły osoby w wieku powyżej 50 i poniżej 25 roku życia (w tym minimum 30% osób, które nie miały zatrudnienia ani nie uczestniczyły w kształceniu lub szkoleniu – tzw. młodzież NEET).**

Dofinansowanie projektów w roku 2014 wyniosło ponad 158 mln zł.

2. Priorytet VII Promocja integracji społecznej

W ramach Działania 7.1 *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji* projekty systemowe mogą realizować następujące podmioty:

- ośrodki pomocy społecznej – Poddziałanie 7.1.1 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez ośrodki pomocy społecznej,*
- powiatowe centra pomocy rodzinie – Poddziałanie 7.1.2 *Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie,*
- Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – Poddziałanie 7.1.3 *Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej.*

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie od września 2007 r. realizuje projekt pn. **„Szkolenia i specjalistyczne doradztwo dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz specyfiką realizowanych zadań”**.

Projekt skierowany jest do kadry instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa. Celem projektu jest rozwój zintegrowanej polityki społecznej między innymi poprzez szkolenia, specjalistyczne doradztwo, wsparcie merytoryczne dla kadr instytucji pomocy społecznej działających na terenie województwa podkarpackiego powiązane z potrzebami oraz ze specyfiką realizowanych zadań.

Realizowana jest/była następująca liczba projektów systemowych:

- Poddziałanie 7.1.1 – **118** z datą zakończenia 30.06.2015 r. (28 projektów zakończyło się do 31.12.2014 r., łącznie w całym okresie programowania projekty realizowało 146 ośrodków pomocy społecznej),
- Poddziałanie 7.1.2 – **19** z datą zakończenia 30.06.2015 r. (6 projektów zakończyło się do 31.12.2014 r., łącznie w całym okresie programowania projekty realizowało 21 powiatowych centrów pomocy rodzinie (wszystkie) oraz 4 miejskie ośrodki pomocy rodzinie (Rzeszów, Krosno, Tarnobrzeg i Przemyśl),
- Poddziałanie 7.1.3 – **1** z datą zakończenia 30.06.2015 r.

Planowane jest wydłużenie okresu realizacji projektów w ramach Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2. Procedura jest w trakcie realizacji. Ostateczna liczba ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie, których projekty zakończą się 30 września 2015 r. będzie znana do końca maja bieżącego roku.

3. Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki

W Priorytecie VIII **projekty systemowe** realizowane są na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w ramach:

a) Poddziałania 8.1.4 *Przewidywanie zmiany gospodarczej*

Od września 2008 r. do maja 2009 r. realizowany był przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. „**Analiza trendów rozwojowych branży budowlanej w województwie podkarpackim**”.

Celem projektu była diagnoza zachodzących w regionie trendów rozwojowych w branży budowlanej. Zrealizowany projekt miał charakter pilotażowy, dzięki czemu możliwe było stworzenie metodologii badań trendów rozwojowych, a poprzez badanie firm branży budowlanej jej zweryfikowanie. Realizacja projektu pozwoliła również na dokładne zdiagnozowanie sytuacji w branży budowlanej na Podkarpaciu oraz określenie prognozy zmian gospodarczych w najbliższym czasie.

Od lutego 2010 r. realizowany był przez **Wydział Informacji Statystycznej i Analiz WUP** projekt badawczy pn. „**Podkarpackie Obserwatorium Rynku Pracy**”.

Celem projektu było zwiększenie poziomu wiedzy na temat trendów rozwojowych i sytuacji na rynku pracy województwa podkarpackiego, w tym najważniejszych sektorów gospodarki regionu w kontekście popytu na kwalifikacje zawodowe kadr. Projekt miał charakter badawczy, a jego wyniki miały duże znaczenie przy planowaniu działań i strategii związanej z aktywizacją zawodową osób pozostających bez pracy, strategii szkoleniowej firm i przedsiębiorstw, dla podmiotów zajmujących się tematyką rynku pracy – m.in. publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia, instytucji rynku pracy, oświaty i edukacji. Projekt zakończył się 31.12.2013 roku.

b) Poddziałania 8.2.2 *Regionalne strategie innowacji*

Od początku 2008 r. realizowany był projekt przez **Departament Rozwoju Regionalnego UMWP** pn. „**Wzmocnienie instytucjonalnego systemu wdrażania Regionalnej Strategii Innowacji w latach 2007-2014 w województwie podkarpackim**”.

Celem projektu było podniesienie instytucjonalnych zdolności i potencjału do zainicjowania i uczestnictwa w trwałym regionalnym systemie innowacji województwa podkarpackiego. Cel ten był realizowany poprzez:

- wdrożenie rozwiązań systemowych w obszarze zarządzania procesem wdrażania RSI,
- kreowanie i transfer wiedzy służącej rozwijaniu obecnych i kreowaniu nowych narzędzi i metod wzmacniających dynamikę rozwoju innowacyjnego województwa,
- rozpowszechnianie kultury innowacji wśród aktorów sfery innowacji i w społeczeństwie regionu,
- stworzenie sieciowych form współpracy służących podniesieniu innowacyjności województwa podkarpackiego.

Odbiorcami wsparcia realizowanego w ramach projektu były podmioty odpowiedzialne za opracowanie i wdrażanie RSI, przedsiębiorcy, pracownicy nauki, doktoranci. Projekt zakończył się 31.12.2014 roku. W obecnej chwili weryfikowane są dwa wnioski o płatność, których celem jest ostateczne rozliczenie i zamknięcie projektu.

Od października 2009 r. realizowany był przez **Departament Edukacji Nauki i Sportu UMWP** projekt pn. „**Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów**”.

Celem projektu było zwiększenie transferu wiedzy i wzmocnienie powiązań sfery badań i rozwoju z przedsiębiorcami działającymi na terenie Podkarpacia poprzez **wsparcie stypendialne dla 233 doktorantów** posiadających otwarty przewód doktorski w dziedzinach naukowych wpisujących się w sektory wysokiej szansy dla rozwoju województwa.

Projekt zakończył się 31.12.2013 roku.

4. Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach

Departament Edukacji i Kultury UMWP w ramach Poddziałania 9.1.3 *Pomoc stypendialna dla uczniów szczególnie uzdolnionych* na podstawie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego od września 2008 r. realizuje projekty systemowe pn. **„Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym ...”**. Projekty oferują wsparcie finansowe uczniom szczególnie uzdolnionym w zakresie nauk matematyczno-przyrodniczych, zawodowych i technicznych ze szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych. W latach 2007/2008 podobny projekt systemowy był realizowany przez **Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP**.

Od 2007 roku realizowanych zostało w tym zakresie 7 projektów. W ramach wszystkich projektów dotychczas wypłacono **6 775** stypendiów.

W obecnie realizowanym projekcie na rok szkolny 2014/2015 wsparciem stypendialnym objęto 1 226 uczniów, natomiast na jego realizację przewidziano kwotę 5 mln zł.

W trybie systemowym w okresie od 01.01.2009 r. do 30.06.2013 r. realizowany był projekt pn. **„Podkarpackie szkolenie informatyczno-metodyczne”** w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty* przez **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie**. Cel projektu tj. **dostosowanie kwalifikacji 1 610 nauczycieli, instruktorów oraz kadr administracyjnych instytucji systemu oświaty województwa podkarpackiego** do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju regionu został osiągnięty.

Ponadto od 2011 r. **Podkarpackie Centrum Edukacji Nauczycieli** realizuje kolejny projekt systemowy pn. **„Edukacja skuteczna, przyjazna, nowoczesna - rozwój kompetencji kadry zarządzającej i pedagogicznej szkół i placówek oświatowych w województwie podkarpackim”** w ramach Działania 9.4 *Wysoko wykwalifikowane kadry systemu oświaty*. Realizacja projektu przewidziana jest do końca czerwca 2015 r. Celem głównym projektu jest **dostosowanie kompetencji i kwalifikacji 5 635 nauczycieli (w tym kadry zarządzającej)** do realizacji nowych zadań wynikających z wdrażanej przez MEN reformy systemu edukacji.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. uczestnictwo w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach zakończyło 5 799 nauczycieli (w tym 4 729 osób z obszarów wiejskich i 116 nauczycieli kształcenia zawodowego).

W 2011 r. realizowany był również przez **Departament Edukacji i Kultury UMWP** projekt systemowy innowacyjny pn. **„Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy”**. W kwietniu 2011 r. zakończono realizację I etapu projektu innowacyjnego.

Treści kształcenia wypracowane w ramach w/w projektu dla zawodów: mechanik, mechatronik, elektronik i informatyk zostaną upowszechnione, przede wszystkim poprzez ich wykorzystanie w projekcie realizowanym w ramach Działania 9.2 *Podniesienie atrakcyjności*

ijakości szkolnictwa zawodowego przez **Wydział Projektów Własnych WUP** wraz z Partnerami, będącymi organami prowadzącymi szkół zawodowych. Realizacja projektu pn. „**Podkarpacie stawia na zawodowców**” rozpoczęła się w 2012 r. i potrwa do września 2015 r. W ramach projektu przewidziano realizację **programów rozwojowych 161 szkół zawodowych**, w tym organizację m.in. **staży i praktyk dla 12 753 uczniów**. Według stanu na koniec grudnia 2014 r. wsparciem objęto 175 szkół zawodowych w zakresie realizacji programów rozwojowych, w tym we współpracy z przedsiębiorcami (osiągnięta wartość przewyższa pierwotne założenia projektu o 15 szkół), natomiast staż odbyło 9 248 uczniów szkół zawodowych. W dniu 4 grudnia 2013 r., Instytucja Zarządzająca Programem Operacyjnym Kapitał Ludzki zatwierdziła Plan działania na 2013 rok dla Priorytetu IX PO KL w województwie podkarpackim. Zmiany obejmowały wydłużenie okresu realizacji projektu do 30 czerwca 2015 r., zwiększenia wartości projektu do kwoty 90 677 099,64 zł oraz wprowadzenia komponentu współpracy ponadnarodowej, w postaci 6 inicjatyw realizowanych przez dotychczasowych Partnerów. Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 29 kwietnia 2014 roku zmienione zostały „Prawa i Obowiązki...” dotyczące realizacji projektu systemowego pn. „Podkarpacie stawia na zawodowców”, sankcjonujące zmiany zawarte w Planie działania na 2013 r. W związku ze zmianą (od 01.01.2014 r.) sposobu zarządzania alokacją - możliwość wykorzystania oszczędności wygenerowanych na zakończenie realizacji projektów w ramach PO KL, i niżkowym kursem Euro, nastąpiła konieczność pomniejszenia wartości wzrostu projektu, w związku z wydłużeniem realizacji projektu. Ostateczna wartość projektu wyniosła 88 780 094,46. W wyniku przekazania przez dotychczasowy organ prowadzący tj. Powiat Łańcucki, Zespołu Szkół Tekstylno-Gospodarczych pod zarząd Gminy Rakszawa, wyrażono zgodę na wprowadzenie dodatkowego Partnera do projektu - Gminy Rakszawa. W aspekcie ilościowym wg stanu na koniec grudnia 2014 r. udział w projekcie rozpoczęło 24 613 uczestników. 26 sierpnia 2014 r., na podstawie pisma IZ POKL z dnia 13 czerwca znak: DZF-IV-82252-208-DS./14, wyrażającego zgodę na zmianę minimalnego zakresu umowy o dofinansowanie w odniesieniu do projektu partnerskiego, Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 387/9208/14/14, zatwierdzono zmiany w dokumencie „Prawa i Obowiązki Województwa Podkarpackiego...”. Zmiany obejmowały wydłużenie terminu złożenia końcowego wniosku o płatność do 90 dni od zakończenia realizacji projektu oraz wydłużenie terminu zwrotu niewykorzystanej części otrzymanych transz dofinansowania do 90 dni od zakończenia realizacji projektu.

13 marca 2015 r., na podstawie akceptacji Instytucji Zarządzającej PO KL z dnia 3 marca 2015 r., zatwierdzającej zmiany w Planie działania na lata 2014-2015 r. dla Priorytetu IX PO KL w województwie podkarpackim, zaakceptowano propozycję przedłużenia okresu realizacji projektu systemowego do dnia 30 września 2015 r. Intencją zmiany było pełne wykorzystanie alokacji w ramach PO KL dostępnej w Priorytecie oraz możliwość realizacji dodatkowych form wsparcia.

Podstawa programowa kształcenia ogólnego wprowadzona rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 grudnia 2008 r. w sprawie wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół nałożyła konieczność wdrożenia kompleksowego programu wspomagającego szkołę w procesie edukacji, uwzględniającego **indywidualną pracę z dzieckiem w celu wspierania jego osobistego rozwoju**. Wsparcie działań szkoły na pierwszym, ważnym etapie edukacyjnym w realizacji treści i wymagań, określonych w nowej podstawie programowej zapewnią projekty systemowe realizowane w ramach Poddziałania 9.1.2 *Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów z grup o utrudnionym dostępie do edukacji oraz zmniejszanie różnic w jakości usług edukacyjnych*.

Oprócz wyłanianych w trybie konkursowym programów rozwojowych szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie ogólne, przewidziano również możliwość realizacji projektów systemowych w zakresie **programów indywidualizacji procesu nauczania i wychowania uczniów klas I-III szkoły podstawowej**.

W województwie podkarpackim w 2010 r. przeprowadzono **pierwszy w kraju** nabór wniosków na realizację w/w projektów systemowych.

W czterech naborach, które zostały przeprowadzone do końca 2012 r. projekty złożyło **191 organów prowadzących dla 977 publicznych i niepublicznych szkół podstawowych**, na łączną kwotę ponad 36 mln zł. W wyniku czterech naborów podpisano łącznie 177 umów na kwotę ponad 35 mln zł, **obejmujących wsparciem 931 szkół oraz ponad 32 tys. uczniów**.

Ministerstwo Edukacji Narodowej z Programu Kapitał Ludzki przeznaczyło ponad 200 mln zł na modernizację ponad 2 293 oddziałów przedszkolnych mieszczących się przy szkołach podstawowych, z czego Samorząd Województwa Podkarpackiego otrzymał ponad 17 mln zł na modernizację 197 oddziałów przedszkolnych przy 152 szkołach podstawowych w 35 gminach.

Wsparcie w ramach projektów systemowych zostało w pierwszej kolejności skierowane do:

- oddziałów przedszkolnych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych (prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne) z terenu gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, w których nie ma przedszkoli (publicznych i niepublicznych),
- oddziałów przedszkolnych w publicznych i niepublicznych szkołach podstawowych (prowadzonych przez osoby prawne i fizyczne) z terenu gmin wiejskich, o najniższym stopniu upowszechnienia edukacji przedszkolnej w skali regionu, gdzie poza szkołami podstawowymi z oddziałami przedszkolnymi funkcjonują inne przedszkola lub inne formy edukacji przedszkolnej (niezależnie od oddziału przedszkolnego).

Wskazano listę gmin w poszczególnych województwach, mogących ubiegać się o środki na modernizację oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych. W ramach dostępnych środków każdy oddział mógł otrzymać maksymalnie **87 270,05 zł** w oparciu o zdiagnozowane potrzeby oddziałów przedszkolnych. Wszystkie zaplanowane zakupy zostały w całości

sfinansowane ze środków EFS i krajowych w ramach PO KL. Ważne jest przy tym to, że do realizacji w/w projektów systemowych nie było wymagane wniesienie wkładu własnego.

Środki finansowe na realizację projektów systemowych mogły być przeznaczone m.in. na organizację placu zabaw, dostosowanie toalet do potrzeb dzieci, meble i wyposażenie - zakup i montaż, wyposażenie lub doposażenie kuchni, zabawki i pomoce dydaktyczne, zakup sprzętu ICT.

29 lipca 2013 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie ogłosił nabór wniosków o dofinansowanie realizacji projektów systemowych w zakresie modernizacji oddziałów przedszkolnych w szkołach. Wnioski można było składać do 20 września 2013 r. Łącznie wszystkich wniosków wpłynęło 47 na kwotę ponad 15 mln zł, dla 180 oddziałów przedszkolnych znajdujących się w 137 szkołach podstawowych. Wnioski o dofinansowanie złożyły wszystkie gminy (35), które były uprawnione do składania wniosków. W związku ze stwierdzeniem przez Wojewódzki Urząd Pracy, iż część organów prowadzących nie wykorzystywała wszystkich, wynikających z wstępnej kalkulacji, środków finansowych (ogółem ok. 2,9 mln zł) podjęto decyzję o przeprowadzeniu dodatkowego naboru wniosków o dofinansowanie projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1. Zgodnie z *Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1...* Wojewódzki Urząd Pracy przygotował propozycję rozszerzenia listy oddziałów przedszkolnych, wymienionych w załącznikach nr 2 i 3 do ww. *Zasad...* i przedłożył do akceptacji przez Instytucję Zarządzającą PO KL i Ministerstwo Edukacji Narodowej. W dniu 16 czerwca 2014 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie otrzymał zgodę na skierowanie projektu systemowego w ramach Poddziałania 9.1.1 do dodatkowych oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych zlokalizowanych w gminach wiejskich o najniższym poziomie upowszechnienia edukacji przedszkolnej w woj. podkarpackim (w stosunku do wskazanych na listach będących załącznikiem nr 2 i 3 *Zasad przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych w ramach Poddziałania 9.1.1...*). W związku z powyższym w drugiej połowie 2014 r. przeprowadzone zostały kolejne dwa nabory wniosków systemowych, w wyniku których wpłynęło 8 wniosków na łączną kwotę ponad 2,7 mln zł. Reasumując, alokacja w kwocie ponad 4,2 mln euro przyznana dla województwa podkarpackiego na modernizację oddziałów przedszkolnych mieszczących się przy szkołach podstawowych, została wykorzystana w blisko 100%.

VI. Realizacja projektów innowacyjnych

Innowacje w ramach EFS – nowe, lepsze, efektywniejsze sposoby rozwiązywania problemów mieszczących się w obszarach wsparcia EFS.

WUP w Rzeszowie podpisał 7 umów na realizację projektów innowacyjnych.

1. **„Modernizacja oferty kształcenia zawodowego w powiązaniu z potrzebami lokalnego/regionalnego rynku pracy”**

Projekt systemowy był realizowany w okresie od listopada 2010 r. do czerwca 2011 r. przez Oddział Nauki Departamentu Edukacji i Kultury w UMWP.

Celem projektu było zniwelowanie dysonansu pomiędzy ofertą edukacyjną szkół zawodowych, a potrzebami rynku pracy.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie:

- a) Ram merytorycznych i organizacyjno-prawnych Regionalnego Centrum Monitorowania Zawodów,
- b) Modelu Kształcenia Zawodowego Uczniów,
- c) Modelu Doskonalenia Zawodowego Nauczycieli.

2. **„Innowacyjny model obsługi osób pozostających bez zatrudnienia w wieku 50+ przez podkarpackie Instytucje Rynku Pracy”**

Projekt był realizowany w okresie od lipca 2011 r. do marca 2013 r. przez firmę BD Center sp. z o.o.

Celem projektu było wypracowanie rozwiązań, wspierających działania podkarpackich instytucji rynku pracy, na rzecz wydłużania aktywności zawodowej osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo powyżej 50 roku życia.

Produktem finalnym projektu było wypracowanie narzędzi wsparcia (podręcznik, standardy, szkolenie) dla instytucji rynku pracy i ich pracowników w rozwiązywaniu problemów braku odpowiedniego przygotowania głównie kompetencyjnego do obsługi grupy osób bezrobotnych 50+ w zakresie wydłużania ich aktywności zawodowej, w tym:

- a) systemowego modelu świadczenia usług przez regionalne Instytucje Rynku Pracy dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo w wieku 50+,
- b) Poradnia dla osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- c) Katalogu standardów obsługi osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo 50+,
- d) szkoleń dla pracowników niepublicznych i publicznych Instytucji Rynku Pracy (w formie tradycyjnej i e-learningowej).

3. „Tworzenie architektury własnego środowiska pracy – innowacyjny model aktywizacji społeczno-zawodowej osób do 25 roku życia”

Projekt realizowany jest w okresie od maja 2012 r. do maja 2014 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie zdolności do poszukiwania oraz podjęcia zatrudnienia osób niepracujących do 25 roku życia poprzez opracowanie modelu świadczenia usług z zakresu aktywizacji zawodowej i społecznej, a mianowicie dostosowania wsparcia do konkretnych potrzeb w/w grupy osób.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) modelu opisującego proces przygotowania i wdrożenia innowacji, zawierający m.in.: schemat funkcjonowania Modelarni Przestrzeni Pracy, rekomendacje dla osób pracujących z młodymi ludźmi w zakresie ich aktywizacji społeczno-zawodowej, pakiet szkoleń dla pracowników instytucji rynku pracy "Kreator kariery",
- b) platformy IT – bazy aukcji zleceń oraz skryptu dotyczącego jej użytkowania.

4. „PI-MIGACZ”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do maja 2015 r. przez firmę Piotr Makioła „ELMAK”.

Celem projektu jest poprawa jakości i efektywności świadczenia usług w postaci kursów na prawo jazdy kat. B w części teoretycznej dla osób głuchych/głuchoniemych/niedosłyszących poprzez wypracowanie pakietu MIGACZ i wdrożenie go przez ośrodki szkolenia kierowców.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie w języku migowym następujących narzędzi:

- a) kodeks drogowy,
- b) podręcznik i zestaw ćwiczeń przygotowujących do egzaminu na prawo jazdy kat B,
- c) tłumaczenia zasad ruchu drogowego,
- d) interpretacji znaków drogowych,
- e) kursu pierwszej pomocy,
- f) słownik pojęć abstrakcyjnych z zakresu prawa jazdy,
- g) wszystkie materiały zostaną opracowane w języku migowym.

5. „PI-Nawigator zdobywców przyszłości”

Projekt realizowany jest w okresie od stycznia 2013 r. do marca 2015 r. przez firmę Ecorys Polska sp. z o.o.

Celem projektu jest podniesienie jakości usług i rozszerzenie dotychczasowej oferty domów dziecka usprawniających funkcjonowanie społeczne wychowanków domów dziecka.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie Modelu „Nawigator Zdobywców Przyszłości” składającego się z:

- a) skanera kompetencji (model dynamicznej diagnozy kompetencji, potencjału i deficytów wychowanków domu dziecka),
- b) akademii rozwoju kompetencji (program ścieżek wsparcia wychowanków domów dziecka),
- c) programu life tutoring (przewodnik z ramowym programem tutoring - długofalowym procesem współpracy nauczyciela i ucznia),
- d) paszportu do przyszłości (portfolio wychowanków domów dziecka powstałe na bazie mocnych stron, sukcesów, talentów),
- e) wielosektorowa mapa usług społecznych (model współdziałania domów dziecka z innymi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz wychowanków domów dziecka).

6. „Innowacyjny model utrzymania aktywności zawodowej podkarpackich nauczycieli gimnazjów w wieku 50+”

Projekt realizowany był w okresie od kwietnia 2012 r. do kwietnia 2014 r. przez firmę BD Center Sp. z o.o.

Celem projektu jest stworzenie modelu mającego na celu wydłużyć aktywność zawodową nauczycieli powyżej 50 roku życia zatrudnionych w gimnazjach.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) narzędzia do badania kompetencji ICT oraz kompetencji psychospołecznych dla nauczycieli 50+,
- b) dyrektywy do opracowywania strategii zarządzania wiekiem w gimnazjach,
- c) poradnika dla dyrektorów gimnazjów oraz poradnika dla nauczycieli 50+,
- d) programu szkoleń dla dyrektorów gimnazjów w wersji warsztatowej,
- e) platformy wraz z: Przewodnikiem dla Użytkownika platformy, Otwartą bazą materiałów szkoleniowych oraz wersjami elektronicznymi Dyrektyw; Poradniki oraz Modelowy program szkoleń dla dyrektorów.

7. „PI – Potrafię, wiem, znam – radę sobie dam”

Projekt realizowany jest w okresie od października 2012 r. do czerwca 2015 r. przez Instytut Badawczo–Szkoleniowy Sp. z o.o.

Celem projektu jest zwiększenie efektywności działań wspierających uczniów ze specjalnymi/indywidualnymi potrzebami edukacyjnymi szkół gimnazjalnych.

Produktem finalnym projektu będzie wypracowanie:

- a) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia kompetencji efektywnego uczenia się oraz umiejętności pozwalających na samodzielne wykorzystywanie tych kompetencji w procesie nauki w szkole i poza nią u uczniów z problemami w nauce,
- b) programu w zakresie zdobywania i doskonalenia u uczniów zdolnych kompetencji twórczości, kreatywności i myślenia dywergencyjnego pozwalające na wykorzystanie potencjału intelektualnego, a także wzmacnianiu kompetencji społecznych pod kątem rozwijania umiejętności współpracy.

VII. Wybrane efekty wdrażania PO KL na Podkarpaciu

Realizacja Programu to przede wszystkim wsparcie kierowane bezpośrednio do mieszkańców województwa, w tym znajdujących się w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy. Wsparcie realizowane jest na rzecz obszaru edukacji od przedszkolnej poczynając na edukacji osób dorosłych kończąc. Pomoc udzielana jest przedsiębiorstwom przechodzącym procesy zmian i restrukturyzacji oraz pracownikom zagrożonym zwolnieniami, wsparcie udzielane jest także na rzecz pracowników w zakresie ich specjalizacji, uzupełniania kwalifikacji zawodowych pod potrzeby zmian technologicznych dokonywanych w przedsiębiorstwach. Wielokierunkowe formy pomocy adresowane są również do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych i bezrobotnych. Jednym z wymiernych efektów realizacji projektów współfinansowanych z EFS są rezultaty, jakie osiągnięte zostały w wyniku udzielonego wsparcia. Trzeba jednak zaznaczyć, że niektóre efekty związane z dokonanymi dzięki wsparciu z PO KL zmianom w postawach osób, ich kwalifikacjach i umiejętnościach nie zawsze da się „zmierzyć”, na wiele efektów trzeba też będzie poczekać. Zatem poniżej przedstawione zostały jedynie niektóre efekty dofinansowania projektów realizowanych w ramach poszczególnych Priorytetów.

- **Priorytet VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich**

- 1) **105 297 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 100 567 osób bezrobotnych,
 - 3 702 osoby niepełnosprawne,
 - 61 837 osób z terenów wiejskich,
- 2) **40 895 osób zostało objętych Indywidualnym Planem Działania**, (a więc dostosowanej do potrzeb i możliwości uczestnika ścieżki wyznaczającej etapy postępowania i formy wsparcia potrzebne konkretnej osobie)
- 3) **430 pracowników Państwowych Służb Zatrudnienia** zakończyło udział w szkoleniach specjalistycznych mających bezpośredni wpływ na podniesienie jakości świadczonych usług,
- 4) **16 695 osób uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej**, w tym m.in.:

- 328 osób niepełnosprawnych,
- 5 084 osoby długotrwale bezrobotne,
- 9 592 osoby z terenów wiejskich,
- 3 511 osób w wieku 15-24 lat,
- 1 013 osób w wieku 50-64 lat,

przy czym zapewniono w całym regionie jednakową możliwość dostępu do środków na uruchomienie działalności gospodarczej, i już widoczne jest powstawanie dodatkowych miejsc pracy dzięki w/w podmiotom gospodarczym. Dzięki powstaniu **16 695** nowych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą – liczba **łącznie nowopowstałych miejsc pracy** wynosi **17 377**.

- 5) w ramach **projektów inżynierii finansowej**, w których pomoc w formie pożyczek na założenie działalności gospodarczej udzielana jest przez podmioty pełniące funkcję Pośredników finansowych **83 osoby skorzystały z usług doradczych**, a **113 osób uczestniczyło w szkoleniach**,
- 6) zrealizowano **34 projekty wspierające rozwój inicjatyw lokalnych** związanych z pobudzeniem dodatkowych działań edukacyjnych, szkoleniowych, akcji i kampanii promujących potrzebę podejmowania nowych działań na obszarach wiejskich, tworzenia miejsc integracji i aktywizacji obywatelskiej mieszkańców gmin (świetlice z odpowiednim wyposażeniem, prelekcjami dot. ochrony środowiska itp.), tworzenia ważnych społecznie przedsięwzięć związanych z niwelowaniem zjawisk patologii wśród mieszkańców, przygotowania społeczności lokalnej do podejmowania dodatkowych przedsięwzięć związanych z uprawami ekologicznymi, agroturystyką, angażowaniem się przy przedsięwzięciach infrastrukturalnych związanych np. ze sprzątaniem lasów, działaniami proekologicznymi, pracami przy infrastrukturze przeciwpowodziowej itp.

- **Priorytet VII Promocja integracji społecznej**

1) **46 544 osoby wzięły udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:

- 24 574 osoby bezrobotne,
- 8 428 osób niepełnosprawnych,
- 27 744 osoby z terenów wiejskich,

Jeżeli weźmie się pod uwagę, że głównymi odbiorcami wsparcia w Priorytecie VII są klienci pomocy społecznej wymagający o wiele większego i trudniejszego zaangażowania niż inne grupy społeczne – to udział tak sporej liczby osób w projektach (przy często dużej niechęci do podejmowania jakichkolwiek działań) już jest sukcesem.

- 2) **22 991 klientów instytucji pomocy społecznej zostało objętych kontraktami socjalnymi**, (a więc zindywidualizowanymi i uzgodnionymi wspólnie działaniami „wyprowadzającymi” ze stanu bezradności zawodowej, życiowej),
- 3) **8 479 osób** otrzymało wsparcie w ramach instytucji **ekonomii społecznej**,

- 4) zrealizowano **70 projektów wspierających rozwój inicjatyw na rzecz aktywizacji i integracji społeczności lokalnych**, w tym zwłaszcza umożliwiających likwidowanie negatywnych skutków przerywania przez młodzież nauki, nadużywanie alkoholu itp.,
- 5) utworzenie niezwykle potrzebnych w regionie instytucji wspierających osoby wymagające szczególnej troski i opieki (jak np. osoby niepełnosprawne) takich jak:
 - **77 spółdzielni socjalnych**,
 - **4 Zakłady Aktywności Zawodowej** (Wola Żyrakowska, Oleszyce, Rzeszów, Krosno),
 - **2 Centra Integracji Społecznej** (Rzeszów, Przemyśl),
 - **8 Klubów Integracji Społecznej** (Nowa Sarzyna, Ustrzyki Dolne, Kąkolówka, Wysoka, Ropczyce, Nisko, Kolbuszowa, Boguchwała),
 - **1 Centrum Aktywności Zawodowej** (Jasło),
 - **2 świetlice terapeutyczne** (Nisko, Stalowa Wola),
 - **9 klubów środowiskowych dla młodzieży** (2 w Gminie Pilzno, 4 w Gminie Sokołów Młp., po 1 w Radymnie, Nisku, Stalowej Woli).

Ponadto ze wsparcia PO KL skorzystały 3 Zakłady Aktywności Zawodowej (Wola Rafałowska, Jarosław, Rymanów Zdrój) oraz 4 CIS-y (Rzeszów, Kolbuszowa, Dąbrowa, Przemyśl).

W przypadku CIS-ów Rzeszów i Przemyśl realizowały dwa projekty – jeden na utworzenie centrum, drugi na jego wsparcie.

- 6) **4 577 pracowników instytucji pomocy i integracji społecznej** podniosło swoje kwalifikacje w ramach szkoleń.

- **Priorytet VIII Regionalne kadry gospodarki**

- 1) **64 021 osób wzięło udział w realizowanych projektach**, w tym m.in.:
 - 1 568 osób bezrobotnych,
 - 2 099 osób samozatrudnionych,
 - 10 764 osoby zatrudnione w mikroprzedsiębiorstwach,
 - 13 191 osób zatrudnionych w małych przedsiębiorstwach,
 - 10 543 osoby zatrudnione w średnich przedsiębiorstwach,
 - 14 228 osób zatrudnionych w dużych przedsiębiorstwach,
 - 242 osoby niepełnosprawne,
- 2) **55 736 osób zakończyło udział w projektach szkoleniowych**, w tym wysoko specjalistycznych,
- 3) **24 299 pracowników o niskich kwalifikacjach** zakończyło udział w szkoleniach,
- 4) **659 pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji** w przedsiębiorstwach, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 5) **1 353 osoby zwolnione** w przedsiębiorstwach dotkniętych procesami restrukturyzacyjnymi, zostało objętych działaniami szybkiego reagowania,
- 6) **9 042 przedsiębiorstwa** zostały objęte wsparciem w zakresie projektów szkoleniowych,

- 7) **9 przedsiębiorstwom** udzielono wsparcia w zakresie skutecznego przewidywania i zarządzania zmianą,
- 8) **189 osób** zostało objętych wsparciem w zakresie rozpoczynania własnej działalności gospodarczej typu spin off lub spin out,
- 9) **256 doktorantów** otrzymało stypendia naukowe,
- 10) **706 osób** uzyskało środki na podjęcie działalności gospodarczej, w wyniku czego powstało **753 nowe miejsca pracy**.

- **Priorytet IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach**

- 1) **127 284 osoby** wzięły udział w realizowanych projektach, w tym m.in.:
 - 6 501 osób bezrobotnych,
 - 87 974 osoby uczące lub kształcące się,
 - 1 135 osób niepełnosprawnych,
 - 85 osób należących do mniejszości narodowych i etnicznych,
 - 86 257 osób z terenów wiejskich,
- 2) **558 ośrodków wychowania przedszkolnego** uzyskało wsparcie w ramach Priorytetu,
- 3) **17 994 dzieci w wieku 3-5 lat** uczestniczyło w różnych formach edukacji przedszkolnej na obszarach wiejskich,
- 4) **wypłacono 6 775 stypendiów** uczniom szczególnie uzdolnionym,
- 5) **931 szkół podstawowych** zrealizowało projekty dotyczące indywidualizacji nauczania,
- 6) **808 szkół** (podstawowe, gimnazja i ponadgimnazjalne prowadzące kształcenie ogólne) zrealizowało projekty rozwojowe,
- 7) **208 szkół i placówek kształcenia zawodowego** wdrożyło programy rozwojowe,
- 8) **203 szkoły i placówki kształcenia zawodowego** współpracowały z przedsiębiorstwami w zakresie wdrażania programów rozwojowych,
- 9) **12 766 uczniów** w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe zakończyło udział w stażach i praktykach,
- 10) **8 275 nauczycieli** uczestniczyło w doskonaleniu zawodowym w krótkich formach,
- 11) **4 404 osoby dorosłe** uczestniczyły w kształceniu ustawicznym,
- 12) **567 osób dorosłych** skorzystało z usług doradztwa edukacyjno-szkoleniowego,
- 13) zrealizowano **222 oddolnych inicjatyw społecznych**.

Istotnym efektem realizacji projektów w ramach PO KL jest wskaźnik **efektywności zatrudnieniowej**, który ma przyczyniać się do wzrostu poziomu zatrudnienia.

Wskaźnik ten mierzony jest w ramach Poddziałania 6.1.1, 6.1.3, 7.2.1 oraz 8.1.2. W przypadku projektów konkursowych, pomiaru wskaźnika dokonuje się wyłącznie w tych projektach, w których spełnienie kryterium wyboru projektu dot. efektu zatrudnieniowego

było obowiązkowe. Wskaźnik efektywności zatrudnieniowej został wprowadzony do Planów Działania po raz pierwszy w 2011 roku i mierzony jest dla osób, które rozpocząły udział w projektach od tego roku.

Na koniec 2014 roku wskaźnik kształtuje się na następującym poziomie:

- Priorytet VI – **67,06%** (na 38 001 osób zatrudnienie znalazło 25 485 osoby),
- Priorytet VII – **29,61%** (na 1 763 osoby zatrudnienie znalazło 522 osób),
- Priorytet VIII – **58,50%** (na 1 330 osób zatrudnienie znalazło 778 osoby).

Realizacja projektów w ramach komponentu regionalnego PO KL jest niezwykle ważna dla rozwoju potencjału intelektualnego i zawodowego mieszkańców Podkarpacia, niwelowania problemów na regionalnym rynku pracy oraz wspierania przedsiębiorstw i ich kadr.

INFORMACJA
z działalności Zarządu Województwa Podkarpackiego V kadencji
w okresie od 15 kwietnia 2015 r. do 14 maja 2015 r.

W okresie objętym niniejszą informacją Zarząd Województwa Podkarpackiego obradował na posiedzeniach:

- nr 44 w dniu 17 kwietnia 2015 r.,
- nr 45 w dniu 22 kwietnia 2015 r.,
- nr 46 w dniu 23 kwietnia 2015 r.,
- nr 47 w dniu 24 kwietnia 2015 r.,
- nr 48 w dniu 27 kwietnia 2015 r.,
- nr 49 w dniu 28 kwietnia 2015 r.,
- nr 50 w dniu 30 kwietnia 2015 r.,
- nr 51 w dniu 5 maja 2015 r.,
- nr 52 w dniu 6 maja 2015 r.,
- nr 53 w dniu 12 maja 2015 r.,
- nr 54 w dniu 14 maja 2015 r.

Przedmiotem 44. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 17 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- przyjęcia autopoprawek do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- powierzenia wykonywania obowiązków dyrektora Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie.

2. Zaopiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa zaopiniował projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Przyjęcie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

Przedmiotem 45. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 22 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- powierzenia wykonywania obowiązków dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie,
- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /3 uchwały/,
- wyrażenia zgody Dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie na dokonanie czynności przekraczających zakres pełnomocnictwa,
- wyrażenia zgody na pokrycie ze środków budżetu Województwa Podkarpackiego wydatków związanych z kosztami wynagrodzenia stanowiska Konsultanta regionalnego oraz delegacji krajowych i zagranicznych w ramach realizacji projektu pn. „Trasy Rowerowe w Polsce Wschodniej – promocja”,
- wyrażenia zgody na udostępnienie pojazdu SA 134 – 029,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Współpracy Gospodarczej w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zajęcia przez dyrektora Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
- wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zatrudnienia przez dyrektora Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszcach,
- zmiany Uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotowe zmiany dotyczą następujących uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego:

- a) Nr 10/209/14 z dnia 30 grudnia 2014 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku;
- b) Nr 19/369/15 z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku;
- c) Nr 25/459/15 z dnia 10 lutego 2015 r. w sprawie udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku.

Podyktowane są one faktem, iż niektóre podmioty, po podjęciu ww. uchwał a przed podpisaniem umów, dokonały korekt wnioskowanych kwot. W związku z tym umowy zostały podpisane na kwoty niższe niż przyznane przez Zarząd Województwa.

- udzielenia dotacji na realizację zadań w ramach sportu kwalifikowanego w 2015 roku,
- jednostronnego rozwiązania umowy Nr 8.2.2/III.13/111/10/U/53/11 o przekazywanie stypendium w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- jednostronnego rozwiązania umowy Nr 8.2.2/IV.53/244/11/U/156/12 o przekazywanie stypendium w ramach projektu pn. „Podkarpacki fundusz stypendialny dla doktorantów”,
- nieodpłatnego nabycia nieruchomości oznaczonej w operacie ewidencji gruntów i budynków obręb Kiełanówka jako działka nr 404,

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Rzeszowie w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- ustalenia kryterium regionalnego oceny operacji w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013,
- ustalenia terminu i miejsca składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /3 uchwały/,
- uchylenia Uchwały Nr 41/863/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie realizacji Roczno Planu Komunikacyjnego PROW 2007-2013 obejmującego okres od 1 I 2015 r. do 31 VI 2015 r.,
- przyjęcia zakresu rzeczowo-finansowego zadań budżetowych realizowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie w ramach budżetu na 2015 r.,
- zmiany Uchwały Nr 41/871/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie finansowania zadań Samorządu Województwa Podkarpackiego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przyjętych Uchwałą Nr VI/118/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 30 marca 2015 r.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy korekty zakresu robót budowlanych, wartości zadania oraz wysokości wkładu własnego dla inwestycji pn.: „Budowa Centrum Wspomagania Rozwoju Małego Dziecka w Jarosławiu”, prowadzonej przez Polskie Stowarzyszenia na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Jarosławiu.

- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach konkursu na dofinansowanie w 2015 r. zadań z zakresu pomocy społecznej,
- zmiany uchwały Nr 41/884/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 7 kwietnia 2015 r. w sprawie wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Zespołu Specjalistycznego w Rzeszowie na zakup aparatury i sprzętu medycznego.

Przedmiotowa zmiana dotyczy sprostowania pomyłki pisarskiej poprzez wpisanie poprawnej nazwy ww. podmiotu leczniczego.

- przyznania dotacji celowej dla Podkarpackiego Centrum Chorób Płuc w Rzeszowie /2 uchwały/,
- przyznania dotacji podmiotowej dla Wojewódzkiego Podkarpackiego Szpitala Psychiatrycznego im. prof. Eugeniusza Brzezickiego w Żurawicy,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie na ustanowienie zastawu rejestrowego na majątku ruchomym,
- ogłoszenia konkursu na stanowisko zastępcy dyrektora do spraw lecznictwa Obwodu Lecznictwa Kolejowego w Przemyślu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej,
- przygotowania do realizacji i wyboru modelu projektu Podkarpacki System Informacji Przestrzennej (PSIP),

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Kancelarię Sejmiku w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmiany Uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 19/381/15 z dnia 27 stycznia 2015 r. w sprawie powołania Zespołu ds. przygotowania Programu Strategicznego Rozwoju Transportu Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy uzupełnienia składu ww. Zespołu o zgłoszonych przedstawicieli kluczowych podmiotów zajmujących się głównymi podsystemami transportowymi w województwie podkarpackim oraz rozszerzona o przedstawicieli Urzędu Miasta Rzeszowa.

- zaopiniowania wniosku upoważnionego przez Województwo Podkarpackie Pana Stanisława Janura,
- uchylenia uchwały Nr 34/658/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 10 marca 2015 r.,
- realokacji środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- udzielenia pełnomocnictwa,
- zmiany Uchwały Nr 193/3677/09 z dnia 26 maja 2009 r. z późn. zm. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 314 w załączniku nr 3 do ww. uchwały z uwagi na rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Dywersyfikacja działalności formy KONCEPTOR Łukasz Osadziński szansą na podniesienie konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez otwarcie stolarni i wdrożenie systemu IT”, zawartej z KONCEPTOR Łukasz Osadziński.

- zmiany Uchwały Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 210 w załączniku nr 3 do ww. uchwały z uwagi na rozwiązanie umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Unowocześnienie technologii produkcji mebli oraz wdrożenie do produkcji materiału drewnopodobnego ”resysta””, zawartej z Rejon-Las Sp. z o.o.

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje

inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /2 uchwały/,

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 396/9417/14 z dnia 17 września 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /2 uchwały/,
- wyrażenia zgody na dokonanie cesji wierzytelności z umowy o dofinansowanie projektu /3 uchwały/,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- przyjęcia stanowiska wobec protestów pielęgniarek i położnych.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie ustanowienia trwałego zarządu na nieruchomościach stanowiących własność Województwa Podkarpackiego, na rzecz Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie /9 decyzji/.

4. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Nr 25/2/2009 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Rzeszowa w rejonie ul. Krakowskiej w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego miasta Krosna „Przemysłowa I – strefa inwestycyjna”.

5. Pozostałe tematy.

- 1) Informacja zawierająca opis wariantów koncepcji organizacji autobusowych przewozów użyteczności publicznej przewidzianych do realizacji od 01.01.2017 r. w województwie podkarpackim.
- 2) Zbiorcza informacja o zleceniach płatności przekazanych do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz płatnościach dokonanych przez BGK w miesiącu marcu 2015 r.

- 3) Informacje o zwrotach środków przekazanych na rachunek Ministra Finansów, dotyczących płatności ze środków europejskich zrealizowanych przez Bank Gospodarstwa Krajowego.
- 4) Informacja na temat podjętych działań w rezultacie zgłaszanych uwag przez Pana Marka Ostapko w związku z realizacją zadania - „Przebudowa Placu im. mjr. Gryczmana wraz z zagospodarowaniem terenu budynku SOK i terenu Koziółka Matołka w Nowej Dębie” w ramach projektu nr RPPK.07.01.00-18-037/10 - pn. „Poprawa funkcjonalności i wizerunku miasta Nowa Dęba”.
- 5) Informacja na temat projektu „Trasy rowerowe w Polsce Wschodniej – województwo podkarpackie” /stan zaawansowania/.
- 6) Informacja o stanie realizacji projektu „Sieć Szerokopasmowa Polski Wschodniej – województwo podkarpackie”.
- 7) Wnioski o dokonanie zmian w wykazie przedsięwzięć stanowiącym załącznik nr 2 do Wieloletniej Prognozy Finansowej Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 46. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 23 kwietnia 2015 r. był następujący temat:

1. **Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego** w sprawie wyrażenia zgody dla dyrektora Podkarpackiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Rzeszowie na nieodpłatne przekazanie samochodów na rzecz Arboretum i Zakładu Fizjografii w Bolestraszczykach oraz Podkarpackiej Regionalnej Organizacji Turystycznej w Rzeszowie.

Przedmiotem 47. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 24 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- przyjęcia autopoprawek do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015 – 2025,
- przyjęcia autopoprawek 2 do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmian w budżecie województwa podkarpackiego na 2015 r.,
- wyrażenia zgody na podjęcie dodatkowego zajęcia przez dyrektora naczelnego Filharmonii Podkarpackiej im. Artura Maławskiego w Rzeszowie.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

Przedmiotem 48. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 27 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie przyjęcia autopoprawki do projektu Uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia.

2. Zaopiniowanie projektu uchwały Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa zaopiniował projekt uchwały Sejmiku Województwa, który przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Pozostałe tematy.

1) Informacja o stanie realizacji projektu Budowa Centrum Wstawienniczo-Kongresowego Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 49. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 28 kwietnia 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /5 uchwał/,
- udzielenia pełnomocnictwa /2 uchwały/,
- udzielenia upoważnienia /2 uchwały/,
- zawarcia porozumienia z Zarządem Powiatu Rzeszowskiego o przekazaniu odcinka drogi powiatowej Nr 1366R, który zostanie wybudowany w ramach przedsięwzięcia pn. „Budowa północnej obwodnicy miasta Sokoła Małopolskiego, celem skomunikowania drogi ekspresowej S-19 z drogą wojewódzką nr 875 Mielec – Kolbuszowa – Sokołów Małopolski – Leżajsk w miejscowości Sokołów Małopolski”,
- wyrażenia opinii odnośnie projektu zmian w regulaminie organizacyjnym Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Rzeszowie,
- przedłużenia powierzenia zadań doradcy metodycznego,
- unieważnienia konkursu na stanowisko dyrektora Medyczno-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Rzeszowie i ponownego jego przeprowadzenia,
- reprezentowania Województwa Podkarpackiego na Nadzwyczajnym Zgromadzeniu Wspólników Spółki „Uzdrowisko Horyniec” Sp. z o.o.,
- przeznaczenia do sprzedaży w drodze przetargu pisemnego nieograniczonego nieruchomości położonej w Jasionce gmina Trzebownisko, będącej własnością Województwa Podkarpackiego,
- podziału budynku położonego w miejscowości Ustianowa Górna,
- zwiększenia wynajmowanej powierzchni w lokalu mieszkalnym w budynku nr 5D położonym w Zawadzie,
- przeznaczenia do sprzedaży w drodze trzeciego przetargu ustnego nieograniczonego nieruchomości zabudowanej położonej w Przemyślu przy ul. Łukasińskiego,

- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Tarnobrzegu na wydzierżawienie nieruchomości w trybie bezprzetargowym,
- zawarcia aneksu do umowy z Wojewodą Podkarpackim, dotyczącej przekazywania środków z budżetu państwa,
- szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej z Budżetu Województwa Podkarpackiego w 2015 roku w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2011-2016,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /5 uchwał/,
- zmiany Uchwały Nr 3/72/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 9 grudnia 2014 r. w sprawie zatwierdzenia preliminarza kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej Zakładu Aktywności Zawodowej w Rzeszowie na 2015 rok, zmienionej Uchwałą Nr 41/873/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 7 kwietnia 2015 r.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy zwiększenia preliminarza kosztów działalności obsługowo-rehabilitacyjnej ww. zakładu z uwagi na:

- a) wzrost zatrudnienia osób niepełnosprawnych o 10 osób, od dnia 1 maja 2015 r., a tym samym wzrost dofinansowania kosztów działania Zakładu ze środków PFRON o kwotę 123.332,00 zł;
 - b) przyznanie dodatkowych środków PFRON w kwocie 153.000,00 zł na zakup niezbędnego sprzętu i wyposażenia.
- zmiany uchwały Nr 45/1016/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 22 kwietnia 2015 r. w sprawie powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach konkursu na dofinansowanie w 2015 r. zadań z zakresu pomocy społecznej.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy powołania na przewodniczącego ww. komisji Pani Doroty Klich – pracownika Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Rzeszowie w miejsce Pani Barbary Krawczyk – aktualnie p.o. Dyrektora ROPS.

- wyboru ofert i podziału środków finansowych z budżetu Województwa Podkarpackiego na realizację w 2015 roku zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii określonych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2012 – 2016,
- wyboru ofert i udzielenia dotacji w ramach otwartego konkursu ofert na dofinansowanie w roku 2015 zadań własnych realizowanych przez organizacje z udziałem środków zewnętrznych,
- zmiany Uchwały Nr 16/330/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie ustanowienia procedury wyboru członków Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

Przedmiotowe zmiany uchwały dotyczą włączenia do składu ww. komitetu następujących członków:

- a) przedstawiciela Pełnomocnika Wojewody Podkarpackiego ds. Równego Traktowania oraz jego stałego zastępcy,

- b) przedstawiciela Instytucji Zarządzającej PO PW 2014-2020 oraz jego stałego zastępcy,
- c) 4 przedstawicieli izb gospodarczych,
- d) 2 przedstawicieli Komisji Europejskiej /w charakterze obserwatorów/,
- e) 4 przedstawicieli Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju /w zakresie procesu desygnacji/.

- zawarcia porozumienia z Gminą Miejską Mielec,
- ustanowienia Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020,
- zatwierdzenia zmian w Regulaminie Organizacyjnym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie,
- zmiany decyzji o realizacji indywidualnego projektu kluczowego-własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- zmiany Uchwały Nr 282/5582/10 z dnia 21 maja 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna gospodarka działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu pn. „Rozwój PPH Granit poprzez podniesienie atrakcyjności turystycznej obiektu hotelarskiego i wdrożenie innowacji organizacyjno-menedżerskiej” zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno - Handlowym "GRANIT" Aleksander Szkaradek z Nowego Sącza.

- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy skreślenia pozycji nr 122 i 215 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz odstąpienia od dofinansowania projektów i podpisania umowy o dofinansowanie następujących firm:

- a) *Przedsiębiorstwo Produkcyjno - Handlowo - Usługowe ROYAL - STAR Krzysztof Pawełek realizujące projekt pn. „Wzrost konkurencyjności Przedsiębiorstwa Produkcyjno - Handlowo - Usługowego "ROYAL - STAR" Krzysztof Pawełek poprzez wdrożenie innowacyjnej technologii naprawy śmigieł”;*
 - b) *Przedsiębiorstwo - Produkcyjno - Usługowo - Handlowe "BISS" Barbara Skowrońska realizujące projekt pn. „Rozszerzenie oferty produktowej poprzez wprowadzenie nowej technologii nadruków HD”.*
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. /z późn.zm./ w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1

wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania Umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy Skiba Grzegorz Embedded Solutions poprzez zakup oprogramowania naukowego”, zawartej z Embedded Solutions Skiba Grzegorz” z Ropczyc.

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /4 uchwały/,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- planu finansowego zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych Województwu Podkarpackiemu ustawami na 2015 r.

1. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie utrzymania w mocy decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego nr RPPK.IZ.UMWPK_-O0570/14/00 z dnia 30 grudnia 2014 r.

2. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rymanów,
- uzgodnienia projektu II zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Bojanów,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 258/10/2013 w rejonie Placu Maurycego Allerhanda w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu III zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego obszaru położonego w Pilźnie pomiędzy ulicami: Paderewskiego, Kraszewskiego, Legionów, Węgierską, Kaszubskiego wraz z terenami Klasztoru oo. Karmelitów i Lwowską,
- uzgodnienia projektu zmiany Nr 2 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Centrum wsi Białobrzegi Gmina Białobrzegi Powiat Łańcucki Województwo Podkarpackie,
- uzgodnienia projektu zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego „RYMANÓW ZDRÓJ” – etap I.

3. Pozostałe tematy.

- 1) Sprawozdanie z wykonania rocznego planu finansowego Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Rzeszowie za 2014 r.
- 2) Wniosek o akceptację propozycji Wójta Gminy Wojaszówka z dnia 7 kwietnia 2015 r. dotyczącej budowy chodnika w ciągu drogi wojewódzkiej Nr 990 Twierdza - Krosno w m. Przybówka w całości ze środków Gminy.

- 3) Analiza z wykonania budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r. za I kwartał 2015 r.

Przedmiotem 50. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 30 kwietnia 2015 r. był następujący temat:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- udzielenia pełnomocnictwa dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie /3 uchwały/,
- zwiększenia oferty przewozowej na liniach nr 101 i nr 106 oraz wznowienia połączeń kolejowych na linii nr 108,
- przekazania sprawozdania finansowego za 2014 r. Sejmikowi Województwa Podkarpackiego.

Przedmiotem 51. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 5 maja 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi Podkarpackiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie,
- zgody na czasowe przeniesienie poza teren Muzeum eksponatów muzealnych pochodzących ze zbiorów Muzeum Okręgowego w Rzeszowie,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Promocji i Współpracy Gospodarczej w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2014 r.,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim /3 uchwały/,
- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert na realizację w 2015 roku zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie określonych w Wojewódzkim Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020,
- powołania komisji konkursowej do oceny ofert złożonych w ramach otwartego konkursu ofert na realizację w 2015 roku zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określonych w Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2014 – 2020,
- przyznania dotacji podmiotowej dla Wojewódzkiego Szpitala Podkarpackiego im. Jana Pawła II w Krośnie,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Zofii z Zamoyskich Tarnowskiej w Tarnobrzegu na zakup sprzętu medycznego,
- wyrażenia zgody dla Wojewódzkiego Szpitala im. Św. Ojca Pio w Przemyśle na sprzedaż wyposażenia byłej pralni szpitalnej,

- zmiany uchwały Nr 413/9737/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 29 października 2014 r.

Przedmiotowa zmiana dotyczy uchwały w sprawie przyjęcia Roczego Planu Kontroli Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na rok 2015. Ma ona celu doprecyzowanie założeń Metodologii doboru próby projektów do kontroli trwałości, opracowywanej w ramach Roczego Planu Kontroli RPO WP na rok 2015.

- zatwierdzenia raportów kwartalnych dotyczących nieprawidłowości w wykorzystaniu funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności,
- zaopiniowania wniosku upoważnionej przez Województwo Podkarpackie Pani Patrycji Wysockiej reprezentującej EXPANDO Sp. z o.o., ul. Śląska 21, 81-319 Gdynia /2 uchwały/,
- zmiany Uchwały Nr 16/322/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego z dnia 21 stycznia 2015 r. w sprawie wyrażenia zgody na zabezpieczenie środków finansowych.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy zwiększenia o kwotę 100 000,00 zł, tj. do wysokości 500 000,00 zł środków na pokrycie wydatków dotyczących umowy zawartej pomiędzy Ministrem Infrastruktury i Rozwoju a Województwem Podkarpackim w sprawie funkcjonowania na terenie województwa podkarpackiego systemu informacji o funduszach europejskich, finansowanego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014-2020.

- zmiany zakresu rzeczowo-finansowego zadań realizowanych przez Departament Wspierania Przedsiębiorczości w ramach budżetu Województwa Podkarpackiego na 2015 rok,
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 83 i nr 195 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz odstąpieniu od dofinansowania projektu i podpisania Umowy o dofinansowanie następujących przedsiębiorstw:

- a) SOŁEK Sp. z o. o. realizującej projekt pn.: „Innowacyjne wyposażenie stacji diagnostycznej i warsztatu napraw powypadkowych pojazdów użytkowych w firmie SOŁEK Sp. z o.o.”;*
 - b) „DRAS” Dariusz Rozmus realizującego projekt pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy DRAS poprzez zakup innowacyjnej kruszarki szczękowej”.*
- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana polega na skreśleniu pozycji nr 61, 74 i 93 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz rozwiązaniu następujących umów o dofinansowanie projektów:

- a) *„Dywersyfikacja działalności firmy PPHU ”P&M” Marcin Kołodziej poprzez wprowadzenie nowej usługi”, zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo Usługowym ”P&M” Marcin Kołodziej z Niebylca;*
- b) *„Wzrost konkurencyjności i rozwój firmy PPHU ”P&M” Paweł Potwora poprzez inwestycję w zakup nowych maszyn budowlanych”, zawartej z Przedsiębiorstwem Produkcyjno Handlowo Usługowym ”P&M” Paweł Potwora z Niebylca;*
- c) *„Wdrożenie innowacyjnej technologii obróbki metalu jako element rozwoju firmy F.P.H.U. ”ESKO” Kopeć Stanisław”, zawartej z F.P.H.U. „ESKO” Kopeć Stanisław z Mielca.*

- zmiany Uchwały Nr 389/9295/14 z dnia 2 września 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r.

Przedmiotowa zmiana dotyczy skreślenia pozycji nr 129 w załączniku nr 3 do ww. uchwały oraz rozwiązania umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Rozwój firmy DĄBROWSKI Zbigniew - PHU BLACK COFFEE poprzez zakup innowacyjnych urządzeń”, zawartej z DĄBROWSKI Zbigniew - PHU BLACK COFFEE z Jarosławia.

- dokonania ponownej oceny strategicznej projektu nr RPPK.01.01.00-18-181/13, pn.: „Wzrost konkurencyjności firmy FME Sp. z o. o. poprzez wdrożenie innowacji technologicznych w branży produkcji maszyn do przetwórstwa owoców i warzyw” złożonego przez FME FOOD MACHINERY EUROPE Sp. z o. o. w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wyrażenia zgody na dokonanie cesji wierzytelności z umowy o dofinansowanie projektu,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.,
- udzielenia pełnomocnictwa,
- reprezentowania Województwa Podkarpackiego na Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu Tarnobrzeskiej Agencji Rozwoju Regionalnego S.A.,
- ustalenia wysokości wynagrodzenia Prezesa Zarządu Spółki „Uzdrowisko Horyniec” Sp. z o.o.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 2 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie utrzymania w mocy decyzji Zarządu Województwa Podkarpackiego nr RPPK.IZ.UMWPK_-W0540/14/00 z dnia 10 listopada 2014 r.

4. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu Zmiany Nr 4 Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krasne,
- uzgodnienia projektu III zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Przecław,
- uzgodnienia projektu I zmiany Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 1/2005 terenu pod eksploatację kruszywa naturalnego w miejscowości Rzemień w gminie Przecław,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 260/12/2013 pomiędzy al. Powstańców Warszawy a al. gen. W. Sikorskiego w Rzeszowie,
- oddalenia wniosku dowodowego pełnomocnika strony o uzupełnienie akt sprawy postępowania administracyjnego w przedmiocie zwrotu przez Pana Arkadiusza Kuca, prowadzącego działalność pod nazwą „AREL” Arkadiusz Kuc, środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich przyznanych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2013 – wersja: refundacja pn.: „Poprawa konkurencyjności przedsiębiorstwa poprzez inwestycje w branżę turystyczną” nr UDA-RPPK.01.01.00-18-831/09-00 z dnia 29 października 2010 roku /z późn. zm./, o zeznania świadków złożone w toku postępowania karnego.

5. Pozostałe tematy.

- 1) Informacja w sprawie bezpośredniego powierzenia Spółce Przewozy Regionalne Sp. z o.o. świadczenia kolejowych przewozów pasażerskich w ramach umowy wieloletniej – następstwo zawartego Porozumienia w sprawie restrukturyzacji Spółki Przewozy Regionalne Sp. z o.o.
- 2) Sprawozdanie roczne z realizacji komponentu regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na Podkarpaciu za rok 2014.
- 3) Wniosek o podjęcie decyzji w sprawie propozycji złożonej przez Podkarpacki Zarząd Dróg Wojewódzkich w Rzeszowie dotyczącej przeprowadzenia remontów chodników.
- 4) Wniosek o podjęcie decyzji w sprawie propozycji realizacji zadań budowy chodników w ciągach dróg wojewódzkich.
- 5) Zestawienie wniosków złożonych przez Departamenty Urzędu do zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. na sesję Sejmiku Województwa w miesiącu maju.

Przedmiotem 52. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 6 maja 2015 r. był następujący temat:

- 1. Podjęcie uchwały Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.**

Przedmiotem 53. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 12 maja 2015 r. były następujące tematy:

1. Podjęcie uchwał Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- opinii do wniosku o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej /4 uchwały/,
- przyjęcia pomocy rzeczowej od Gminy Lesko,
- wyrażenia zgody na opracowanie Programów Funkcjonalno – Użytkowych,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Krośnie za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Przemyślu za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Rzeszowie za 2014 r.,
- zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Tarnobrzegu za 2014 r.,
- powołania Komisji Nagród,
- zatwierdzenia zmian planów finansowych dochodów gromadzonych na wyodrębnionym rachunku oraz wydatków nimi finansowanych,
- zmiany uchwały w sprawie zatwierdzenia wniosku o dofinansowanie projektu systemowego pn.: „Program stypendialny dla uczniów szczególnie uzdolnionych z terenu województwa podkarpackiego w roku szkolnym 2014/2015” realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy przywrócenia w pkt. 2.3 i 2.4 ww. wniosku numeru NIP i REGON Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie, zgodnie z pismem Instytucji Pośredniczącej z dnia 28 kwietnia 2015 r.

- odroczenia terminu płatności wierzytelności przypadających Województwu Podkarpackiemu,
- realizacji Roczego Planu Komunikacyjnego PROW 2007–2013 na 2015 rok,
- realizacji Planu Działania na lata 2014-2015 dla Sekretariatu Regionalnego Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Województwie Podkarpackim,
- zmiany w składzie Rady Społecznej przy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie oraz dokonania zmiany w uchwale w sprawie powołania tej Rady,
- zmiany wzoru Aneksu do Istotnych Postanowień Umowy związanej z realizacją Projektu „Podkarpacki System Informacji Medycznej” „PSIM”,
- udzielenia pełnomocnictwa /2 uchwały/,
- zmiany Uchwały Nr 310/7437/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 14 stycznia 2014 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa.

Przedmiotowa zmiana podyktowana jest wyminą dowodu osobistego przez jedną z osób, której udzielono pełnomocnictwa ww. uchwałą.

- zmiany Uchwały Nr 343/8169/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 29 kwietnia 2014 r. w sprawie udzielenia pełnomocnictwa.

Przedmiotowa zmiana podyktowana jest wyminą dowodu osobistego przez jedną z osób, której udzielono pełnomocnictwa ww. uchwałą.

- zaopiniowania wniosku upoważnionego przez Województwo Podkarpackie Pana Włodzimierza Mirka, reprezentującego HAVE BUDOWNICTWO Sp. z o.o. (ul. Działkowa 38, 59-220 Legnica) z dnia 22 kwietnia 2015 r.,
- zaopiniowania projektu Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko,
- dokonania ponownej oceny strategicznej projektu nr RPPK.01.01.00-18-552/13, pn.: „Inwestycje w nowe technologie szansą rozwoju Firmy MAGMET”, złożonego przez Piotr Turek F.H.U. MAGMET w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wydłużenia terminu do zawarcia umów o dofinansowanie z Wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 370/8857/14 z dnia 14 lipca 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka, działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r. oraz Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 396/9417/14 z dnia 17 września 2014 r. w sprawie wyboru projektów z listy rezerwowej do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach osi priorytetowej I Konkurencyjna i Innowacyjna Gospodarka, działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 oraz w sprawie zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 3 czerwca 2014 r.,
- wydłużenia terminu do zawarcia umów o dofinansowanie z Wnioskodawcami, których projekty zostały wybrane do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje

inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,

- zmiany Uchwały Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. /z późn. zm./ w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

Przedmiotowa zmiana uchwały dotyczy rozwiązania Umowy o dofinansowanie projektu pn.: „Rozwój firmy PDEM.PL Sp. z o.o. poprzez nowe inwestycje” oraz rozwiązania umów z następującymi wnioskodawcami:

- a) JOMAKO – Joanna Kołodziej, realizującym projekt numerze UDA-RPPK.01.01.00-18-376/13-00 pod nazwą „Wdrożenie nowej usługi kluczem do rozwoju firmy JOMAKO – Joanna Kołodziej”;*
- b) Investland Sp. z o. o., realizującym projekt o numerze UDA-RPPK.01.01.00-18-590/13-00 pod nazwą „Zakup innowacyjnych urządzeń szansą rozwoju firmy Investland Sp. z o. o.”.*

- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 289/6929/13 z dnia 31 października 2013 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 356/8441/14 z dnia 3 czerwca 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 /3 uchwały/,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego dalszego sposobu procedowania w zakresie projektu wybranego do dofinansowania Uchwałą Zarządu Województwa Podkarpackiego Nr 389/9295/14 z dnia 2 września 2014 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości, Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- przyjęcia stanowiska dotyczącego wprowadzenia zmian w projekcie kluczowym pn.: „Przyrodniczo – Medyczne Centrum Badań Innowacyjnych” realizowanym w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- sprostowania błędów pisarskich w uzasadnieniu uchwały nr 43/968/15 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie zmiany Uchwały Nr 327/6907/10 z dnia 30 listopada 2010 r. w sprawie dokonania oceny strategicznej i wyboru projektów do dofinansowania z Europejskiego

Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 1.1 Wsparcie kapitałowe przedsiębiorczości Schemat B Bezpośrednie dotacje inwestycyjne Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,

- wyrażenia zgody na zmianę terminów związanych z realizacją projektu kluczowego nr RPPK.05.01.00-18-001/13 pn.: „Zakład Nauk o Człowieku”, realizowanym przez Uniwersytet Rzeszowski w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- wyrażenia zgody na zmianę terminów związanych z realizacją projektu kluczowego pn.: „Nadbudowa bloku dziecięcego H1 na potrzeby Oddziału Onkohematologii Dzieci” - nr RPPK.05.02.00-18-001/14, realizowanego przez Kliniczny Szpital Wojewódzki nr 2 im. Św. Jadwigi Królowej w Rzeszowie w ramach osi priorytetowej V Infrastruktura publiczna, działanie 5.2 Infrastruktura ochrony zdrowia i pomocy społecznej, Schemat A Infrastruktura ochrony zdrowia Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
- zmiany decyzji o realizacji indywidualnego projektu kluczowego-własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- zmiany decyzji o realizacji projektu własnego w ramach osi priorytetowych I – VII Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 – wersja: zaliczka do 100% dotacji,
- nieodpłatnego przekazania samochodu osobowego,
- przyznania nagrody jubileuszowej dyrektorowi Podkarpackiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Boguchwale,
- zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r.

2. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 7 projektów uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

3. Wydanie postanowień Zarządu Województwa Podkarpackiego w sprawie:

- uzgodnienia projektu zmiany Nr 1 Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 16/04 terenu położonego w miejscowości Krasne, gmina Krasne,
- uzgodnienia projektu Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Nr 257/9/2013 przy ul. Kasprowicza w Rzeszowie,
- uzgodnienia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Dęba.

4. Pozostałe tematy.

- 1) Wniosek o zajęcie stanowiska w sprawie zwiększenia planu wydatków PCEN w Rzeszowie.
- 2) Prezentacja dotycząca propozycji uruchomienia kampanii informacyjnej promującej wdrożone e – Usługi w ramach Systemu PSIM wśród mieszkańców Podkarpacia.

- 3) Informacja o zleceniach płatności ze środków europejskich przekazanych do Banku Gospodarstwa Krajowego oraz o płatnościach dokonanych na rzecz beneficjentów w miesiącu kwietniu 2015 r. w ramach RPO WP.

Przedmiotem 54. posiedzenia Zarządu Województwa Podkarpackiego w dniu 14 maja 2015 r. był następujący temat:

1. Przyjęcie projektów uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego.

Zarząd Województwa przyjął 3 projekty uchwał Sejmiku Województwa, które przekazano pod obrady Sejmiku.

Treść podjętych uchwał znajduje się na stronie internetowej Województwa Podkarpackiego:
<http://www.bip.podkarpackie.pl/index.php/uchwaly-zarzadu>

Ponadto Członkowie Zarządu – w ramach upoważnień udzielonych im przez Marszałka Województwa – sprawowali bieżący nadzór nad działalnością poszczególnych Departamentów Urzędu Marszałkowskiego oraz wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych.

Informację niniejszą opracowano w Kancelarii Zarządu na podstawie protokołów posiedzeń Zarządu Województwa Podkarpackiego.

**Informacja Zarządu Województwa Podkarpackiego
o realizacji uchwał Sejmiku Województwa Podkarpackiego
podjętych na VII i VIII sesji w dniu 27 kwietnia 2015 r.**

Wszystkie uchwały zostały w ustawowym terminie przekazane do legalizacji organom nadzoru. Uchwały wymagające publikacji zostały przekazane do Redakcji Dziennika Urzędowego Województwa Podkarpackiego.

1) Uchwały realizowane w Departamencie Budżetu i Finansów:

- Nr VII/130/15 w sprawie zmian w budżecie Województwa Podkarpackiego na 2015 r. z dnia 27 kwietnia br. – o kwotach dochodów i wydatków wynikających ze zmian zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych,
- Nr VII/131/15 w sprawie zmian w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Podkarpackiego na lata 2015-2025 z dnia 27 kwietnia br. – o zmianach w WPF wynikających z uchwały zawiadomiono wg właściwości dyrektorów departamentów Urzędu oraz dyrektorów jednostek organizacyjnych.

2) Uchwały realizowane w Departamencie Geodezji, Gospodarki Mieniem i Rolnictwa:

- Nr VII/132/15 w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa – uchwałę przekazano do Wojewody Podkarpackiego, trwa kompletowanie dokumentów niezbędnych do zawarcia aktu notarialnego.
- Nr VII/133/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXVIII/519/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 21 grudnia 2012 r. w sprawie ustalenia zasad udzielania dotacji celowej, trybu postępowania w sprawie udzielania dotacji oraz sposobu jej rozliczania dla spółek wodnych - uchwała po uprawomocnieniu się po upływie 14 dni licząc od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego będzie podstawą do ogłoszenia naboru wniosków o przyznanie dotacji celowych dla spółek wodnych w 2015 r. z budżetu Województwa Podkarpackiego. W chwili obecnej trwa procedura umieszczania w/w Uchwały w Dzienniku Urzędowym. Równocześnie Departament RG przekazał Uchwałę do podległej jednostki PZMiUW w Rzeszowie – zgodnie z kompetencją oraz umieścił na stronie internetowej Wrota Podkarpackie w zakładce Rolnictwo oraz na BIP w Ogłoszeniach Marszałka,
- Nr VII/142/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr V/88/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie określenia ogólnej

powierzchni przeznaczonych pod uprawy maku i konopi włóknistych oraz rejonizacji tych upraw w roku 2015 w województwie podkarpackim - uchwała została przekazana przez Kancelarię Sejmiku do ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego.

3) Uchwały realizowane w Departamencie Ochrony Środowiska:

- Nr VII/141/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr XXIV/410/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Podkarpackiego (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego z 2012 r. poz. 1829 z późn. zm.). Wykonanie uchwały powierzono Zarządowi Województwa Podkarpackiego. Uchwała w trakcie realizacji.
- Nr VII/148/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVII/686/09 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie nadania Statutu Zespołowi Parków Krajobrazowych w Przemyślu została przesłana przy piśmie z dnia 12 maja 2015 r., znak: OS-I.7121.16.2015.MR dyrektorowi jednostki w celu wykorzystania.
- Nr VII/149/15 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXVII/687/09 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 2 września 2009 r. w sprawie nadania Statutu Zespołowi Karpaccich Parków Krajobrazowych w Krośnie została przesłana przy piśmie z dnia 12 maja 2015 r., znak: OS-I.7121.17.2015.MR dyrektorowi jednostki w celu wykorzystania.

4) Uchwały realizowane w Departamencie Edukacji, Nauki i Sportu:

- Nr VII/144/15 w sprawie Programu i szczegółowych warunków wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży „Nie zagubić talentu” – uchwała jest kontynuacją programu wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży „Nie zagubić talentu”, który utworzony został w 2009 roku. Postanowienia niniejszej uchwały wejdą w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Podkarpackiego,
- Nr VII/145/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach programu Erasmus+ Sport – uchwała ma charakter intencyjny i dotyczy projektu „Youth Sport Development In European Regions”. Województwo Podkarpackie jest liderem projektu, który obecnie jest w trakcie opracowania i przygotowań do złożenia w agencji wdrażającej program.

5) Uchwała realizowana w Departamencie Kultury i Ochrony Dziedzictwa Narodowego:

- Nr VII/147/15 w sprawie udzielenia dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze województwa podkarpackiego – uchwała jest w trakcie realizacji. Przygotowano zawiadomienia o udzielonych dotacjach

oraz zamieszczono uchwałę na stronie internetowej Województwa Podkarpackiego www.wrotapodkarpackie.pl, zakładka „Kultura”, zakładka „Zabytki”.

6) Uchwały realizowane w Departamencie Ochrony Zdrowia i Polityki Społecznej:

- Nr VII/135/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie zmiany uchwały w sprawie wyboru przez Sejmik Województwa Podkarpackiego przedstawicieli do składu Rady Społecznej przy Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Rzeszowie - uchwała jest w trakcie realizacji,
- Nr VII/136/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Szpitalowi im. Św. Ojca Pio w Przemyślu - uchwałę przekazano dyrektorowi podmiotu leczniczego,
- Nr VII/137/15 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 27 kwietnia 2015 r. w sprawie zmian w Statucie Obwodu Lecznictwa Kolejowego w Przemyślu Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej - uchwałę przekazano dyrektorowi podmiotu leczniczego.

7) Uchwała realizowana w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Rzeszowie:

- Nr VII/134/15 w sprawie zmiany Uchwały Nr XIX/317/08 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 25 lutego 2008 r. w sprawie uchwalenia „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020” W wyniku badania pn.: „Osoba niepełnosprawna aktywnym uczestnikiem życia społecznego i zawodowego”, przeprowadzonego przez ROPS w Rzeszowie wśród osób zatrudnionych w zakładach pracy chronionej i zakładach aktywności zawodowej funkcjonujących na terenie województwa podkarpackiego zdiagnozowano potrzebę uzupełnienia „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020”. Program został zaktualizowany o poniższe działania w ramach celu operacyjnego 4.2. *Wspieranie polityki informacyjnej w zakresie podnoszenia świadomości osób niepełnosprawnych*: utworzenie i prowadzenie wojewódzkiego portalu internetowego o przysługujących ulgach i uprawnieniach dla osób niepełnosprawnych, formach pomocy i dostępności infrastruktury, prowadzenie telefonicznego dyżuru specjalistów (infolinii) udzielających informacji dla osób niepełnosprawnych o przysługujących ulgach i uprawnieniach, formach pomocy oraz dostępności infrastruktury, prowadzenie kampanii społecznych promujących pozytywny wizerunek osób niepełnosprawnych.

Działania te będą przedmiotem organizowanych konkursów dla organizacji pozarządowych. W chwili obecnej tworzone są założenia i trwają przygotowania do ogłoszenia otwartego konkursu ofert na realizację zadań w ramach „Wojewódzkiego Programu Na Rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008-2020” w 2015 roku.

8) Uchwały realizowane w Kancelarii Zarządu:

- Nr VII / 129 /15 w sprawie nadania Panu Janowi Partyce odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego” – został wykonany okolicznościowy graweron oraz legitymacja, które będą wręczone wraz z odznaką honorową „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, podczas sesji Sejmiku Województwa Podkarpackiego,
- Nr VII/143/15 w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Zasłużony dla Województwa Podkarpackiego”, ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia - uchwałą udostępniono w Biuletynie Informacji Publicznej Województwa Podkarpackiego, ponadto jest organizowane inauguracyjne posiedzenie Kapituły ODZNAKI HONOROWEJ „ZASŁUŻONY DLA WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO”.

9) Uchwały realizowane w Departamencie Rozwoju Regionalnego:

- Nr VII/139/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach Programu INTERREG EUROPA 2014-2020. Planowany termin ogłoszenia naboru do programu Interreg Europa przewidywany jest w połowie czerwca. Projekt będzie składany przez to samo konsorcjum, co projekt do programu Horyzont 2020 i oba projekty wzajemnie się uzupełniają. W tej chwili istnieje wstępny zarys projektu, a prace nad nim nabiorą tempa, jak się spodziewamy, po złożeniu aplikacji do Horyzontu 2020,
- Nr VII/140/15 w sprawie woli realizacji projektu w ramach Programu HORYZONT 2020. Trwają robocze kontrakty z Liderem projektu – Regionem Akwitania w sprawie przygotowania aplikacji projektowej, która ma być złożona przez lidera do 28 maja br. Na poziomie regionalnym prowadzone są konsultacje z przyszłymi uczestnikami projektu: Politechniką Rzeszowską, klastrami, firmami,
- Nr VII/146/15 zmieniająca uchwałę Nr XXII/386/12 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 maja 2012 r. w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu systemowego „Podkarpacie stawia na zawodowców” w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Uchwała dotyczy zmian w realizacji projektu systemowego, którego Beneficjentem jest Województwo Podkarpackie/Wojewódzki Urząd Pracy w Rzeszowie, we współpracy z 31 Partnerami – organami prowadzącymi szkoły zawodowe z terenu

województwa. Instytucja Zarządzająca PO KL – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju wyraziła zgodę na przedłużenie realizacji projektu w dniu 3 marca 2015 r. Na chwilę obecną, na podstawie ww. uchwały realizowane są dalsze działania, niezbędne do realizacji projektu w wydłużonym okresie realizacji, tj. wprowadzanie zmian do budżetu projektu, obejmujących działania realizowane ze środków stanowiących oszczędności w dodatkowym okresie czasu, czyli w miesiącach lipiec – wrzesień br. (przede wszystkim dodatkowe staże zawodowe dla uczniów i uczennic) oraz przebiegają procedury związane z podpisywaniem aneksów dwustronnych umów partnerskich (w razie przesunięcia środków). Na tej podstawie realizowane będą dodatkowe działania w okresie do 30 września 2015 r.

10) Uchwała realizowana w Departamencie Promocji i Współpracy Gospodarczej:

- Nr VII/138/15 w sprawie wyrażenia woli realizacji projektu w ramach Programu INTERREG EUROPA ŚRODKOWA 2014-2020 jest w trakcie realizacji. Wstępna koncepcja projektu została złożona w trakcie I etapu naboru. We wrześniu 2015 r. Komitet monitorujący podejmie decyzję o wyborze projektów dopuszczonych do drugiego etapu naboru. Ewentualna realizacja projektu rozpocznie się w II kwartale 2016 r.

11) Uchwały realizowane w Kancelarii Sejmiku:

- Nr VII/150/15 w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego organizacji staży zawodowych – uchwałą przekazano Ministerowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej oraz parlamentarzystom Województwa Podkarpackiego,
- Nr VIII/151/15 w sprawie stanowiska Sejmiku Województwa Podkarpackiego dotyczącego rozstrzygnięcia przetargu na śmigłowce wielozadaniowe dla polskiej armii – uchwałą przekazano Prezesowi Rady Ministrów RP, Ministrowi Obrony Narodowej, Prezydentowi RP, Marszałkowi Sejmu RP, Marszałkowi Senatu RP, Minister Spraw Wewnętrznych, Przewodniczącemu i członkom sejmowej Komisji Obrony Narodowej, Przewodniczącemu i członkom senackiej Komisji Obrony Narodowej, parlamentarzystom Województwa Podkarpackiego.

Rzeszów, 2015-05-

Dokument przygotowano na podstawie informacji uzyskanych z Departamentów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego.

